

जिल्हा
सामाजिक व आर्थिक
समालोचन

नागपूर जिल्हा

१९९०-९१

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरीता

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

जिल्हा - नागपूर.

१९९० - ९१

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,

नियोजन विभाग,

महाराष्ट्र शासन,

मुंबई.

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन - १९९०-९१

दृष्टिक्षेपांत जिल्हा

जिल्हा - नागपूर

अ. क्र.	बाब	परिमाण	नागपूर जिल्हा	महाराष्ट्र राज्य
१	२	३	४	५

[एक] प्राकृतिक रचना

६ अ] भौगोलिक स्थान

१] उत्तर अक्षांश	अंश	२०.३५ ते २१.४४	१६.४ ते २२.१
२] पूर्व रेखांश	अंश	७८.१५ ते ७९.४०	७२.६ ते ८०.९

ब] हवामान [१९९०]

१] किमान तापमान	सेल्सियस	११.२ [नागपूर शहर]	०.७
२] कमाल	सेल्सियस	४५.१	४८.६
३] पर्जन्य [सरासरी] १९९० मि. मि.		१०४२.५	उ. ना.

क] प्रशासकिय विभाग [१९९१]

१] तालुके	संख्या	१४	३०३
२] पंचायत समित्या	संख्या	१३	२९८
३] टंचाईग्रस्त तालुके	संख्या	निरंक	३८
४] एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प गट	संख्या	१३	२९८
५] शहरे	संख्या	१६	३०७
६] गावे [एकूण]	संख्या	१८७४	४१, ८३३
१] निर्जन	संख्या	२१६	२, ४७९
२] वस्ती असलेली	संख्या	१६५८	३९, ३५४
७] क्षेत्रफळ	चौ. कि. मी.	९९३१	३, ०७, ७१३

[दोन] प्रशासकिय संस्था [३१.३.१९९१]

१] पंचायत समित्या	संख्या	१३	२९८
२] महानगर पालिका	संख्या	१	११
३] नगरपरिषद	संख्या	१०	२२८
४] कटक मंडळे	संख्या	१	७
५] ग्राम पंचायती	संख्या	७६५	२५, ८५२
[गट ग्राम पंचायती धरून]			

क्रमशः.....

१	२	३	४	५
६]	पोलीस स्टेशन [३१.१२.९०]	संख्या	३९	८१८
७]	पोलीस आऊट पोस्ट [३१.१२.९०]	संख्या	६९	१४२६
[तीन] लोकसंख्या [१९९१]				
१]	ग्रामीण लोकसंख्या	आकडे हजारात	१२५२	४८,२५२
२]	नागरी लोकसंख्या	आकडे हजारात	२०२८	३०४९६
३]	एकूण लोकसंख्या [१९९१]	आकडे हजारात	३२८०	७८७४८
४]	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या [१९८१]	आकडे हजारात	१८२	४४८०
५]	अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी टक्केवारी		७.०५	७.१४
६]	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या [१९८१]	आकडे हजारात	३५३	५७७२
७]	अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी टक्केवारी		१३.६५	९.१९
८]	पुरुष [१९९१]	आकडे हजारात	१७०५	४०६८६
९]	स्त्रिया [१९९१]	आकडे हजारात	१५७५	३८०६२
१०]	स्त्री पुरुष प्रमाण	हजार पुरुषामध्ये स्त्रियाचे प्रमाण	९२३	९३५
११]	घनता	दर चौ. कि. मी. क्षेत्रातील लोकसंख्या	३३०	२५६
१२]	साक्षरतेचे प्रमाण [१९८१]			
१]	एकूण	टक्केवारी	५४.५६	४७.१८
२]	पुरुष	टक्केवारी	६३.७४	५८.७९
३]	स्त्रिया	टक्केवारी	४४.६२	३४.७९
४]	राज्यामध्ये जिल्ह्यांचा ग्राम क्रमांक	संख्या	२	-
[चार] कृषि [अस्थाई]				
			[८६-८७]	[८९-९०]
१]	भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	९८६	३०७५८
२]	जंगलव्याप्त क्षेत्र व त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	हजार हेक्टर	१६४	५४०४
३]	शेतीत उपलब्ध नसलेली जमीन		[१६.६३]	[१७.५७]
अ]	विगर शेती वापराखाली जमीन	हजार हेक्टर	४४	१०८९
ब]	पडित आणि लागवडी- लायक नसलेली जमीन	हजार हेक्टर	३३	१७२१
	एकूण [अ + ब]		७७	२८१०

१	२	३	४	५
[चार]	४] पडीत जमीनी व्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन			
	१] कायम गुरे चरण आणि इतर	हजार हेक्टर	४६	१५२९
	२] झाडे बुड्याखालील जमीन	हजार हेक्टर	१४	१८०
	३] लागवडी योग्य परंतु पड जमीन	हजार हेक्टर	३८	१०२८
	५] पडीत जमीन			
	१] चालू पड	हजार हेक्टर	१७	८८३
	२] इतर पड	हजार हेक्टर	९४	१००१
	६] पिकाखालील क्षेत्र			
	१] पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	५३८	१७९२३
	२] दुसोटा क्षेत्र	हजार हेक्टर	३४	२३२९
	३] एकूण पिकाखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	५७२	२०२५२
	७] ओलीत क्षेत्र			[१९९०-९१]
	१] निव्वळ ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	४९	२४६५
	२] एकूण ओलीत क्षेत्र	हजार हेक्टर	७०	३१९१
	८] महत्वाच्या-पिकाखालील क्षेत्र [अन्न धान्ये]	हजार हेक्टर	३६७	१४३९९
	९] वहित धारण जमीन [१९८५-८६] [अंतिम]			
	१] २ हेक्टर पेक्षा कमी	संख्या [००]	८९६	४५४२५
	२] २ ते १० हेक्टर	संख्या [००]	९८४	३२९७२
	३] १० हेक्टर पेक्षा जास्त	संख्या [००]	६६	२४२२
१०]	जमीन महसूल वसुली [१९९०-९१]	लाख रुपये	२०.१९	६१६४
११]	जिल्हा परिषदांचा उमकर [१९९०-९१]	हजार रुपये	११८२	१५२५००
१२]	पंचायत समित्यांच्या उमकर [१९९०-९१]	हजार रुपये	१३३०	६२९५७
[पाच]	पशुसंवर्धन [पशुगणना १९८७ अस्थायी]			
	१] एकूण पशुधन	संख्या हजारात	११२०	३४२५५
	२] गाई व बैल	संख्या हजारात	६९९	१६९०४
	३] म्हशी व रेडे	संख्या हजारात	८३	४७५६
	४] मेंढ्या	संख्या हजारात	२०	२८७३
	५] शेळ्या	संख्या हजारात	३०२	९१९१
	६] कोंबड्या व बदके	संख्या हजारात	४२८	२४६४०

१	२	३	४	५
---	---	---	---	---

[सहा] सहकारी [१९९०-९१]

१]	सहकारी संस्था	संख्या	४०२२	१०४६२०
२]	प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्था	संख्या	५८३	१९५६५
३]	प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थांची सभासद संख्या	हजारात	१८५	८११६
४]	सहकारी दुग्ध संस्था	संख्या	२२८	१४०६९
५]	प्राथमिक कृषि पत संस्थांनी दिलेले कर्ज	रु. कोटीत	१४	७७५

[सात] जलसिंचन पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्याखालील लाभक्षेत्र

[३०. ६. ९१ रोजी] [३०. ६. ९० रोजी]

१]	मोठे प्रकल्प लाभ क्षेत्र	संख्या	१	२१
		हजार हेक्टर	१२४	उ. ना.
२]	मध्यम प्रकल्प लाभ क्षेत्र	संख्या	११	१७१
		हजार हेक्टर	७७	उ. ना.
३]	लघु प्रकल्प [पूढ भाग] लाभ क्षेत्र	संख्या	२१५	१५४५
		हजार हेक्टर	३४	उ. ना.
४]	सिंचन विहिरी खाली भिजणारे क्षेत्र	हजार हेक्टर	२७	१२९५
			[८६-८७]	

[आठ] उद्योग [डिसेंबर १९९०]

१]	नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या	संख्या	१६१६	२७४६५
२]	नोंदणी कृत चालू कारखान्यांची संख्या [उत्पादन चालू असलेले]	संख्या	१२७९	२३४१०
३]	साखर कारखान्यांची संख्या [चालू असलेले खाजगी धरून]	संख्या	१	१४०
			[९०-९१]	[सप्टेंबर ९१]
४]	साखर कारखान्यातील साखरेचे उत्पादन	हजार टन	१६	४१२४
			[९०-९१]	
५]	सर्व सूत गिरण्यांची संख्या	संख्या	४	१२२

[नऊ] वीज [३१. ३. ९१]

१]	वीज पुरवठा केलेली शहरे व थेडी	संख्या	१८९०	३९६६१
२]	विद्युतीकरण झालेल्या गावांची संख्या	संख्या	१८७४	३९४१३
३]	वीज पुरवठा केलेले ग्रंथ संघ [१९९०-९१]	संख्या हजारात	५२	१६१५
४]	गोबर गॅस सयंत्रे [३१. ३. ९१]	संख्या	११२६८	३४८३६

१ २ ३ ४ ५

[दहा] सार्वजनिक आरोग्य [१९९०]

१]	रुग्णालये	संख्या	२६	७६८
२]	दवाखाने	संख्या	१३५	१८९६
३]	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	४८	१६७२
४]	प्राथमिक आरोग्य पथके	संख्या	-	८१
५]	एकात्मिक बाल विकास गट योजना	संख्या	२	१३१
६]	अंगणवाडीत उपस्थित राहणारी मुले	संख्या	१८६०४	३३६७९१

[अकरा] शिक्षण [१९८८-८९] [१९९०-९१]

१]	एकूण प्राथमिक शाळा	संख्या	२०७५	५७६१२
२]	एक शिक्षकी शाळा	संख्या	४३५	१३१८७
३]	प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या हजारात	४१४	१०४२७
४]	प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	१०	२६७
५]	प्रत्येक शिक्षकामागे प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	४१	३९

[बारा] दुय्यम शिक्षण

१]	दुय्यम शाळा	संख्या	५२१	१००२६
२]	शाळेतील एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	३२३	५७४३
३]	शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	१०	१७७
४]	प्रत्येक शिक्षकामागे दुय्यम शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	३२	३२

[तेरा] उच्च शिक्षण

१]	संस्था	संख्या	३६	११३२
२]	एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	५४	१०७१

[चौदा] अ) प्रौढ शिक्षण [१९९०-९१]

१]	प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	११९४	२८३४९
२]	प्रौढांची उपस्थित	संख्या हजारात	३७	८४३

ब) तांत्रिक शिक्षण

[१] औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था

१]	शासकीय व शासन सहाय्यित	संख्या	७	उ. ना.
----	------------------------	--------	---	--------

२]	इतर [खाजगी]	संख्या	५	उ. ना.
----	-------------	--------	---	--------

[२]	शासकीय व शासन सहाय्यित	संख्या	२२२८	उ. ना.
-----	------------------------	--------	------	--------

औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामध्ये मंजूर झालेल्या जागा

१	२	३	४	५
[चौदा]	[३] तांत्रिक व व्यावसायिक शिक्षण संस्था			
	१] शासकिय व शासन सहाय्यीत	संख्या	३८	उ. ना.
	२] इतर [खाजगी]	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
[४]	शासकीय व तांत्रिक व्यवसाय शिक्षण संस्थेची प्रवेश क्षमता	संख्या हजारत	६	उ. ना.
[५]	अभियंत्यांची संख्या	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
[पंधरा]	<u>परिवहन आणि दळणवळण</u>			
	[३१.६.९१]			[अस्थायी]
१]	स्कूण रेल्वे मार्ग लांबी	कि.मी.	३८३	५४३४
२]	रस्त्यांनी जोडलेली गावे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
३]	स्कूण रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	७१३३	१७२९६५
४]	राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	कि.मी.	२८५	२९५९
५]	राज्य महामार्गाची लांबी	कि.मी.	९२८	३०९७५
६]	महत्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	७१९	३८९३६
७]	इतर जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	१०४४	३८५७३
८]	ग्रामीण रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	४१५७	६१५२२
[सोळा]	<u>पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा</u>			
	कठीण गांवाची संख्या [१.४.९०]	संख्या	८८	३७५६
१]	<u>खेड्यांना केलेला पुरवठा [१९९०-९१]</u>			
अ]	नळाचा पाणी पुरवठा	संख्या	४२	१२१९
ब]	कूप नलिका	संख्या	३०	-
क]	साध्या विहिरी/विंधण विहिरी	संख्या	२	६२३
२]	टॅर्स किंवा बैल गाडीने पुरवठा केली जाणारी गावे	संख्या	६२	५६२०
३]	योजनेत समाविष्ट करावयाची गावे	संख्या	उ. ना.	निरंक
[सतरा]	<u>घर बांधणी [१९९०-९१]</u>			
	भूमिहीन कामगारांसाठी बांधलेल्या झोपड्या	संख्या	३५	१७००
[अठरा]	<u>संकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम</u>			
१]	दारिद्र्य रेषेखाली कुटुंबे [१९८२-८३]	संख्या लाखात.	१.१२	३४
२]	१९९०-९१ मधील लाभार्थी	संख्या	३९८२	उ. ना.

१	२	३	४	५
[एकोणवीस] रोजगार निर्मिती [१९९०-९१]				
	अ] रोजगार हमी योजना	मनुष्य दिवस [कोटी]	०.३०	८.९४
	ब] जवाहर रोजगार कार्यक्रम	- " -	०.२६	८.५०
[वीस] आदिवासीकरीता कल्याणकारी योजना [३१.३.९१]				
	आदिवासी करीता आश्रम शाळा	संख्या	५	६०२
[एकवीस] मागासवर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना [१९९०-९१]				
	अ] मागास वर्गीयांसाठी वस्तीगृहे	संख्या	८	२२५७
	ब] वसतीगृहात राहणारे विद्यार्थी	संख्या	६७०	१००२५०
[बावीस] जिल्हा नियोजन १९९०-९१				
	१] वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतूद	रु. कोटीत	२२	२५२१
	२] अनुशेष भरून काढण्यासाठी तरतूद	रु. कोटीत	१८	निरंक
[तेवीस] नागरी पुरवठा				
	१] रास्तभावाची दुकाने १९९०-९१	संख्या	१२२५	३५४३७
	२] पुरविलेला स्कूण साठा	"०००" टन	९४	उ.ना.
	३] शाराकिय गोदामे	संख्या	१७	१२०१
	४] साठवण्याची क्षमता	हजार टन	उ.ना.	७४०

टीप :- १] उ.ना. = उपलब्ध नाही.

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

भाग - १

स मा लो च न

१९९० - ९१

सामाजिक व आर्थिक समालोचन १९९०-९१

जिल्हा - नागपूर.

१. स्थान व भौगोलिक वैशिष्ट्ये

१.१ भौगोलिक स्थान :

अठराव्या शतकात गोंड राजा वखत बुलंद यांनी नागपूर वसविले. व या शहराच्या नावावरूनच नागपूर जिल्हा हे नांव घा जिल्हयात देण्यांत आले. पुढे भोसले घराण्याने नागपूरला आपली राजधानी केली व या शहराचा आणि जिल्हयाचा विकास केला. सन १८१७ मध्ये सितावडीच्या युद्धात ब्रिटीशांनी भोसले राजावर विजय मिळविला. १८५३ मध्ये भोसले घराण्यांचा -हास/होऊन ब्रिटीश राजवटीस सुस्वात झाली. मध्यप्रांत व व-हाड या प्रांताची राजधानी ब्रिटीशांनी नागपूर येथेच ठेवली. सन १८६७ मध्ये ग्रेट इंडियन पेनीनसुला रेल्वे [सध्याची मध्य रेल्वे] मुळे या शहराचा इतर प्रमुख शहरांशी संबंध जोडण्यांत आला व पर्यायाने नागपूर शहराचा आणि जिल्हयाचा द्रुत गतीने विकास झाला.

सन १९४७ ला स्वातंत्र्य प्राप्ती नंतर मध्य प्रदेशाची निर्मिती झाली, तेव्हा पासून तर १९५६ पर्यंत नागपूर हे राजधानीचे ठिकाण होते. भाषावार प्रांत रचनेनंतर नागपूर हा जिल्हा द्विभाषिक सुंपई राज्यात समाविष्ट करण्यांत आला. तेव्हा पासून नागपूरच्या राजधानीचे स्वरूप संपुष्टात आले. दिनांक १ मे १९६० रोजी महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीनंतर नागपूर करारानुसार नागपूरला उपराजधानीचे स्थान देण्यांत आले. नागपूर हा जिल्हा उत्तर अक्षांश २०^०.३५' ते २१^०.४४' व पूर्व रेखांश ७८^०.१५ ते ७९^०.४०' चे दरम्यान पसरलेला आहे. जिल्हयाचे मुख्यालय नागपूर येथे असून ते भारताचे मध्यवर्ती ठिकाण आहे. जिल्हयाचे उत्तरेस मध्यप्रदेशातील छिंदवाडा व शिवनी जिल्हा व पूर्वेस भंडारा, दक्षिणेस चंद्रपूर आणि पश्चिमेस वर्धा जिल्हा आहे.

१.२ क्षेत्रफळ व प्रशासकीय विभाग :

नागपूर जिल्हयाचे क्षेत्रफळ २९३१ चौ. कि.मी. असून महाराष्ट्राच्या क्षेत्रफळाच्या ३.२३ टक्के आहे. तालुक्याच्या पुनर्रचनेपूर्वी पूर्ण जिल्हा पांच विभागात विभागलेला होता व त्या पांच विभागाचे मुख्यालय नागपूर, काटोल, सावनेर, रामटेक, व उमरेड येथे होते. उपविभागीय अधिका-यांकडे त्या त्या उपविभागाची प्रशासकीय जवाबदारी होती. १ मे १९८१ नंतर तालुक्यांची पुनर्रचना करण्यांत येऊन एकूण १४ तालुके निर्माण करण्यांत आले. नागपूर-शहर हा तालुका सोडल्यास सर्व तालुक्यांचे मुख्यालय पंचायत समितीचे जे मुख्यालय आहे. तेच ठेवण्यांत आले आहेत. नागपूर जिल्हयांत नागपूर-शहर, नागपूर-ग्रामीण, हिंगणा, कामठी, काटोल, नरखेड, सावनेर, कळमेश्वर, रामटेक, प्रारशिवनी, मौदा, उमरेड, भिवापूर व कुडी असे चौदा तालुके असून तेरा पंचायत समित्या आहेत.

१९८१ चे जनगणने प्रमाणे नागपूर जिल्ह्यांत ४ गणना शहरे तसेच एकूण १८७४ खेडी असून त्यापैकी १६५८ लोकवस्ती असलेली व २१६ ओसाड खेडी आहेत. जिल्ह्यामध्ये ७६५ ग्रामपंचायती असून १० कृषि उत्पन्न बाजार समित्या आहेत. जिल्ह्यामध्ये १० नगरपालिका, १ कटक मंडळ व १ महानगर पालिका कार्यरत आहे.

१.३ भौगोलिक वैशिष्ट्ये :

भौगोलिक दृष्ट्या नागपूर जिल्हा हा साधारणतः तीन विभागामध्ये विभागल्या जातो. उत्तरेकडील टेकड्यांचा प्रदेश, पश्चिमेकडील डोंगराळ भाग व कन्हान, वेणा नदीच्या खो-यांतील सखल भाग, उत्तरेकडील टेकड्यांच्या प्रदेशात पिल्कापार, महादागड, गरमसूर, पिपरडोह, जामगड, चापेगडी ह्या प्रमुख टेकड्या असून ईशान्येस अंबागड आहे. रामटेकच्या टेकडीवर प्रसिद्ध कालीदास स्मारक उभारण्यांत आले आहे. जिल्ह्याची समुद्र सपाटीपासून कमीत कमी उंची २७४ मीटर व जास्तीत जास्त उंची ३३० मीटर आहे.

१.४ भूगर्भरचना :

नागपूर जिल्हा हा गोंडवाना प्रदेशात येत असून येथील भूगर्भाची रचना अशा प्रकारच्या खडकापासून झाली आहे की, त्या खडकात कन्हान खो-यांत कोळसा, खापा, सावनेर व रामटेक विभागात मॅगनीज, भिवापूर व उमरेड तालुक्या मध्ये कच्चे लोखंड व चुनखडी दगड, रामटेक व सावनेर तालुक्यातील कांद्री, पटगोवारी व देवलापार विभागात डोलामार्ईट दगड फार मोठ्या प्रमाणात आढळून येतात. या भिंथाय फेल्सपार, क्वार्ट्ज, टॅंग्स्टन ही खनिजे व इमारतीकरीता उपयुक्त असणारे दगड या जिल्ह्यात सर्वत्र आढळून येतात. एकंदरीत या जिल्ह्यांची भूगर्भरचना उपयुक्त खनिजासाठी अतिशय समृद्ध आहे.

१.५ नद्या :

जिल्ह्याच्या पश्चिम सीमेवून वर्धा व पूर्व सिमेकडून वैनगंगा नदी वाहते. वैनगंगा नदीमुळे भंडारा जिल्ह्याची आणि वर्धा नदीमुळे वर्धा व अमरावती जिल्ह्यांची सीमा निश्चित झालेली आहे. जाम व वेणा ह्या नद्या वर्धा नदीच्या उपनद्या असून जाम नदी काटोल तालुक्यातून वाहत जावून वर्धा नदीस मिळते. वेणा नदी कवडस पठारातून उगम पावून नागपूर तालुक्यातून वाहते. कन्हान नदी सातपुडा पर्वतातून उगम पाऊन वैनगंगेस मिळते. पेंच, कोलार आणि नाग-नदी ह्या कन्हान नदीच्या उपनद्या आहेत. कन्हान व पेंच नदीपासून नागपूर शहरास पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा होतो. कन्हानच्या खो-यातील जमीन अतिशय सुपिक समजली जाते.

१.६ वन :

नागपूर जिल्ह्यांत २८१८ चौ.मी. वनक्षेत्र असून जिल्ह्यांच्या एकूण भौगोलिक क्षेत्राच्या २८ टक्के आहे. अधिकांश वनक्षेत्र रामटेक, पार-शिवनी, उमरेड, भिवापूर, काटोल व नरखेड या तालुक्यात विखुरलेल्या स्वरूपात आहे.

१.७ हवामान व पर्जन्य :

जिल्हयातील हवामान विषम स्वरूपाचे असून उन्हाळ्यांत उष्ण व हिवाळ्यात थंड असते. मे महिन्यांत उष्णतेचे सरासरी प्रमाण ४५.१ सेल्सिअस पर्यंत नोंदल्या गेले आहे. डिसेंबर महिन्यांत उष्णतामान कमीत कमी ११.२ सेल्सिअस आढळून येते.

जिल्हयाचे वार्षिक सरासरी पर्जन्यमान १०११ ते १२४२ मिली मीटर असून सर्वात जास्त पाऊस उमरेड व रामटेक तालुक्यात पडतो. परंतु सन १९९० या वर्षात रामटेक तालुक्यात पाऊसाचे प्रमाण इतर तालुक्यापेक्षा कमी आहे. साधारणतः जून ते ऑक्टोबर या महिन्यात ५४ ते ९६ दिवस पाऊस पडतो. त्यातही पाऊसाचे प्रमाण जून, जुलै व ऑगस्ट या महिन्यात अधिक असते.

१.८ जमीन व तिचे प्रकार :

नागपूर जिल्हयात प्रामुख्याने काळी, मोरांड, खरडी व बरडी प्रकारची जमीन आढळून येते. मध्यम काळी जमीन प्रामुख्याने सावनेर, कळमेश्वर, वर्धा नदीच्या खो-यात, नागपूर व कामठीचे जवळपास आढळून येत असून कापसाचे उत्पादन करीता ती उपयुक्त समजली जाते. प्रामुख्याने ह्या जिल्हयात "मोरांड" प्रकारची जमीन सर्वच तालुक्यामध्ये आढळून येत असून ज्वारीच्या पिकाकरीता ती उपयुक्त समजली जाते. खरडी व बरडी जमीन रामटेक तालुक्याचे उत्तरेसवकाटोल तालुक्याचे डोंगराळ प्रदेशात आढळून येते.

२. लोकसंख्या

२.१ जनगणना :

१९८१ चे जनगणनेप्रमाणे नागपूर जिल्हयाची लोकसंख्या २५, ८८, ८११ एवढी आहे. त्यापैकी १३, ४५, ३७७ पुरुष व १२, ४३, ४३४ स्त्रिया आहेत. सन १९७१ ते १९८१ या १० वर्षांमध्ये नागपूर जिल्हयाची लोकसंख्या ३३.२६ टक्क्यांनी वाढलेली आढळते. जिल्हयाच्या एकूण लोकसंख्येपैकी नागपूर तालुक्याची नागपूर शहर धरून लोकसंख्या ५०.२९ टक्के, हिंगणा तालुका ३.२४ टक्के, कामठी तालुका ६.३७ टक्के, काटोल तालुका ४.७१ टक्के, नरखेड तालुका ४.४४ टक्के, सावनेर तालुका ५.५६ टक्के, कळमेश्वर तालुका ३.०९ टक्के, रामटेक तालुका ४.२९ टक्के, पारशिवनी तालुका ३.८६ टक्के, मौदा तालुका ३.१७ टक्के, उमरेड तालुका ४.४४ टक्के, भिवापूर तालुका २.६७ टक्के व कुही तालुका ३.८६ टक्के एवढी आहेत.

२.२ लोकसंख्येची घनता :

क्षेत्रफळ व लोकसंख्येच्या दृष्टीने विचार केला असता नागपूर जिल्हयाचे क्षेत्रफळ महाराष्ट्र राज्याच्या क्षेत्रफळाच्या ३.२३ टक्के आहे व लोकसंख्या ४.१२ टक्के आहे. नागपूर जिल्हयाकरीता लोकसंख्येची घनता दर चौ. कि.मी. मागे २६१ असून तेच प्रमाण महाराष्ट्र राज्याकरीता दर चौ. कि.मी. मागे २०४ आहे तर भारताचे दर चौ. कि.मी. मागे २१६ आहे. जिल्हयात नागपूर तालुक्यामध्ये

लोकसंख्येची घनता सर्वात जास्त म्हणजे १४४४ असून मौदा तालुक्यामध्ये इतर तालुक्या-
चे मानाने कमी म्हणजे ८७ आहे.

२.३ नागरी व ग्रामीण लोकसंख्येचे प्रमाण :

जिल्ह्याच्या एकूण लोकसंख्येपैकी नागरी भागामध्ये ५६.७५ टक्के व ग्रामीण भागामध्ये ४३.२५ टक्के लोक वास्तव्य करीत आहेत. जिल्ह्याची नागरी लोकसंख्या १४, ६९, २७९ असून त्यापैकी एकट्या नागपूर शहरामध्ये १२, १९, ४६१ एवढी लोकसंख्या आहे. म्हणजेच एकूण नागरी लोकसंख्येपैकी ८२.९९ टक्के नागरी लोकसंख्या नागपूर शहरा मध्ये व १७.०१ टक्के नागरी लोकसंख्या, कामठी, कामठी कटक मंडळ, कांटोल, नरखेड, मोवाड, सावनेर, खापा, कळमेश्वर, मोहपा, रामटेक, कन्हान, उमरेड, देवलामेटी, बिना व चिचोली या नागरी भागामध्ये विभागल्या गेली आहे.

२.४ लोकसंख्येतील स्त्री-पुरुष प्रमाण :

जिल्ह्यात दर हजार पुरुषांमागे स्त्रियांचे प्रमाण १९८१ जनगणने प्रमाणे ९२४ असून महाराष्ट्राच्या ९३७ च्या तुलनेत हे प्रमाण कमी आहे. ग्रामीण भागात हे प्रमाण ९४० असून नागरी भागात ९१२ आहे.

२.५ अनुसूचित जाती व जमाती :

जिल्ह्यांतील एकूण लोकसंख्येत अनुसूचित जातीचे प्रमाण ७.०५ टक्के असून अनुसूचित जमातीचे प्रमाण १३.६५ टक्के आहे. हेच प्रमाण राज्याकरीता अनुक्रमे ७.१४ व ९.१९ टक्के असे आहे.

२.६ कामगार :

१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे नागपूर जिल्ह्यामध्ये एकूण मुख्यतः काम करणारे ९, २१, ३१६ असून ६६, ७३१ सिमांतीक कामगार आहेत. उरलेले १६, ००, ७६४ हे काम न करणारे आहेत. मुख्य कामगारांपैकी १, ९१, ६९९ शेतकरी, २, ४१, ८०१ शेतमजूर ४९, ९४२ घरगुती उद्योग, उत्पादन, प्रक्रिया दुरुस्ती व सेवा विभागात काम करणारे असून ४, ३७, ८७४ कामगार इतर व्यवसायांत गुंतलेले आहेत.

२.७ लोकसंख्येची वयोगटानुसार रचना :

१९८१ च्या जनगणनेनुसार नागपूर जिल्ह्यामध्ये ० ते १४ या वयोगटात ९, ८८, ५१४, १५ ते १९ या वयोगटात २, ५९, ९३६, २० ते २४ या वयोगटात २, ३६, ३०७, २५ ते २९ या वयोगटात १, ९१, ६५६, ३० ते ३४ या वयोगटात १, ६३, ४३१, ३५ ते ३९ या वयोगटात १, ५२, ८५३, ४० ते ४९ या वयोगटात २, ५५, १९९, ५० ते ५९ या वयोगटात १, ६५, ६४५ व ६० वर्षा पेक्षा अधिक या वयोगटात १, ६८, ६७१ लोकसंख्या आहे. वय अनिर्देशित लोकसंख्या ६, ५९९ इतकी आहे.

२.८ साक्षरता [ग्रामीण व नागरी]] :

१९८१ च्या जनगणनेनुसार एकूण लोकसंख्येपैकी ५४.५६ टक्के लोकसंख्या साक्षर असून ग्रामीण भागात साक्षरतेचे प्रमाण ४१.३८ व नागरी भागात ६४.६० टक्के आहे. साक्षरतेचे प्रमाण स्त्री व पुरुष यांचेसाठी अनुक्रमे ४४.६२ टक्के व ६३.७४ टक्के आहे.

२.९ वापरातील निवासी घरांची व कुटुंबांची संख्या :

१९८१ च्या जनगणनेनुसार जिल्ह्यांतील कुटुंबांची एकूण संख्या ४, ८८, १६५ एवढी आहे. त्यापैकी २, २१, ५५० ग्रामीण भागात व २, ६६, ६१५ नागरी भागात आहेत. एकूण कुटुंबांच्या संख्येत बेघर कुटुंबांचा समावेश असून त्यात संस्था कुटुंबांचा समावेश नाही. एकूण निवासी घरांची संख्या ४, ८३, ४०० इतकी असून ग्रामीण भागात २, १८, ३४५ व नागरी भागात २, ६५, ०५५ घरे आहेत.

३. वने

३.१ जिल्ह्यांतील एकूण वनक्षेत्र :

जिल्ह्यांतील एकूण वनक्षेत्र २, ८१८ चौ. कि.मी. असून जिल्ह्यांच्या एकूण क्षेत्रापैकी वनक्षेत्र ३८ टक्के आहे. या जिल्ह्यांतील बहुतांश वनभाग रामटेक तालुक्यातील पेंच नदीच्या दोन्ही किनाऱ्यावर सातपुडा टेकड्यांच्या पायथ्याशी आहे. तसेच काटोल तालुक्याचा पश्चिम भाग, नरखेड तसेच उमरेड, कुही, हिंणणा आणि भिवापूर या तहसील मध्ये कमी अधिक सधन खंडात आहे. वनक्षेत्राची एकूण राखीव, सुरक्षित व अवर्गीकृत अशा तीन भागांमध्ये विभागणी करण्यांत येते, त्यापैकी अवर्गीकृत क्षेत्र हे महसूल विभागाच्या देखरेखेखाली येते. राखीव व सुरक्षित वनक्षेत्र वनविभागाच्या देखरेखेखाली येते. एकूण वन व्याप्त क्षेत्राच्या मानाने राखीव वनक्षेत्र ५३ टक्के तसेच सुरक्षित वनक्षेत्र २९ टक्के व अवर्गीकृत वनक्षेत्र १८ टक्के एवढे आहे.

३.२ वन उत्पादन :

रामटेक, सावनेर, हिंणणा, नरखेड, भिवापूर व कुही या परिक्षेत्रांमध्ये उत्तम दर्जाची सागवानी झाडांची वने आढळून येतात. सागवानी झाडांसोबतच या जिल्ह्यामध्ये सालई, धावडा, खैर, बांबू, पळस व तेंदू या जातींची झाडे आढळून येतात. वनोत्पादनापासून सन १९९०-९१ या वर्षामध्ये ५५७.८७ लाख रुपये एवढे उत्पन्न झाले.

३.३ वनविकास कार्यक्रम :

धूप जोराच्या पाण्याचा निचरा व पूर घापासून जमीनीचे संरक्षण करण्याकरीता व जमीनीचा कस टिकवून शेतीस सहाय्य करण्यांच्या बाबतीत वन महत्वाची कामगिरी बजावतात. त्यांदृष्टिने वनविकासाकरीता जिल्हा-स्तरावर [अ] मध्यवर्ती रोप वाढीकांची स्थापना [ब] निकृष्ट वनाचे पुनर्वनीकरण [क] औद्योगिक व व्यापारी उपयोगासाठी लागणा-या वन झाडांच्या जातीच्या लागवडीची योजना [ड] वैरण साधन संपत्तीचा विकास [इ] किरकोळ जंगल उत्पन्नाचा विकास वनसमुप योजना व कंत्राटदारांचे उच्चाटन इत्यादी महत्वाच्या योजना राबविण्यांत येतात. नागपूर जिल्हयामध्ये सन १९९०-९१ या वर्षात वन विभागातील खिगर आदिवासी व अदिवासी योजने अंतर्गत एकूण ७०.२० लाख रुपये खर्च झालेला आहे.

४ कृषि

४.१ जमीनीचा वापर :

१९८६-८७ वर्षात जिल्हयांतील एकूण भौगोलिक क्षेत्र ९८६ हजार हेक्टर होते. त्यापैकी ७०.९१ टक्के क्षेत्र लागवडी लायक असून ४.७० टक्के क्षेत्र कायम गुरे चरण व इतर चराईची जमीन पाडालील होते. तसेच २४.२८ टक्के क्षेत्र शेतीकरीता उपयुक्त नसलेले क्षेत्र होते. सन १९८६-८७ या वर्षामध्ये लागवडीलायक ६९९ हजार हेक्टर क्षेत्रापैकी ५३८ हजार हेक्टर क्षेत्र निव्वळ पिकाडालील क्षेत्र असून ते एकूण क्षेत्राच्या ५४.५३ टक्के स्वटे होते व लागवडीलायक क्षेत्राच्या ७६.९० टक्के स्वटे होते. दुवार पिकाडालील क्षेत्र निव्वळ पिकाडालील क्षेत्राच्या ६.२८ टक्के होते.

४.२ वहिलीखालील जमीनीचे धारण जमीनी व त्याचे क्षेत्र याचे गटवार वर्गीकरण :

वहिलीखालील जमीन धारणाचे गटाप्रमाणे भूधारकाची व क्षेत्राची टक्केवारी खालील प्रमाणे होती.

अ. क्र.	धारणगट-हेक्टर	भूधारक [टक्केवारी]		क्षेत्र [टक्केवारी]	
		१९८०-८१	१९८५-८६	१९८०-८१	१९८५-८६
१	२	३	४	५	६
१.	३ पर्यंत	४१	४६	१४	१८
२.	३ ते ५	३७	३७	३४	३६
३.	५ ते १०	१६	१४	३२	३१
४.	१० ते २०	५	३	१६	१३
५.	२० ते ५०	१	-	४	२
६.	५० व त्यावरील	-	-	-	-

सन १९८५-८६ मधील एकूण खात्यापैकी वैयक्तिक खाती ९६.८७ टक्के व संयुक्त खाती ३.१२ टक्के होती. १९८०-८१ च्या तुलनेत दोन हेक्टर पर्यंतच्या गटात ५ टक्के व २ ते ५ हेक्टर पर्यंतच्या गटात विशेष फरक नाही. परंतु ५ ते १०, १० ते २० व २० ते ५० हेक्टर पर्यंतच्या गटात अनुक्रमे २, २ व १ टक्क्यांनी घट झालेली आहे.

४.३ पीक पध्दती :

१९८६-८७ मध्ये जिल्ह्यांत एकूण पिकाखालील ५, ७१, ७२१ हेक्टर क्षेत्रापैकी अन्न-धान्ये पिकाखालील ३, ६६, ५७८ हेक्टर क्षेत्र म्हणजेच ६४.१२ टक्के एवढे होते. अन्नधान्ये पिकापैकी सर्वात जास्त क्षेत्र ज्वारी पिकाखाली म्हणजे ५०.४२ टक्के होते. डाळी वर्गीय पिकाखाली १२.७४ टक्के, गव्हाखाली १७.८७ टक्के, धानाखाली ११.८० टक्के इतके होते. तसेच एकूण पिकाखालील क्षेत्रापैकी कापूस या पिकाखाली १०.६३ टक्के, संत्रा या पिकाखाली २.३७ टक्के व गळीताचे पिकाखालील क्षेत्र १४.८१ टक्के होते.

४.४ पिकाचे उत्पादन :

सन १९९०-९१ या वर्षामध्ये तृण धान्याचे उत्पादनात १९८९-९० च्या तुलनेत ११ टक्क्याने घट झाल्याचे आढळून येते. तसेच कडधान्याचे उत्पादनात जवळ-जवळ ५ टक्क्याने घट झालेली आढळते. तेलबियाचे उत्पादनामध्ये सुध्दा १९ टक्क्याने घट झालेली आढळते. तेलबियामध्ये प्रामुख्याने भुईमुंगाचे उत्पादन सर्वात जास्त होते.

४.५ मुख्य पिकाचे दर हेक्टरी उत्पादन :

जिल्ह्यामध्ये ज्वारी, गहू, धान, कापूस, हरभरा, तूर, शेंगदाणा, जवस, तीळ, मिरची, व संत्री ही महत्त्वाची पिके आहेत. सन १९९०-९१ मध्ये ज्वारीचे दर हेक्टरी उत्पादन १०३८ कि.ग्राम, गहू ९३२ कि.ग्राम, धान १००८ कि.ग्राम, तूर ५६४ कि.ग्राम, हरभरा ६६४ कि.ग्राम, भुईमुंग ५७१ कि.ग्राम, जवस ३०२ कि.ग्राम, तीळ २३३ कि.ग्राम, मिरची १३७ कि.ग्राम, व हळद ८८१ कि.ग्राम होते. तसेच कापसाचे दर हेक्टरी उत्पादन १४२ कि.ग्राम एवढे होते.

४.६ अधिक उत्पन्न देणा-या पिकांचे क्षेत्र :

तृणधान्याखालील संकरीत व जादा उत्पन्न देणा-या पिकामध्ये प्रामुख्याने गहू, ज्वारी, भात [धान] या पिकांचा समावेश होतो. ज्वारी-च्या एकूण पिकाखालील क्षेत्रापैकी संकरीत व जादा उत्पन्न देणा-या ज्वारी-चे क्षेत्र ७३ टक्के, गव्हाचे एकूण क्षेत्रापैकी संकरीत व जादा उत्पन्न देणा-या गव्हा-चे क्षेत्र ७१ टक्के व एकूण धान या पिकाखालील क्षेत्रापैकी संकरीत व जादा उत्पन्न देणा-या धानाचे क्षेत्र ८९ टक्के एवढे होते. तसेच संकरीत कापसाखालील क्षेत्र एकूण कापसाखालील क्षेत्राच्या ६३ टक्के एवढे होते.

४.७ फळे व भाजीपाला :

नागपूरची शहरी बाजारपेठ जिल्हयाचे मध्यभागी आहे. तसेच सिंचनाचे सोयीमुळे भाजीपाल्याचे उत्पादन जिल्हयांमध्ये विस्तृत प्रमाणात घेण्यांत येते. जिल्हयांतील एकूण पिकाखालील क्षेत्रापैकी फळे व भाजीपाला या खालील १९८६-८७ मधील क्षेत्र ४.९० टक्के इतके होते. तसेच एकूण फळाखालील क्षेत्रापैकी एकटया संत्रा या फळाखालील क्षेत्र ९० टक्के एवढे असून जिल्हयांतील लागवडीखालील एकूण क्षेत्रापैकी ते २.३७ टक्के एवढे होते.

४.८ रासायनिक खताचे वाटप :

जिल्हयांत सन १९९०-९१ मध्ये ६६, ०४९ मे.टन रासायनिक खताचे वाटप करण्यांत आले.

४.९ पीकसंरक्षण :

पीक संरक्षण मोहिमेअंतर्गत जिल्हयांतील शेतकऱ्यांना अन्नधान्ये व गळीत धान्ये पीकाकरीता ५० टक्के सवलतीवर किटकनाशके औषधींचा पुरवठा केला जातो. तसेच धुरळपीकरीता दर हेक्टरी १५ रुपये अनुदान, औषध देते वेळी दिल्या जाते. उंदीर निर्मूलन मोहिमे निवडक गावांत १०० टक्के सवलतीवर रावविण्यांत येते. गव्हाच्या पिकाचे उंदरांपासून होणारे नुकसान टाळण्याकरीता ही मोहिमे घेण्यांत येते. तसेच संत्रा या पिकावरील कोळशी रोगाचे नियंत्रणा करीता बागायतदारांना ५० टक्के सवलतीवर किटकनाशके व बुरशी नाशके औषधी दिल्या जाते. सन १९९०-९१ मध्ये रोप संरक्षण मोहिमे अंतर्गत २.९४ लाख रुपये खर्च करण्यांत आले आहे. शिवाय सिमांतिक अल्प भूधारक शेतकऱ्यांसाठी अनुदानाचा भरिव कार्यक्रम म्हणून या योजने अंतर्गत ४.२७ लाख रुपये खर्च करण्यांत आले.

४.१० शेतमाल साठवणूकच्या व नियंत्रित बाजारपेठेच्या सोयी :

जिल्हयामध्ये एकूण १० कृषि उत्पन्न बाजार समित्या कार्यरत असून त्या सर्व ठिकाणी शेतकऱ्यांनी आपलेल्या विक्री योग्य मालाच्या साठवणूकीची सोय उपलब्ध आहे. तसेच इतरही सोयी उपलब्ध आहेत. सन १९९०-९१ मध्ये जिल्हयातील कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे आवारात धान १, ८१, ४६६ मे.टन, तांदूळ ५७, २३९ मे.टन, गहू १२, ७११ मे.टन, ज्वारी ५, ७३० मे.टन, कापूस २८, ६१८ मे.टन, तूर १४, २८१ मे.टन, मूग ५८० मे.टन, उड्डिद ४५१ मे.टन, हरभरा ५, १७८ मे.टन, मुईमुंग २, ७९३ मे.टन, जवस २, ३७१ मे.टन, तीळ ३९ मे.टन, सोयाबिन ६०, ०९४ मे.टन, सुकलेली मिरची १८, ५४६ मे.टन व संत्री ४९, १४७ गाड्या कृषि उत्पादनाची विक्री करण्यांत आली.

४.११

जमीन सुधारणा :

विभागीय मृदासंधारण अधिकारी, नागपूर यांचे मार्फत जमीन विकासाची कामे घेतली जातात. उदा. जमीनीला बांध घालणे व उतारावर समतल घालणे इत्यादी उपायांद्वारे जमीनीचा विकास करण्यांत येतो. कामावरील खर्च हा रोजगार हमी योजनेतून केल्या जातो. सन १९९०-९१ मध्ये या योजने अंतर्गत २९.४९ लाख रु. खर्च करण्यांत आला. याशिवाय जमीन सुधारणा ह्या कार्यक्रमांतर्गत गहसूल विभागामार्फत अतिरिक्त जमीनी दिलेल्या अभिहस्तांकितांना अर्थ सहाय्य देण्यांत येते. या योजनेवर सन १९९०-९१ या वर्षामध्ये १.०० लाख रुपये खर्च करण्यांत आले. तसेच विशेष घटक योजनेअंतर्गत जिल्हा कृषि अधिका-यामार्फत निवडक अनुसूचित जातीच्या व नवबौध्द शेतक-यांना जमीन सुधारणे करिता अर्थ सहाय्य देण्यांत येते. ओलिताच्या सोयीची उपलब्धता वाढविण्याकरिता शेतक-यांना विहिरी बांधण्यासाठी जिल्हयांतील भूविकास अधिकार्यामार्फत कजचि वाटप करण्यांत येते.

४.१२

इतर विकास कार्यक्रम :

कृषिविकासाच्या दृष्टिने जिल्हा वार्षिक योजनेअंतर्गत निरनिराळे कार्यक्रम राबविले जातात. उदा. १] तालुका विज्ञ गुणन क्षेत्राचा विकास २] सिमांतिक व अल्प भूधारक शेतक-यांसाठी भरीव अनुदानाचा कार्यक्रम ३] रोप संरक्षण मोहिम ४] सधन कांपूस विकास कल्प ५] अल्प भूधारक शेतक-यांना कोरडवाहू जमीनीतील निविष्टा संघ पुरविणे ६] सुधारीत शेतकी अवजारे व साधने विकत देण्यासाठी अर्थ सहाय्य ७] मागास वर्गीय आणि नवबौध्दांना दारिद्र्य रेषेच्या वर आणण्यासाठी विशेष सहाय्य योजना ८] कडधान्ये उत्पादन कार्यक्रम ९] तेलबिया उत्पादन कार्यक्रम १०] तुषार व ठिंक्क सिंचन योजना तसेच फलोत्पादन कार्यक्रमांतर्गत खालील विकासाच्या योजना राबविण्यांत येतात. १] बागायती रोप मळ्याचे बळकटीकरण २] गावठीवोर व आंब्यांच्या झाडांचे पुनरुज्जीवन व ग्रामपंचायतींना आंब्यांच्या झाडांच्या नुतणीकरणासाठी प्रोत्साहन सहाय्य योजना ३] अल्पभूधारक सिमांतिक शेतक-यांना फलोद्यान विकासासाठी भांडवली अनुदान ४] फलोद्यान संरक्षण इत्यादी,

पिक संवर्धन व फलोद्यान या योजनेअंतर्गत बिगर आदिवासी व आदिवासी योजने अंतर्गत नागपूर जिल्हयामध्ये सन १९९०-९१ साठी ८३.४६ लाख रुपये खर्च करण्यांत आला. तसेच भूद जलसंधारण या योजने अंतर्गत २९.४९ लाख रु. खर्च करण्यांत आला.

५. जलसिंचन

५.१

जलसिंचनाची कामे :

जिल्हयाचा कृषि विषयक उत्कर्ष साधण्यासाठी व सर्वसाधारण आर्थिक सुस्थितीसाठी सिंचन क्षमता वाढविणे ही एक महत्वाची बाब होय. जिल्हयामध्ये विहिरी, लहान पाटबंधारे, मध्यम प्रकल्प, मोठे प्रकल्प व उपसा सिंचन योजना या द्वारे तसेच नदीनाल्यावर पंप बसवून सिंचन केल्या जाते.

जिल्ह्यामध्ये सन १९८६-८७ मध्ये एकूण निव्वळ पिकाखालील क्षेत्रापैकी फक्त ९.११ टक्के हेक्टर क्षेत्र निव्वळ ओलिताखाली होते. सन १९८६-८७ मध्ये जिल्ह्यांत एकूण सिंचन विहिरीची संख्या ४८, ६४८ स्वढी होती. पैकी २५, ८१० विहिरी फक्त वागायतीसाठी उपयोगात आणल्या गेल्या.

५.२ निरनिराळ्या पिकाखालील ओलिताचे क्षेत्र :

सन १९८६-८७ मध्ये एकूण ओलिताचे क्षेत्रापैकी तूप धान्ये ६२.२२ टक्के, कड धान्ये ६.७२ टक्के, उस ०.७७ टक्के, धिरची व गताल्याचे पदार्थ ३.६१ टक्के, फळे व भाजीपाला २५.२४ टक्के, कापूस ०.८० टक्के, गळीताची पिके ०.३२ टक्के, व इतर पिके ०.३१ टक्के, स्वढे ओलित करण्यांत आले.

५.३ सिंचन क्षेत्र :

जिल्ह्यामध्ये सन १९८६-८७ मध्ये निव्वळ भिजणारे क्षेत्र ४९, ०१७ हेक्टर स्वढे होते. पैकी विहिरीद्वारे २६, ९७९ हेक्टर आणि तळी व कालवे याद्वारे २२, ०३८ हेक्टर सिंचन करण्यांत आले.

५.४ सिंचन प्रकल्प :

जिल्ह्यामध्ये मोठ्या पाटबंधारे प्रकल्पापैकी पेंच प्रकल्पाचे काम पूर्ण झालेले आहे. मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पापैकी रामटेक तलाव, वेणा प्रकल्प, कान्होली बारा, मकरधोकडा, पांढराबोडी, केसरीनाला, चंद्रभागा, उमरीनाला, मोरधाम, कोलारनदी, खेरानाला, या ११ प्रकल्पाची कामे पूर्ण झालेली आहे. जाम नदी व तायकी मकरधोकडा प्रकल्पाची कामे प्रगती पथावर आहेत. शिवाय पेंढरीनाला व हिवरीनाला हे दोन प्रकल्प भंजुर झालेले आहेत. परंतु एका प्रकल्पाचे आर्थिक तर-तुदी मुळे, एका प्रकल्पाचे घन जमीनीमुळे कामाला सुरुवात झालेली नाही. पूर्ण झालेल्या प्रकल्पा खालील एकूण लाभ क्षेत्र २, ००, ६९९ हेक्टर असून १९९०-९१ या वर्षामध्ये ओलिताखाली असलेले क्षेत्र फक्त ६१, १५० हेक्टर म्हणजेच ३०.४७ टक्के स्वढे आहे. १९९०-९१ या वर्षात जिल्ह्यांत लघुपाटबंधा-यांची एकूण २१५ कामे सुरु होती त्या खाली ३४, १८५ हेक्टर लाभक्षेत्र असून ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्र ५,२५९ हेक्टर होते.

६. पशुसंवर्धन व पशुवैद्यकीय सेवा.

६.१ पशुधन :

नागपूर जिल्ह्यामध्ये १९८७ च्या पशुगणनेप्रमाणे पशुधनाची संख्या ११, १९, ५४३ स्वढी आहे. हीच पशुधनाची संख्या १९८२ मध्ये १०, ७०, ०३७ स्वढी होती. १९८७- च्या पशुगणनेप्रमाणे गार्ह व बैल ६३ टक्के, म्हशी व रेडे ७ टक्के, गेंढ्या वकरे २९ टक्के, व इतर पशुधन १ टक्का आढळून येते. १९८२ ते ८७ या पाच वर्षांचे काळात पशुधनाची संख्या ही ४.६ टक्क्यांनी वाढल्याचे आढळून येते. कुक्कुटांच्या संख्येमध्ये १९८२ च्या तुलनेत १९८७ मध्ये १२ टक्क्यांनी

वाढ झालेली आढळते. कारण शेतीला जोडधंदा म्हणून विस्तृत प्रमाणात ग्रामीण भागात कुक्कुटपालनाचा व्यवसाय करण्यांत येतो. १९८७ च्या पशुगणनेप्रमाणे दर चौकिली.मी. मागे पशुधनाची घनता ११३ आढळून येते.

६.२ पशुउत्पादन व दुग्ध उत्पादन :

नागपूर जिल्हयामध्ये शेतीला जोडधंदा म्हणून दुग्ध व्यवसाय केला जातो. जिल्हयामध्ये गाईचे व म्हशीचे बावतीत भिन्न जातीची जनावरे आढळून येत असली तरी प्रामुख्याने गौळाऊ जातीच्या गाई विस्तृत प्रमाणात आढळतात. तरीपण नागपूरचे ३० किलो मीटरच्या परिसरात शाहीवाल जातीची जनावरे आढळतात आणि इतर भागात गौळाऊ जातीची आढळतात. म्हशीचे बावतीत नागपूर जिल्हयामध्ये आढळणा-या म्हशी हया नागपूरी म्हशी म्हणूनच ओळखल्या जातात. तसेच मु-हय जातीच्या म्हशी या ब-याच प्रमाणात आढळतात. सन १९९०-९१ मध्ये नागपूर दुग्ध योजनेखाली ३६५.५६ लाख लिटर दुग्ध १६२४.१२ लाख रुपये मुल्याचे खरेदी करण्यांत आले.

६.३ पशुवैद्यकिय सेवा :

नागपूर जिल्हयामध्ये १ पशुवैद्यकिय सर्व चिकित्सालय, ३६ दवाखाने व ३७ पशुवैद्यकिय प्रथमोपचार केंद्रे आहेत. हयोशिवाय १ फिरते पशुरोग नियंत्रण पथक आहे. कृत्रिम गर्भ धारणेकरीता जिल्हयामध्ये १६९ कृत्रिम रेतन केंद्रे आहेत. रंगणालये दवाखाने व मदत केंद्रामध्ये उपचार केलेल्या पशुंची संख्या सन १९९०-९१ मध्ये ४,७९,४४० स्वढी आहे. तसेच १६९ कृत्रिम गर्भधारण केंद्रामध्ये ३७, २४२ पशुंघर गर्भधारणा करण्यांत आली.

६.४ पशुधन विकासाचे कार्यक्रम :

पशुधन विकासाकरीता जिल्हा योजने अंतर्गत खालील कार्यक्रम राबविले जातात. १] पशुवैद्यकिय दवाखाना व पशु प्रथमोपचार केंद्र बांधणे. २] तोंडाचे व पायाचे रोगावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी अर्थसहाय्य ३] पशुपैदास क्षेत्रामध्ये जमीन विकास कामे करणे व पशुसाठी गोठे बांधणे ४] मध्यवर्ती अंडी उववणी केंद्राच्या निवासी व विगर निवासी इमारतीचे बांधकाम, अंडी उवविण्याचे यंत्र खरेदी करणे ५] आधार भूत ग्राम केंद्राची/विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्राची स्थापना ६] जिल्हा कृत्रिम रेतन केंद्राची स्थापना व वाढ करणे. आणि वळूसाठी गोठे व इमारती बांधणे ७] संकरीत कालवडी जोपासण्यासाठी सहाय्य ८] दुर्बल लाभधारकाकडे असलेल्या दुग्धाढु जनावरांना वैरनीसाठी व औषधीसाठी अर्थसहाय्य [केंद्र पुरस्कृत] ९] अनुसूचित जाती व दुर्बल घटकासाठी बदकाचे पिल्लाचे गट वाटप इत्यादी. तसेच दुग्ध व्यवसाय विकासाकरीता १] दुग्ध उत्पादक/दुग्ध व्यवसाय विकास संस्था/संघ/महोसंघ यांना व्यवसाय स्थापण्यासाठी आर्थिक सहाय्य २] भाऊड गाभण म्हशीचा पुरवठा [वाहतूक व खाद्य अनुदानासह] ३] देशी गाईचे वाटप ४] मुंबईच्या तबेल्यातील एक वर्ष वयाच्या उच्च पैदास क्षमतेच्या पारडयाचा पुरवठा इत्यादी योजना राबविण्यात येतात.

सन १९९०-९१ या वर्षात मत्स्यसंवर्धन व दुग्ध व्यवसाय विकास खाली जिल्हा योजने अंतर्गत [आदिवासी व गिऱ आदिवासी] रु. ३०.७३ लाख खर्च करण्यांत आला.

७. मत्स्यव्यवसाय

७.१

मत्स्योत्पादन

नागपूर जिल्ह्यामध्ये एकूण १०, ७६२ हेक्टर क्षेत्र हे मत्स्योत्पादनासाठी अनुकूल आहे. याशिवाय ६९० किलो मीटर लांबीचे नदीचे पात्र देखील मत्स्य व्यवसायासाठी उपयुक्त आहे. जिल्ह्यामध्ये साधारणतः मरठ, कतला, मगर, कटवा, पोष्टी, कोलस, झिंगा इत्यादी प्रकारचे मासे आढळून येतात. सन १९९०-९१ मध्ये ४, ६१७ मे. टन मत्स्योत्पादन घेण्यांत आले. त्याचे एकूण मूल्य ४६१. ६२ लाख रुपये होते. तसेच मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राना मत्स्य व्यवसायासाठी २६१. १६ लाख मत्स्य बीजे पुरविण्यांत आले.

७.२

मत्स्य विकास उत्पादनाचे कार्यक्रम

नागपूर जिल्ह्यामध्ये मत्स्य व्यवसायाचा विकास करण्यांकरिता जिल्हा योजनेअंतर्गत खालील प्रमाणे कार्यरूप राबविण्यांत येतात.

- १] मत्स्यबीज उत्पादन क्षेत्राची स्थापना.
- २] मच्छीमार युवकांना प्रशिक्षण.
- ३] अवरुद्ध पाण्यांतील मत्स्य संवर्धन.
- ४] मत्स्य व्यवसायोपयोगी आद्यस्थळ सामुग्रीच्या खरेदीसाठी सहाय्य.
- ५] मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास.
- ६] मत्स्यव्यवसाय विकास संस्था स्थापन करणे.

तसेच इतरही महत्वाच्या योजना राबविण्यांत येतात. सन १९९०-९१ मध्ये मत्स्योत्पादन कार्यक्रमांतर्गत रु. ६.०७ लाख खर्च करण्यांत आला.

८. विद्युत्

८.१

विद्युतीकरण

१९८१ च्या जनगणनेनुसार नागपूर जिल्ह्यामध्ये १६५८ वस्ती असलेली गावे व २१६ ओसाड गावे अशी एकूण १८७४ गावे आणि १६ नागरी केंद्रे आहेत. ३१ मार्च १९९१ पर्यंत सर्व गावांचे व नागरी केंद्राचे विद्युतीकरण पूर्ण करण्यांत आलेले आहे. म्हणजेच नागपूर जिल्ह्यामध्ये १०० टक्के विद्युतीकरण झालेले आहे.

८.२ विद्युतीकरण केलेले शेतीचे पंप :

जिल्हयामध्ये ३१ मार्च १९९१ पर्यंत महाराष्ट्र विद्युत मंडळामार्फत स्कूप ५२, ३४७ शेतीचे पंपाना वीज पुरवठा करण्यांत आला.

८.३ विद्युत वापर :

सन १९९०-९१ मध्ये ७, ८८, ७०२ हजार कि.वॅटस तास विद्युत वापर करण्यांत आला. त्यापैकी घरगुती विद्युत वापरासाठी ३५ टक्के व व्यापारी कामासाठी व लघुशक्तीसाठी ७ टक्के, औद्योगिक वापरासाठी ४४ टक्के, सार्वजनिक दिवाबत्तीसाठी २ टक्के, कृषि कामाकरीता ४ टक्के, व इतर कामाकरीता ८ टक्के, वापर करण्यांत आला. जिल्हयामध्ये ४, ७९, १९१ विद्युत संवधन [कनेक्शन] दिल्या गेलेले आहेत. यावस्तुन असे आढळून येते की, मागील वर्षाच्या तुलनेत १९९०-९१ या वर्षात विजेच्या वापरात ३.७६ टक्के व संबंधनात ७ टक्के वाढ झालेली आहे.

८.४ विद्युत उत्पादन केंद्रे :

नागपूर जिल्हयामध्ये खापरखेडा व कोराडी या ठिकाणी कोळशाच्या सहाय्याने विद्युत निर्माण केली जाते. तीच पॅच प्रकल्पापासून जलविद्युत निर्माण केली जाते.

९. खाणकाम व उद्योग.

९.१ खनिज उत्पादने :

नागपूर जिल्हा खनिजाचे बाबतीत समृद्ध आहे. जिल्हयामध्ये आढळणारी महत्त्वाची खनिजे म्हणजे कोळसा, मॅंगनीज, डोलोमा-ईट व चुन्याचे दगड, पांढरी माती व लोखंड ही होत. जिल्हयामध्ये सावनेर ते कन्हान [कामठी] या उत्तर पश्चिम भागामध्ये कोळशाचे भरपूर साठे आढळून आले आहेत. शिवाय उमरेड येथे उच्च प्रतिका कोळसा आहे. नागपूर जवळील बोखारा येथे कोळशाचा साठा आढळल्याचा अंदाज घेण्यांत आला आहे. मॅंगनीज या खनिजाचे साठे मुख्यत्वेकरून नागपूर व भंडारा जिल्हयामध्ये असल्यामुळे मॅंगनीज उत्पादनाचे बाबतीत नागपूर जिल्हयाला भारतामध्ये महत्त्वाचे स्थान प्राप्त झालेले आहे. मॅंगनीज सावनेर व रामटेक या परिसरामध्ये मुख्यत्वेकरून आढळून येते. कच्चे लोखंड भिवापूर तालुक्यामध्ये भिवापूर नजीक ३ किलो मीटर परिसरामध्ये आढळून येते. तेथील दगडामध्ये ५५ ते ५८ टक्के लोखंडाचे प्रमाण असल्याबाबतचे अनुमान काढण्यांत आलेले आहे. चुन्याचे दगड सावनेर, पारशिवनी व रामटेक तालुक्यामध्ये आढळून येतात. चांगल्या प्रतीचे चुन्याचे दगड कांद्रीजवळ पोटगवारी व देवलापार येथे आढळून येतात. तसेच पांढ-या मातीचे साठे शेमडा, चोरखेरी, खेरीखापरी व वाजारगांव येथे आढळून येतात. अन्नक आणि टंगस्टन हे देखील नागपूर जिल्हयामध्ये आढळून येतात. अत्यंत महत्त्वाचे म्हणजे ईमारती बांधकामाच्या उपयोगात वापरल्या जाणारी रेती ही कन्हान नदीतील रेती उत्कृष्ट

दर्जाची समजल्या जाते. त्या रेंतीचा साठा नागपूर जिल्ह्या मध्ये भरपूर प्रमाणात आढळून येतो. इतर खनीजात पीग्मेंट, फेल्सपार, क्वार्ट्ज, टंगस्टन, मॅटीमोनी व इमारतीस उपयुक्त दगड नागपूर जिल्ह्यामध्ये थोड्याफार प्रमाणात आढळून येतो.

९.२ उद्योग व कामगार :

नागपूर शहर हे महाराष्ट्रातील इतर औद्योगिक शहरापैकी एक होय. जिल्ह्यामध्ये औद्योगिकरण प्रामुख्याने नागरी भागातच आढळून येते. जिल्ह्यामध्ये प्रामुख्याने आढळणाऱे उद्योग म्हणजे कापसापासून सरकी काढणे व गासंड्या बांधणे, सुत गिरणी, लाकूड कटाई, कापड गिरण्या, पेपर व स्ट्रॉबोर्ड तयार करणे, रसायने व रासायनिक पदार्थ, फेरोमॅगनीज, प्रकाशनासंबंधी उद्योग, औषधीकारखाने, यंत्र-सामुग्री, तांत्रिक अवजारे व सुटेभाग, मुलभूत धातु व मिश्र धातु, रबर प्लॉस्टीक वगैरे जिल्ह्यात नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या सन १९९० मध्ये १६१६ होती व १२७९ चालू कारखान्यामध्ये ४९, ३५२ कामगारांना रोजगार उपलब्ध करून देण्यांत आला.

९.३ औद्योगिक वसाहत :

जिल्ह्यामध्ये उद्योगाचे विकासाकरीता महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळा मार्फत नागपूर पासून ८ कि.मी. अंतरावर हिंगणा येथे औद्योगिक वसाहत स्थापन करण्यांत आली आहे. त्याचे एकूण क्षेत्र ७४६.६५ हेक्टर असून १२५८ भूखंडांपैकी ११७९ भूखंडांचे निरनिराळे उद्योग सुरु करण्याकरीता वाटप करण्यात आलेले आहेत. शिवाय कामठी रोडवर उष्णवाडी येथे देखील औद्योगिक वसाहत कार्यरत आहे. तसेच काटोल येथे सहकारी औद्योगिक वसाहत स्थापन करण्यांत आलेली आहे. कळमेश्वर येथे ११६.७६ हेक्टर जमिनीवर मिनी औद्योगिक वसाहत स्थापन करण्यांत आलेली आहे. यात एकूण ७९ भूखंड आहेत. या औद्योगिक वसाहतीमध्ये महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळा मार्फत भूधारकांना उद्योग उभारण्याकरीता प्राणी, वीज व रस्ते इत्यादी सेवा उपलब्ध करून देण्यात येतात.

१०. वाहतूक व दळणवळण

१०.१ लोहमार्ग :

नागपूर जिल्ह्यामध्ये तुहेरी रूंद लोहमार्ग १०४.७० कि.मी. लांबीचे व स्केरी रूंद लोहमार्ग १४६.८८ कि.मी. लांबीचे आहेत. तसेच अरुंद लोहमार्गाची [नॅरोगेज] लांबी १३१.२३ कि.मी. आहे. नागपूर शहर हे भारताचे मध्यवर्ती ठिकाण असून ते दिल्ली, मद्रास, मुंबई, व कलकत्ता इत्यादी प्रमुख शहरांना लोहमार्गाने जोडलेले आहे. नागपूर जिल्ह्यामध्ये महत्वाच्या रेल्वे भागाचे विद्युतीकरण पूर्ण करण्यांत आलेले असून नागपूर पासून मद्रास पर्यंत नागपूर ते दिल्ली पर्यंत तसेच नागपूर पासून मुंबई पर्यंत काही महत्वाच्या प्रवासी गाड्या विद्युत इंजिनाव्दारे धाऊ लागलेल्या आहेत.

१०.२ रस्त्यांची लांबी :

जिल्ह्यामध्ये मार्च १९९१ पर्यंत ५, ७९२ कि.मी. लांबीच्या रस्त्यांचे काम ग्रामीण भागात व १, ३५१ कि.मी. लांबीच्या रस्त्यांचे काम नगरपरिषदेच्या हद्दीत पूर्ण करण्यांत आले. ग्रामीण भागात १, १८९ कि.मी. व नागरी भागात ७८० कि.मी. लांबीच्या डांबरीकरणे काम पूर्ण करण्यांत आले आहे. तसेच तिमेंटच्या रस्त्यांची लांबी नागरी भागात ८ कि.मी. आहे. ३१ मार्च १९९१ पर्यंत जिल्ह्यामध्ये पृष्ठभागीय रस्त्यांची लांबी ग्रामीण भागात ३, ७८६ कि.मी. व नगरपालिका हद्दीत ९५२ कि.मी. आहे. मागील वर्षाच्या तुलनेत पृष्ठभागीय रस्त्यांच्या लांबी मध्ये ६, ५३ टक्क्यांनी वाढ झालेली आहे.

१०.३ नोंदणी करण्यांत आलेली वाहने :

जिल्ह्यामध्ये निरनिराळ्या प्रकारच्या नोंदणी झालेल्या मोटार वाहनांची संख्या मार्च १९९१ अखेर २, २०, ८८९ स्वढी आहे. त्यात ८२ टक्के मोटार सायकली व स्कूटर, ७ टक्के मोटारी व जीप्ट, ५ टक्के मालमोटारी, व ६ टक्के इतर वाहने आहे. यावस्तु मागील वर्षाच्या तुलनेत नोंदणी केलेल्या वाहनात १९९०-९१ वर्षी १० टक्के वाढ झालेली आढळते.

१०.४ टपाल व तार कार्यालये :

जिल्ह्यामध्ये मार्च १९९१ अखेर ३२३ टपाल कार्यालये व ८५ तार कार्यालये कार्यरत आहेत. दरलाख लोकसंख्येमागे १२.४८ टपाल कार्यालय व ३.२५ तार कार्यालय पडतात. जिल्ह्यामध्ये दुरध्वनीची संख्या २५, ८६६ इतकी आहे. सन १९८९-९० च्या तुलनेत १९९०-९१ मध्ये ६.८८ टक्क्यांनी वाढ झालेली आहे. तसेच जिल्ह्यामध्ये पोस्टाची सुविधा असलेल्या गावांची संख्या २५९ आहे.

११. कामगार व रोजगार

११.१ जिल्ह्यांत निरनिराळ्या उद्योगांमध्ये मार्च १९९१ अखेर २, ३३, ४६० कामगार असून ते १, ००, १५७ शातकीय, ८८, ७१९ निमशातकीय व ४४, ५९४ खाजगी क्षेत्रांमध्ये आहेत. म्हणजेच सार्वजनिक क्षेत्रांमध्ये ८१ टक्के व खाजगी क्षेत्रांमध्ये १९ टक्के रोजगार आहे.

११.२ रोजगार विनिमय केंद्रातील आरुडेवारीवस्तु स्पष्ट होते की, सन १९९०-मध्ये ४७, ७२६ उमेदवारांनी काम मिळविण्याकरीता आपली नावे नोंदविली होती. त्यापैकी फक्त १, ४५४ उमेदवारांना रोजगार मिळाल्याचे आढळते. त्यात ५६ टक्के अनुसूचित जाती/जमाती व ४४ टक्के इतर वर्गाचे उमेदवार होते. मागील वर्षीच्या तुलनेत १९९० वर्षी रोजगार मिळालेल्या उमेदवारांच्या संख्येत ६ टक्क्यांनी घट झालेली आढळते.

११.३ भजूरीचे दर :

सन १९९०-९१ या वर्षामध्ये कुशल कारागीर उदा. सुतार, लोहार, चांभार, यांचे सरासरी भजूरीचे दर अनुक्रमे ४०.३५ रुपये, ३१.६७ रुपये व २०.६० रुपये प्रति दिवस थाप्रमाणे तर कुशल कामगार उदा. शेतमजूर व गुराखी यांना अनुक्रमे देण्यांत येणारे सरासरी भजूरीचे दर १६.७६ रुपये व ८.३३ रुपये प्रति दिवस असे असल्याचे आढळते.

१२. सहकार

१२.१ सहकारी संस्था :

नागपूर जिल्ह्यामध्ये विविध प्रकारच्या सहकारी संस्थांची संख्या ३० जून १९९१ अखेर ४,०३२ असून त्यातील स्कूप सभासदांची संख्या ८३१ हजार आहे. त्यापैकी सहकारी पतसंस्था २८ टक्के असून सहकारी पतसंस्थामध्ये कृषिपतसंस्था ५२ टक्के व इतर सहकारी पतसंस्था ४८ टक्के आहेत. तसेच स्कूप सहकारी संस्थेमध्ये सहकारी विंगर पत संस्था ह्या ७२ टक्के आहेत. विंगर पतसंस्थेमध्ये नमुद करण्यालायक म्हणजे घरबांधणी संस्था ३८ टक्के, विणकर सहकारी संस्था १७ टक्के, ग्राहक भांडारे १२ टक्के, दुग्ध व्यवसाय संस्था ८ टक्के, इतर औद्योगिक संस्था १२ टक्के व कामगार कंत्राटदार संस्था ४ टक्के आहेत.

१२.२ सभासदांची संख्या व कर्ज वाटप :

सर्व संस्थांच्या सभासदांची संख्या ३० जून १९९१ अखेर ८३१ हजार रवढी आहे. त्यापैकी सर्वांत जास्त सभासदांची संख्या ही प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थांची आहे. प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थांच्या सभासदांची संख्या १,८४,८३२ म्हणजेच २२ टक्के आहे. प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थेमाफत ३० जून १९९१ रोजी संपणा-या वर्षामध्ये २५,८६२ शेतकरी सभासदाना १,३८५ लाख रुपये अल्प, मध्यम, व दीर्घ मुदतीच्या कर्जाचे वाटप करण्यांत आले. तसेच जून १९९१ अखेर कर्जाची स्कूप थकवाकी ८३९ लाख रुपये आहे.

नागपूर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक माफत ३० जून १९९१ रोजी संपणा-या वर्षामध्ये १५२०.५२ लाख रुपये अल्प मुदतीच्या कर्जाचे वाटप करण्यांत आले. तसेच ३० जून १९९१ अखेर अल्प मुदतीच्या कर्जाची थकवाकी ९४७.१४ लाख रुपये व मध्यम मुदतीच्या कर्जाची थकवाकी १८०.४४ लाख रुपये इतकी आहे. व दीर्घ मुदतीच्या कर्जाची थकवाकी ३.५३ लाख रुपये आहे.

१३. अधिकोष

१३.१ नागपूर जिल्ह्यामध्ये वर्गीकृत अधिकोष शाखा कार्यालयांची स्कूप संख्या सन १९९०-९१ या वर्षांत २४३ आहे. त्यापैकी ५४ टक्के शाखा ह्या एकट्या नागपूर शहरामध्ये व ४६ टक्के शाखा ह्या जिल्ह्यातील इतर भागामध्ये आहेत. जिल्ह्यामध्ये सहकारी बँकांच्या शाखांची संख्या १२६ आहे. शिमाय १४ भूमिकास

बँकेच्या शाखा आहेत. दरलाख लोकसंख्ये मध्ये वर्गीकृत वँकाच्या शाखांची संख्या २.३९ वाढी आहे.

१४. बाजार भाव

१४.१ घाऊक बाजार भाव :

धान्यामध्ये गव्हाचे सरासरी घाऊक बाजार भाव सन १९९०-९१ मध्ये दर क्विंटलामागे ३६९ रुपये असल्याचे आढळते. मागील वर्षाच्या तुलनेमध्ये सन १९९०-९१ मध्ये गव्हाचे भावात १४ टक्क्याने वाढ झालेली आहे.

ज्वारीचे सरासरी घाऊक बाजार भाव १९९०-९१ मध्ये दर क्विंटल मागे १७२ रुपये होते. तांदळाचे सरासरी घाऊक बाजार भाव १९९०-९१ मध्ये दर क्विंटल मागे ४९० रुपये होते. मागील वर्षाच्या तुलनेत ६ टक्के वाढ झालेली आढळली.

द्विदल धान्यामध्ये १९९०-९१ वर्षात तूर व हरभरा यांचे दर क्विंटल मागे भाव अनुक्रमे २६० रुपये व ७४२ रुपये असे होते. तेल बियामध्ये जवस, तीळ, व शेंगदाणा यांचे सन १९९०-९१ मध्ये दर क्विंटल मागे भाव अनुक्रमे १,१९८ रुपये, १,६१८ रुपये व २७५ रुपये होते. मागील वर्षाच्या तुलनेत सर्वच तेलबियांचे भावात वाढ आढळून येते. रोखीचे पिकामध्ये नागपूर जिल्ह्यामध्ये कापूस व संत्री ही महत्त्वाची पिके होत. कापसाची खरेदी महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह मार्केटिंग फेडरेशन तर्फे होत असल्यामुळे कापसाचे जातवार भाव शासनाने निर्धारित केलेले आहेत. संत्र्याचे भावामध्ये वाढ झालेली आढळते.

१४.२ किरकोळ बाजार भाव :

सन १९९० मध्ये जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणच्या महत्त्वाच्या जीवनावश्यक वस्तूंच्या सरासरी किरकोळ किंमती दर किलो मागे पुढील प्रमाणे आहेत.

तांदूळ [मध्यम] ५.२४ रुपये, गहू [लोकवन] ४.१० रुपये, ज्वारी [पांढरी] ३.०१ रुपये, बाजरी ३.४८ रुपये, हरभरा डाळ १०.२९ रुपये, तुरडाळ १२.७२ रुपये, मसूर डाळ ९.५३ रुपये, साखर [खू.वा] ८.५३ रुपये, गुठ ८.५६ रुपये, भूर्डगुंगाचे तेल ३०.३१ रुपये, वनस्पती तूप ३४.२२ रुपये, म्हशीचे दूध प्रति लिटर ६.०० रुपये, बोकडाचे मांस ३७.२३ रुपये, हळद १९.२७ रुपये, भिरची १६.७० रुपये, बटाटे ३.४९ रुपये, कांदे ३.१४ रुपये, केळी प्रति डझन ३.९२ रुपये, चहापत्ती ६०.९५ रुपये किलो, जवळ लाऊड प्रति मज [४० किलो] ४०.१८ रुपये, साडी [सूती] ८७.५० रुपये प्रति नग, सदा-याचे कापड प्रति मिटर २२.४५ रुपये, धुव्याचे साबन दोन वडया ८.२० रुपये, आंघोळीचा सावण ४.३८ रुपये प्रति वडी, विडयांची पाने प्रतिशेकडा ४.६० रुपये, सुपारी प्रति किलो ३९.७१ रुपये होते.

३६३
१५
२१

:१८:

१४.३ गाहक किंमतीचा निर्देशांक :

पायाभूत वर्ष १९८२ वरील १०० धरून १९९०-९१ मध्ये सरासरी सर्वसाधारण निर्देशांक २०१ व अन्नगट निर्देशांक १९४ आहे. पान सुपारी तंबाखू इत्यादी २३६, इंधन व दिवाबत्ती २२२, धरे निर्देशांक २६६, कापड विछाना व पादत्राणे निर्देशांक १५८, व संकिर्ण निर्देशांक १९४ आहे. सन १९९०-९१ मध्ये १९८९-९० च्या तुलनेत सर्वसाधारण निर्देशांकांमध्ये वाढ झालेली आढळते.

१५. शैक्षणिक सुविधा

१५.१

नागपूर जिल्ह्यामध्ये सन १९८८-८९ या वर्षात प्राथमिक शाळांची एकूण संख्या २०७५ आहे. माध्यमिक शाळांची संख्या ४०९, उच्च माध्यमिक शाळा ११२ व सामान्य शिक्षणाचे महाविद्यालये ३६ आहेत.

१५.२

सन १९८८-८९ मध्ये एकूण विद्यार्थ्यांची संख्या ७, ९५, ५६६ आहे. त्यापैकी प्राथमिक शाळेमध्ये ४, १३, ६५३ [५१.९९%], माध्यमिक शाळेमध्ये १, ९३, ५२३ [२४.३२%], उच्च माध्यमिक शाळेमध्ये १, २९, २३३ [१६.२४%], महाविद्यालयीन ५३, ९१३ [६.७७%] व पूर्व प्राथमिक शाळेमध्ये ५३४४ [०.६५%] विद्यार्थी आहेत.

१५.३

या शिवाय नागपूर जिल्ह्यामध्ये शिक्षण विषयक पदवी महाविद्यालये ३, विधी महाविद्यालये १, वैद्यकीय महाविद्यालये २, आयुर्वेदिक महाविद्यालये २, व अभियांत्रिक महाविद्यालये ६, आहेत. नागपूर जिल्ह्याकरीता दर लाख लोकसंख्येमागे शैक्षणिक संस्थांची संख्या १०४ येते.

१५.४

प्रौढ शिक्षण :

नागपूर जिल्ह्यामध्ये पूर्णपणे साक्षरतेचा प्रसार व्हावा या दृष्टिकोनातून प्रौढ शिक्षणाचा कार्यक्रम जिल्हा प्रौढशिक्षण अधिका-या मार्फत राबविल्या जातो. सन १९९०-९१ मध्ये जिल्ह्यात एकूण १, १९४ प्रौढशिक्षण केंद्रे अस्तीवात आहेत. तसेच पटावरिल उमेदवारांची संख्या ३६, ९२७ इतकी आहे.

१६. सार्वजनिक आरोग्य सेवा

१६.१

सार्वजनिक आरोग्याचे दृष्टिने जिल्ह्यामध्ये वैद्यकीय सेवा ही शासनातर्फे, जिल्हापरिषदांतर्फे, नगरपालिका तर्फे तसेच धर्मदाय संस्थेतर्फे उपलब्ध करून दिल्या जाते. नागपूर जिल्ह्यांत सन १९९० मध्ये २६ रुग्णालये १३५ दवाखाने, ४८ प्राथमिक आरोग्य केंद्रे व २६ सुतिकागृहे कार्यरत आहेत. दरलाख लोकसंख्येमागे रुग्णालयाची संख्या १ येते हे प्रमाण महाराष्ट्राच्या तुलनेत सारखे आहे. शिवाय दरलाख लोकसंख्ये भागे सार्वजनिक वैद्यकीय संस्थांतील खाटांची

संख्या १९१ आहे. हेच प्रमाण महाराष्ट्र राज्याकरीता १४६ असे आहे. तसेच उपचार केलेल्या आंतर रुग्णांची संख्या ४, २६, ४०० व बाह्य रुग्णांची संख्या ७६, ८२, २०० इतकी आहे.

१६. २ जन्म-मृत्यु प्रमाण :

नागपूर जिल्ह्यात सन १९८९-मध्ये एकूण ६५, ३८८ जन्म, १८, ३०५ मृत्यु व १, ५३९ बाल मृत्यु नोंदविल्या गेले आहेत. ग्रामीण भागामध्ये जन्म-मृत्युंची नोंद होत नसल्यामुळे हे प्रमाण कमी वाडते. परंतु १९८९-९० च्या नमुना पाहणीतील सरासरी आकडेवारी वरून नागपूर जिल्ह्याकरीता दर हजारी जन्माचे प्रमाण २५. ७९ व मृत्युचे प्रमाण ६. ४५ इतके दिसून येते.

१६. ३ कुटूंब कल्याण कार्यक्रम :

नागपूर जिल्ह्यामध्ये ३१. ३. १९९१ रोजी एकूण ७२ कुटूंब नियोजन केंद्रे कार्यरत आहेत. सन १९९०-९१ मध्ये निर्वाचीकरण केलेल्यांची एकूण संख्या २४, ०३३ आहे. त्यापैकी १, ७३७ पुरुष नसवंदी व २२, २९६ स्त्रियांची नसवंदी करण्यांत आली. शिवाय २१, ९३१ स्त्रिया लूप पध्दतीचा वापर करित असल्याचे आढळते. लोकसंख्येला आळा घालण्याकरीता शासनामार्फत कुटूंब कल्याण कार्यक्रम राबविण्यांत येतो. याशिवाय माता बाल संगोपन कार्यक्रमांतर्गत लस टोचणीचा कार्यक्रम जिल्ह्यांत ग्रामीण व नागरी स्तरावर राबविण्यांत येतो. यामध्ये डी.पी.टी., पोलिओ, बीसीजी, गोर, डी.टी. तसेच १० वर्षे व १६ वर्षे वयोगटातील मुला-मुलींना व गरोदर स्त्रियांना विषमज्वर प्रतिबंधक व धनुर्वात प्रतिबंधक लस टोचण्यांत येते.

१७. कमजोर घटकाचे कल्याण

१७. १

महाराष्ट्र शासनाच्या निरनिराळ्या उपक्रमांद्वारे कमजोर घटकाचे कल्याणाकरीता निरनिराळ्या योजना जिल्हा स्तरावर राबविण्यांत येतात. उदा. कृषि विभागांतर्गत १] सिमांतिक अल्प भूधारक शेतक-यां-साठी अनुदानाचा भरीव कार्यक्रम २] भागात वर्गीय नवबौध्दांना दारिद्र्य रेषेच्या वर आणण्यासाठी विशेष अर्थसहाय्य योजना ३] अनुसूचित जाती/नवबौध्द शेतक-यांसाठी विशेष घटक योजना, पशुसंवर्धन विभागांतर्गत दुर्बल लाभधारकाकडे असलेल्या दुधाळ जनावरांना वैरणीसाठी व औषधीसाठी अर्थ सहाय्य [केंद्र पुरस्कृत योजना] सहकार विभागांतर्गत आदिवासी/अनुसूचित-जाती/नव-बौध्द यांना सहकारी साखर कारखान्याचे भाग खरेदीसाठी अर्थ-सहाय्य, जमीनी सुधारणेकरीता अतिरिक्त जमीनी दिलेल्या अभिहस्तांकितांना अर्थ सहाय्य देणे. ग्रामीण व लघु उद्योग विभागांतर्गत सुशिक्षित बेरोजगारां-साठी बीजभांडवल अर्थ सहाय्य, दारिद्र्य रेषेखालील कुटूंबांना जनता साडी व धोतर तंत्राचे सवलतीच्या दरात वाटप, शिक्षण विभागांतर्गत शैक्षणिक दृष्ट्या भागासलेल्या भागातील प्राथमिक शाळेतील अनुसूचित जाती/जमातीच्या विद्यार्थ्यांना:

विशेष सवलती, गृहनिर्माण योजनेअंतर्गत मध्यम उत्पन्न गट गृहनिर्माण योजना, तसेच ग्रामीण भागातील भूमिहीन मजुरांना घरबांधणीसाठी जागा देणे व झोपड्या बांधणे आणि सिखांतिक शेतकरी व कामगारासाठी निवाऱ्याची तरतूद, इंदिरा आवास योजना वगैरे, नगर विकास योजने अंतर्गत गलिच्छ वस्ती सुधारणा कार्यक्रम, मागास वर्गीयांचे कल्याण या विभागाअंतर्गत १] मागास वर्गीय विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्क व परिक्षा शुल्क देणे. २] माध्यमिक शाळा मध्ये शिक्षणा-या मागास वर्गीय विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्त्या देणे. ३] औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतील मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना विधावेतन देणे. ४] पिशुजत जाती व भटक्या जमातीसाठी भारत सरकार शिष्यवृत्ती ५] मागास वर्गीयांना मंगलौरी कौले व जी.आय.सीट्स व गवती छपरे बदलण्यासाठी व्यक्तिगत आर्थिक सहाय्य देणे. ६] हरिजन वस्त्यांची सुधारणा ७] गलिच्छ वस्त्यांत असलेल्या मुलांना शालांत पूर्व परिक्षेसाठी शिष्यवृत्ती, कामगार व कामगार कल्याण विभागाअंतर्गत संजय गांधी स्वावलंबन योजना तसेच समाज कल्याण विभागा अंतर्गत देखील व-याच योजना राबविण्यांत येतात.

१७.२ विशेष घटक योजना :

माननीय पंतप्रधानांच्या २० सुत्री कार्याक्रमांतर्गत वाव ७ मध्ये विशेष घटक योजना समाविष्ट करण्यांत आली असून महाराष्ट्र शासनाच्या दिनांक १८.६.८२ च्या निर्णयान्वये ही योजना सुरु करण्यांत आली आहे. या योजनेअंतर्गत प्रत्येक पंचायत समितीमधून ७० याप्रमाणे नागपूर जिल्ह्यांतून एकूण ४९० अनुसूचित जाती व नववौधद शेतक-यांची निवड करण्यांत आली आहे. ज्या अनुसूचित जाती व नववौधद कुटुंबाजवळ ६ हेक्टर पर्यंत जमीन आणि ज्या कुटुंबाचे शेती व्यतिरिक्त इतर वार्षिक उत्पन्न ३,६०० रुपयांचे आत असते, अशाच कुटुंबांना ही योजना लागू आहे. अशा प्रत्येक कुटुंबाकरीता ९,६५० रुपयांचे अनुदान.३ ते ४ वर्षांमध्ये जमीन सुधारणा, सुधारित अवजारे, बैलगाडी व बैलजोडी, निविष्टा संच व लघुसिंचन या बाबीवर खर्च करण्याकरीता देण्यांत येतात. सन १९९०-९१ मध्ये २३२.४४ लाख रुपये खर्च करण्यांत आला.

१७.३ एकात्मिक ग्रामीण विकास योजना :

जिल्ह्यांतील दारिद्र्य रेषेखाली जीवन जगणा-या कुटुंबांना आर्थिक सहाय्य देऊन त्यांचे राहणीमान उंचाविण्याकरीता एकात्मिक ग्रामीण विकास योजना राबविण्याचे केंद्र शासनाचे धोरणानुसार २० कलमी कार्याक्रमांतील तिस-या कलमानुसार महाराष्ट्र शासनाने ठरविले आहे. नागपूर जिल्ह्यांतील दारिद्र्य रेषेखालील जीवन जगणा-या कुटुंबांची गणना मार्च १९८२ ते जून १९८२ या कालावधी मध्ये घेण्यांत आली. या योजनेअंतर्गत दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबांना राष्ट्रीय-कृत व इतर बँकाकडून कर्ज रुपाने मदत मिळवून देऊन त्यांची आर्थिक परिस्थिती सुधारण्यास हातभार लागणे हा या कार्यक्रमाचा मूळ उद्देश आहे. हा कार्यक्रम राबविण्यासाठी शासनाने जिल्हा पातळीवर जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा स्थापन केली आहे. या योजनेअंतर्गत सन १९९०-९१ मध्ये ६१.५५ लाख रुपये खर्च करण्यांत आले.

१७.४ संजय गांधी स्वावलंबन योजना :

जिल्ह्यांतील वेकारांना त्यांचा स्वतंत्र व्यवसाय सुरु करण्यांकरिता संजय गांधी स्वावलंबन योजनेअंतर्गत महसूल विभागामार्फत प्रत्येकी २,५०० रुपये पर्यंत कजचि जाटप करण्यांत येते. त्याकरिता प्रत्येक तालुक्यामध्ये स्वतंत्र समिती स्थापन करण्यांत आलेली आहे.

१८ इतर.

१८.१ जिल्हापरिषद, नगरपरिषद व ग्रामपंचायत यांचे उत्पन्न व खर्च :

सन १९९०-९१ मध्ये नागपूर जिल्हापरिषदेचे एकूण उत्पन्न ७४१७.१८ लाख रुपये असून खर्च ७२५४.३७ लाख रुपये आहे.

नागपूर जिल्ह्यामध्ये १ महानगरपालिका, १० नगरपालिका, व १ कटक मंडळ आहे. नगरपालिकांची स्वनिर्मित उत्पन्नाची साधने म्हणजे जकात कर, घरे व जमिनीपरीत कर, नगरपालिकेच्या भग्नमत्तेतून मिळालेला कर व इतर उत्पन्न होय. सन १९९०-९१ मध्ये सर्व नगरपालिका, महानगरपालिका, व कटक मंडळ यांचे एकूण उत्पन्न ९७६५.५३ लाख रुपये व खर्च ८३१४.६४ लाख रुपये झाला.

तसेच नागपूर जिल्ह्यांत १९८९-९० मध्ये एकूण ७६५ ग्रामपंचायती आहेत. सन १९९०-९१ मध्ये सर्व ग्रामपंचायतीचे एकूण उत्पन्न ३९०.४० लाख रुपये व खर्च २६७.१० लाख रुपये झालेला आढळतो.

१८.२ जिल्ह्यांत प्रत्यक्ष जमा झालेला महसूल :

जिल्ह्यामध्ये महसूल विभागामार्फत जमीन महसूल गोळा केल्या जातो. १९९०-९१ च्या दक्षात नागपूर जिल्ह्याकरिता गोळा झालेला एकूण जमीन महसूल २०.१९ लाख रुपये आहे. जिल्ह्यामध्ये जमीन महसूल देणा-या खातेदारांची संख्या २,७२,७४३ आहे.

नागपूर जिल्ह्यांत १९९०-९१ दक्षातील एकूण कायम चित्रपट गृहांची संख्या ३२, फिरते चित्रपट गृहांची संख्या ९, व तरकार-मान्य व्हीडीओ केंद्रांची संख्या १२५ असून एकूण वसूल झालेला करमपूक कर ४६७.९० लाख रुपये आहे. ह्या शिवाय जिल्ह्यांत पिडी कर, वाहन कर, नोंदणी फी, आयकराचा जिल्ह्याला मिळालेला वाटा तसेच विद्युत व सिंचन धापामून मिळालेले उत्पन्न देणजे आहे.

१८.३ गृहनिर्माण योजना :

नागपूर जिल्ह्यांत गृह निर्माण योजने अंतर्गत खालील योजना राबविण्यांत येतात.

१] मध्यम उत्पन्न गट गृह निर्माण योजना २] निम्नजत जन प्रतिनिधीत्व

- ३] खेड्यातील गावठाणांचा विस्तार व घर बांधणीसाठी जागांची तरतूद,
४] ग्रामीण क्षेत्रातील भूमिहीन मजुरांना घर बांधणीसाठी जागा देणे व झोपड्या बांधणे आणि सिंभांतिक शेतकरी व भूमिहीन कामगारांसाठी निवास-घाची तरतूद इत्यादी.

उपरोक्त धोरणेवर नागपूर जिल्ह्यामध्ये सन १९९०-९१ मध्ये ७.९३ लाख रुपये खर्च करण्यांत आला.

१८.४ वृत्तपत्रे व नियतकालीके :

नागपूर जिल्ह्यामध्ये १९९०-९१ या वर्षात ९ मराठी दैनिके, १६ हिंदी दैनिके, ३ इंग्रजी दैनिके तसेच एकूण ५४ साप्ताहिके, ९ पाक्षिके व ३८ मासिके, मराठी, हिंदी व इंग्रजी भाषेतून प्रकाशित करण्यांत आलेत. जिल्ह्यामध्ये ६८९ मुद्रणालये आहेत.

१८.५ वाचनालये :

नागपूर जिल्ह्याचे मुख्यालयी शासकीय प्रादेशिक तसेच जिल्हा ग्रंथालयाची सोय उपलब्ध आहे. शिक्षण वेगवेगळ्या संस्थेकडून जिल्ह्यांतील ग्रामीण व नागरी भागांमध्ये ग्रंथालये चालविली जातात. ग्रंथालयाचा विकास करण्याकरीता शासनामार्फत व्यवस्थापनेकरीता अनुदान देण्यांत येते.

१८.६ पोलीस व गुन्हे :

नागपूर जिल्ह्यामध्ये १९९०-९१ या वर्षांतर्गत सुरक्षिततेच्या दृष्टीने ३९ पोलीस ठाणी, ६९ आउट पोस्ट व ३१ लॉकअप स्थापन केली आहेत. सन १९९०-मध्ये एकूण ३०, ८३१ गुन्हे नोंदविण्यांत आले. त्यापैकी सर्वात जास्त गुन्हे विशेष किंवा स्थानिक कायद्याखालील दखलपात्र ठरविलेले गुन्हे १८, ४६० इतके आहेत.

भाग - २

तपते

१९९० - ९१

अनुक्रमणिका

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन १९९०-९१ वर्षाकरीता

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
१	२	३	४
		<u>१. क्षेत्र व लोकसंख्या</u>	
१.	१.१	१९८१ च्या जनगणनेनुसार तालुकावार क्षेत्ररूढ, घरे व लोकसंख्या	१ - ३
२.	१.२	१९५१ पासूनचा लोकसंख्येमधील दशावार्षिक क्रक	४ - ५
३.	१.३	१९८१ च्या जनगणनेनुमाणे लोकसंख्या-गटानुसार गावांचे तालुकावार वर्गीकरण	६
४.	१.४	१९८१ च्या जनगणनेनुमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तालुकावार वर्गीकरण	७
५.	१.५	१९८१ च्या जनगणनेनुसार काम करणारे व काम न करणारे यांची संख्या.	८ - ९
६.	१.६	लोकसंख्येचे [अ] वयोगटानुसार लोकसंख्या व [ब] धर्मांनुसार लोकसंख्या वर्गीकरण	१०
७.	१.७	१९८१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती व नवबौद्ध यांची माहिती.	११ - १३
८.	१.८	भिंती/छत्रे यासाठी वापरलेल्या साधन सामुग्रीनुसार घरांचे [१९८१ च्या जनगणनेनुसार] वर्गीकरण	१४ - १५
९.	१.९	आकार, व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण/नागरी क्षेत्रातील कुटूंबाचे वर्गीकरण १९८१ च्या जनगणनेनुसार.	१६ - १७.
१०.	१.१०	अंगणतेनुसार जिल्ह्यातील अंगणाची संख्या [१९८१ ची जनगणना]	१८
११.	१.११	जनगणना घरे आणि त्यांचा वापर [१९८१ ची जनगणना]	१९
		<u>२. हवामान</u>	
१२.	२.१	निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व स्कूण पर्जन्य [मिली मिटर][१९८९ या वर्षाकरीता]	२० - २२
१३.	२.२	निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तापमान [१९८९]	२३

१	२	३	४
		<u>३. कृषि</u>	
१४.	३. १	जमिनीचा वापर १९८४-८५ व १९८६-८७ या वर्षांकरिता	२४ - २६
१५.	३. २	तालुकावार निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र [१९८४-८५ व १९८६-८७]	२७ - ३२
१६.	३. ३	मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पन्न व एकूण उत्पादन सन: १९९०-९१ करिता	३३
१७.	३. ४	विविध साधनांनी ओलिताखालील असलेले तालुकावार क्षेत्र [१९८४-८५ व १९८६-८७]	३४
१८.	३. ५	निरनिराळ्या पिकाखालील ओलिताचे तालुकावार क्षेत्र [१९८४-८५ व १९८६-८७]	३५ - ३८
१९.	३. ६	[अ] तालुकावार सिंचन विहिरी व इतर विहिरी [१९८४-८५ व १९८६-८७]	३९ - ४०
२०.	३. ६	[ब] कुप नलिका, हातपंप आणि विद्युत पंप [१९९०-९१]	४१
२१.	३. ७	विहिरी खेरीज लघुपाटबंधा-यांची कामे [१९९०-९१]	४२ - ४३
२२.	३. ८	मध्यम व मोठे पाटबंधारे, कल्प, घामूळे मिजणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे [३० जून १९९१ चे]	४४ - ४७
२३.	३. ९	वहिले धारणजमीनींची संख्या व त्यांचे क्षेत्रफळ, ओलिताखालील असलेली वहिले धारण जमीनी आणि ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्र वहिलांच्या प्रकारानुसार आणि क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहिले धारण जमीनींची संख्या [कृषी गणना १९८५-८६]	४८ - ४९
२४.	३. १०	तालुकावार कृषी विषयक अवजारे [गणना १९८७]	५०
२५.	३. ११	दुष्काळ टंचाई, टंचाई सहभा परिस्थितीची माहिती [१९९०-९१]	५१ - ५२
२६.	३. १२	टंचाईच्या पुर्वेतिहासानुसार कठीण व इतर टंचाई- ग्रस्त भाग ठरविण्याबाबत माहिती [१९९०-९१]	५३ - ५४
		<u>४. पशुसंवर्धन</u>	
२७.	४. १	तालुकावार पशुधन [१९८७ च्या पशु गणनेनुसार]	५५ - ५८
२८.	४. २	जिल्ह्यातील पशुवैद्यकीय संस्थांची तालुकावार संख्या [१९९०-९१]	५९ - ६०
२९.	४. ३	रोगांच्या प्रकारानुसार पशुंच्या मृत्यूंची संख्या [१९९०-९१]	६१

१	२	३	४
३०.	४. ३[अ]	विविध प्रशुद्धिकिय संस्थांचे कार्य [१९९०-९१]	६२
३१.	४. ४	मान्यता प्राप्त प्रशुद्ध गृहे आणि प्रत्येक प्रशुद्ध गृहात कत्तल केलेल्या प्रशुद्धी संख्या [१९९०-९१]	६३
३२.	४. ५	जिल्ह्यातील वन क्षेत्र [१९९०-९१]	६४
३३.	४. ६	जिल्ह्यातील मुख्य व गौण वन उत्पादने [१९९०-९१]	६५
३४.	४. ७	जिल्ह्यातील भूजल मत्स्यव्यवसाय [१९९०-९१]	६६
<u>५. रोजगार, उद्योग, खनीकर्म व वीज</u>			
३५.	५. १	कारखान्यांतील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या [१९९०]	६७ - ७६
३६.	५. २	चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योग निहाय वर्गीकरण [१९९०]	७७ - ७९
३७.	५. ३	कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण [१९९०]	८० - ८२
३८.	५. ४	उद्योगांच्या महत्त्वाच्या बाबींची आकडेवारी [१९८९-९०]	८३ - ८४
३९.	५. ५	रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारी [१९९०]	८५ - ८६
४०.	५. ६	व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]	८७
४१.	५. ७	कर्मचारी गणना १९८८ जिल्ह्यांतील कर्मचा-यांची संख्या	८८
४२.	५. ८	निरनिराळ्या उद्योगातील रोजगार [३१ मार्च ९१ ला संपणा-या वर्षाकरीता]	८९
४३.	५. ९	विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या	९० - ९१
४४.	५. १०	विजेचा वापर [१९९०-९१ वर्षाकरीता,]	९२
४५.	५. ११	आर्थिक गणना १९८० बिगर कृषि आस्थापना व स्वकार्यरत उद्योगासह	९३
४६.	५. १२	प्रमुख उद्योग गटानुसार बिगर कृषि आस्थापनांची संख्या व सर्वसाधारणपणे नेहमी काम करणा-या कामगारांची संख्या	९४
४७.	५. १३	महत्त्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषि आस्थापनांची संख्या	९५
४८.	५. १४	महत्त्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषि आस्थापनांतील कामगारांची संख्या	९६

१	२	३	४
४९.	५. १५	बिगर कृषि सहकारी आस्थापना [सर्व उद्योगगट एकत्र]	९७
५०.	५. १६	प्रमुख उद्योगगटानुसार सहकारी औद्योगिक संस्था व रोजगार यांची संख्या.	९८
५१.	५. १७	उत्पादन व दुरुस्ती सेवा या गटातील संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या	९९
५२.	५. १८	घाऊक व किरकोळ व्यापारसंस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या	१००
५३.	५. १९	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या	१०१
५४.	५. २०	सर्व उद्योगगट मिळून एकत्र संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या	१०२
<u>६. सहकार</u>			
५५.	६. १	विविध प्रकारच्या सहकारी संख्या [३०-६-१९९१]	१०३ - १०४
५६.	६. २	जिल्ह्यांतील सर्व प्रकारच्या संस्थांची माहिती [३०-६-९१]	१०५
५७.	६. ३	जिल्ह्यांतील सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची लेखापरिक्षा वर्गाप्रमाणे वर्गवारी [३०-६-९१]	१०६
५८.	६. ४	जिल्ह्यांतील राज्य आणि जिल्हा पातळीवरील	१०७ - १०८
५९.	६. ५	सहकारी बँकेचे कार्य [वर्ष १९९०-९१] जिल्ह्यांतील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांचे कार्य [३० जून १९९१ रोजीची]	१०९ - ११०
६०.	६. ६	जिल्ह्यांतील शेतकरी सेवा संस्थेचे कार्य ३०-६-१९९१ ला संयोजित-या वर्षाकरीता	१११ - ११२
६१.	६. ७	जिल्ह्यांतील लॅम्पस [LAMPS] संस्थेचे कार्य [३०-६-९१]	११३ - ११४
६२.	६. ८	जिल्ह्यांतील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे [३०-६-९१]	११५
६३.	६. ९	जिल्ह्यांतील शेतकरी सेवा संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे [३०-६-९१]	११६
६४.	६. १०	जिल्ह्यांतील आदिवासी शेतकरी संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे [३०-६-९१]	११७

१	२	३	४
६५.	६. ११	जिल्ह्यातील बिगर कृषि वत संस्थांचे कार्य [३०-६-९१]	११८
६६.	६. १२	जिल्ह्यातील जिल्हा आणि प्राथमिक वजन संस्थेचे कार्य [३०-६-९१]	११९ - १२०
६७.	६. १३	जिल्ह्यातील उत्पादक संस्था आणि सेवा संस्थांचे कार्य [३०-६-९१]	१२१
६८.	६. १४	जिल्ह्यातील उत्पादक संस्था आणि सामाजिक सेवा संस्थांचे महत्वाचे कार्य [३०-६-९१]	१२२ - १२३
६९.	६. १५	जिल्ह्यातील नियंत्रित बाजारपेठांची माहिती [३०-६-९१]	१२४ - १२६
७०.	६. १६	जिल्ह्यातील सावकारांची संख्या आणि त्यांनी दिलेली कर्जे [१९८९-९०]	१२७
<u>७. वैद्यकिय व आरोग्य सेवा</u>			
७१.	७. १	सार्वजनिक संस्थांमार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्यकिय सुविधांची तालुकावार माहिती [१९९०]	१२८
७२.	७. २	नोंदणी केलेल्या जन्म मृत्यूंची संख्या [१९८९]	१२९ - १३१
७३.	७. ३	विविध कारणानुसार मृत्यूंची संख्या [१९८९]	१३२
७४.	७. ४	माता बाल संगोपन कार्यक्रमांतर्गत लस टोचणी [१९९०-९१]	१३३ - १३५
७५.	७. ५	जिल्ह्यांतील कुटूंब नियोजन केंद्राची संख्या [३१-३-१९९१ रोजीची]	१३६ - १३८
<u>८. शिक्षण</u>			
७६.	८. १	१९८१ च्या जनगणनेनुसार तालुकावार साक्षरता	१३९ - १४०
७७.	८. २	शैक्षणिक संस्था व शिक्षकांची संख्या व विद्यार्थ्यांची संख्या [१९८८-८९]	१४१
७८.	८. ३	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची स्तर निहाय संख्या आणि मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी [३०-९-१९८८ घा वषाकरीता]	१४२ - १४३
७९.	८. ४	इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्था [१९८८-८९]	१४४
८०.	८. ५	आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना मिळणा-या शैक्षणिक सवलती [१९८८-८९]	१४५

१	२	३	४
८१.	८. ६	प्राथमिक शिक्षणावरील खर्च सन १९८९-९० करीता	१४६
८२.	८. ७	जिल्ह्यातील व्यवसाय मार्गदर्शन [कनिष्ठ विद्यालये] व तांत्रिक शाळा [७ वी १२ वी] [१९९०-९१]	१४७
८३.	८. ८	जिल्ह्यातील ग्रीड शिक्षण केंद्रे [१९९०-९१]	१४८
८४.	८. ९	शिक्षकाकरीता प्रशिक्षण संस्था [१९८८]	१४९
		<u>९. दळणवळण व वाहतूक</u>	
८५.	९. १	रेल्वे मार्गाची लांबी [३१ मार्च १९९१ या वर्षा अखेर]	१५०
८६.	९. २	प्रकार व मूळठ भागानुसार रस्त्यांची लांबी [३१-३-९१ अखेर]	१५१
८७.	९. ३	वापरात असलेली मोटार वाहनांची संख्या [३१-३-९१ अखेर]	१५२
८८.	९. ४	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन मंडळांची [प्रवासी] वाहतूक आकडेवारी [१९९०-९१]	१५३
८९.	९. ५	महत्त्वांच्या रस्त्यावरील वाहतूक गणना १९९० या वर्षाकरीता	१५४ - १६५
९०.	९. ६	पोस्ट, तारखरे व दूरध्वनीसेवा व दूरदर्शन संघ यांची आकडेवारी [१९९०-९१]	१६६
		<u>१०. स्थानिक संस्था</u>	
९१.	१०. १	स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च [१९९०-९१]	१६७
९२.	१०. २	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च [१९९०-९१]	१६८ - १६९
९३.	१०. ३	जिल्हा परिषदांचे बाबतार उत्पन्न व खर्च [१९९०-९१]	१७० - १७१
९४.	१०. ४	महानगरपालिका/नगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च [१९९०-९१]	१७२ - १७३
९५.	१०. ५	महानगरपालिका/नगरपरिषद क्षेत्रातील इमारतीची वापरानुसार संख्या व त्यापैकी निवासेत्तर उपयोगात असणा-या इमारती अगर त्यांच्या भागामध्ये चालणा-या उद्योग/व्यवसाय संबंधी माहिती [वर्ष १९८३-८४]	१७४ - १७६

१	२	३	४
		<u>११. नियोजन</u>	
९६.	११. १	विविध विकास शिक्षाखाली झालेल्या योजनांतर्गत खर्च [१९९०-९१]	१७७
९७.	११. २	योजना खालील महत्वांची भौतिक साधने [१९९०-९१]	१७८ - १८३
९८.	११. ३	रोजगार हमी योजना [१९९०-९१]	१८४
९९.	११. ४	रोजगार हमी योजनेसाठी घेतलेली कामे, त्यावरील रोजगार खर्च [१९९०-९१]	१८५
१००.	११. ५	ग्रिण्याच्या पाण्याच्या सोयी व टंचाई संबंधी केलेल्या उपाय योजना [१९९०-९१]	१८६ - १८७
१०१.	११. ६	संकरीत व अधिक उत्पादन देणा-या पिकांच्या जातीयव त्याखालील क्षेत्र [१९९०-९१]	१८८ - १९३
१०२.	११. ७	जिल्ह्यातील रासायनिक खतांचे वाटप [१९९०-९१]	१९४
१०३.	११. ८	जिल्ह्यातील साखर कारखाने [१९९०-९१]	१९५
१०४.	११. ९	दुग्ध संस्थांची तालुकाद्वारे माहिती [१९९०-९१]	१९६
१०५.	११. १०	अवर्षण, प्रवण कार्यक्रमांची प्रगती दर्शविणारा तक्ता [१९९०-९१]	१९७
१०६.	११. ११	एकात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रमाची प्रगती, त्यावरील तरतूद व खर्च [१९९०-९१]	१९८
१०७.	११. १२	वीस कलमी कार्य क्रम [१९९०-९१]	१९९ - २००
१०८.	११. १३	विशेष घटक योजना [१९९०-९१]	२०१
		<u>१२. किंमती व निर्देशांक</u>	
१०९.	१२. १	निवडक श्रेणी मालाच्या सरासरी घाऊक किंमती [३०-६-९१ ला संमणा-या वर्षाकरीता]	२०२ - २०३
११०.	१२. २	जिल्हा मुख्यालयाच्या ठिकाणच्या वस्तूच्या सरासरी किरकोळ किंमती [१९९०]	२०४ - २०७
१११.	१२. ३	केद्रातील कामगारांचे ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक [१९९०-९१]	२०८
		<u>१३. न्याय व प्रशासन</u>	
११२.	१३. १	जिल्ह्यातील पोलीस दलांची एकूण संख्या [१९९०-९१]	२०९
११३.	१३. २	गुन्ह्यासंबंधी आकडेवारी [१९९०]	२१० - २११

१	२	३	४
११४	१३.२	तुरुंगात दाखल केलेले गुन्हेगार [१९९०-९१]	२१२
११५	१३.४	तुरुंगात दाखल झालेल्या गुन्हेगारांचे वयोगटानुसार व शैक्षणिक यात्रेनुसार वर्गीकरण [१९९०-९१]	२१३
११६	१३.५	दिवानी व फौजदारी न्यायालयांत निकालांत काढलेली कामे [१९९०-९१]	२१४
<u>१४. बँकींग व विमा</u>			
११७	१४.१	बँक कार्यालये, वर्गीकृत बँका हयांची संख्या, त्यांच्या ठेवी व कर्जे [१९९०]	२१५
११८	१४.२	संयुक्त भांडवली संस्था [३१ मार्च १९९०]	२१६
११९	१४.३	उत्तरविलेल्या विमा पत्रांची संख्या व विम्याची रक्कम [१९९९-९१]	२१७
<u>१५. संकीर्ण</u>			
१२०	१५.१	चित्रपट गृहाचे विषयी आकडेवारी [१९९०-९१]	२१८
१२१	१५.२	जिल्ह्यातील गोळा केलेली अल्प बचतीची रक्कम [१९९०-९१]	२१९
१२२	१५.३	तालुकावार गोळा केलेला जमीन महसूल [१९९०-९१]	२२०
१२३	१५.४	छापखाने आणि छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे आणि नियतकालीके [३१ मार्च १९९१]	२२१
१२४	१५.५	स्वस्त धान्य दुकानांना पुरवलेले तांदूळ, गहू व साखर [१९९०-९१]	२२२
१२५	१५.६	मागणी व वसूल केलेले धान्य [१९९०-९१]	२२३
१२६	१५.७	१९८९ मधील लोकसभा निवडणूक व १९९० मधील विधान सभा निवडणूक या संबंधी आकडेवारी	२२४ - २२५
१२७	१५.८	अधिकारी व प्रवासी याचिसाठी असलेल्या प्रवासी बंगल्यांची तालुकावार यादी [३१-३-१९९१]	२२६ - २२७
१२८	१५.९	रेल्वे स्थानकांची तालुकावार यादी [३१-३-१९९१]	२२८
१२९	१५.१०	निवडक निर्देशांकाचे कल [१९९०-९१]	२२९ - २३४

X= X= X= X= X= X= X= X

X= X= X= X= X= X

X= X= X= X

X= X
X

==: तक्ता क्रमांक १.१ :=

- १ -

१९८१ च्या जनगणनेनुसार तालुकावार क्षेत्रफळ घरे व लोकसंख्या

जिल्हा - नागपूर

अ. क्र.	जिल्हा / तालुका	सकूप ग्रामीण नागरी	क्षेत्रफळ [चौ. फि. मी.]	घरे चौ. फि. मी. मध्ये लोकसंख्या	गावांची संख्या		शहरांची संख्या	आण्डे हजाराले		लोकसंख्या		
					दस्ती असलेली	ओसाड		दापरातील निवास गृहा- ची संख्या	कुटुंबा- ची संख्या	सकूप	पुरुष	स्त्रिया
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
	जिल्हा	सकूप	९९३१.०	२६१	१६५८	२१६	१६	४७२	४९१	२५८९	१३५५	१२४३
		ग्रामीण	९५९९.८	११७	१६५८	२१६	-	२१४	२२४	११२०	५७७	५४२
		नागरी	३३१.२	४४३५	-	-	१६	२५७	२६७	१४६९	७६८	७०१
	तालुका											
१.	नागपूर	सकूप	९०१.०	१४४४	१४५	१६	२	२३१	२३८	१३०२	६८०	६२२
		ग्रामीण	६७९.१५	११९	१४५	१६	-	१६	१६	८१	४२	३९
		नागरी	२२१.८५	५५०४	-	-	२	२१५	२२२	१२२१	६३८	५८३
२.	हिंगणा	सकूप	६९८.०	१२०	१२३	२९	-	१७	१७	८४	४४	४०
		ग्रामीण	६९८.०	१२०	१२३	२९	-	१७	१७	८४	४४	४०
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	कामठी	सकूप	४५५.०	३६८	७४	२	३	३०	३०	१६५	८९	७६
		ग्रामीण	४३५.६३	१८८	७४	२	-	१७	१७	८२	४४	३८
		नागरी	१९.३७	४४४०	-	-	३	१३	१३	८३	४५	३८

क्रमशः...

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
४.	काटोल	एकूण	८०७.०	१५१	१६२	१२	१	२३	२५	१२३	६३	५२
		ग्रामीण	७२६.६४	१२३	१६२	१२	-	१२	२०	९८	५०	४८
		नागरी	१०.३६	२३१७	-	-	१	४	५	२४	१३	११
५.	नरखेड	एकूण	८०३.०	१४३	१३२	२३	२	२२	२२	११५	५२	५६
		ग्रामीण	७८७.८२	११७	१३२	२२	-	१८	१८	९२	४७	४५
		नागरी	१५.११	१५३३	-	-	२	४	४	२३	१२	११
६.	तादनेर	एकूण	६१२.०	२३०	१२५	८	३	२७	३०	१४४	७५	६२
		ग्रामीण	५८८.३२	१७७	१२५	८	-	२१	२२	१०४	५४	५०
		नागरी	२३.६१	१५६७	-	-	३	६	८	४०	२१	१२
७.	कळनेश्वर	एकूण	५४१.०	१४८	९१	१३	२	१६	१६	८०	४१	३२
		ग्रामीण	५२७.६७	१२१	९१	१३	-	१३	१३	६४	३३	३१
		नागरी	१३.३३	१२००	-	-	२	३	३	१६	८	७
८.	रामटेक	एकूण	७३४.०	१५१	१४९	८	१	२१	२२	१११	५७	५३
		ग्रामीण	७३०.४७	१२२	१४९	८	-	१८	१९	९४	४९	४५
		नागरी	३.५३	४८१६	-	-	१	३	३	१७	९	८
९.	पारशिकनी	एकूण	९१९.०	१०२	१०२	३	१	१२	२०	१००	५३	४७
		ग्रामीण	९१३.९२	९६	१०२	३	-	१७	१७	८८	४६	४२
		नागरी	५.०१	२३९५	-	-	१	२	३	१२	६	५
१०.	मौदा	एकूण	९५२.०	८७	१२१	३	-	१४	१६	८२	४२	४०
		ग्रामीण	९५२.०	८७	१२१	३	-	१४	१६	८२	४२	४०
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

==: तक्ता क्रमांक १.१ [पुढे चालु] ==

- ३ -

१.	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
११.	उमरेड	एकूण	९८८.००	११६	१५३	३७	१	२१	२१	११५	५९	५६
		ग्रामीण	९७५.०५	८३	१५३	३७	-	१५	१५	८१	४१	४०
		नागरी	१२.९५	२६२५	-	-	१	६	६	३४	१७	१७
१२.	भिवानपुर	एकूण	६९२.०	१००	११२	२५	-	१३	१४	६९	३५	३४
		ग्रामीण	६९२.०	१००	११२	२५	-	१३	१४	६९	३५	३४
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१३.	कुही	एकूण	८२९.०	१२०	१५५	३१	-	१७	१९	१००	५०	५०
		ग्रामीण	८२९.०	१२०	१५५	३१	-	१७	१९	१००	५०	५०
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

टीप :- १] आकडे पुर्णकित केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.

२] जिल्हयांच्या क्षेत्रफळाची माहिती सर्व्हेअर जनरल ऑफ इंडिया यांचे कडून व तालुकावार क्षेत्रफळाची माहिती राज्याच्या भूमी व अभिलेखा कार्यालयाकडून घेतली असल्यामुळे तालुकावार बेरीज जिल्हयाच्या क्षेत्रफळाशी जुळेलच असे नाही.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

१९५१ पासूनचा लोकसंख्येमधील दशवार्षिक परक [लोकसंख्येचे आकडे हजारान्त]

जिल्हा - नागपूर.

जिल्हा/ तालुका	वर्ष	एकूण लयक्ती			पुरुष			स्त्रिया			दर चौ. कि.मी. मधील लोकसंख्या	दशवार्षिक फरकाची टक्केवारी					
		एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी		एकूण	ग्रामीण	नागरी			
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५			
जिल्हा	१९५१	१२३३	६५६	५७७	६३०	३३३	२९७	६०३	३२३	२८०	१२४	+	१६.४७	+	३.३५	+	३८.१३
	१९६१	१५१२	७२५	७८७	७८४	३६८	४१६	७२८	३५६	३७२	१५२	+	२२.५४	+	१०.३८	+	३६.३६
	१९७१	१९४२	८८७	१०५५	१०११	४५५	५५६	९३१	४३१	५००	१९६	+	२८.७९	+	२२.३७	+	३३.९८
	१९८१	२५८९	११२०	१४६९	१३४५	५७७	७६८	१२४३	५४२	७०१	२६१	+	३३.२६	+	२६.१७	+	३९.३२
तालुका																	
१. नागपूर.	१९५१	६४६	१६१	४८५	३३१	८१	२५०	३१५	८०	२३५	३०८	-	-	-	-	-	-
	१९६१	८२८	१३८	६९०	४३६	७०	३६६	३९२	६८	३२४	३९४	+	२८.२३	+	१६.४१	+	४२.२४
	१९७१	११०७	१७७	९३०	५८३	९२	४९१	५२४	८४	४४०	५४०	+	३३.७०	+	२८.२४	+	३४.७९
	१९८१	१५५१	२४७	१३०४	८११	१२९	६८३	७३९	११८	६२१	७५६	+	४०.००	+	३९.३३	+	४०.१३
२. काटोल	१९५१	१४८	१२०	२८	७४	६३	१४	७१	५७	१४	९३	-	-	-	-	-	-
	१९६१	१६८	१३८	३०	८६	७०	१६	८२	६७	१५	१०५	+	१३.१७	+	१३.७६	+	१०.६२
	१९७१	२०४	१६५	३९	१०५	८५	२०	९९	८०	१९	१२६	+	२१.१३	+	२१.१६	+	२५.४२
	१९८१	२३७	१९०	४७	१२२	९७	२४	११५	९२	२३	१४७	+	१६.३७	+	१४.२५	+	२१.११
३. सावनेर	१९५१	१३४	९९	३५	६८	५०	१८	६६	४९	१७	९६	-	-	-	-	-	-
	१९६१	१४९	११७	३२	७६	६०	१६	७३	५७	१६	११०	+	१०.५६	+	१७.६९	+	१०.४२
	१९७१	१८१	१४२	३९	९३	७३	२०	८१	६९	१९	१५७	+	२१.५८	+	२१.५५	+	२१.६९
	१९८१	२२५	१६९	५६	११६	८७	२९	१०८	८१	२७	१९५	+	२३.८४	+	१८.५६	+	४३.०१

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक १.२ [पूटे चालू] :: =

- ५ -

१.	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
४. रामटेक	१९५१	१४७	१३७	१०	७४	६२	५	७३	६८	५	६३	-	-	-
	१९६१	१७५	१६३	१२	८९	८३	६	८६	८०	६	७५	+ १९.१९	+ १९.१८	+ १९.३४
	१९७१	२१४	१९४	२०	११०	९९	११	१०४	९५	९	८४	+ २२.४०	+ १८.९४	+ ७०.४४
	१९८१	२९३	२६४	२२	१५२	१३७	१५	१४१	१३७	१४	११६	+ ३६.७८	+ ३६.०७	+ ४३.६८
५. उमरेड	१९५१	१५८	१३९	१९	८०	७०	१०	७८	६९	९	६३	-	-	-
	१९६१	१९२	१६९	२३	९७	८५	१२	९५	८४	११	७७	+ २१.४२	+ २१.८६	+ १८.२३
	१९७१	२३६	२०९	२७	१३०	१०६	१४	११६	१०३	१३	९४	+ २२.८०	+ २३.२५	+ १९.४४
	१९८१	२८४	२५०	३४	१४४	१२६	१७	१४०	१२३	१६	११३	+ २०.२०	+ १९.५६	+ २५.१७

- टीप :- १] आकडे पुर्णकित केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.
 २] तक्त्यांत दर्शविलेले तालुके तालुक्याच्या पुनर्रचनेपुर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

= :: तक्ता क्रमांक १.३ :: =

१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या - गटानुसार गावाचे तालुकावार वर्गीकरण

- ६ -

जिल्हा - नागपूर

[लोकसंख्या श्रेण्डयातः]

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	वस्ती असलेली गावे														ओसाड गावांची संख्या		
		२०० पेक्षा कमी संख्या	२०० ते ४९९ लोक- संख्या	५०० ते ९९९ लोक- संख्या	१००० ते १९९९ लोक- संख्या	२००० ते ४९९९ लोक- संख्या	५००० ते ९९९९ लोक- संख्या	१०००० आणि त्याहून जास्त लोक- संख्या	एकूण लोक- संख्या									
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९
	<u>जिल्हा एकूण</u>	३८४	३५८	५५४	१८८६	४५८	३१६३	१८९	२५७०	५१	१५६९	१८	११६७	४	४८३	१६५८	१११९६	२१६
	<u>तालुका</u>																	
१.	नागपूर	४०	३८	४९	१६४	४१	३१०	१२	१६५	२	७१	१	६३	-	-	१४५	८११	१६
२.	द्विगंगा	३९	३९	३८	१३०	३०	२१०	१०	१३२	२	७४	४	२५४	-	-	१२३	८३९	२९
३.	कामठी	७	१०	२४	९०	२१	१४१	१५	१८४	५	१७४	१	८७	१	१३३	७४	८१९	२
४.	काटोल	५१	४०	५४	१९०	४०	२८०	१९	२४३	४	१३१	१	९३	-	-	१६९	९७७	१९
५.	नरखेड	३३	३०	३७	१२१	३७	२७०	१८	२५३	६	१९३	१	५३	-	-	१३२	९२०	२२
६.	सावनेर	२६	२४	३४	११५	३८	२५५	१८	२५६	५	१४९	४	२४४	-	-	१२५	१०४३	८
७.	कळमेश्वर	२२	२२	२१	७७	२९	२०४	१४	१८९	५	१५३	-	-	-	-	९१	६४५	१३
८.	रामटेक	३८	३६	४८	१५५	४३	२८७	१६	२२८	३	१२१	-	-	१	११२	१४९	९३९	८
९.	पारशिवनी	१९	१७	३९	१३६	२७	१८४	१९	२६१	३	७९	१	६७	१	१३६	१०९	८८०	३
१०.	मौदा	१२	१३	५३	१७९	३८	२४१	१०	१४५	७	१९१	१	५६	-	-	१२१	८२५	३
११.	उमरेड	४९	४४	५९	१८९	२८	१९२	९	१२२	६	१३५	२	११८	-	-	१५३	८०७	३६
१२.	भिवापूर	२४	२०	३९	१३७	३५	२३६	१२	१६१	१	३८	-	-	१	१०२	११२	६९४	२५
१३.	कुही	३४	२५	५९	२०३	५१	३४६	१७	२३१	२	६०	२	१३२	-	-	१५५	९९७	३२

टीपः:- आकडे पूर्णांकित केल्याने बेरजा जुळणार नाही. आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

= ::- तक्ता क्रमांक १.४ ::- =

१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहराचे तालुकावार वर्गीकरण

- ७ -
[लोकसंख्या "०००"]

जिल्हा - नागपूर.

		लोकसंख्येप्रमाणे शहरांची संख्या													
अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	५००० पेक्षा कमी	५००० ते ९९९९		१०००० ते १९९९९		२०००० ते ४९९९९		५०००० ते ९९९९९		१००००० व त्याहून अधिक		एकूण शहरे	लोकसंख्या	
		संख्या	लोक-संख्या	संख्या	लोक-संख्या	संख्या	लोक-संख्या	संख्या	लोक-संख्या	संख्या	लोक-संख्या	संख्या			लोक-संख्या
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
	जिल्हा एकूण तालुका	२	५	४	३१	६	८८	२	५८	१	६७	१	१२१९	१६	१४६२
१.	नागपूर	१	२	-	-	-	-	-	-	-	-	१	१२१९	२	१२२१
२.	हिंगणा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	कामठी	१	३	-	-	१	१५	-	-	१	६७	-	-	३	८५
४.	काटोल	-	-	-	-	-	-	१	३४	-	-	-	-	१	३४
५.	नरखेड	-	-	१	७	१	१६	-	-	-	-	-	-	२	२३
६.	सावनेर	-	-	१	९	२	२८	-	-	-	-	-	-	३	३७
७.	कळमेश्वर	-	-	२	१५	-	-	-	-	-	-	-	-	२	१५
८.	रामटेक	-	-	-	-	१	१७	-	-	-	-	-	-	१	१७
९.	पारशिवनी	-	-	-	-	१	१२	-	-	-	-	-	-	१	१२
१०.	मौदा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
११.	उमरेड	-	-	-	-	-	-	१	३४	-	-	-	-	१	३४
१२.	भिवापूर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१३.	कुही	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

टीप :- आकडे पूर्णांकित केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

१९८१ च्या जनगणनेनुसार काम करणारे व काम न करणारे यांची संख्या

जिल्हा :- नागपूर.

[आकडे शेकड्यात]

अ. क्र.	काम करणा-यांचा वर्ग	ग्रामीण नागरी एकूण	जिल्ह्यांची एकूण														
			नागपूर	हिंगणा	कामठी	काटोल	नरखेड	सावनेर	कळमेश्वर	रामटेक	पार-शिवनी	मौदा	उमरेड	भिवापूर	कुही		
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.	
१. जेतकरी	ग्रामीण	१७९५	१०७	११६	९९	१७७	१६९	१७४	१२२	१३३	१०९	१४६	१३०	१२०	१९३		
	नागरी	१२२	३८	-	४	१२	२३	१६	१२	६	१	-	१०	-	-		
	एकूण	१९१७	१४५	११६	१०३	१८९	१९२	१९०	१३४	१३९	११०	१४६	१४०	१३०	१९३		
२. जेतमजुर	ग्रामीण	२२१९	१७७	१६७	१३०	२३४	२१६	१८१	१२०	१४०	१२१	१५९	१७७	१७९	२१८		
	नागरी	१९९	४४	-	६	२८	३९	३०	१६	८	४	-	२४	-	-		
	एकूण	२४१८	२२१	१६७	१३६	२६२	२५५	२११	१३६	१४८	१२५	१५९	२०१	१७९	२१८		
३. घरगुती उद्योग वस्तु निर्माण प्रक्रिया, सेवा व दुस्स्ती इत्यादी.	ग्रामीण	१४५	१३	१४	६	७	८	१२	१२	७	७	१६	१५	१४	१४		
	नागरी	३५४	२६७	-	३४	२	६	२०	२	२	१	-	२०	-	-		
	एकूण	४९९	२८०	१४	४०	९	१४	३२	१४	९	८	१६	३५	१४	१४		
४. इतर काम करणारे [x]	ग्रामीण	१०२८	८८	७२	१४३	५०	३९	१००	५३	१४५	१५३	४६	६४	३१	४७		
	नागरी	३३५१	२८८७	-	२२८	३६	२८	५९	१९	३५	२६	-	४८	-	-		
	एकूण	४३७९	२९६८	७२	३७१	८६	५९	१५९	७२	१८०	१७९	४३	११२	३१	४७		
५. एकूण काम करणारे	ग्रामीण	५१८८	३८५	३६९	३७८	४६८	४३२	४६७	३०७	४२५	३९०	३६४	३८६	३४४	४७२		
	नागरी	४०२६	३२२९	-	२७२	७८	८८	१२५	४९	५१	३२	-	१०२	-	-		
	एकूण	९२१४	७०७४	३६९	६५०	५४६	५२०	५९२	३५६	४७६	४२२	३६४	४८८	३४४	४७२		

= :: तक्ता क्रमांक १.५ [पूढे घालु] :: =

- २ -

१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.	११.	१२.	१३.	१४.	१५.	१६.	१७.
६.	सिमांतक काम करणारे.	ग्रामीण	४९५	१५	१६	१७	४५	३२	५५	४४	५२	४५	५१	३२	२९	६२
		नागरी	१७२	२७	-	२०	१	६	७	१५	५	३	-	१९	-	-
		एकूण	६६७	११२	१६	३७	४६	३८	६२	५९	५७	४८	५१	५१	२९	६२
७.	एकूण काम न करणारे	ग्रामीण	५५१३	४०९	४५४	४२४	४६४	४५६	५२१	२९४	४६२	४४५	४१०	३८९	३२२	४६३
		नागरी	१०४९५	८८५	-	५६६	१६२	१३५	२३६	९२	१११	८६	-	२१९	-	-
		एकूण	१६००८	९२९६	४५४	९९०	६२६	५९१	७५७	३८६	५७३	५३१	४१०	६०८	३२२	४६३
८.	एकूण लोक- संस्था	ग्रामीण	१११९६	८११	८३९	८१९	९७७	९२०	१०४३	६४५	९३९	८८०	८२५	८०७	६९४	९९७
		नागरी	१४६९३	१२२१३	-	८५७	२५०	२२९	३६७	१५८	१६७	१२१	-	३३९	-	-
		एकूण	२५८८८	१३०२४	८३९	१६७६	१२१७	११४९	१४१०	८०३	११०६	१००१	८२५	११४६	६९४	९९७

टीप :- १] [x] यांत पशुसंवर्धन, जंगल काम, मत्स्यमार, शिकारी, मळे, फळबाग आणि तत्संबंधी क्षेत्र तसेच खाणकाम व दगडकाम करणा-यांचा समावेश आहे. त्याप्रमाणे बांधकाम, व्यापार व वाणिज्य परीवहन साधन व हळणवळण, घरगुती उद्योगाखेरीज वस्तु निर्माण प्रक्रिया, व सेवा दुस्स्ती व इतर यांचा समावेश आहे.

२] आकडे पुर्णांकित केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन

तक्ता क्रमांक १.६

लोकसंख्येचे वयोगटानुसार वर्गीकरण

- १० -

जिल्हा - नागपूर

अ] वयोगटानुसार लोकसंख्या

[आकडे शेकड्यात]

बाब	सर्व वयोगट	० - १४	१५ - १९	२० - २४	२५ - २९	३० - ३९	४० - ४९	५० - ५९	६० व त्या- वरील	वय अनिर्देशित
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
एकूण	२५८८८	९८८५	२५९९	२३६३	१९१७	३१६३	२५५२	१६५६	१६८७	६६
ग्रामीण	१११९५	४३९७	१००८	८९१	७६३	१३५८	११५८	७७६	८२१	२४
नागरी	१४६९३	५४८८	१५९२	१४७२	११५४	१८०५	१३९४	८८०	८६६	४२

ब] धर्मानुसार लोकसंख्या

बाब	सर्वधर्म	बौद्ध	ख्रिश्चन	हिंदू	जैन	मुस्लिम	शिख	इतर	धर्म न सांगणारे
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
एकूण	२५८८८	३४३२	२८३	२०१३४	१६९	१७६४	९१	१३	३
ग्रामीण	१११९५	१३७२	३०	९५०५	२४	२५०	१०	२	१
नागरी	१४६९३	२०६०	२५३	१०६२९	१४५	१५१४	८१	११	२

टीप :- आकडे पुर्णांकित केल्याने बेरजा जुळणार नाही.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन.

= :: लक्षा क्रमांक - १.७ :: =

१९८१ च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती व नवबोध यांची माहिती

- ११ -

जिल्हा :- नागपूर.

[आकडे हजारात]

जिल्हा/ तालुका	एकूण ग्रामीण नागरी	अनुसूचित जाती			अनुसूचित जमाती			नवबोध			एकूण			
		व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	
जिल्हा	एकूण	१८२	९४	८८	३५३	१८२	१७१	३	२	२	५३८	२७८	२६१	
एकूण	ग्रामीण	८४	४४	४१	१८५	९५	९०	३	२	२	२७२	१४१	१३३	
	नागरी	९८	५१	४७	१६८	८७	८२	x	x	x	२६६	१३८	१२९	
<u>तालुका</u>														
१.	नागपूर	एकूण	८३	४४	३९	१५०	७८	७२	-	-	-	२३३	१२२	१११
		ग्रामीण	५	३	२	११	६	५	-	-	-	१६	९	७
		नागरी	७८	४१	३७	१३९	७२	६७	-	-	-	२१७	११३	१०४
२.	हिंगणा	एकूण	३	२	२	२०	१०	१०	-	-	-	२३	१२	१२
		ग्रामीण	३	२	२	२०	१०	१०	-	-	-	२३	१२	१२
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	कामठी	एकूण	१३	७	६	८	४	३	-	-	-	२१	११	९
		ग्रामीण	७	४	३	६	३	३	-	-	-	१३	७	५
		नागरी	६	३	३	२	१	१	-	-	-	८	४	४
४.	काटोल	एकूण	१०	५	५	२६	१३	१३	-	-	-	३६	१८	१७
		ग्रामीण	८	४	४	२३	१२	११	-	-	-	३१	१६	१५
		नागरी	२	१	१	३	१	२	-	-	-	५	२	२

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्र. १.७ [पुढे चालु] :: =

१२

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
५. नरखेड	स्कूण	१०	५	५	१७	९	८	-	-	-	२७	१४	१३
	ग्रामीण	८	४	४	१५	८	७	-	-	-	२३	१२	११
	नागरी	२	१	१	२	१	१	-	-	-	४	२	२
६. तावनेर	स्कूण	१४	७	६	१८	९	९	-	-	-	२२	१६	१५
	ग्रामीण	१२	६	५	१६	६	६	-	-	-	२४	१३	१२
	नागरी	२	१	१	२	३	३	-	-	-	८	३	३
७. कळमेश्वर	स्कूण	८	४	४	९	५	४	-	-	-	१७	९	८
	ग्रामीण	६	३	३	७	४	३	-	-	-	१३	७	६
	नागरी	२	१	१	२	१	१	-	-	-	४	२	२
८. रामटेक	स्कूण	९	४	४	१६	१०	१८	-	-	-	४५	२३	२२
	ग्रामीण	७	३	३	१४	१८	१७	-	-	-	४१	२१	२०
	नागरी	२	१	१	२	१	१	-	-	-	४	२	२
९. पारशिवनी	स्कूण	११	६	५	१७	७	७	-	-	-	२५	१३	१२
	ग्रामीण	९	५	४	१६	६	६	-	-	-	२१	११	१०
	नागरी	२	१	१	२	१	१	-	-	-	४	२	२
१०. मौदा	स्कूण	७	४	३	८	४	४	-	-	-	१५	८	७
	ग्रामीण	७	४	३	८	४	४	-	-	-	१५	८	७
	नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक १.७ [पूढे चालु] :: =

- १३ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
११. उमरेड	सकूण	६	३	३	२८	१४	१४	-	-	-	३४	१७	१७
	ग्रामीण	४	२	२	१८	९	९	-	-	-	२२	११	११
	नागरी	२	१	१	१०	५	५	-	-	-	१२	६	६
१२. भिवापूर	सकूण	४	२	२	१३	६	७	-	-	-	१७	८	९
	ग्रामीण	४	२	२	१३	६	७	-	-	-	१७	८	९
	नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१३. कुही	सकूण	५	२	२	७	४	३	-	-	-	१२	६	६
	ग्रामीण	५	२	२	७	४	३	-	-	-	१२	६	६
	नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

टीपु :- १] आकडे पुपांकित केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाही.

२] "x" या चिन्हांकित संख्या पांचशे पेक्षा कमी समजाव्यात

३] स्तंभ क्रमांक ९ ते ११ मधील नवबोधदांची माहिती तालुकावार उपलब्ध नाहीती जिल्हयाकरीता उपलब्ध असून सकूण आकडेवारीत तिचा समावेश आहे.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन

भिंती/छपरे यासाठी वापरलेल्या साधन सामुग्रीनुसार घरांचे

[१९८१ च्या जनगणने नुसार वर्गीकरण]

जिल्हा - नागपूर

अ. क्र.	बाब	एकूण ग्रामीण नागरी	संख्या
१	२	३	४
	एकूण गणना घरे	एकूण ग्रामीण नागरी	४ ८३४ ०० २१ ८६४ ३ २६५०५५
१.	<u>भिंतीची सामुग्री</u>		
१]	गवत, पाने, वेळू, व बांबू	एकूण ग्रामीण नागरी	६३४ ८५ ३०६६५ ३१ ८२०
२]	माती	एकूण ग्रामीण नागरी	२१२४ ८५ १४२ ८९० ६९५२५
३]	कच्चा विटा	एकूण ग्रामीण नागरी	४ ८२२० ९३४० ३८८८०
४]	लाकड	एकूण ग्रामीण नागरी	८१५५ १०१० ७१४५
५]	पक्या विटा	एकूण ग्रामीण नागरी	१०९२४० १९१५० ९००९०
६]	गॅल्व्हेनाईज्ड लोखंडी किंवा इतर धातुचे पत्रे	एकूण ग्रामीण नागरी	१५८० ७२० १०६०
७]	दगड	एकूण ग्रामीण नागरी	२०६५ ८१० १२५५

= :: तक्ता क्रमांक - १.८ [पूटे चालु] :: =

१	२	३	४
८]	सिमेंट कॉक्रीट	स्कूण ग्रामीण नागरी	२२५३५ ५७२५ २३७४०
९]	वर उल्लेखिलेल्या व्यतिरिक्त इतर सामुग्री	स्कूण ग्रामीण नागरी	२४३५ २६५ १४७०
२.	<u>छपरासांठी वापरलेली सामुग्री</u>		
१]	गवत, पाने, वेळू, माती, कच्या विटा किंवा बांबू	स्कूण ग्रामीण नागरी	५१५२५ ३३३२५ १८१३०
२]	कौल तक्तीदगड, कंकर	स्कूण ग्रामीण नागरी	३०२०२५ १५५८२५ १४६१३०
३]	पन्हाळीचे लोखंडी पत्रे, जस्ताचे किंवा धातुचे पत्रे	स्कूण ग्रामीण नागरी	१७६२५ ३२२५ १३७७०
४]	ऑम्बेटॉस सिमेंटचे पत्रे	स्कूण ग्रामीण नागरी	२०१५ ३३५० ५६६५
५]	विटा व चुना	स्कूण ग्रामीण नागरी	३५२५ ५३५ २२९०
६]	दगड	स्कूण ग्रामीण नागरी	३४० ८० २६०
७]	प्रबलित सिमेंट कॉक्रीट	स्कूण ग्रामीण नागरी	६०१८० ६७२५ ५३३८५
८]	इतर वर उल्लेखिलेल्या व्यतिरिक्त वखपरलेली सामुग्री	स्कूण ग्रामीण नागरी	३२०२५ १४३७० २४७२५

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन [भाग आठ ए व बी (I)]

घरबांधणी अहवाल.

आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण/नागरी क्षेत्रातील कुटुंबांचे वर्गीकरण

१९८१ च्या जनगणनेनुसार

जिल्हा - नागपूर.

[संख्या]

अ. क्र.	बाब	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१	२	३	४	५
१.	१] एकूण कुटुंबे	२२१५५०	२६६६१५	४८८१६५
	२] घराच्या मालकीबाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घरे असलेली	१७३७०५	१४०७३५	३१४४४०
	ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	४४६४०	१२४३२०	१६८९६०
२.	एक व्यक्ती कुटुंबे			
	१] एकूण कुटुंबे	१६३३५	१४७४५	३१०८०
	२] घरांच्या मालकीबाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घरे असलेली	८६८५	४४००	१३०८५
	ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	६८१०	९३२५	१६१३५
३.	दोन व्यक्तींची कुटुंबे			
	१] एकूण कुटुंबे	२१५९५	२२०९०	४३६८५
	२] घरांच्या मालकीबाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घरे असलेली	१५११५	८७५५	२३८७०
	ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	५८९०	१३३३०	१९१२०
४.	तीन व्यक्तींची कुटुंबे			
	१] एकूण कुटुंबे	२५९२०	२९५९०	५५५१०
	२] घरांच्या मालकीबाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घरे असलेली	१८७१०	१२३६५	३१०७५
	ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	६७५०	१७१३५	२३८८५
५.	चार व्यक्तींची कुटुंबे			
	१] एकूण कुटुंबे	३३७६०	३७८७०	७१६३०
	२] घरांच्या मालकीबाबतची स्थिती			
	अ] स्वतःची घरे असलेली	२५८५०	१७२००	४३०५०
	ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	७४१५	२०५४५	२७९६०

== :: तक्ता क्रमांक १.२. [पुटे चालू] :: =

- १७ -

१	२	३	४	५
६. <u>पांच व्यक्तींची कुटुंबे</u>				
१] एकूण कुटुंबे	३८३६०	४३२४५	८१६०५	
२] <u>घराच्या मालकीबाबतची स्थिती</u>				
अ] स्वतःची घरे असलेली	३०९४५	२१६१०	५२५५५	
ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	७०८०	२१५५०	२८६३०	
७. <u>सहा किंवा अधिक व्यक्तींची कुटुंबे</u>				
१] एकूण कुटुंबे	८५५८०	११२०७५	२०४६५५	
२] <u>घरांच्या मालकीबाबतची स्थिती</u>				
अ] स्वतःची घरे असलेली	७४४००	७६४०५	१५०८०५	
ब] भाड्याच्या घरात राहणारी	१०६९५	४२५३५	५३२३०	

टीप :- हया तक्त्यातील एकूण कुटुंबांच्या संख्येत बेघर कुटुंबांचा समावेश आहे. व संस्था कुटुंबांचा समावेश नाही. त्यामुळे एकूण कुटुंबांची संख्या जुळणार नाही.

आधार :- १२८१ जनगणना प्रकाशन [भाग - आठ ए व बी (11) घर बांधणी अहवाल.

==: तक्ता क्र. १.१० ==:

- १८ -

अपंगतेनुसार जिल्हयांतील अपंगाची संख्या

[१९८१ जनगणना]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	तालुका	पुर्णतःअंध	पुर्णतःपांगळे	पुर्णतःमुक	एकूण
१	२	३	४	५	६
१.	नागपूर	५२४	५५७	२७३	१३५४
२.	काटोल	१४०	११३	७५	३२८
३.	सावनेर	१०८	८२	७०	२६०
४.	रामटेक	१६१	१४५	८६	३९२
५.	उमरेड	१८४	११८	७९	३८१
जिल्हा एकूण		१११७	१०१५	५८३	२७१५

टीप :- तक्त्यांत दर्शविलेले तालुके तालुक्यांच्या पुनर्रचनेपुर्वीच्या स्थितीनुसार आहेत.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन, मालिका १२, भाग - ७.

जनगणना घरे आणि त्यांच्या वापर [१९८१ जनगणना]

जिल्हा - नागपूर:

अ. क्र.	एकूण ग्रामीण नागरी	एकूण जनगणनेची घरे	जनगणनेच्या सुखातीला रिकामी असलेली घरे	राहणे	दुकान आणि राहणे	यंत्रशाळा [कुटीरो- घोगासह] आणि राहणे	हॉटेल धर्म- शाळा पर्यटन घरे इ.	उपहार घरे सोडून दुकाने	व्यवसाया- ची घरे आणि कार्यालये	कारखाने यंत्रशाळा कार्यशाळा छपरे इ.	रेस्टॉरंट मिठाईची दुकाने आणि उपहार गृहे.	करमणक शुल्के पर्यायत घरे सांस्कृ- तिक केंद्र इ. पुजा- स्थाने सोडून	पुजा स्थाने देवळे चर्च मशिदी गुरुद्वारे इत्यादी	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
१.	एकूण	६०१३५५	३४९८०	४३१५३५	५८२५	२२७७०	३८०	१८५९०	४२१०	११८३५	२१०५	४८०	५७१५	६२९३०
२.	ग्रामीण	२८५०१०	१५४७५	१९७९८५	२३१५	९१७०	१३०	२८२५	१३३०	३२१५	५३५	११५	३४५५	४८४६०
३.	नागरी	३१६३४५	१९५०५	२३३५५०	३५१०	१३६००	२५०	१५७६५	२८८०	८६२०	१५७०	३६५	२२६०	१४४७०

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन मालिका १२, भा - ७

= :: तक्ता क्रमांक - २.१ :: =

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य

- २० -

[१९९० या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[मिमीमीटर मध्ये]

अ. क्र.	महिना	केन्द्र क्र. १ नागपूर [शहर]			केन्द्र क्र. २ नागपूर [ग्रामीण]			केन्द्र क्र. ३ हिंगणा			केन्द्र क्र. ४ कामठी		
		सरासरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरासरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरासरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरासरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
१.	जानेवारी	११	-	-	११	-	-	११	-	-	११	-	-
२.	फरवरी	२३	१	१५.०	२३	-	-	२३	२	१८.७	२३	-	-
३.	मार्च	१७	३	१७.०	१७	-	-	१७	१	४.०	१७	-	-
४.	एप्रिल	१६	-	-	१६	-	-	१६	-	-	१६	-	-
५.	मे	२१	८	८८.५	२१	-	-	२१	१०	८३.४	२१	७	१३५.०
६.	जून	२२२	२१	२९३.४	२२२	१३	२०१.४	२२२	१८	३८३.२	२२२	१७	१७०.६
७.	जुलै	३७६	२६	२६८.०	३७६	८	२०१.८	३७६	२३	२३१.४	३७६	२३	२३१.४
८.	ऑगस्ट	२८६	२२	३५१.३	२८६	१४	३१९.८	२८६	१५	२९७.०	२८६	१७	३५१.७
९.	सप्टेंबर	१८५	१५	८६.७	१८५	१०	९९.६	१८५	९	१०१.४	१८५	१४	१४५.७
१०.	ऑक्टोबर	५५	१२	८४.५	५५	९	११२.५	५५	११	६०.४	५५	७	५८.५
११.	नोव्हेंबर	२०	-	-	२०	-	-	२०	-	-	२०	-	-
१२.	डिसेंबर	१०	२	३८.१	१०	२	२७.६	१०	१	३१.६	१०	१	४.१
एकूण		१२४२	११०	१२४२.५	१२४२	५६	९६२.७	१२४२	९०	१२११.१	१२४२	८६	१०९७.०

क्रमशः...१

::: तक्ता क्रमांक २.१ [धूढे चालु] ::: =

- २१ -

अ. क्र.	महिना	केन्द्र क्रमांक ५ कोटाल			केन्द्र क्रमांक ६ तरखड			केन्द्र क्रमांक ७ साविनेर			केन्द्र क्रमांक ८ कळमेश्वर			केन्द्र क्रमांक ९ रामटेक		
		तरासरी	पर्जन्य दिव- साची तख्या	पर्जन्य	तरासरी	पर्जन्य दिव- साची तख्या	पर्जन्य	तरासरी	पर्जन्य दिव- साची तख्या	पर्जन्य	तरासरी	पर्जन्य दिव- साची तख्या	पर्जन्य	तरासरी	पर्जन्य दिव- साची तख्या	पर्जन्य
१	२	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९
१.	जानेवारी	१५	-	-	१५	१	३.०	१६	-	-	१६	-	-	१५	-	-
२.	फरवरी	२३	-	-	२३	१	१९.४	२३	-	-	२३	२	१८.२	२७	-	-
३.	मार्च	१५	-	-	१५	-	-	१६	१	२१.८	१६	१	१०.४	१७	-	-
४.	एप्रिल	१२	-	-	१२	५	-	१३	१	०.३	१३	-	-	१६	-	-
५.	मे	१५	-	-	१५	-	-	१९	११	५४.०	१९	५	११८.८	१४	-	-
६.	जून	१७५	१५	१५०.१	१७५	१५	२०८.४	१९६	१९	१४५.०	१९६	१६	३१४.९	१८४	१२	१४०.८
७.	जुलै	२९३	१७	२८३.०	२९३	२१	१८५.३	३१२	२१	१७७.९	३१२	१६	२८६.६	३७८	१९	१८०.८
८.	ऑगस्ट	२१६	१४	३९५.४	२१६	१८	३६३.०	२२९	१४	३२६.४	२२९	१४	३४३.०	३००	१५	२२७.८
९.	सप्टेंबर	१७६	१०	९९.३	१७६	८	५६.६	१४८	१२	१२५.३	१६८	९	४८.०	१८९	१५	२१३.५
१०.	ऑक्टोबर	४४	९	१२९.९	४४	५	५२.७	५२	९	१०९.८	५२	६	९८.८	४९	७	८६.०
११.	नोव्हेंबर	१९	-	-	१९	-	-	२१	-	-	२१	-	-	१७	-	-
१२.	डिसेंबर	८	१	१३.२	८	१	६.३	१०	१	६.८	१०	१	२१.०	५	१	७.६
एकूण		१०११	६६	१०७०.९	१०११	७०	८९४.६	१०७५	८९	९६७.३	१०७५	७०	१२५९.७	१२१३	६९	८५६.५

क्रमशः.....

अ. क्र.	महिना	केन्द्र क्रमांक. १० पारशिवनी			केन्द्र क्रमांक. ११ मौदा			केन्द्र क्रमांक. १२ उमरड			केन्द्र क्रमांक. १३ भिवापुर			केन्द्र क्रमांक. १४ कुही		
		सरासरी	पर्जन्य दिव-साची संख्या	पर्जन्य	सरासरी	पर्जन्य दिव-साची संख्या	पर्जन्य	सरासरी	पर्जन्य दिव-साची संख्या	पर्जन्य	सरासरी	पर्जन्य दिव-साची संख्या	पर्जन्य	सरासरी	पर्जन्य दिव-साची संख्या	पर्जन्य
१	२	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४
१.	जानेवारी	१५	-	-	१५	-	-	१३	-	-	१३	-	-	१३	-	-
२.	फरवरी	२७	-	-	२७	१	५.०	२२	-	-	२२	-	-	२२	१	१०.२
३.	मार्च	१७	-	-	१७	-	-	२३	-	-	२३	-	-	२३	-	-
४.	एप्रिल	१६	-	-	१६	-	-	१४	-	-	१४	२	१४.२	१४	-	-
५.	मे	१४	-	-	१४	३	१७.६	१५	-	-	१५	४	८९.०	१५	-	-
६.	जून	१८४	१०	२३८.५	१८४	२१	२३८.५	२००	२५	४६.५	२००	१६	२१२.९	२००	१३	१६३.३
७.	जुलै	३७८	१६	१८१.९	३७८	२५	३३५.५	३४८	१९	३६१.२	३४८	१७	२३३.२	३४८	२४	२९९.२
८.	ऑगस्ट	३००	१६	३२५.०	३००	१९	२४०.०	३१४	१७	४०६.२	३१४	१८	३१७.४	३१४	१७	३४१.९
९.	सप्टेंबर	१८९	१७	११३.३	१८९	१०	५५.०	२१०	११	१३९.९	२१०	१३	१४३.०	२१०	१४	६६.२
१०.	ऑक्टोबर	४९	८	८८.४	४९	६	१७.०	५४	८	१५१.८	५४	६	९६.८	५४	५	१३.४
११.	नोव्हेंबर	१७	-	-	१७	-	-	२०	-	-	२०	-	-	२०	-	-
१२.	डिसेंबर	७	१	११.६	७	१	०.५	७	१	२७.३	७	१	४.२	७	१	२७.५
एकूण		१२१३	६८	९५८.६	१२१३	८६	९०९.१	१२४०	८१	११३२.९	१२४०	७७	१११०.७	१२४०	७५	९२०.७

आधार :- जिल्हाधिकारी नागपूर याचे कार्यालय.

= :: तक्ता क्रमांक - २.२ :: =

निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तापमान

[वर्ष - १९९०]

जिल्हा - नागपूर.

[आकडे डीग्री सेल्सियस मध्ये]

अ.क्र.	महिना	१. केंद्र :- नागपूर विमानतळ		२. केंद्र :- नागपूर शहर	
		कमाल	किमान	कमाल	किमान
१	२	३	४	५	६
१.	जानेवारी	३४.३	९.७	३१.१	१४.०
२.	फेब्रुवारी	३५.६	१०.७	३५.२	१४.०
३.	मार्च	३८.८	१५.४	३८.५	१४.२
४.	एप्रिल	४४.६	१८.२	४४.२	२०.०
५.	मे	४१.२	२१.४	४५.१	२१.५
६.	जून	३९.०	२२.२	३९.१	२२.८
७.	जुलै	३३.१	२२.४	३५.६	२२.५
८.	ऑगस्ट	३५.०	२२.५	३५.१	२३.०
९.	सप्टेंबर	३३.६	२१.८	३२.८	२२.५
१०.	ऑक्टोबर	३३.५	१७.५	३२.८	१९.४
११.	नोव्हेंबर	३३.०	१३.८	३२.८	१६.४
१२.	डिसेंबर	३१.१	१०.३	३०.६	११.२
वार्षिक		४४.६	९.७	४५.१	११.२

आधार :- विभागीय हवामान शास्त्र कार्यालय, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक ३.१ :: =

जमिनीचा वापर [१९८४-८५ व १९८६-८७ या वर्षाकरीता]

[क्षेत्रफळ - शंभर हेक्टर मध्ये]

जिल्हा - नागपूर.

जिल्हा/तालुका	वर्ष	एकूण भौगोलिक क्षेत्र	जंगल व्याप्त क्षेत्र	शेतीला	सुपलब्ध	नसलेले	पडीत	जमीनी	व्यतिरिक्त	पडीत	नित्यवळ	एका	लाग-	लाग-
				बिगर शेती वापरासाठी जमीन	पडीत व भाग-वडी लायक नसलेली जमीन	एकूण क्षेत्र [५+६]	लाग-वडी लायक पण वापरात नसलेली जमीन	कायम गुरे चरण व इतर परग्याची जमीन	कसले-ल्या जमीन मध्ये समाविष्ट न झालेली झाडे व फळबागा यांच्या खालील जमीन	चालु पड पड	एकूण क्षेत्र	अधिक वेळा लाग-वडी केलेले क्षेत्र	खालील एकूण क्षेत्र [स्तंभ ८+१० १४+१५]	

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
जिल्हा एकूण	८४-८५	२८६४	१७४२	७८८	३४६	११३४	३२४	६६२	१२०	११८३	१३४	४६६	६००	५१२८	५२२	५७२७	६३१२
	८६-८७	२८६४	१६४०	४३४	३३१	७६५	३३७५	४६४	१३५	२७४	१६७	२३२	११०६	५३७२	३३८	५७१७	६२२५

तालुका

१. नागपूर [शहर]	८४-८५	२०२	१	४७	५२	२२	३१	८	-	४४	५	१६	२१	४४	४	४८	१०१
	८६-८७	२०२	१	४४	५५	२२	३७	१५	-	५२	३	१३	१६	४१	५	४६	९४
२. नागपूर [ग्रामीण]	८४-८५	६१६	२८	१०२	२३	१२५	२७	३६	२	६५	१४	४०	५४	३४४	६१	४०५	४२७
	८६-८७	६२०	१७	५२	२०	७२	४५	२२	८	८२	१५	३७	५२	३२७	१२	४१५	५०२
३. हिंगणा	८४-८५	८०३	१३२	६२	११	८०	४५	२२	३	७७	२०	१०१	१२१	३८६	२७	४१३	५५५
	८६-८७	७८६	१३२	२१	४२	६३	५२	१६	-	६२	१८	१२०	१३८	३७७	२३	४००	५६८

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
४. कामठी	८४-८५	४२३	१	५६	८	६४	८	४७	-	५५	८	२८	३६	२६७	६	२७३	३११
	८६-८७	४२४	-	२०	११	३१	-	२०	१८	३८	४	३७	४१	३१४	२५	३४०	३७३
५. काटोल	८४-८५	८४२	१२३	३४	२६	५०	१०५	५३	-	१५८	१६	३०	४६	४६५	५६	५२१	६१६
	८६-८७	८४२	१२७	४८	१२	६०	-	७०	-	७०	२०	१०४	१२४	४६१	४६	५०८	५८५
६. नरखेड	८४-८५	७६८	५७	६५	२१	८६	२	७२	४	७८	६	९	१५	५३२	५९	५९१	५५३
	८६-८७	७६८	४७	-	२७	२७	१७	२४	२१	६२	११	९७	१०८	५२४	५९	५८३	६७०
७. सावनेर	८४-८५	६०६	३२	४९	-	४९	१	१०८	-	१०९	१७	५०	६७	३४९	४१	३९०	४१७
	८६-८७	६१९	११	६	५४	६०	२७	५४	-	८१	१८	११९	१३७	३३०	३२	३६२	४९४
८. कळमेश्वर	८४-८५	५४८	२	६१	२२	८३	-	७५	-	७५	१४	१५	२९	३५९	४८	४०७	३८८
	८६-८७	५४३	४२	८	२०	२८	३१	१४	-	४५	१७	८६	१०३	३२५	३३	३५८	४५९
९. रामटेक	८४-८५	११४३	६६८	४१	१६	५७	२७	६९	१७	११३	९	६६	७५	२३०	३९	२६९	३४९
	८६-८७	११४३	६३०	३२	३७	६९	४५	७४	१३	१३२	१८	२६	४४	२६८	२	२७१	३७०
१०. पारशिवनी	८४-८५	७८७	२०२	४५	१२३	१६८	३८	-	-	३८	८	२४	३२	३४७	३२	३७९	४१७
	८६-८७	७८७	२२२	५९	१२	७१	२८	२४	-	५२	१५	७६	९१	३५१	१४	३६५	४७०
११. मौदा	८४-८५	६०९	-	६७	-	६७	२८	१८	-	४६	-	३३	३३	४६३	१९	४८२	५२४
	८६-८७	६१३	-	-	-	-	२५	७१	-	९६	१४	४३	५७	४६०	११	४७१	५४२
१२. उमरेड	८४-८५	९७९	२२२	४८	२४	७२	२६	१२३	५०	१९९	८	२४	३२	४५४	५१	५०५	५६२
	८६-८७	९७९	२३०	४८	२०	६८	३३	३७	१३	८३	६	५४	६०	५३८	२७	५६४	६४४
१३. भिवापुर	८४-८५	७०२	१२६	४९	१३	६२	३५	१३	९	५७	४	१६	२०	४३७	३०	४६७	५०१
	८६-८७	७०२	९४	५२	१३	६५	१५	१६	९	४०	३	६६	६९	४३४	१७	४५१	५२७
१४. कुही	८४-८५	८२९	१४८	६५	७	७२	१६	१८	३५	६९	५	१४	१९	५२१	५६	५७७	५९१
	८६-८७	८२९	८०	४४	८	६२	१९	-	५३	७२	५	६१	६६	५५९	२५	५८३	६९७

= :: तक्ता क्रमांक - ३.१ [पूढे चालु] :: =

- २६ -

टीप :-

- १] १९८४-८५ चे आकडे पूर्ण सुधारीत आहेत व १९८६-८७ चे आकडे अस्थायी स्व रूपाचे असून ते जिल्हा ऋतु व पिके अहवालवरून घेण्यात आले आहेत.
- २] १९८५-८६ पासून काही गावे एका तालुक्यातून दुस-या तालुक्यात समाविष्ट करण्यांत आल्यामुळे १९८४-८५ व १९८६-८७ चे तालुका निहाय एकूण भौगोलिक क्षेत्र जुळणार नाही. परंतु जिल्ह्याचे एकूण भौगोलिक क्षेत्र कायम आहे.
- ३] आकडे पूर्णांकित केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.
- ४] १९८७-८८ व १९८८-८९ या वर्षांकरिता जिल्हा ऋतु व पिके अहवाल तयार नसल्यामुळे १९८६-८७ या वर्षाचे अस्थाई स्व रूपात तयार असलेले आकडे जिल्हा ऋतु व पिके अहवालावरून घेतले आहेत.

आधार :-

- १] कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- २] जिल्हा ऋतु व पिके अहवाल, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक ३.२ :: =

तालुकावार निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्र

जिल्हा - नागपूर.

[क्षेत्र - हेक्टर मध्ये]

जिल्हा/ तालुका	वर्ष	तांदूळ	गहू	खरीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	ज्वारी रकून	बाजरी	मका	वरी	इतर तुण धान्ये	रकून तुण धान्ये	हरभरा	तूर	मूग	इतर कडे- धान्ये	रकून कडे- धान्ये
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
जिल्हा	१९८४-८५	४३८४८	६२२६४	१४५४२१	४५५२८	१२०९४९	१८१	१४९	=	१८	२९७४०९	१३५०१	३३५८७	४४३७	३१८४४	८३३६९
रकून	८६-८७	४३३५७	६५५२३	१३६७५५	४८३४५	१८५१००	१५७	१५४	-	४०	२९४२३१	१५०३९	३३०८४	३९४१	२०२८३	७२३४७
तालुका																
१. नागपूर	८४-८५	३०६	७५१	१८८०	२	१८८२	-	४४	-	-	२९८३	८२	३१७	३	५	४०७
[शहर]	८६-८७	२८१	७७९	१७९१	७	१७९८	-	६६	-	-	२९२४	७३	२७८	८	१७	३७६
२. नागपूर	८४-८५	६३०	३९१५	१३९००	९	१३९०९	-	५	-	-	१८४५९	५७९	१६९६	५७५	५२७	३३७७
[ग्रामीण]	८६-८७	४७२	४१७०	१२८४६	१०	१२८५६	-	३	-	-	१७५०१	७४६	१८०५	३१४	३५९	३२२४
३. हिंगणा	८४-८५	५७०	१८०७	१६४१६	-	१६४१६	१	७	-	-	१८८०१	५०६	२१९४	४११	९३८	४०४९
	८६-८७	३९८	१७३८	१४४०२	१	१४४०३	१	१	-	-	१६५४१	४८२	२४२२	३२०	५३८	३७६२
४. कामठी	८४-८५	१६९३	२९४१	७१६९	१०७	७२७६	१	१०	-	३	११९२४	६८६	१३७०	५५	८९५	३७०६
	८६-८७	१९००	७७०५	६४६६	११५	६५८१	-	२०	-	४	१६२१०	८१७	१२०८	२१	३२९	२४४५
५. काटोल	८४-८५	९४८	३२१९	२०३२३	-	२०२२३	५५	२१	-	६	२४४७२	१५९९	२६२०	११७२	२२१८	७६०९
	८६-८७	८५२	२६२५	१९९४१	-	१९९४१	५४	१५	-	५	२३४९२	१७११	२७०७	१३१३	३३१४	९०३८

क्रमशः...

= :: तक्ता क्रमांक ३.२ [पूढे चालु] :: =

	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
६. नरखेड	८४-८५	८४४	३७३३	२१५२४	-	२१५२४	११५	६	-	२	२६२२४	१८९४	२८३४	९१९	२३२६	७९७३	
	८६-८७	६४३	३४६२	२१६१२	-	२१६१२	१०२	१०	-	६	२५८३५	२२४९	२८३७	९०६	२७१४	८७०६	
७. तावनेर	८४-८५	३४३	२६४१	१७१२६	१	१७१२७	७	६	-	-	२०१२४	८८९	५१३६	३५०	७५०	७१२५	
	८६-८७	२६८	२६८३	१८६६७	-	१८६६७	-	४	-	१	२१६२३	९३०	५६७८	२५०	५४२	७४००	
८. कळमेश्वर	८४-८५	४००	३३२८	१७०८८	-	१७०८८	-	-	-	-	२०८८६	६६५	२६४७	३४२	११४१	४८१५	
	८६-८७	३१७	२८३४	१४७५१	-	१४७५१	-	४	-	१	१७९०७	८१३	२४०१	२९१	७६८	४२४३	
९. रामटेक	८४-८५	८५०१	२७०७	४१६४	५२६१	९४२५	-	२६	-	-	२०६५९	७०९	१७७०	१०५	४७०	३०५४	
	८६-८७	७७९५	२३४२	४३०३	५५८५	९८८८	-	-	-	-	२००२५	८६७	१७७०	१०८	४१९	३१६४	
१०. पारशिवनी	८४-८५	२१४९	५७२४	११६८३	२५३	११९३६	-	२३	-	७	१९८३९	११६२	५३८३	१४३	१५७८	८२६६	
	८६-८७	२५०४	५५७९	११०२९	१५५	१११८४	-	-	-	२२	१९२८९	११४५	४८०८	१२०	६०९	६६८२	
११. मौदा	८४-८५	११५५१	९३७७	१५८८	९५२२	११११०	२	-	-	-	३२०४०	१४९९	२४५५	२४	२४२६	६४०४	
	८६-८७	१२३४५	१०९२७	२००३	७७२२	९७२५	-	३१	-	-	३३०२८	१६६६	२२६३	२०	४८५	४४३४	
१२. उमरेड	८४-८५	२३५१	७१३३	९२०१	४६१७	१३८१८	-	-	-	-	२३३०२	१०१२	१६३६	२२८	७६५५	१०५३१	
	८६-८७	२१७२	६३७९	५६५२	१२५४६	१८१९८	-	-	-	१	२६७५०	११७९	१७३४	१९२	४५१	३५५६	
१३. भिवापुर	८४-८५	४२१२	६७९४	४७३	१२९६१	१३४३४	-	-	-	-	२४४४०	९८०	११८९	२८	५७३८	७९३५	
	८६-८७	४५४०	६६८३	४३१	९४६०	९८९१	-	-	-	-	२१११४	९८८	९५७	२८	८२९२	१०२६५	
१४. कुही	८४-८५	९३५०	८१२४	२९८६	१२७९५	१५७८१	-	१	-	-	३३२५६	१२१९	२३४०	८२	५१७७	८८१८	
	८६-८७	८७७०	७६१७	२८६१	१२७४४	१५६०५	-	-	-	-	३१९९२	१३७३	२२२३	५०	१३७६	५०२२	

कुमशा:...

जिल्हा/तालुका	वर्ष	एकूण अन्नधान्ये	मताल्याये उत्त पदार्थ	फळे व भाजीपाला	संकीर्ण खाद्य- पिके	एकूण खाद्यपिके	कापूस	हत्तर तंतू पिके	एकूण तंतू पिके	भूईमूंग	जवस	करडई	
१	२	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९
जिल्हा	१९८४-८५	३८०७७८	१९९	२५०७१	२६८८९	८६	४३३०३२	७२४३४	१०९५	७३५२९	१३४०६	३२२६६	२६
एकूण	८६-८७	३६६५७८	५७१	२८१५४	२८०२८	१४९३	४२४८२४	६०७९०	९१७	६१७०७	१७४४४	२८६५४	३५
तालुका													
१. नागपूर	८४-८५	३३९०	-	४४	४९५	-	३९२९	९५	२	९७	१	३२५	-
[शहर]	८६-८७	३३००	१७	६२	४८९	-	३८६८	१०१	१	१०२	-	३३४	-
२. नागपूर	८४-८५	२१८३६	-	५६७	२५५५	-	२४९५८	९५६०	४	९५६४	८३	३०२५	-
[ग्रामीण]	८६-८७	२०७२५	७	७६७	२५१५	-	२४०१४	१०४२८	७	१०४३५	९९	३१६१	-
३. हिंगणा	८४-८५	२२८५०	१	१९६	१४५३	-	२४५००	१६०४८	७४	१६१२२	११३	१२९	-
	८६-८७	२०३०३	८	१५१	१५१९	४१०	२२३९१	१६१३८	७५	१६२१३	१६०	९९	-
४. कामठी	८४-८५	१४९३०	-	२१२५	२१४५	१२	१९२१२	७१२	१४	७२६	९	४९७७	१
	८६-८७	१८६५५	१६०	२१८१	२२९१	८५१	२४१३८	७१५	११	७२६	२९	५१५०	६
५. काटोल	८४-८५	३२०८१	१९	३४१	४०९९	-	३६५४०	९४७३	१५५	९६२८	४५८१	१४७	८
	८६-८७	३२५३०	२०	३५०	४१०९	-	३७००९	७३७६	१८०	७५५६	५६६३	७३	-
६. नरखेड	८४-८५	३४१९७	८७	३२६	३६४५	-	३८२५५	१३४३३	२९५	१३७२८	५३२१	२३७	४
	८६-८७	३४५४१	७२	३३९	४२९२	-	३९२४४	८५८८	२३२	८८२०	७०६४	२१२	३

= :::: तक्ता क्रमांक - ३.२ [पूटे चालु] :: =

१	२	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९
७. सावनेर	८४-८५	२७२४९	१५	२५२	२४७४	१	२९२९१	५६९४	११	५७०५	१६७३	४८३	१
	८६-८७	२९०२३	३७	२६१	२८३९	१०	३२१७०	-	-	-	२६१६	२४०	१३
८. कळमेश्वर	८४-८५	२५७०१	१७	३८७	४३६५	-	३०४७०	७४४३	१७	७४५८	१३४४	५२७	-
	८६-८७	२२१८०	२३	४१४	४२९०	-	२६९०७	६२९३	२	६२९५	१५५६	३५८	-
९. रामटेक	८४-८५	२३७१३	५०	५६४	८३५	-	२५१६२	४	८३	८७	१४	११९०	१०
	८६-८७	२३१८९	५४	६९३	७४४	-	२४६८०	१३०	८५	२१५	१२	१५०३	-
१०. पारशिवनी	८४-८५	२८१०५	२	१०११	१७३१	-	३०८४९	२२७४	९४	२३६८	२२०	२४१६	-
	८६-८७	२५९७१	६६	९०५	१८३१	-	२८७७३	२०२४	३२	२०५६	२३८	-	१२
११. मौदा	८४-८५	३८४४४	८	२०९३	१२९०	१०	४१८४५	-	५८	५८	२३	४६०९	१०
	८६-८७	३७४६२	६७	५३३१	१२४०	-	४४१००	-	-	-	-	३०००	-
१२. उमरेड	८४-८५	३३८३३	-	३६३७	३६८	३५	३७८७३	६६२१	२०	६६४१	११	४२५४	-
	८६-८७	३०३०६	-	३३८८	४३३	-	३४१२७	७५५५	२	७५५७	६	४०६९	-
१३. भिवापुर	८४-८५	३२३७५	-	६२१४	५४२	-	३९१३१	१०७४	२५	१०९९	२	४३२३	-
	८६-८७	३१३७९	-	५१८०	३९८	१९२	३७१४९	१४३४	-	१४३४	-	४७७०	१
१४. कुही	८४-८५	४२०७४	-	७३१४	९०१	२८	५०३१७	५	२४३	२४८	१	५६३४	-
	८६-८७	३७०१४	४०	८१३२	१०३८	३०	४६२५४	८	२९०	२९८	१	५६८५	-

जिल्हा/ तालुका	वर्ष	इतर गळीताची धान्ये	एकूण गळीताची धान्ये	तंबाखू	इतर औषधी व. मादक पदार्थ	एकूण औषधी व. मादक पदार्थ	चान्या- ची पिके	संकीर्ण अखाद्य पिके	एकूण अखाद्य पिके	लागवडी खालील एकूण क्षेत्र	एकापेक्षा अधिक वेळा लागवडी- खाली असलेले क्षेत्र	लागवडी खालील क्षेत्र [निव्वळ]
१	२	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०
जिल्हा	१९८४-८५	२०१४६	६५८४४	१५	१	१६	१५४	१२७	१३९६७०	५७२७०२	५२८७३	५१९८२९
एकूण	८६-८७	३८५५५	८४६८८	१७	-	१७	१६५	३२०	१४६८९७	५७१७२१	३३८११	५३७९१०
तालुका												
१. नागपूर	८४-८५	३८८	७१४	-	-	-	३३	४०	८८४	४८१३	३६५	४४४८
[शहर]	८६-८७	२४१	५७५	-	-	-	२५	-	७०२	४५७०	४२१	४०७२
२. नागपूर	८४-८५	२८४७	५९५५	-	-	-	८	१०	१७५३७	४०४९५	६०८०	३४४१५
[ग्रामीण]	८६-८७	३७४४	७००४	-	-	-	२७	७४	१७५४०	४१५५४	१९०८	३९६४६
३. हिंगणा	८४-८५	३७७	६१९	-	-	-	-	३८	१६७७२	४१२७२	२७२७	३८५५२
	८६-८७	१००४	१२६३	-	-	-	६	१२५	१७६०७	३९९९८	२२६४	३७७३४
४. कामठी	८४-८५	२३९४	७३८१	-	-	-	१	३	८१११	२७३२३	६६६	२६६५७
	८६-८७	३८९२	९०७७	-	-	-	-	१५	९८१८	३३९६६	२५४३	३१४१३
५. काटोल	८४-८५	११९१	५९१९	-	-	-	३३	१६	१५५९६	५२१३६	५५९०	४६५४६
	८६-८७	४२०	६१५६	-	-	-	३५	१९	१३७६७	५०७७६	४६४०	४६१३६
६. नरखेड	८४-८५	१४५५	७०१७	-	-	-	५८	१५	२०८१८	५६०७३	५९१३	५३१६०
	८६-८७	२९४५	१०२२४	-	-	-	२५	१	१९०६९	५८३१३	५९५९	५२३५४
७. सावनेर	८४-८५	१०९८	३२५५	१५	-	१५	३	१	८९७९	३८९७०	४०७३	३४८९७
	८६-८७	१०९४	३९६३	१७	-	१७	२४	१	४००५	३६१७५	३१५४	३३०२१

१	२	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०
८. कळमेश्वर	८४-८५	९३०	२८११	-	-	-	२	३	१०२७४	४०७४४	४७९८	३५९४६
	८६-८७	७२३	२६३७	-	-	-	२	२	८९३६	३५८४३	३३२१	३२५२२
९. रामटेक	८४-८५	४२८	१६४२	-	१	१	-	-	१७३०	२६८९२	३८५८	२३०३४
	८६-८७	६५३	२१६८	-	-	-	-	-	२३८३	२७०६३	२३०	२६८३३
१०. पारशिवनी	८४-८५	२०४१	४६७७	-	-	-	१	१	७०४७	३७८९६	३२४५	३४६५१
	८६-८७	५३६२	५६१२	-	-	-	१३	४१	७७२२	३६४९५	१३६८	३५१२७
११. मौदा	८४-८५	१६०१	६२४३	-	-	-	९	-	६३१०	४८१५५	१८७३	४६२८२
	८६-८७	७	३००७	-	-	-	-	-	३००७	४७१०७	११०३	४६००४
१२. उमरेड	८४-८५	१७४७	६०१२	-	-	-	-	-	१२६५३	५०५२६	५१६८	४५३५८
	८६-८७	१०६४६	१४७२१	-	-	-	३	४२	२२३२३	५६४५०	२६५२	५३७९८
१३. भिवापुर	८४-८५	२१५८	६४८३	-	-	-	६	-	७५८८	४६७१९	२९७६	४३७४३
	८६-८७	१७१०	६४८१	-	-	-	३	-	७९१८	४५०६७	१६९६	४३३७१
१४. कुही	८४-८५	१४९१	७११६	-	-	-	-	-	७३६४	५७६८१	५५४१	५२१४०
	८६-८७	६११४	११८००	-	-	-	२	-	१२१००	५८३५४	२४८२	५५८७२

टीप :- १] १९८४-८५ चे आकडे पूर्ण सुधारीत आहेत व १९८६-८७ चे आकडे अस्थायी स्वस्वाचे असून ते "जिल्हा ऋतु व पिके अहवाला" वरून देण्यांत आलेले आहेत.

आधार :- १] कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

२] जिल्हा ऋतु व पिके अहवाल, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर.

मुख्य पिकाचे दर हेक्टरी उत्पन्न व एकूण उत्पादन सन १९९०-९१ करीता [अंतिम अंदाज]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	पिके	दर हेक्टरी उत्पन्न [किलो मध्ये]	उत्पादन [शंभर मेट्रीक टनात]
१	२	३	४
१.	तांदूळ	१००८	३८९
२.	गहू	९३२	४६४
३.	ज्वारी	१०३८	१५१७
४.	बाजरी	१०००	१
५.	बाली	-	-
६.	मका	-	-
७.	नाचणी	-	-
८.	इतर धान्ये	५००	१
९.	एकूण धान्ये	१०१०	२३७२
१०.	हरभरा	६६४	१५२
११.	तुर	५६४	३१७
१२.	उडिद	३१२	१०
१३.	मूग	४५९	२८
१४.	मसूर	५००	१
१५.	इतर कडधान्ये	२६३	३५
१६.	एकूण कडधान्ये	५३३	५४३
१७.	जवस	३०२	८९
१८.	तीळ	२३३	३४
१९.	भुईमूग [शेंगा]	५७१	१३२
२०.	मोहरी व राई	-	-
२१.	शरडी	-	-
२२.	नारळ [लाख नग]	-	-
२३.	उस [केनच्या स्वस्पात]	७७६६७	२३३
२४.	कामूस [सरकी विरहीत गाठी]	१४२	५४७
२५.	ताग	१४३	१
२६.	मॅस्टा [०० गाठी]	-	-
२७.	तंबाखू	१०००	१
२८.	एकूण औषधी व मादक द्रव्ये	१०००	१
२९.	सुठ	९०६	२९
३०.	लाल मिरची	१३७	३४
३१.	हळद	८८१	८९
३२.	वटाटे	४१११	४४४

टीप :- १] उसा खालील प्रत्यक्ष क्षेत्र उपलब्ध नसल्याने ज्या क्षेत्रात कापणी केली ते क्षेत्र दिले आहे. उत्पादन केनच्या स्वस्पात आहे.

२] कापसाचे उत्पादन गाठीच्या स्वस्पात असून गाठाचे वजन १८० किलो ग्रॅम आहे.

३] मॅस्टा १ गाठ १८० किलोग्रॅम आहे.

४] वटाट्याचे उत्पादन प्रत्यक्ष टनामध्ये आहे.

आधार :- कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

विविध साधनांनी ओलिताखाली असलेले तालुकावार क्षेत्र

[१९८४-८५ व १९८६-८७ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[क्षेत्रफळ - हेक्टरमध्ये]

अ.क्र.	जिल्हा/तालुका	वर्ष	ओलिताखालील क्षेत्र		ओलिता- खालील निव्वळ क्षेत्र	ओलिता- खालील एकूण क्षेत्र
			पृष्ठभागीय	विहिरी		
१	२	३	४	५	६	७
	जिल्हा बेरीज	१९८४-८५	२६०१९	३०६६२	५६६८१	६६६२६
		१९८६-८७	२२०३८	२६९७९	४९०१७	६९९५२
	<u>तालुका</u>					
१.	नागपूर [शहर]	१९८४-८५	३९२	३६२	७५४	११६३
		१९८६-८७	३७०	४१५	७८५	११९८
२.	नागपूर[ग्रामीण]	१९८४-८५	३७३	२३२५	२६९८	३१७६
		१९८६-८७	६१८	१९४३	२५६१	४२०८
३.	हिंगणा	१९८४-८५	६३३	१५१६	२१४९	३१४५
		१९८६-८७	११८	१३१६	१४३४	३३७४
४.	कामठी	१९८४-८५	११३९	१६८४	२८२३	३७४५
		१९८६-८७	७४६	१२९१	२०३७	३९६६
५.	काटोल	१९८४-८५	३३७	६८२४	७१६१	७६९६
		१९८६-८७	२६	३७८७	३८१३	७३२५
६.	नरखेड	१९८४-८५	१६८	६६०१	६७६९	८२८७
		१९८६-८७	५५१	४६६७	५२१८	८८३७
७.	सावनेर	१९८४-८५	१०४३	२००८	३०५१	४१९०
		१९८६-८७	२३०	२१८५	२४१५	५०२९
८.	कळमेश्वर	१९८४-८५	१०२९	४०१५	५०४४	७०३२
		१९८६-८७	५९२	५०७६	५६६८	५९४१
९.	रामटेक	१९८४-८५	३०३०	५१४	३५४४	३६७७
		१९८६-८७	३६७६	५१८	४१९४	४२८०
१०.	पारशिवनी	१९८४-८५	१६७४	१२४१	२९१५	३९१५
		१९८६-८७	१९५८	१०५६	३०१४	३९८७
११.	मौदा	१९८४-८५	९८०१	२४८९	१२२९०	१२७४३
		१९८६-८७	६७२५	३४८३	१०२०८	११३११
१२.	उमरेड	१९८४-८५	१२४१	४८३	१७२४	२६३६
		१९८६-८७	१२८३	५०३	१७८६	३३३०
१३.	भिव्यापूर	१९८४-८५	१०४२	३१०	१३५२	१३५२
		१९८६-८७	७००	३९३	१०९३	१५०७
१४.	कुही	१९८४-८५	४११७	२९०	४४०७	४८६९
		१९८६-८७	४४४५	३४६	४७९१	५६५९

टीप :- १] १९८४-८५ चे आकडे पूर्ण सुधारीत आहेत. व १९८६-८७ चे आकडे अस्थायी स्वरूपाचे असून ते जिल्हा अतु घ पिके अहवाला वरून देण्यात आलेले आहेत.

आधार :- १] कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे. २] जिल्हा अतु घ पिके अहवाल जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर.

निरनिराळ्या पिकाखालील ओलिताचे तालुकावार क्षेत्र [१९८४-८५ व १९८६-८७ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर

[क्षेत्रफळ - हेक्टर मध्ये]

जिल्हा/ तालुका	वर्ष	तांदूळ	गहू	खरीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	बाजरी	इतर धान्ये	एकूण धान्ये	हरभरा	इतर कड- धान्ये	एकूण कड- धान्ये	उस	मिरची	हळद	एकूण मसाले वे मसाल्याचे पदार्थ	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	
जिल्हा	१९८४-८५	१८४५८	२३२८३	१३०	१६	-	५१	४१९३८	३१६४	३५७	३५२१	१९९	-	-	२४१२	
	८६-८७	१८५९४	२४८१५	१	५	-	१०९	४३५२४	४४३४	२७३	४७०७	५४१	२१६५	९२	२५२६	
तालुका																
१. नागपूर	८४-८५	२०१	५०५	-	१	-	३०	७३७	९	-	९	-	-	-	५	
[शहर]	८६-८७	२००	५००	-	-	-	४७	७४७	१४	२	१६	१७	१०	१	१२	
२. नागपूर	८४-८५	५९	१६५४	-	-	-	-	१७१३	१११	-	१११	-	-	-	९४	
[ग्रामीण]	८६-८७	५७	२१४७	-	-	-	-	२२०४	२२१	३	२२४	७	१३०	-	२११	
३. हिंगणा	८४-८५	३	१६१३	१	-	-	१	१६१८	१९४	१	१९५	१	-	-	३०	
	८६-८७	११	१६४४	१	-	-	-	१६५६	२२८	७	२३५	८	५६	-	५६	
४. कामठी	८४-८५	७७६	१५५४	६	-	-	६	२३४२	८२	२९	१११	-	-	-	४१२	
	८६-८७	९२४	२०२६	-	-	-	६	२९५६	११६	३५	१५१	१६०	२२०	-	२४१	
५. काटोल	८४-८५	-	२५५९	-	-	-	-	२५५९	८९३	३१	९२४	१९	-	-	३१०	
	८६-८७	-	२३८४	-	-	-	-	२३८४	८८०	३३	९१३	२०	१७७	-	२१५	
६. नरखेड	८४-८५	४	३०७२	-	-	-	-	३०७६	८८३	३१	९१४	८७	-	-	३०९	
	८६-८७	-	२९९६	-	-	-	-	२९९६	१०४६	३९	१०८५	७२	२६२	१	३१०	

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - ३.५ [पूढे चालु] :: =

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
७. सावनेर	८४-८५	<	२०४२	-	-	-	-	२०५७	३७०	७३	४४३	१५	-	-	१४०
	८६-८७	<	२३१२	-	-	-	-	२३२०	४२८	२२	५२०	३७	१५५	<	१६५
८. कळमेश्वर	८४-८५	-	२७६८	-	-	-	-	२७६८	५०२	१६०	६६२	१७	-	-	२१२
	८६-८७	६	२३५८	-	-	-	-	२३६४	६०७	६	६१३	२३	२२२	१	२४४
९. रामटेक	८४-८५	२८२८	४३३	१	-	-	-	३२६२	५	-	५	५०	-	-	४८
	८६-८७	२९४७	३८५	-	-	-	-	३३३२	७३४	-	७३४	२५	५	-	११
१०. पारशिवनी	८४-८५	७३०	१२०५	-	-	-	-	१२३५	४३	१३	५६	२	-	-	१६०
	८६-८७	१३२१	१५३६	-	-	-	-	२८५७	५२	१	५३	६६	१२३	-	१४१
११. मौदा	८४-८५	८५२५	३२२१	१२२	-	-	१४	११८८२	३	<	११	<	-	-	४६४
	८६-८७	७५७१	२९१५	-	-	-	५२	१०५३८	१५	१	१६	६६	५३२	-	५६१
१२. उमरेड	८४-८५	८६१	१४५४	-	५	-	-	२३२०	३५	५	४०	-	-	-	३२
	८६-८७	२८७	१२४०	-	४	-	१	२९३२	६०	३	६३	-	२२	५	३१
१३. भिवापुर	८४-८५	६९७	३६०	-	१०	-	-	१०६७	१२	६	२५	-	-	-	१२३
	८६-८७	३८५	७३३	-	-	-	३	११२१	२१	५१	७२	-	५१	७५	१२२
१४. कुही	८४-८५	३७६६	८३६	-	-	-	-	४६०२	<	-	<	-	-	-	६६
	८६-८७	४१७७	२३२	-	१	-	-	५११७	१२	-	१२	४०	१२३	१	१२२

क्रमशः...

= :: तक्ता क्रमांक - ३.५ [पूटे चालु] :: =

- ३७ -

जिल्हा/ तालुका	वर्ष	बटाटे	स्कूण फळे व भाजीपाला	संकीर्ण खाद्य पिके	स्कूण खाद्य पिके	कापूस	स्कूण तंतू पिके	भुईमूग	करडई	स्कूण गळीताची धान्ये	स्कूण अखाद्य पिके	ओलिताचे स्कूण क्षेत्र
१	२	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
जिल्हा स्कूण	१९८४-८५	-	१७३७१	-	६५४४१	८५५	८७७	१७१	-	१९६	११८५	६६६२६
	१९८६-८७	७१	१७६५४	५१	६९००३	५५७	५९५	१५५	-	२२२	९४९	६९९५२
तालुका												
१.	नागपूर	८४-८५	-	३५३	-	११०४	१२	१३	-	३	५९	११६३
	[शहर]	८६-८७	-	३३७	-	११२९	१९	१९	-	५	६९	११९८
२.	नागपूर	८४-८५	-	१२०८	-	३१२६	४३	४३	२	२	५०	३१७६
	[ग्रामीण]	८६-८७	-	१४८२	१	४१२९	५५	५५	६	६	७९	४२०८
३.	दिसणा	८४-८५	-	१०९१	-	२९३५	१८२	१८२	११	११	२१०	३१४५
		८६-८७	-	११९९	१	३१५५	१६१	१६१	४२	४६	२१९	३३७४
४.	कामठी	८४-८५	-	८७२	-	३७३७	-	-	३	६	८	३७४५
		८६-८७	-	४२१	-	३९२९	१६	१६	४	६	३७	३९६६
५.	काटोल	८४-८५	-	३६३९	-	७४५३	२१७	२१७	८	८	२४५	७६९६
		८६-८७	१३	३६८१	१	७२१४	८४	८४	४	४	१११	७३२५
६.	नरखेड	८४-८५	-	३५२३	-	७९०९	३५३	३४४	१५	१८	३७८	८२८७
		८६-८७	७	४१७२	-	८६३५	१३८	१७६	१३	२१	२०२	८८३७
७.	सावनेर	८४-८५	-	१४६५	-	४१२०	२	२	६३	६८	७०	४१९०
		८६-८७	८	१८९०	१०	४९४२	३	३	७०	७०	८७	५०२९

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - ३.५ [पुढे चालु] :: =

१	२	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
८. कळमेश्वर	८४-८५	-	३३०५	-	६९७८	२८	२८	२२	-	२२	५४	१७३२
	८६-८७	११	२६६६	-	५९१०	१९	१९	१२	-	१२	३१	५९७१
९. रामटेक	८४-८५	-	३०९	-	३६७४	-	-	२	-	२	३	३६७५
	८६-८७	९	१७५	-	४२७७	-	-	-	-	३	३	४२८०
१०. पारशिवनी	८४-८५	-	७३६	-	२८८९	-	-	२४	-	२४	२६	२९१५
	८६-८७	-	८६७	-	३९८४	२	२	-	-	-	३	३९८७
११. मौदा	८४-८५	-	३५५	-	१२७२०	-	-	१२	-	२३	२३	१२७४३
	८६-८७	२३	१३४	-	११३०५	-	-	-	-	७	६	११३११
१२. उमरेड	८४-८५	-	१८९	-	२५८१	४८	४८	७	-	७	५५	२६३६
	८६-८७	-	२१८	-	३२४४	४९	४९	४	-	३८	८६	३३३०
१३. भिवापुर	८४-८५	-	१३४	-	१३४९	-	-	१	-	२	३	१३५२
	८६-८७	-	१३२	३८	१४९२	११	११	-	-	४	१५	१५०७
१४. कुही	८४-८५	-	१९२	-	४८६८	-	-	१	-	१	१	४८६९
	८६-८७	-	२९०	-	५६५८	-	-	-	-	-	१	५६५९

टीप :- १] १९८४-८५ चे आकडे पूर्ण सुधारीत व १९८६-८७ चे आकडे अस्थायी स्वरूपाचे असून ते "जिल्हा ऋतु व पिके अहवाल" यावरून देण्यांत आलेले आहेत.

आधार :- १] कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
२] जिल्हा ऋतु व पिके अहवाल, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक ३.६ [अ] :: =

- ३२ -

तालुकावार सिंचन विहिरी व इतर विहिरी

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	जिल्हा/तालुका	सिंचन विहिरींची एकूण संख्या		वापरात असलेल्या विहिरीवर बसविलेले विद्युत पंप		वापरात नसलेल्या सिंचन विहिरींची संख्या		सिंचन विहिरी खेरीज इतर विहिरींची संख्या			
		८४-८५	८६-८७	८४-८५	८६-८७	८४-८५	८६-८७	८४-८५	८६-८७		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
जिल्हा बेरीज		४७८१७	४८६४८	२१८०३	२४७९९	१८०८	१०११	१२९७१	११०८३	१०७६५	११७५५
तालुका											
१.	नागपूर [शहर]	११४२	१३५९	६७	-	-	-	३४१	४१०	४०६	९४२
२.	नागपूर [ग्रामीण]	३१७७	३२६३	२०००	२२२२	१५५	३०	८११	४६२	३२०	४७२
३.	हिंगणा	२६९६	२८१०	१९५१	१४७२	३४	५४	७०२	२५७	३१०	१०२०
४.	कामठी	१४३९	१३२३	४०८	१००३	-	२०	३५०	२४५	३६९	५५
५.	काटोल	८३२०	८३३९	३४५०	२८८०	६५	६५	१७७१	१६५४	१०७७	३७४०
६.	नरखेड	१२२५७	११३८२	५७९१	७११६	९४	२	३६३६	२९०४	३५५६	१३६०
७.	सावनेर	५८१२	६१६३	२८९८	२४५१	८४	८४	१८०४	१७७५	१२८०	१८५३
८.	कळमेश्वर	६८०६	६८२६	३३००	३९९६	३१	३२	१८३०	१८३९	६७९	९५९
९.	रामटेक	९१०	९१०	५२८	४९६	१७२	१६५	१३४	१३४	५१०	११५
१०.	पारशिवनी	९८६	९९०	-	४७४	-	२४	९०	१०८	-	३८४
११.	मौदा	१०९१	११५९	३०५	६४५	२७०	१०	३२६	३७	५६२	४६७

क्रमशः.....

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
१२.	उमरेड	११००	१६७४	४०९	७१९	३३५	२१०	२७६	६२१	७०१	१२५
१३.	भिवापुर	७७७	१०७५	२९७	४१२	२९८	४५	४२७	४२७	५०२	१९१
१४.	कुही	१३०४	१३७५	३९९	८३७	२७०	२७०	५६६	२१०	४९३	५८

टीप :-

- १] महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाकडे " वापरांत असलेल्या विहिरीवर बसविलेले विद्युत पंप " ही माहिती उपलब्ध नसल्यामुळे ही आकडेवारी जिल्हा ऋतु व पिके अहवाल, जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून घेतलेली आहे.
- २] १९८४-८५ ची आकडेवारी पूर्ण सुधारीत आहे व १९८६-८७ ची आकडेवारी अस्थायी स्वरूपाची आहे.
- ३] १९८७-८८ व १९८८-८९ या वर्षाकरीता ऋतु व पिके अहवाल तयार नसल्यामुळे, १९८६ -८७ च्या ऋतु व पिके अहवालातील अस्थायी स्वरूपातील आकडेवारी देण्यांत आली आहे.

आधार :-

- १] कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- २] जिल्हा ऋतु व पिके अहवाल, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर.

कूप नलिका, हातपंप आणि विद्युत पंप [वर्ष १९९०-९१ करीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	यशस्वी कूप नलिकांची संख्या	बसविलेल्या हातपंपांची संख्या	बसविलेल्या विद्युत पंपांची संख्या	बंद पडलेल्या हातपंपांची संख्या	बंद पडलेल्या विद्युत पंपांची संख्या
१	२	३	४	५	६	७
	जिल्हा बेरीज	२४९	२४३	१०	४१	८
	तालुका					
१.	नागपूर [शहर]	६८	६८	-	-	-
२.	नागपूर [ग्रामीण]	१५	१५	-	३	२
३.	ढंगणा	१७	१७	१	२	२
४.	कामठी	१०	१०	-	२	-
५.	काटोल	१५	१४	१	४	२
६.	नरखेड	२२	२१	१	३	१
७.	सावनेर	११	१०	१	३	-
८.	कळमेश्वर	१८	१५	१	१	-
९.	रामटेक	१४	१४	२	२	-
१०.	पारशिवनी	१५	१५	१	५	-
११.	मौदा	१५	१५	१	४	१
१२.	उमरेड	८	८	-	३	-
१३.	भिवापूर	५	५	-	४	१
१४.	कुही	१६	१६	१	५	३

आधार :- १] वरीष्ठ भूवैज्ञानिक भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, नागपूर. २] उप अभियंता, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, जिल्हा परिषद, नागपूर. ३] कार्यकारी अभियंता पाणि पुरवठा विभाग नागपूर महानगरपालिका नागपूर.

दिहीरीखेरीज लघुपाटबंधा-यांची कामे [१०१०-११ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	उपयोगांत नसलेली कामे			उपयोगांत असलेली कामे			ओलीताखालील निव्वळ क्षेत्र [हेक्टर]			वापरांतील कामाचे लाभक्षेत्र [हेक्टर]						
		जिल्हा परीषद	खाजगी व सहकारी राज्य	एकूण	जिल्हा परीषद	खाजगी व सहकारी राज्य	एकूण	जिल्हा परीषद	खाजगी व सहकारी राज्य	एकूण	जिल्हा परीषद	खाजगी व सहकारी राज्य	एकूण				
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
	जिल्हा एकूण	१०	२४	१४	१२८	१५४	६०	१	२१५	७२९	४५००	३०	५२५९	११५१४	२२६४१	३०	३४१८५

तालुका

१.	नागपूर	२	२	३	७	४	४	-	८	५०	१९२	-	२४२	४३४	८९३	-	१३२७
२.	हिंगणा	२	३	-	५	३	७	१	११	८०	३६०	३०	४७०	४४०	२६०५	३०	३०७५
३.	कामठी	१	-	-	१	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
४.	काटोल	१२	३	-	१५	९	५	-	१४	९६	४४५	-	५४१	१६००	१७८७	-	३३८७
५.	नरखेड	८	-	-	८	२	२	-	४	३३	१२५	-	१५८	८०२	६७२	-	१४७४
६.	सावनेर	-	२	३	५	४	४	-	८	३७	२६२	-	३९९	३१३	१५४६	-	१८५९
७.	कळमेश्वर	५	१	१	७	३	१	-	४	२८	१९६	-	२२४	६४७	५१८	-	११६५
८.	रामटेक	१०	४	२	१६	५३	९	-	६२	१०३	५६९	-	६७२	२७२१	२६८४	-	५४०५
९.	पारशिवनी	१	-	१	२	१	४	-	५	८	४७५	-	४८३	१३८	१३२३	-	१४६१
१०.	मौदा	४	-	३	७	४	२	-	६	उ.ना.	१४६	-	१४६	१९८	४७७	-	६७५

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - ३.७ [पूढे चालु] :: =

- ४३ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
११.	अमरेड	११	६	१	१८	२२	१०	-	३२	७५	२२४	-	२२२	१२३५	४४२१	-	५६५६
१२.	भिवापुर	१७	३	-	२०	२८	९	-	३७	-	३५२	-	३५२	१५१९	४१०७	-	५६२६
१३.	कुही	१७	-	-	१७	२१	३	-	२४	२१२	४४७	-	६६६	१४६७	१६०८	-	३०७५

- आधार :-
- १] कार्यकारी अभियंता, लघुपाठबंधारे, नागपूर विभाग नागपूर.
 - २] कार्यकारी अभियंता, नागपूर पाटबंधारे विभाग, नागपूर.
 - ३] कार्यकारी अभियंता, लघुसिंचन विभाग क्रमांक १ व २ जिल्हा परिषद नागपूर.
 - ४] जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - ३५८ :: =

मध्यम व मोठे पाटबंधारे प्रकल्प यामुळे भिजणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे [३० जून १९९१ चे]

- ४४ -

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	बाब	मोठे प्रकल्प	मध्यम प्रकल्प						
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१.	प्रकल्पाचे नांव	पेच प्रकल्प	[१] रामटेक तलाव	[२] वेणा प्रकल्प	[३] कान्होलीबारा प्रकल्प	[४] पांढराबोडी प्रकल्प	[५] मकरधोकडा प्रकल्प	[६] चंद्रभागा प्रकल्प	[७] उमरीनाला प्रकल्प
२.	प्रकल्पाचे स्थान	नवेगावखेरी ता. परशुरामिनी ता. रामटेक	रामटेक	व्याह्राड-पेठ ता. नागपूर	कान्होलीबारा ता. हिंगणा	कळमणा ता. उमरेड	मकरधोकडा ता. उमरेड	डोरली ता. काटोल	उमरी ता. सावनेर
३.	अ] काम पूर्ण होण्याचे	वर्ष धरण १९८१ कालवे १९८५	१९९४ उ.ना.	१९६८ उ.ना.	१९७८ उ.ना.	१९६७ उ.ना.	१९७८ काम अपूर्ण पण चालू आहे.	१९७५ उ.ना.	१९७१ उ.ना.
	ब] अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे संभाव्य वर्ष	-	-	-	-	-	-	-	-
	क] प्रकल्पाचा अंदाजे खर्च [लाख रुपयात]	१७६९७	२९.१२	९७.६६	२८८.६८	४२.४६	१६९.४५	११८.३७	४१.६६
४.	धरण								
	अ] मंजूर झालेली उंची [मी. मध्ये]	३४.५	उ.ना.	१८.१८	२१.१०	१५.२४	१९.०१	२०.१३	२१.५१
	व] पूर्ण झालेली उंची [मी. मध्ये]	३४.५	२२	१८.१८	२१.१०	१५.२४	१९.०१	२०.१३	२१.५१

क्रमशः.....

१.	२	३	४	५	६	७	८	९	१०		
	कालंवा	डावा	उजवा	उजवा	उजवा	उजवा	डावा	डावा	उजवा	डावा	
५.	अ] एकूण लांबी [कि.मी.]	३२.८५	४८.४०	४४	१०.००	२०.४६	१९.२०	३.२०	२५.३८	९.००	८.००
	ब] पूर्ण झालेली लांबी ["]	३२.८५	४८.४०	४४	१०.००	२०.४६	१९.२०	३.२०	२५.३८	९.००	८.००
६.	कमाल क्षमता [दशलक्ष घन.मी.]	२३०.००	१०५.१३	२३.५६७	२३.२१३	१३.८६६	२१.३४६	२३.००	८.८८६	५.७७	
७.	३०.६.९१ रोजीचा प्रत्यक्ष साठा [दशलक्ष घन मीटर]	१७८.०११	१८.७८६	१२.१६७	४.८०६	५.७९०	७.११५	१.१३२	२.४८७		
८.	एकूण लाभ क्षेत्र [हेक्टर]	१२३७९६	३८८७८	२५००	८४३४	१३६१	५१८२	३९७४	२४६९		
९.	लाभ क्षेत्रा खाली लागवडी लायक क्षेत्र [हेक्टर]	१०४४७६	३७९९७	२०००	६०२५	१०३०	३२५६	३१८१	१९७२		
१०.	प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर ओलीताखाली येणारे क्षेत्र [हेक्टर]	१०४४७६	४३०००	१२१४	३३६९	८६२	२६९५	२२२६	१२२३		
११.	सध्या [९०-९१] ओलिता-खालील असलेले क्षेत्र [हेक्टर]										
	अ] बारमाही	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ब] हंगामी	५४६१०	-	२८९	११४२	८६७	११८४	५८४	४८४		

अ.क्र.	बाबा	मध्यम प्रकल्प							
१	२	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
१.	प्रकल्पाचे नांव	[८] केसरनाला प्रकल्प	[९] मोरधाम प्रकल्प	[१०] कोलारनदी प्रकल्प	[११] खेकरानाला प्रकल्प	[१२] पेंढरीनाला प्रकल्प	[१३] जामनदी प्रकल्प	[१४] हिवरानाला प्रकल्प	[१५] सायकी-मकरधीकडा प्रकल्प [संयुक्त]
२.	प्रकल्पाचे स्थान	तेलकामठी ता.सावनेर	लिंगा ता.सावनेर	जुनेवानी ता.सावनेर	राजेगांव ता.सावनेर	पेंढरी ता.सावनेर	रिधोरा ता.काटोल	इंदापूर ता.उमरेड	सायकी ता.उमरेड
३.	अ] काम पूर्ण होण्याचे वर्ष					वन जमीनी- मुळे काम बंद आहे.	काम सुरु आहे	आर्थिक अनुदान मिळाले नाही.	काम सुरु आहे.
	धरण कालवे	१९७३ उ.ना.	१९७२ उ.ना.	१९८३ १९९२	१९८५ १९९२				
	ब] अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे तंभाध्य वर्ष	-	-	-	-	-	१९९६	-	१९९४
	क] प्रकल्पाचा अंदाजे खर्च [लाख रुपये]	६६.०८	७४.०५	१३१३.८९	१०३४.६२	८७.११	२४१६.३५	२४७.३०	२३२.८८
४.	धरण								
	अ] मंजूर झालेली उंची [मी.मध्ये]	१९.३२	१६.५४	३०.१५	२१.५०	३०.८९	२३.९५	१८.०५	१४.६५
	ब] पूर्ण झालेली उंची [मी.मध्ये]	१९.३२	१६.५४	३०.१५	२१.५०	-	काम सुरु आहे.	-	-

१	२	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
५.	कालवा	उजवा	उजवा						
	अ] एकूण लांबी [फि.मी.]	६.००	५.९४	४.५९	२३.७०	२.३२	३४.००	९.७०	१०.७८
	ब] पूर्ण झालेली लांबी ["]	६.००	५.९४	४.५९	२३.७०	-	-	-	-
६.	कमाल क्षमता [दशलक्ष घनमी.]	४.३०	५.४४४	४१.२२४	२९.५४	६.००	२८.०५	११.६४	९.९८
७.	३०.६-१९९१ रोजीचा प्रत्यक्ष ताठा [दशलक्ष घन मीटर]	०.७९	०.७४३	१४.३८३	१२.२८९	-	-	-	-
८.	लाभ क्षेत्र [हेक्टर]	१०५२	१७१३	७५४०	३८१०	२७३३	१३२९०	३५७७	३५१९
९.	लाभ क्षेत्राखालील लागवडी लायक क्षेत्र [हेक्टर]	९३७	१४२३	७५४०	३८१०	२०३४	९९६५	२६११	२५४३
१०.	प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर ओलीता खाली येणारे क्षेत्र [हेक्टर]	८८०	९६०	७५४०	३८१०	१८३६	७५७५	२३२३	२७१४
११.	सः या [१०-११] ओलीताखालील असलेले क्षेत्र [हेक्टर]								
	अ] बारमाही	-	-	-	-	-	-	-	-
	ब] हंगामी	२७९	३६१	१३५०	-	-	-	-	-

टीप :- रामटेक तलावाचे क्षेत्र हे पेच प्रकल्पाच्या ओलीताखालील क्षेत्रामध्ये अंतर्भूत आहेत.

- आधार:-
- १] कार्यकारी अभियंता, डावा व उजवा कालवा विभाग पेच प्रकल्प, नागपूर
 - २] कार्यकारी अभियंता, नागपूर पाटबंधारे विभाग, नागपूर.
 - ३] कार्यकारी अभियंता नागपूर मध्यम प्रकल्प विभाग, नागपूर.
 - ४] प्रकल्प अधिकारी, भूजल पथदर्शि "प्रकल्प वैनगंगा कॉलनी, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - ३. ९ :: =

- ४८ -

वहित धारण जमिनीची संख्या व त्याचे क्षेत्रफळ, ओलिताखाली असलेली वहित धारण जमिनी आणि ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्र व
वहितांच्या प्रकारानुसार आणि क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहित धारण जमिनीची संख्या

जिल्हा - नागपूर

वर्ष १९८५ - ८६

[क्षेत्रफळ - हेक्टरमध्ये]

अ. क्रं.	क्षेत्रफळ श्रेणी [हेक्टरमध्ये]	वैयक्तिक धारण		संयुक्त धारण		एकूण धारण		पूर्ण वेळ ओलिताखाली	
		संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.	९.	१०.
१.	०.०२ पेक्षा कमी	१०३	१	०	०	१०३	१	४	०
२.	०.०२ - ०.४९	९२४६	२८७५	३४६	१०१	९५९२	२९७६	१९४५	६०९
३.	०.५० - ०.९९	३१८६०	१७०७२	९०९	७१६	३२७६९	१७७८८	२२६१	१५९५
४.	१.०० - १.९९	५५३७५	८५७१५	१७१६	२६४८	५७०९१	८८३६३	२३७१	३१७८
५.	२.०० - २.९९	३३७६४	८२१४४	१०७५	२६७२	३४८३९	८४८१७	८८०	१८७१
६.	३.०० - ३.९९	२००७४	६९८७२	५८८	२०३२	२०६६२	७१९०४	३३५	९५०
७.	४.०० - ४.९९	१४७८९	६६०७३	४१८	१८८६	१५२०७	६७९५९	२६८	१०६४
८.	५.०० - ५.९९	९७०९	५३१४२	२५४	१४१५	९९६३	५४५५७	९२	४०८
९.	६.०० - ७.४९	९६५७	६४७२५	३३४	२२७९	९९९१	६७००३	९०	५०४
१०.	७.५० - ९.९९	७४८६	६४५२८	२०८	१८४४	७६९४	६६३७२	७६	५६३
११.	१०.०० - १९.९९	५८४५	७६८५८	२०६	२८५९	६०५१	७९७१७	१६	१३९
१२.	२०.०० - २९.९९	४६१	१०६४३	१९	४८६	४८०	१११२९	०	०
१३.	३०.०० - ३९.९९	७०	२३६४	०	०	७०	२३६४	१	१४
१४.	४०.०० - ४९.९९	१८	७८९	२	८६	२०	८७५	०	०
१५.	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	२५	१८८२	४	२४७	२९	२१२९	०	०
! एकूण सर्व श्रेणी		१८८४८२	५९८६८३	६०७९	१९२७१	१९४५६१	६१७९५४	८३२९	१०८९५

अ. क्र.	क्षेत्रफळ श्रेणी [हेक्टरमध्ये]	पूर्ण वेळ जिरायत		अंशतः ओलीताखालील संपूर्ण मालकीचे				पूर्णपणे भाडेपध्दतीने		अंशतः मालकीचे व अंशतः भाडेपध्दतीने				
		संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	एकूण क्षेत्र	ओली- ताखाली	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	मालकीचे	भाडे पध्दतीचे क्षेत्र	एकूण
१.	०.०२ पेक्षा कमी	२७	०	०	०	०	२१	०	०	०	०	०	०	०
२.	०.०२ - ०.४९	७०००	१९४५	६४७	२२२	१३६	९५८२	२९७४	०	०	३	१	०	१
३.	०.५० - ०.९९	१७६८७	१३०१४	२८२१	२११२	१०९१	२२७०१	१७७४१	१५	१२	२३	८	१२	२०
४.	१.०० - १.९९	४५३३१	६४७२२	९३८९	१४०८६	६०२८	५६९५२	८८१२९	३२	५५	७६	८९	३९	१२८
५.	२.०० - २.९९	२७१५१	५२८६१	६८०७	१५७३३	५५६२	३४७६१	८४६२८	७	१९	६६	१२२	४०	१६२
६.	३.०० - ३.९९	१५१७६	४७०१३	५१६२	१६६७६	५१९८	२०६२०	७१७५५	१२	४५	२२	५८	१७	७५
७.	४.०० - ४.९९	१०७५३	४१९१३	४१८६	१७१६०	४८६३	१५१६१	६७७५१	१२	५२	३४	७२	३८	११०
८.	५.०० - ५.९९	६८१६	३२५६८	३०५५	१५२०२	३९५४	९९१६	५४३००	०	०	४७	१६८	८६	२५६
९.	६.०० - ७.४९	६३४०	३६४२२	३५६१	२१६२०	५४३८	९९२९	६६५८८	०	०	६१	२४२	१७३	४१५
१०.	७.५० - ९.९९	४८२८	३५२२०	२७९०	२१२६०	५१०२	७६४७	६५२६६	५	४९	४१	२१६	१४२	३५८
११.	१०.००-१९.९९	३६१४	३८१९५	३४२०	२८१६३	५५५४	५९७२	७८५५६	९	१३७	७०	६८३	३४०	१०२३
१२.	२०.००-२९.९९	२१८	३९६७	२६२	५१९२	११८२	४५८	१०६३२	०	०	२२	२९५	२०२	४९७
१३.	३०.००-३९.९९	३२	७३८	२६	६४५	१८४	५९	१९९१	०	०	०	०	०	०
१४.	४०.००-४९.९९	३	६७	५	१९३	२०	८	३५२	०	०	०	०	०	०
१५.	५०.०० व त्यापेक्षा जास्त	८	५२९	४	१६९	९	१२	७८१	०	०	०	०	०	०
एकूण सर्व श्रेणी		१४४९८४	३७६१७४	४११३५	१५८४४०	४४३३५	१२३८१६	६१२१४४	९२	३६९	४५५	१९५४	१०९१	३०४५

टीप :- वैयक्तिकधारण यांत संस्थांचे धारण अंतर्भूत आहे ते वेगळे उपलब्ध नाही.

आधार:- कृषी गणना - सांख्यिकी तक्ते १९८५ -८६ कृषी विभाग, महाराष्ट्र शासन, पुणे [अस्थायी स्वरूपाचे]

:::तक्ता क्रमांक - ३.१० :::

तालुकावार कृषि विषयक अवजारे

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	नागरांची संख्या		गाड्यांची उसाचे चरक			ओलीतासाठी		ओलीतासाठी ट्रक्टर्स		तेलघाणी	
		लाकडी	लोखंडी	संख्या	शक्तिवर चालणारे	बैलाच्यामद-तीने चालणारे	तेलावर चालणारे पंप	विद्युत पंप	शक्तिवर	इतर		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	
जिल्हा एकूण		८९७४७	११२१९	६४२५४	२९	४२	२५२२	२४७९९	३३४	५१	३	
ता. तालुका												
१.	नागपूर	३८९८	११३३	३७७२	-	-	२२९	२२९२	२५	९	-	
२.	हिंगणा	२८७०	११३७	२५६८	-	१	१९५	१४७९	११	-	-	
३.	कामठी	३८६६	४२२	१७५८	३	-	५८	१००३	२९	६	-	
४.	काटोल	२१३७७	२३०३	१७७९१	८	३	६९	२८८०	४	-	-	
५.	नरखेड	४१२६	७५४	४९८९	८	-	२०	७११६	२३	३	-	
६.	सावनेर	५५९८	४००	८०५७	-	-	६२	२४५१	१३	२	-	
७.	कळमेश्वर	२२२६	४०२	३३३०	-	-	१४	२९९६	९	२	-	
८.	रामटेक	७५६९	८६९	३५८२	३	७	३२१	४९६	३५	२	-	
९.	पारशिवणी	४९६२	४०६	१५५४	-	-	९४	४७४	२३	२२	३	
१०.	मौदा	८८२३	१०५२	४८६४	-	-	१६६	६४५	१२२	-	-	
११.	उमरेड	६८८३	१०५३	४९०६	७	३१	८१२	७१८	१९	-	-	
१२.	भिवापूर	७३६८	९५९	२३७९	-	-	१५२	४१२	६	-	-	
१३.	कुही	१०१८१	३२९	४७०४	-	-	३३०	८३७	१५	५	-	

आधार :- पशुगणना १९८७ [अस्थायी स्वरूपाची]

दुष्काळ टंचाई, टंचाई तद्विषय परिस्थितीची माहिती [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	बाब	जिल्ह्यांची		ता.लुके												
		एकूण	नागपूर [शहर]	नागपूर [ग्रामीण]	हिंगणा	कामठी	काटोल	नर-खेड	साव-नेर	कळमे-श्वर	रामटेक	पारशिवनी	मौदा	उमरेड	भिदापूर	कुडी
१	गावांची संख्या	१२५२	५४	२६२	२५६	७८	२८९	२५४	२३७	२०७	२५६	२२०	२२४	२९१	२३७	२८६
२	ग्रस्त-मंत्रवंची-संख्ये															
३	ग्रस्त लोकसंख्या															
४	जमीन महसूलमध्ये पूर्ण निलंबण दिलेल्या गावांची संख्या															
५	अंदाजित हानी [रुपयात]															
६	अ] पीक न देणे [रुपयात]															
	ब] पशुधन, मालमत्ता इत्यादीची हानी [रुपयात]															
७	मदतीची हाती घेतलेली कामे															
८	कामावर घेतलेल्यांची संख्या															
९	केलेला खर्च [रु. मध्ये]															
१०	शेतजमिन अधिनियमाखाली दिलेल्या तगाईची रक्कम [रुपयात]															

= :: तक्ता क्रमांक - ३.११ [पूढे चालु] :: =

- ५२ -

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७

ब] अदर्शन तदश परिस्थिती

१ ते १०

नि रं क

क] पूर

१ ते १०

नि रं क

टीप :- १९१०-११ या वर्षात टॅंगार्ड ग्रस्त परिस्थिती नसल्यामुळे पुर्ण माहिती निरंक आहे.

आधार :- जिल्हाधिकारी, नागपूर याचे कार्यालय, [शाखा : महसूल व टॅंगार्ड ग्रस्त]

टंचाईच्या पुर्वेतिहासानुसार कठीण व इतर टंचाईग्रस्त भाग ठरविण्याबाबत माहिती

[१९९१-९२ च्या-वर्षातील]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	मंडळ	मंडळातील गावांची संख्या	ग्रस्त गावांची संख्या
	जिल्हा स्वरूप	४४	१९५१	-
	तालुका			
१.	नागपूर [शहर]	१] नागपूर [शहर] २] पारडी	२९ २५	निरंक --"
२.	नागपूर [ग्रामीण]	१] नागपूर [ग्रामीण] २] बोरी ३] वाडी	४८ ६१ ५२	--" --" --"
३.	हिंगणा	१.] हिंगणा २.] कान्होलीबारा ३.] गुप्तगांव	४२ ५९ ५५	--" --" --"
४.	कामठी	१] कामठी २] बडोदा	३९ ३९	--" --"
५.	काटोल	१] काटोल २] येणवा ३] कोढांबी ४] मेटपांजरा	४८ ४२ ५४ ४५	--" --" --" --"
६.	नरखेड	१] नरखेड २] सावर्गाप ३] जलालखेडा ४] पारडसिंगा	३१ ३० ५१ ४२	--" --" --" --"
७.	सावनेर	१] सावनेर २] खापा ३] केळवद	४५ ४७ ४५	--" --" --"
८.	कळमेश्वर	१] कळमेश्वर २] धापेवाडा ३] मोहपा	३८ ३३ ३६	--" --" --"

१	२	३	४	५
९.	रामटेक	१] रामटेक	५२	निरंक
		२] नगरधन	३३	निरंक
		३] देवलापार	६५	"
१०.	पारशिवनी	१] पारशिवनी	२७	"
		२] नवेगांव	६२	"
		३] कन्हारन	३१	"
११.	मौदा	१] मौदा	४१	"
		२] निमखेडा	३३	"
		३] खात	५०	"
१२.	उमरेड	१] उमरेड	४५	"
		२] सिरसी	४०	"
		३] बेला	५५	"
		४] पाचगांव	५१	"
१३.	भिव्नापूर	१] भिव्नापूर	५४	"
		२] नांद	३८	"
		३] कारगांव	४५	"
१४.	कुही	१] कुही	५०	"
		२] तितूर	३८	"
		३] मांढळ	४३	"
		४] वेलतूर	५५	"

आधार :- जिल्हाधिकारी, कार्यालय, नागपूर [महसूल व टंचाईग्रस्त शाखा]

तालुकावार पशुधन [१९८७ च्या पशुगणने प्रमाणे]

जिल्हा - नागपूर.

विदेशी/संकरित गाई, बैल

विदेशी/

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	अडीच वर्षावरील बैल					अडीच वर्षावरील गाई					संकरित अडीच वर्षापर्यंतची वासरे
		केवळ पैदाशी करिता ठेवलेले वळू	पैदाशी व कामाकरिता उपयोगात आणलेले बैल	केवळ कामा- करिता उपयोगात आणलेले बैल	पैदाशी साठी अथवा कामा- साठी उपयोगात न आणलेले बैल	एकूण बैल [३ ते ६]	दुभत्या एकदाही न व्यायलेल्या व आटलेल्या	इतर	एकूण गाई	[८ ते १०]		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	
	जिल्हा एकूण	२३५	२२१	२५५६	३५१	४३६३	६७२८	५७२९	२३९	१३६९६	१६४७०	
	तालुका											
१.	नागपूर [शहर]	३८	४	३८	१०	९०	४६६	३०९	३	३ ७७८	७९८	
२.	नागपूर [ग्रामीण]	१२	२	१८२	२६	२२२	६३१	३४८	४	९८३	९१३	
३.	हिंगणा	१८	१५	३७९	७२	४८४	६५३	७२५	६४	१४४२	१८५५	
४.	कामठी	१७	२९	१८९	३२	२६७	३९१	३५४	३७	७८२	१००४	
५.	काटोल	३७	२५	६६१	९	७३२	६२७	५४९	३३	१२०९	१९४०	
६.	नरखेड	१३	२	१४१	७	१६३	४६४	३४३	१७	८२४	१०९३	
७.	सावनेर	१५	३८	३३२	३०	४१५	९८९	१०००	१४	२००३	२१८९	
८.	कळमेश्वर	२२	२२	११६	१५	१७५	६८१	४६७	३८	११८६	१५६५	
९.	रामटेक	१५	२५	५२	९	१०१	२९७	२६७	३	५६७	७७९	
१०.	पारशिवनी	८	९	१३७	८	१६२	२८७	२२८	११	५२६	७५३	
११.	मोदा	११	४	१०४	१०	१३३	१ ७४०३	३०६	-	७०९	१२४९	
१२.	उसरडे	८	१२	९१	९	१२०	३१५	२६३	१०	५८४	७२६	
१३.	भिवानूर	८	५	१०३१	१०३	११४७	२१२	३३०	२	५४४	८१३	
१४.	कुही	१३	२९	९९	११	१५२	३१६	२४०	३	५५९	७९३	

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	संकुण विदेशी/ संकरीत गाई व बैल [७५-११-१२]	देशी गाई व बैल				तीन वर्षावरील गाई				तीन वर्ष व त्या खालील देशी वासरे	
			केवळ पैदाशी साठी वापरलेले वळ	पैदाशी करिता व कामात उपयोगात आणलेले बैल	केवळ कामाकरिता वापरलेले बैल	इतर बैल	संकुण तीन वर्षावरील दुभत्या बैल [१४ते-१७]	आटलेल्या व स्कदाही न व्यायलेल्या	इतर गाई	संकुण गाई [१९ ते २१]		
१	२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३
जिल्हा संकुण तालुका		३३५२९	२१२१	३६८७	२०६९९६	७१०८	२१९९१२	८३८२९	१५६१९३	३००६	२४३०२८	२०२९०७
१.	नागपूर [शहर]	१६६६	८०	१२८	१८७८	२७५	२३६१	६१४२	३९११	३३	१००८६	८३४०
२.	नागपूर [ग्रामीण]	२११८	५८	२९	१३३०१	२७६	१३६६४	६३८१	१००१०	१३६	१६५२७	१३५७२
३.	हिंगणा	३७८१	९२	६१	११६६८	३०६	१२१२७	५०८६	१०८३७	२०६	१६१२९	१२४८६
४.	कामठी	२०५३	२५४	६०६	१०५५४	६८५	१२०९९	४९२१	५८१३	१२०	१०८५४	१००४७
५.	काटोल	३८८१	९७	५५	२२०१०	१५४	२२३१६	७८७१	१५८२१	७४	२३७६६	१७७०९
६.	नरखेड	२०८०	१३२	९६	१६६३८	३७८	१७२४४	६६६१	१६३५९	३२५	२३३४५	१९९८०
७.	सावनेर	४६०७	७३	१२१	१६५८१	३६८	१७१४३	७०७५	१५८७४	१८८	२३१३७	१७५२१
८.	कळमेश्वर	२९३६	७७	१६५	११५१५	४२६	१२१८३	४५३४	१०२८८	३१६	१५१३८	१२८०५
९.	रामटेक	१४४७	२८२	५३६	१६६८५	१००३	१८५०६	६०९६	१२४७०	३९३	१८९५९	१६१६४
१०.	पारशिवनी	१४४१	१३८	४५१	१२४३६	६३१	१३६५६	५१७२	१०४०९	२३३	१५८१४	१३६७४
११.	मौदा	२०९१	३३	१६	१८९२९	७३५	१९७१३	६७३३	८४९८	१	१५२३२	१४१६८
१२.	उमरेड	१४३०	४०३	६१४	१७७३६	८२१	१९५७४	६२६७	१३२९३	३२०	१९८८०	१७१८९
१३.	भिवानपुर	२५०४	२८८	४१५	१४७८६	७००	१६१८९	३९६२	९४१९	४३१	१३८१२	११२५३
१४.	कुही	१५०४	११४	३९४	२२२७९	३५०	२३१३७	६९२८	१३१९१	२३०	२०३४९	१७९९९

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	एकूण देशी गायी व बैल [१८-२२-२३]	विदेशी/ लकरीत व देशी एकूण गायी व बैल [२३-२४]	महशी व रेडे तीन वर्षावरील रेडे				तीन वर्षावरील महशी				
				केवळ पैदासी- साठी ठेवलेले	पैदासी- साठी व कामा- साठी ठेवलेले	फक्त कामा- साठी	इतर	एकूण- रेडे [२६ ते २९]	पैदासीताठी दुभल्या	आटलेल्या व न ठपायलेल्या	इतर	एकूण महशी तीन-वर्षा- वरिल [३१ते३३]
१	२	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४
जिल्हा एकूण		६६५८७७	६९९३७६	१६१८	२६२	३३५	३६४	२५७९	२६७२०	२५१०१	४४८	५३३६९
तालुका												
१.	नागपूर [शहर]	२०७८७	२२४५३	११२	३२	१२	१३	१५९	५७२३	२३०५	२४	८०५२
२.	नागपूर [ग्रामीण]	४३७६३	४५८८१	२२८	२६	५	५	२६४	३७१४	२८५७	७०	६६४१
३.	हिंगणा	४०७४२	४४५२३	१५०	२२	१६	३२	२२०	१६२९	२०४१	२८	३६९८
४.	कामठी	३३०००	३५०५३	१०४	१५	१४	३६	१६९	१३३१	९५०	२०	२३०१
५.	काटोल	६३७९१	६७६७२	१०५	१	२०	१७	१४३	२०७९	२८३९	३९	४९५७
६.	नरखेड	६०५६९	६२६४९	१०९	१७	१४	२४	१६४	१८१३	२०७५	३०	३९१८
७.	सावनेर	५७८०१	६२४०८	८६	११	७	१९	१२३	१०९४	१४०७	२८	२५२९
८.	कळमेश्वर	४०१२६	४३०५२	७३	२	१६	३२	१२३	८९९	९९२	१२	१९०३
९.	रामटेक	५३६२९	५५०७६	१५८	६४	१४१	६०	४२३	१६४७	१८३८	२९	३५१४
१०.	पारशिवनी	४३१४४	४४५८५	७६	१०	५	१८	१०९	९१०	१०३९	१५	१९६४
११.	मौदा	४९११३	५१२०४	८९	१	६	१६	११२	२२३५	१८८१	१	४११७
१२.	उमरेड	५६६४३	५८०७३	१७५	५६	७३	५१	३५५	१६९६	१९८१	१०४	३७८१
१३.	भिवापूर	४१२५४	४३७५८	७४	१२	५	२४	११५	६९१	११६४	३३	१८८७
१४.	कुही	६१४८५	६२९८९	७९	३	१	१७	१००	१२५९	१७३२	१६	३००७

::: तक्ता क्रमांक - ४.१ [पूढे चालु] :::

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	रेडके तीन वर्षाखालील [३०+३४+३५]	एकूण म्हशी व रेडे [२५+३६]	एकूण गोजातीय [२५+३६]	मेंढया	बक-या	घोडे व शिंगरे	इतर पशुधन	एकूण पशुधन [३७ ते ४१]	एकूण कोंबडया
१	२	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३
जिल्हा	एकूण	२८४६८	८३३१६	७८२६२२	२०२८१	३०२३०७	७६०	१३५०३	१११९५४३	४२८३३८
तालुका										
१.	नागपूर [शहर]	२५४५	१०७५६	३३२०९	१३	२७४०८	५८	२७२४	६३४१२	४६१९३
२.	नागपूर [ग्रामीण]	३३५६	१०२६१	५६१४२	८	२०२५०	६	३१३	७६७१९	३७२९८
३.	हिंगणा	१७४२	५६६०	५०१८३	३५९२	२१३४५	४२	७१८	७५८८०	१८२६९
४.	कामठी	११५५	३६२५	३८६७८	१९	१५३९१	६	१२१०	५६००४	२३४६६
५.	काटोल	२८९६	७९९६	७५६६८	१५०२	२११५३	५८	५६९	९८९४३	२७९२६
६.	नरखेड	२६६०	६७४२	६९३९१	४२९६	२००५५	७३	९०६	९४७२१	१८८८५
७.	सावनेर	१५१७	४१६९	६६५७७	९४२	२७२००	९४	१५५५	९६३६८	४१२०१
८.	कळमेश्वर	१११२	३१३८	४६१९०	२३४१	१७४४१	८५	७४३	६६८००	१२६४१
९.	रामटे	२४३६	६३७३	६१४४९	१६	२४९०६	२०	८४६	८७२३७	४२६५७
१०.	पारशिवनी	१०७०	३१४३	४७७२८	२३६	२०५३४	२	५२८	६९०२८	२२२३३
११.	मौदा	२५०५	६७३४	५७९३८	-	२०९३६	४२	३५९	७९२७५	३५६७०
१२.	उमरेड	३३१२	६४४८	६४५२१	२९६७	२१४४५	४६	८९६	८९८७५	३४७४३
१३.	भिवापूर	१२८३	३२८५	४७०४३	२८२६	१५८३३	९५	३९४	६६१९१	२४८३७
१४.	कुही	१८७९	४९८६	६७९७५	१५२३	२८४१०	१३३	१०४९	९९०९०	४२३२०

टीप :- "पशुगणना १९८७" चे आकडे अस्थायी स्वस्माचे आहेत.

आधार :- पशुगणना १९८७.

जिल्हयांतील पशुवैद्यकिय संस्थांची तालुकावार संख्या [१९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	पशुवैद्यकिय संस्थांचा प्रकार				फिरती पशुरोग नियंत्रण	फिरते पशु वैद्यकिय दवाखाने	दक्षता पथके	कृत्रिम रेतन प्रशिक्षण केंद्रे	विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्रे		
		पशु वैद्यकिय चिकित्सा-नय	पशु वैद्यकिय दवाखाने-राज्य स्तर	पशुवैद्यकिय प्रथमोपचार केंद्र स्थानिक स्तर	पशुरोग अन्वेषण प्रयोग शाळा राज्य विभागीय पथके							
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
	जिल्हा एकूण	१	१	३५	३७	-	१	१	२	१	-	६
	तालुका											
१.	नागपूर	१	१	३	४	-	१	१	-	-	-	१
२.	हिंयणा	-	-	२	३	-	-	-	-	-	-	१
३.	कामठी	-	-	२	२	-	-	-	-	-	-	-
४.	काटोल	-	-	३	५	-	-	-	१	-	-	२
५.	नरखेड	-	-	३	५	-	-	-	-	-	-	-
६.	सावनेर	-	-	३	३	-	-	-	-	१	-	-
७.	कळमेश्वर	-	-	३	१	-	-	-	-	-	-	-
८.	रामटेक	-	-	४	३	-	-	-	१	-	-	१
९.	पारशिवनी	-	-	२	३	-	-	-	-	-	-	-
१०.	मौदा	-	-	२	२	-	-	-	-	-	-	-
११.	उमरेड	-	-	४	२	-	-	-	-	-	-	१
१२.	भिवापूर	-	-	२	३	-	-	-	-	-	-	-
१३.	कुही	-	-	२	३	-	-	-	-	-	-	-

::: तक्ता क्रमांक - ४.२ [पुढे चालू] :::

50

अ. क्र.	तालुका	जिल्हा कृत्रिम रेतन केंद्रे [स्थानिक]	आधारभूत ग्राम केंद्रे	कृत्रिम रेतन केंद्र			पशु पैदास क्षेत्र	तथन कुक्कुट विक्रात गट	मेष पैदास क्षेत्रे	शेळी पैदास क्षेत्रे
				जिल्हा परिषदा कडील	आधारभूत ग्रामकेंद्री-खालील	विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्रा खालील				
१	२	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२
जिल्हा एकूण तालुका		१	१	७०	१८	७३	१	१	-	-
१.	नागपूर	१	१	६	११	६	१	१	-	-
२.	हिंगणा	-	-	५	-	६	-	-	-	-
३.	कामठी	-	-	४	२	-	-	-	-	-
४.	काटोल	-	-	८	-	१२	-	-	-	-
५.	नरखेड	-	-	८	-	७	-	-	-	-
६.	तावनेर	-	-	६	१	८	-	-	-	-
७.	कळमेश्वर	-	-	२	२	६	-	-	-	-
८.	रामटेक	-	-	६	-	५	-	-	-	-
९.	पारशिवनी	-	-	५	-	२	-	-	-	-
१०.	मौदा	-	-	४	-	६	-	-	-	-
११.	उमरेड	-	-	६	२	५	-	-	-	-
१२.	भिव्यापूर	-	-	४	-	५	-	-	-	-
१३.	कुही	-	-	५	-	४	-	-	-	-

आधार :- १] जिल्हा पशुसंवर्धन उपसंचालक, नागपूर.

२] जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद नागपूर.

रोगांच्या प्रकारानुसार पशुंच्या मृत्युंची संख्या [वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

संसर्जन्य व बांडगुळजन्य रोग	लागण	मृत्यु
१	२	३
एकूण पशुधनाची मृत्यु संख्या	३७५	८७
१. गायी म्हशी		
१] घटसर्प	४०	३४
२] लाल्या [खुरकत]	१७२	=
३] फ-या	१३	९
४] फासा [माता]	-	-
५] स-या	-	-
६] इतर [नळकांडी]	-	-
एकूण	२२५	४३
२. मेंढ्या व बक-या		
१] फ-या	-	-
२] न्युमोनिया	-	-
३] पायलाग व लाल्या	-	-
४] इतर	१५०	४४
एकूण	१५०	४४
३. कोंबड्या		
१] राणीखेत	-	-
२] देवी	-	-
३] बोळकांडी	-	-
४] इतर	-	-
एकूण	-	-

आधार :- १] जिल्हा पशुसंवर्धन उपसंचालक, नागपूर.

२] जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद, नागपूर.

विविध पशुवैद्यकिय संस्थांचे कार्य [वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	तालुका जिल्हा	उपचार केलेल्या जनावरांची संख्या	खच्चीकरण केलेल्या गुरांची संख्या	कृत्रिम गर्भ धारणा केलेल्या जनावरांची संख्या	कृत्रिम गर्भधारणे अंतर्गत आलेल्या वासरांची संख्या	एकूण वासरे	स्तंभ ६ पैकी रीत वासरांची संख्या	लस टोचलेल्या जनावरांची संख्या
१	२	३	४	५	६	७	८	
१.	नागपूर	४७२००	४२५४	४८३७	१३०१	११९८	२८९०४१	
२.	हिंगंगा	३५३९४	३०३१	२१०५	५७४	५२७	१२०१९०	
३.	कामठी	२४६५०	४६७३	१२६५	२५६	२१९	४२३१७	
४.	काटोल	४९८१५	३६७०	४०९५	१३३४	९५०	२१५९५१	
५.	नरखेड	४१५८७	६४७०	३११४	८२७	७६६	१३६९३०	
६.	सावनेर	३८४८३	३५१२	३९४०	७१९	६६४	३१३७५३	
७.	कळमेश्वर	४६१७५	३९३५	३१७६	७५६	६४६	१२२३९१	
८.	रामटेक	४१००७	३३१४	५००६	६१७	४०४	११९६४७	
९.	पारशिवनी	२९१०५	२६९४	१५६६	४१४	३८९	८४५६७	
१०.	मौदा	३६८२६	२५००	२५८८	८०९	५९४	९९५२०	
११.	उमरेड	३७०२१	२९९९	२२२७	५५१	४९८	१४४६२२	
१२.	कभिवापूर	२९९९०	२३१२	१५३९	४२८	३२६	११६६८४	
१३.	कुही	३२१८७	२२९३	१७८४	५३४	४९६	९८७६४	
जिल्हा/एकूण		४७९४४०	४५६५७	३७२४२	९१२०	७६७७	१९०४३७७	

आधार :- १] जिल्हा पशुसंवर्धन उपसंचालक, महाराष्ट्रा शासन, नागपूर.

२] जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद, नागपूर.

मान्यता प्राप्त पशुवधगृहे आणि प्रत्येक पशुवधगृहांत कत्तल केलेल्या

पशुंची संख्या [१९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	पशुवध गृहांची संख्या	एकूण कत्तल केलेली जनावरे						एकूण
			गाई बैल	म्हशी रेंडे	मेंढ्या	शेळ्या	डुकरे	इतर	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
जिल्हा एकूण		१७	-	२२८	७३२०	७९५०९	३१०	-	८७३६७
<u>तालुका</u>									
१.	नागपूर	२	-	-	७३१९	५९११६	-	-	६६४३५
२.	हिंगणा	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	कामठी	१	-	-	-	८५४७	-	-	८५४७
४.	काटोल	२	-	-	१	२७४४	१३२	-	२८७७
५.	नरखेड	३	-	-	-	१६२४	१७८	-	१८०२
६.	सावनेर	४	-	२२८	-	१७५६	-	-	१९८४
७.	कळमेश्वर	२	-	-	-	१५३१	-	-	१५३१
८.	रामटेक	१	-	-	-	१८२१	-	-	१८२१
९.	पारशिवनी	-	-	-	-	-	-	-	-
१०.	मौदा	-	-	-	-	-	-	-	-
११.	उमरेड	२	-	-	-	२३००	-	-	२३००
१२.	भिवापूर	-	-	-	-	-	-	-	-
१३.	कुही	-	-	-	-	-	-	-	-

आधार := जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक ४.५ :: =

"- ६४ -

जिल्हयांतील वनक्षेत्र [वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

[क्षेत्र - चौ. कि.मी.]

अ. क्रम	विभाग	राखीव	सुरक्षित	अवर्गीकृत	एकूण
१	२	३	४	५	६
१.	एकूण	१४७८.४३	८२२.७६	५१७.०३	२८१८.२२
२.	महसुली	-	-	५१७.०३	५१७.०३
३.	वन	१४७८.४३	८२२.७६	-	२३०१.१९

टीप :- आकडेवारी अस्थायी स्वरूपाची आहे.

आधार :- मुख्य वन सांख्यिकी, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

जिल्हयांतील मुख्य व गौण वन उत्पादने [वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर

अ.क्र.	वन उत्पादन	उत्पादन [हजार घन मी.]	मूल्य [हजार रुपयात]
१	२	३	४

१.	इमारतीचे लाकूड	उ.ना.	१०७०
२.	जळाऊ लाकूड	२	२७७
३.	चंदन	-	-

गौण वन उत्पादने [किंमत]

अ]	बांबू	११५१ हजार नग	३३८७
ब]	गवत इत्यादी	उ.ना.	१७३
क]	बिडी पाने	४४ हजार गोणी	५०७५९
ड]	डिंक	२४ मे. टन	६८

[इ] इतर

१]	आपटा पाने	-	-
२]	मोहाची फळे	-	-
३]	खाणी व खनिजे	-	-
४]	हिरडा	-	-
५]	आंबा	-	-
६]	सिताफळ	२२ मे. टन	५३
७]	इतर	-	-

[फ] एकूण गौण उत्पादने

४. एकूण किंमत

-	५५७८७
---	-------

टीप :- १] उ.ना. = उपलब्ध नाही.

२] नागपूर वन विभागांत सन १९८८-८९ पासून इमारती मालाचे समुपयोजन शासनाच्या आदेशानुसार बंद असल्यामुळे इमारती मालाचे व पर्यायाने जळाऊ मालाचे उत्पादन झालेले नाही. परंतु शिल्लक इमारती व जळाऊ मालांच्या उत्पन्नाचा उल्लेख केलेला आहे.

आधार :- १] उपवन संरक्षक, नागपूर वन विभाग, नागपूर.

२] विभागीय व्यवस्थापक, महाराष्ट्र वनविकास महासंघ, नागपूर.

जिल्हयांतील भूजल मत्स्यव्यवसाय [१९९०-९१] या वर्षाकरीता.

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	नदीची लांबी [कि.मी.]	मत्स्य - व्यवसायासाठी अनुकूल क्षेत्र तळी, तरोवर व जलाशय यांचे एकूण क्षेत्र [हेक्टर]	मत्स्य व्यवसायासाठी उपयोगात आणलेले एकूण क्षेत्र [हेक्टर]	भूजल मत्स्य उत्पादन [मे.टन]	पकडलेल्या माशाची उत्पादन कालावधीमधील मिळालेली मत्स्य-क्षेत्रासाठी वापरलेली मत्स्य-बीज [लाखात]	
१	२	३	४	५	६	७	
जिल्हा एकूण		६९०	१०७६९	१०७६९	४६१७	४६१.६९	२६१.१६
तालुका							
१.	नागपूर	-	९७५	९७५	४३६	४३.५६	१२०.६५
२.	हिंगणा	-	४९५	४९५	१५२	१५.२३	१०.३०
३.	कामठी	-	१५६	१५६	१००	९.९७	२.९२
४.	काटोल	-	४५०	४५०	३८१	३८.१०	६.६५
५.	नरखेड	-	२३७	२३७	७६	७.६०	३.६८
६.	सावनेर	-	८१९	८१९	३५४	३५.४४	१३.५४
७.	कळमेश्वर	-	३६३	३६३	१५४	१५.४२	२.६३
८.	रामटेक	-	१७२९	१७२९	८८७	८८.७४	३८.४४
९.	पारशिवनी	-	१८३२	१८३२	७१२	७१.१५	६.४५
१०.	मौदा	-	१३०	१३०	५७	५.६५	२.८२
११.	उमरेड	-	२५३९	२५३९	६८४	६८.४३	३२.०४
१२.	भिवापूर	-	४९४	४९४	१९१	१९.१०	५.७५
१३.	कुही	-	५५०	५५०	४३३	४३.३०	१५.२९

टीप :- स्तंभ ३ मध्ये नदीची लांबी तालुकावार उपलब्ध नसल्यामुळे जिल्हयाची माहिती दिली आहे.

आधार :- जिल्हा मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - ५.१ :: =

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या

- ६७ -

जिल्हा - नागपूर.

वर्ष :- १९९०

अ. क्र.	उद्योग गट व त्यांच्या संकेतांक	संख्या		स्तंभ ५ मधील कामगार				काम केल्या श्रमदिनाची एकूण संख्या	संख्या	
		नोंदणी झालेले कारखाने	बंद कारखाने	प्रपत्र पाठविणारे चालू कारखाने	एकूण	पुरुष	स्त्रिया		प्रपत्रे न पाठविणारे चालू कारखाने	स्तंभ १० मधील कारखा-या-तील कामगार
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१.	००९- कृषी उत्पादने	१	-	१	३६	१७	१९	१०५८०	-	-
२.	१५१- बांधकामाकरीता खाणीतील खणीजाचे उत्पादन [दगड, वाळू, व माती व्यतिरिक्त]	१	-	१	१२	५	७	२२३४	-	-
३.	२०१- दुग्ध निर्मित पदार्थ	४	-	२	४८६	४७७	९	१७६३६६	२	१२२
४.	२०२- फळे व पालेभाज्या साठवणे	६	१	५	५३१	२४०	२९१	१४५१७५	-	-
५.	२०४- धान्य गिरणी उत्पादने	५४	१४	३६	२७३	२६०	१३	७०४९५	४	१८
६.	२०५- बैकरी उत्पादन	१९	४	१५	४९८	४३२	६६	१५२१२२	-	-
७.	२०६- साखर उत्पादन व शुध्दीकरण कारखाने.	१	-	१	४५५	४५५	-	७९४३३	-	-
८.	२०९- कोफो, चॉकलेट व साखरेच्या पदार्थाचे उत्पादन	३	-	३	१९७	१९५	२	६०२०४	-	-
९.	२१०- उदजन तेल, वनस्पती तूप तयार करणे इत्यादी.	१	-	१	८९	८८	१	२७३८६	-	-
१०.	२११- इतर खाद्य तेलाचे उत्पादन व चरबी [उदा-तीळाचे, भेसादाण्याचे, मोहरीचे तेल.]	२५	२	२३	४५३	४४८	५	११०८४४	-	-

कमशः...

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
११.	२१३- चहावरील प्रक्रिया इन्सटन्ट चहासह	१	-	१	५५६	५५६	-	१६५१४२	-	-
१२.	२१६- बर्फ तयार करणे	१०	१	२	६१	५२	२	१५५५२	-	-
१३.	२१७- पशु पक्षांच्या खाद्य पदार्थाचे उत्पादन	३	१	२	२३	२१	२	७०४०	-	-
१४.	२१९- खाद्य पदार्थाचे उत्पादन जे इतरत्र दिलेले नाही.	६	-	६	११२	५८	५४	३३७७१	-	-
१५.	२२०- स्फिरीट व मधार्कचे शुध्दीकरण व प्रक्रिया	५	-	५	१२६	१२६	-	५७८८१	-	-
१६.	२२१- दारु कारखाने	३	-	३	११२	११२	-	३६३५१	-	-
१७.	२२२- माल्ट दारुचे उत्पादन	२	-	२	३४	२५	२	४७७५	-	-
१८.	२२३- देशी दारुचे उत्पादन	५	-	५	२८२	२७१	१८	८६८२२	-	-
१९.	२२४- सोडा लेमन व तत्सम पेयाचे उत्पादन	८	१	७	२१८	२१५	३	६२२३७	-	-
२०.	२२८- खाण्याचा तंबाखु, जर्दा, नस व तंबाखाची इतर उत्पादने.	१	-	१	६८	६६	२	२०४२१	-	-
२१.	२३०- कापूस पिंजणे व साफ करणे	१५	२	१३	८१४	३७८	४३६	१०१२१२	-	-
२२.	२३१- सूत कातणे [मील व्यतिरिक्त]	२	१	१	२०८३	२०१२	७१	६५४०४८	-	-
२३.	२३२- सुती खादीचे कापड विणणे.	१	१	-	-	-	-	-	-	-
२४.	२३३- हातमाग सूती कापडाचे उत्पादन	२	-	२	२७१	१८३	८८	८२२२७	-	-
२५.	२३४- यंत्रमागावर सुती कापडाचे उत्पादन	१	१	-	-	-	-	-	-	-
२६.	२३५- मिलमध्ये सूतीकापड तयार करणे व प्रक्रिया करणे.	२	१	८	५६०८	५४७४	१३४	१७७३६११	-	-

= :: तक्ता क्रमांक - ५.१ [पुटे चालु] :: =

- ६२ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
२७.	२३६- सुती कापडाचेर रंगाई, छपाई व प्रक्रिया करणे.	२	-	२	१२२	१२२	-	३५२१२	-	-
२८.	२४०- कच्ची लोकर, रेझिम व कृत्रिम धागे तयार करणे.	१	-	१	१३	१	१२	४०७३	-	-
२९.	२४५- रेझमी कापडाचे उत्पादन	२	-	१	१०	६	४	२९३९	१	१०
३०.	२६१- सर्व प्रकारचे धागे, सुतळी, दोर व जाळे तयार करणे.	६	२	४	३७	२२	८	१०५३१	-	-
३१.	२६३- ब्लॅकट, शाल, सतरंजी, दुसे या प्रकारच्या कापडाचे उत्पादन	३	३	-	-	-	-	-	-	-
३२.	२७०- लाकूड चिरणे व साफ करणे [प्लासवूड व्यतिरिक्त]	६८५	२१२	४१४	२१३५	२११४	२१	५७४३४२	५२	१८२
३३.	२७३- वेतकाम करणे	४	१	३	३३	३३	-	१००२०	-	-
३४.	२७४- लाकडाची औद्योगिक उत्पादने	९	१	८	५०	४८	२	१४४०७	-	-
३५.	२७९- लाकूड, बांबू, केन व गवताची उत्पादने	२	२	-	-	-	-	-	-	-
३६.	२८०- पल्प, कागद आणि कागदीबोर्ड, १२ वर्तमान पत्राच्या कागदासह तयार करणे.	१	१	११	४६६	४६४	२	१५०३३४	-	-
३७.	२८१- कागदा पासून व पेपर बोर्ड पासून १० पिशव्या व डबबे तयार करणे.	-	-	१०	१७७	१७७	-	५४२९८	-	-
३८.	२८२- कागद व पेपर बोर्डच्या वस्तु व पल्प पासूनची उत्पादने	२	-	२	५७	५१	६	१९१७७	-	-

क्रमशः.....

१	२	३३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
३९.	२८३-	विशेष उद्देशाकरीता कागद तयार करणे.	१	-	१	२४	२४	-	७२९७	-	-
४०.	२८४-	वृत्त पत्र, छपाई आणि प्रकाशन	७	-	६	३४९	३३७	७	१२१००२	१	२०
४१.	२८५-	नियतकालिके, पुस्तके, जरनलस अटलॉस, नकाशे इत्यादीचे प्रकाशन व छपाई.	२०	३	१७	१२२३	११९६	२७	३५८६३४	-	-
४२.	२८८-	पुस्तके बांधणी [इतराकरीता]	३	१	१	१३	१३	-	३८२४	१	५
४३.	२८९-	सुद्धण व प्रकाशना संबंधी इतर कामे जी इतरत्र दर्शविली नाहीत.	२०	-	१९	१०६६	१०४३	२३	३१७८४१	१	१०
४४.	२९०-	कातडीवर टॅनींग क्युरींग, फिनी शिंग रम्बॉसींग व जॅपानींग करणे. [चामडे कमाविणे]	३	-	२	२५	२५	-	७५८३	-	-
४५.	३००-	औद्योगिक ऑरग्यानिंक व इनऑरग्यानिंक रसायने तयार करणे.	८	-	८	१६०	१५४	६	४९९४९	-	-
४६.	३०१-	रासायनिक खते किटक नाशक औषधाचे उत्पादन	९	-	८	२१९	२०१	१८	६५७१७	१	१२
४७.	३०२-	प्राथमिक अवस्थेत प्लॅस्टीक व सिन्थेटिक रबरचे उत्पादन	५	१	३	१३	९१	२	२८०६९	१	८
४८.	३०३-	पेन्टस, वारनिंग व तत्संबंधी उत्पादने व रंग व शाईचे उत्पादने.	७	-	५	८६	८४	२	२५८८२	२	३०

= :: तक्ता क्रमांक - ५.१ [पुढे चालु] :: =

- ७१ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
४९.	३०४- झग व औषधी तयार करणे	१५	१	१४	२२७	८१७	११०	२७६३६२	-	-
५०.	३०५- अतरे, सुवासिक लोशन, हेअर ड्रेसिंग लोशन, टुथपेस्ट, शांपू व इतर सौंदर्य प्रसाधने.	१४	१	१२	२९८	१८९	१०९	९१९१८	१	५
५१.	३०७- आगपेटया तयार करणे.	१	-	१	२९	२९	-	८७६२	-	-
५२.	३०८- स्फोटके तयार करणे.	५	-	५	२०६	१८२	२४	६०१३१	-	-
५३.	३०९- रासायनिक पदार्थ तयार करणे	२	१	८	६५	५६	९	१८९२३	-	-
५४.	३१०- टायर्स व टयूब कारखाने	१०	२	८	९१	९०	१	२६२०४	-	-
५५.	३११- रबर प्लॅस्टीकची पादत्राणे तयार करणे	१	-	१	१२	७	५	३४९२	-	-
५६.	३१२- रबराची उत्पादने [जे इतरत्र दिलेले नाहीत]	८	-	६	४२४	४१०	१४	१२४८६२	२	२०
५७.	३१३- प्लॅस्टीकची उत्पादने [जे इतरत्र दिलेले नाहीत]	२६	५	२०	१९२२	१८९२	३०	५८५००१	१	१०
५८.	३१७- न्युक्लीयर जळणावरील प्रक्रिया	१	-	१	११	११	-	३४६२	-	-
५९.	३१९- इतर कोळशाची उत्पादने	२	-	१	९	९	-	२८३५	१	१०
६०.	३२०- बांधकामासाठी चिकण माती व विटाचे उत्पादन	४७	२	३४	५०२२	२९९५	२०२७	९६६०७७	४	२५३
६१.	३२१- काच व काचेचे साहित्य तयार करणे.	३	-	३	१६९	१४७	२२	५००६३	-	-

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - ५.१ [पूढे चालु] :: =

- ७२ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
६२.	३२३- चिक्ण मातीची भांडी तयार करणे.	३	-	३	११५	८४	३१	३५२५५	-	-
६३.	३२६- दगडाला आकार देणे बारीक करणे व दगडाच्या वस्तु तयार करणे.	८	-	७	११०	५८	३२	२२१४६	१	२०
६४.	३२७- अंतवेस्टॉस सिमेंट व इतर सिमेंटची उत्पादने	१४	-	१४	७७५	७४४	३१	२३१६१५	-	-
६५.	३२९- नॉनमेटलिक मिनरलची इतर उत्पादने	३१	४	२५	६७८	४३५	२४३	१६५८२७	२	२५
६६.	३३०- प्राथमिक स्वरूपाच्या लोखंड व पोलादाचे उत्पादन	२४	४	१९	१८५१	१७९९	५२	४८७३२७	१	५
६७.	३३१- लोखंड व पोलादाची औतकामे	४०	५	३२	२३८९	२३७५	१४	७४१९८५	३	७६
६८.	३३२- फेरो अलॉय ची उत्पादने	३	-	३	८०१	७८७	१४	२६७०१५	-	-
६९.	३३३- तांब्याचे उत्पादने	१	-	१	२६	२५	१	७९०५	-	-
७०.	३३४- ब्रासचे उत्पादन	१	-	१	२०	२०	-	६२५६	-	-
७१.	३३५- अल्युमिनियमचे उत्पादन	१०	२	८	२६२	२५८	४	१५२२६३	-	-
७२.	३३७- धातुचे कॉस्टींग करणे.	२०	४	१६	२२७५	२२६९	६	६६१५८२	-	-
७३.	३४०- बांधकाम विषयक धातुचे उत्पादन	३९	१४	२४	८४९	८४१	८	२६०२१७	१	९
७४.	३४१- पेट्रीकेटेड धातुचे उत्पादन	२९	२	२५	१०२४	१०१४	१०	२२९५५६	२	३२

क्रमशः.....

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
७५.	३४२- धातुपासुन फर्निचर व इतर वस्तु तयार करणे.	८	-	७	७५	७५	-	२२८४३	१	१५
७६.	३४३- हात अवजारे, वजने व जनरल हार्ड-वेअर तयार करणे.	१४	-	१४	४३१	४३४	७	१२६९०५	-	-
७७.	३४५- धातुला गिलावा करणे [पॉलिश क्लर्न] मेटल कोटिंग व ट्रीटमेन्ट	१	-	१	१०	१०	-	२८७८	-	-
७८.	३४६- धातुची इतर उत्पादने [यंत्र व यांत्रिक अवजारा व्यतिरिक्त]	१	-	१	२२	१८	४	६७०१	-	-
७९.	३५०- शेतीची यंत्र सासुग्री व सुटेभाग तयार करणे.	४	-	४	१४६	१४४	२	४५०६७	-	-
८०.	३५१- बांधकाम व खाणी संबंधी यंत्रसासुग्रीचे उत्पादन	२	१	१	८१	८१	-	२४५१०	-	-
८१.	३५२- बॉयलर बाष्प तयार करणारे प्लॉट तयार करणे.	३	१	२	९१	९१	-	२५६८७	-	-
८२.	३५३- खाद्य पदार्थाचे उत्पादन व कापडाचे उत्पादन करणारी यंत्रे तयार करणे.	२	१	१	२२	२१	१	६४९०	-	-
८३.	३५४- खाद्य पदार्थाचे व कापडाचे उत्पादन करणारी वा व्यतिरिक्त यंत्रा सासुग्रीचे उत्पादन.	१	-	१	६७	६७	-	२०१२९	-	-
८४.	३५७- यांत्रिक अवजारे व सुटेभाग तयार करणे.	११	३	८	१८७	१८५	२	५७३८३	-	-

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	
८५.	३६०-	विद्युत उद्योगाकरीता यंत्र सामुग्री व सुटेभाग तयार करणे.	१५	-	१२	२१६	२१२	४	४३१८९	३	५१
८६.	३६१-	इन्तुलेटेड वायर व केबल तयार करणे.	५	-	५	२३३	२२८	५	७२७४८	-	-
८७.	३६२-	सुकी व ओली बॅटरी व सेल तयार करणे	२	-	२	१९	१९	-	५५८४	-	-
८८.	३६३-	विद्युत लॅम्पसचे उत्पादन	६	१	५	४९	२०	२९	१४३६३	-	-
८९.	३६४-	विद्युत पखे व घरगुतीवापर साठी विद्युत उपकरणे तयार करणे.	१	-	१	१७	१७	-	५१४६	-	-
९०.	३६५-	रेडिओ वॉर्ड कास्टिंग, टेलिव्हिजन ट्रान्स्मिशन, रेडिओ रिमोट कन्ट्रोलची उपकरणे तयार करणे.	६	१	४	३२	१८	१४	१०३३८	१	७९
९१.	३६९-	रेडिओ ग्राफीक एक्सरे उपकरणे व विद्युत उपकरणे तयार करणे.	४	-	४	१५२	१५०	२	४५४६७	-	-
९२.	३७१-	लोकोमोटीव्ह वाहने व सुटेभाग तयार करणे.	१	-	१	२७	२७	-	८३०१	-	-

= :: तक्ता क्रमांक - ५.१ [पूढे चालु] :: =

- ७५ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
९३.	३७६- सायकली, सायकल ररक्षा व सुटेभाग तयार करणे.	१	१	-	-	-	-	-	-	-
९४.	३७९- पररवहन सामुग्री व सुटेभाग तयार करणे. जे इतरत्र वर्गीकृत केलेले नाहीत.	२	-	२	२२	२२	-	६७०८	-	-
९५.	३८०- मेडिकल सर्जिकल व सायंटीफिक उपकरणे तयार करणे.	३	-	३	२२	२२	-	६८०४	-	-
९६.	३८२- मनगटी घडयाळे व भिंतीची घडयाळे तयार करणे.	१	-	१	२८	९	१९	८५६७	-	-
९७.	३८९- इतर उत्पादने जे इतरत्र वर्गीकृत केलेले नाहीत.	५	-	३	२२५	१७८	४७	६९२०९	२	१५
९८.	३९३- औद्योगिक यंत्रसामुग्रीची व उपकरणांची दुस्ती.	१	-	१	१२२	१२२	-	२७७७३	-	-
९९.	३९७- लोकोमोटीव्ह व रेल्वे सामुग्रीची दुस्ती.	२	-	२	८४६	८३७	९	२३३३०५	-	-
१००.	३९८- जड मोटार वाहनाची दुस्ती	३८	४	३३	१६०९	१५८७	२२	५०२३९१	१	२५
१०१.	३९९- यंत्राची व यंत्रसामुग्रीची दुस्ती जे इतरत्र वर्गीकृत केलेले नाहीत.	२	१	१	९	९	-	२६७४	-	-
१०२.	४०१- विद्युत शक्तीचे वितरण	९	-	९	२५६०	२५२३	३७	११४२६५४	-	-
१०३.	४१०- गॅस निर्माण करणे व तिचे वितरण	५	२	३	२३५	२३२	३	७५०७१	-	-
१०४.	४२०- पाणी पुरवठा उदा. संकलन, शुध्दीकरण आणि वितरण	२	-	२	७७	७७	-	२७७८५	-	-

= :: तक्ता क्रमांक- ५.१ [पुढे चालु] :: =

- ७६ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१०५.	६१५- पेट्रोल व मोटार्डल तेलाचे उत्पादनाचा घाऊक व्यापार	२	१	१	२१	२१	-	६३०१	-	-
१०६.	६१५- औषधी व रसायनाचा घाऊक व्यापार.	१	-	१	५	५	-	१४१८	-	-
१०७.	६८२- मोटारचे जळणाऱ्या किरकोळ व्यापार	७७	२	७३	३६८	३६७	१	१२२५५२	२	१०
१०८.	२६१- कपडे धुनाई व रंगाई करण्याचे काम	२	-	२	३७	३६	१	११०१०	-	-
१०९.	२७३- मनगटी घड्याळ, भिंतीचे घड्याळ व ज्वेलरीची दुरुस्ती.	१	-	१	१७	१७	-	५१८२	-	-
११०.	२७९- दुरुस्ती करण्याचा उद्योग. [अवर्गीकृत]	१	-	१	६	६	-	२४७	-	-
जिल्हा वेरीज		१६१६	३३७	११८४	४८२६८	४३८९०	४३७८	१४०८५२६८	२५	१०८४

आधार :- मुख्य निरीक्षक कारखाने, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

= :: तक्ता क्रमांक- ५.२ :: =

चालु कारखान्याचे कामगारांच्या संख्यानुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण

- ७७ -

जिल्हा - नागपूर.

वर्ष : १९९०

अ.क्र.	प्रमुख उद्योग	समुह व त्याचे संकेतांक	१ कामगारांपर्यंत		१० ते १९ कामगार		२० ते ४९ कामगार		५० ते ९९ कामगार		१०० ते ४९९ कामगार		५०० ते ९९९ कामगार		१००० ते ४९९९ कामगार		५००० व त्यापेक्षा जास्त कामगार		संयुक्त	
			अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	
१.	००-	कृषि उत्पादने	-	-	-	-	१	३६	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	३६	
२.	-	नॉन मेटॅलिक खनिजाचे उत्पादन	-	-	१	१२	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	१२	
३.	२०-	खाद्य वस्तुचे उत्पादन	३९	१६१	१०	१३१	९	२४३	४	२७२	६	१७७३	-	-	-	-	-	३८	२५८०	
४.	२१-	खाद्य वस्तुचे उत्पादन	२२	१२६	१५	२२२	२	६२	१	८९	१	२३९	१	५५६	-	-	-	४२	१२९४	
५.	२२-	पेय व तंबाखुचे तपद्वार्थ तयार करणे.	३	१८	२	३४	१२	४४५	५	३२७	१	१००	-	-	-	-	-	२३	९२४	
६.	२३-	सुती कापड तयार करणे	-	-	४	६९	७	२२०	४	२८४	६	७३०	३	१९९९	२	५६०३	-	-	२६	८९०५
७.	२४-	लोकर, रेशीम व कृत्रिम तंतूचे कापड तयार करणे.	-	-	३	३३	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	३	३३	
८.	२५-	कापडाच्या वस्तु तयार करणे	२	१३	२	२४	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	४	३७	
९.	२७-	लाकडाच्या वस्तु फर्निचर इत्यादी	१७५८	१०	१२७	१	२५	२	१३९	१	३५८	-	-	-	-	-	-	४७७	२४०७	
१०.	२८-	कागद, कागदाच्या वस्तु मुद्र-प्रकाशन व संबंधित उद्योग	१२	८४	२४	३००	५७४	६	३८८	८	१३३९	१	७२०	-	-	-	-	७०	३४०५	

कमशा:.....

= :: तक्ता क्रमांक ५.२ [पुढे चालु] :: =

- ७८ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	
११.	२२- कातडी व कातडाच्या केताळ कातड्याच्या व कातड्याच्या पर्यायी वस्तु.	१	७	१	१८	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	२	२५
१२.	३०- मुलभूत रसायनी व रासा- यनिक पदार्थ	२४	१३७	१२	२६८	१७	५५५	५	३२५	४	७८३	-	-	-	-	-	-	-	६२	२१३८
१३.	३१- रबर प्लास्टीक पेट्रोलि- यम व कोळसा याचे पदार्थ व अनुइंधनाची प्रक्रिया.	१४	८६	१२	१५१	८	२४३	३	२११	३	२६२	१	८५६	-	-	-	-	-	४१	२५०२
१४.	३२- अधांतू खनिज पदार्थ	१४	१०५	२४	३३३	२२	७१७	१३	२३२	१८	३७५३	२	१३००	-	-	-	-	-	२३	७१४७
१५.	३३- मुलभूत धातू व मिश्र धातू	११	७०	१६	२२२	२८	२०८	११	७२१	१५	३२४७	३	१८३०	-	-	-	-	-	८४	७७०५
१६.	३४- धातूच्या वस्तू व सुठे भाग यंत्रे व सामुग्री सोडून	२३	१७५	३१	४०४	१३	३४५	-	-	२	१५४३	-	-	-	-	-	-	-	७६	२४६७
१७.	३५- परिवहन सामुग्री सोडून इतर सर्व यंत्र सामुग्री	२	११	६	७२	४	१०१	४	२२१	१	११२	-	-	-	-	-	-	-	१७	५२४
१८.	३६- परिवहन सामुग्री सोडून इतर सर्व यंत्र सामुग्री.	११	७७	१५	१९४	७	२२७	३	२४७	१	१०३	-	-	-	-	-	-	-	३७	८४८
१९.	३७- परिवहन सामुग्री व सुठे भाग	-	-	२	२२	१	२७	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	३	४२

क्रमशः...

::: तक्ता क्रमांक ५.२ [पुढे चालु] :::

-७९-

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	
२०.	३८-	उत्पादन करणारे इतर उद्योग	४	२७	३	४१	१	२८	-	-	१	१९४	-	-	-	-	-	-	२	२९०
२१.	३९-	भांडवली सामानाची दुरुस्ती	११	५५	४	६०	१४	४६१	५	३४१	३	८७७	१	८१७	-	-	-	-	३८	२६११
२२.	४०-	विद्युत निर्मिती, ट्रान्स्मिशन व वितरण	२	१६	३	४४	१	३०	१	६३	-	-	१	५९०	१	१८१७	-	-	९	२५६०
२३.	४१-	गॅस व बाष्पाचे निर्मिती आणि पार्श्वलाईनद्वारे वितरण.	-	-	-	-	-	-	३	२३५	-	-	-	-	-	-	-	-	३	२३५
२४.	४२-	पाणी पुरवठ्याची कामे	-	-	१	१६	-	-	१	६१	-	-	-	-	-	-	-	-	२	७७
२५.	६१-	लाकूड, कागद, कातडी, चामडे, जळण, पेट्रोलियम पदार्थ, सुगंधीत अत्तरे, कांच वगैरेचा घाऊक व्यापार	१	५	-	-	१	२१	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	४	२६
२६.	६८-	किरकोळ व्यापार [अवर्गीकृत]	७५	३७८	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	७५	३७८
२७.	९६-	वैयक्तिक सेवा	-	-	१	१२	१	२५	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	२	३७
२८.	९७-	दुरुस्ती सेवा	१	६	१	१७	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	२	२३
जिल्हा वेरीज			७३५	३३१५	२१०	२८४०	१६९	५२९३	७१	५००३	७८	१६८१३	१३	८६६८	३	७४२०	-	-	१२७९	४९३५२

टीप : १] अ= कारखान्यांची संख्या २] ब= कामगार

आधार :- मुख्य निरीक्षक कारखाने, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

=:: तक्ता क्रमांक - ५.३ ::=

कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्याचे वर्गीकरण

- ८० -

जिल्हा - नागपूर

वर्ष - १९९०

अ.क्र.	मुख्य उद्योगाचे व त्याचे संकेतांक	दिवसांची संख्या		६० दिवस किंवा त्याहून कमी		६१ ते १२० दिवस		१२१ ते १८० दिवस		१८१ ते २४० दिवस		२४१ ते ३०० दिवस		३०० हून अधिक दिवस		एकूण	
		अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित	अनुलेखित
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
१.	००-कृषि उत्पन्न	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	२	३६	-	-	१	३६
२.	१५- नॉन मेटॅलिक खनिजांचे उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	१	१२	-	-	-	-	-	१	१२
३.	२०- खाद्य वस्तूचे उत्पादन	-	-	१	२	४	२१	८	५५४	१२	४४	१३	५४३	२४	१२७६	६२	२४४०
४.	२१- खाद्य वस्तूचे उत्पादन	-	-	-	-	१	६	३	१५	४	२६६	१३	६५५	२१	३५२	४२	१२९४
५.	२२- त्रेष व तंबाखूचे पदार्थ तयार करणे	-	-	-	-	१	१६	-	-	-	-	८	३२८	१४	५६०	२३	९२४
६.	२३- सूती कापड तयार करणे	-	-	१	१९	५	२९८	७	४९७	-	-	५	२०२	८	७८८९	२६	८९०५
७.	२४- लोकर, रेशीम व कृत्रिम तंतूचे कापडे तयार करणे	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	१०	१	१३	२	२३
८.	२६- कापडाच्या वस्तू तयार करणे	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	१२	३	२५	४	३७
९.	२७- लाकडाच्या वस्तू, र्निचर इत्यादी	-	-	४	१६	९	३१	२१	७४	८३	२९६	२६३	१०५८	४५	७४३	४२५	२२१८
१०.	२८- कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण प्रकाशन व संबंधीत उद्योग	-	-	-	-	-	-	१	१४	-	-	३२	२२४९	३४	११०७	६७	३३७०
११.	२९- कातडी व कातड्याच्या, केसाळ कातड्याच्या व कातड्याच्या पर्यायी वस्तू	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	१८	१	७	२	२५

क्रमशः.....

==: तक्ता क्रमांक - ५३ [सूटे चालू] ==

- ८१ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	
१२.	३०-	मुलभूत रसायने व रासायनिक पदार्थ	-	-	-	-	-	४	२१	१	४	२२	१०२०	२७	१०२८	६४	२०८३	
१३.	३१-	रबर प्लॉस्टिक पेट्रोलियम व कोळसा- वाचे पदार्थ व अनुबंधनांची प्रक्रीया	-	-	-	-	-	-	-	३	२७	७	४२२	२७	२०२०	३७	२४६२	
१४.	३२-	अधातू खनिज पदार्थ	-	-	-	२	२२५	११	१४२४	२१	३२२०	२१	५७१	३१	१२०२	८६	६८४२	
१५.	३३-	मुलभूत धातू व मिश्र धातू	-	-	१	४५	-	-	१	१६	४	१६३	१३	१०४०	६१	६३६०	८०	७६२४
१६.	३४-	धातूच्या वस्तू व सूटे भाग यंत्रे व सामग्री सोडून	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१७	२३०	५५	२१८१	७२	२४११	
१७.	३५-	परिवहन सामग्री सोडून इतर सर्व यंत्र सामग्री	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	७२	१६	५१५	१७	५२४	
१८.	३६-	परिवहन सामग्री सोडून इतर सर्व यंत्र सामग्री [विद्युत यंत्र सामग्री व विद्युत उपकरणे]	-	-	१	७	-	-	१	६	-	-	६	१२४	२५	५११	३३	७१८
१९.	३७-	परिवहन सामग्री व सूटे भाग	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	११	२	३८	३	४२	
२०.	३८-	उत्पादन करणारे इतर उद्योग	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	१२	६	२५६	७	२७५	
२१.	३९-	भांडवली सामानांची दुरुस्ती	-	-	-	-	-	-	-	१	१२२	२	१०५०	२७	१४१४	३७	२५८६	
२२.	४०-	विद्युत निर्मिती, ट्रान्स्मिशन व वितरण	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	२	२५६०	२	२५६०	
२३.	४१-	गॅस बाबनाचे निर्मिती आणि गॅस लाईन द्वारे वितरण.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	२४	२	१४१	३	२३५	

क्रमशः...

=:: तक्ता क्रमांक - ५३ [पूरे चालू] ::-

- ८२ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८
२४	४२- गाणी गुरवठ्यांची कामे	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	२	७७	२	७७
२५	६१- लाकूड, कागद, कातडी, चामडे, जळण पेट्रोल जन्य पदार्थ, सुगंधित अत्तरे, कांच वेगवेगळे घाऊक व्यापार-	-	-	-	-	५	-	-	-	-	-	-	-	२	३६	२	३६
२६.	६८- कीरकोळ व्यापार [अवर्णिकृत]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	७३	३६८	७३	३६८
२७.	९६- वैयक्तीक सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	१	२५	१	१२	२	३७
२८.	९७- दुरुस्ती सेवा	-	-	-	-	-	-	१	६	-	-	-	-	१	१७	२	२३
जिल्हा बेरीज		-	-	८	८२	२२	६५७	५८	२६९७	१३०	४२२४	४३८	९८६६	५२८	३०७३५	११८४	४८२६८

टीप :- १] "अ" = कारखान्यांची संख्या, [२] "ब" = कामगार

आधार :- मुख्य निरीक्षक कारखाने, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

= :: तक्ता क्रमांक - ५०४ :: =

उद्योगांच्या महत्त्वाच्या बाबींची आकडेवारी

- ८३ -

वार्षिक उद्योग पाहणी - १९८९-९०

जिल्हा - नागपूर

[रूपाये - हजारात]

अ. क्र.	उद्योगांच्या संकेतांक	उद्योगांचा वर्णन	स्थिर भांडवल	खेळते भांडवल	सर्वकाम- गारांची संख्या	सर्व कर्म- चारी वर्ग	कामगारांचे वेतन	एकूण मिळकत	एकूण उत्पादन	एकूण निविष्टा	उत्पादनामुळे मुल्य वृद्धि
१	२		४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
१.	२० - २१	खाद्य व दहन	१२२६६८	१८९०२५	१७१७	२३५७	३२६६८	५७५२६	१३४६२२५	११२५०७८	१२००६२
२.	२२	पेय, तंबा ई तयार करणे	२६७७४	२८६७६	१३३६	१५७०	७५६७	११६१७	१२५६७६	१५०६६१	३९०५७
३.	२३	सूती काम	१५६५१२	१३४३४०	७३८३	८२५८	१२८०६७	१८६०६२	७२२०४६	५०६६१३	१८७३४२
४.	२४	लोकर रे. कापड तयार	०	२५	१४	१६	५०	६३	१३६	६५	७१
५.	२६	कापडांच्या	०	५४	४४	५३	२०	१४६	२६४	१३	२५०
६.	२७	लाकडाच्या इत्यादी	८९२२	३५२२	२२२	४११	४००२	६०८४	६००२२	५०७००	८४१२
७.	२८	कागद, कागदा मुद्रण प्रकाशन व वस्तू,	६४२९१	१७८८३	१८८२	२६२२	३८२२६	६४२००	२०६२४२	१३०६१५	६८०५५
८.	३०	मुलभूत रसायने व सायनिक सदार्थ	५८४६२	४०७४२	७००	१०३४	१०११५	२२४४७	३०१३२७	२१०२०५	८४२४०

क्रमशः....

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
९.	३१	रबर, प्लास्टिक, पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ व अनुद्धनाची प्रक्रीया	२३७६२७	६७४६२	१४२२	१८५१	२३४०८	३७८८६	६५६१४.१	५४२५८८	७३६२७
१०.	३२	अधातू खनिज पदार्थ	९४१६	५८०२	३२०७	३५०७	१०५१४	१३५३०	४४२८१	२७५८८	१५३१७
११.	३३	मुलभूत धातू व मिश्र धातू	४५८२७७६	६२४८४२	६१६४	८२०१	९०३१४	१७८६०४	४६४२२४३	३८०६१८८	७४२५५२
१२.	३४	धातूंच्या वस्तू व सूटे भाग यंत्रे व सामुग्री सोडून	४७२०३	५५१	७१६	२५२	१२४२२	२४४९४	२७४३८७	२३२४२२	३०७६०
१३.	३५	परिवहन सामुग्री सोडून इतर सर्व यंत्र सामुग्री	४४१३	४२४१	२०७	२६०	३२२२	६३२६	२४२५७	१२८१६	११५२७
१४.	३६	परिवहन सामुग्री सोडून इतर सर्व यंत्र सामुग्री	३४७६५	६६४५८	८३	१७१	१३७२	७२६८	१३४०३०	८६३२५	३२४१५
१५.	३७	परिवहन सामुग्री व सूटे भाग	८८७७६	१२५२०५	१५५२	२१५०	३२५७३	६७४६३	३४८०३३	२३४२६२	१०४२२२
१६.	३८	उत्पादन करणारे इतर उद्योग	१३८६१	४४१६	११२	१६२	१३०७	४०६३	६२८८१	५६०५३	५८८२
१७.	३९	भांडवली सामानाची दुरुस्ती	१०६४[-]	३७८	१७४	२४२	४८८२	७०२६	८२३७	१२१२	६२६६
१८.		इतर	७१२४२२	३०६२२०	१०४२५	१४२१६	११२२२२	२१८६७६	३५२७४२८	२९०२८२२	४७६८०१
		जिल्हा बेरीज	६१७०१०६	१३५१२८१	३७५४४	४८०४०	५२८५१२	९१४२४१	१२५५३८०३	१०१६१००३	२००८३४२

टीप :- १] उद्योग गट निहाय माहिती मोठ्या कारखाण्यासाठी दिली असून लहान कारखाण्यांची [नमुना निवडीवर] माहिती "इतर" समोर देण्यात आली आहे. २] आकडे संक्षिप्तांत दिल्या मुळे सर्व बेरजा जुळतीलच असे नाही.

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

रोजगार विनिमय केंद्रातील आंकडेवारी

[१९९० या वर्षाकरिता]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	बाब	माहिती १९९० वर्षाकरिता
१	२	३
१.	जाहीर केलेल्या रिकाम्या जागांची संख्या	४२९१
२.	सेवायोजनांचा उपयोग करणारे भालक	२२४
३.	पटावरील अर्जदारांची संख्या	२१६६०६
४.	नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांची संख्या	१४५४
	अ] खाजगी क्षेत्र	२२
	ब] सार्वजनिक क्षेत्र	१४३२
५.	नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांची संख्या	
	अ] अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती	८११
	ब] इतर	६४३
	क] एकूण	१४५४
६.	<u>राष्ट्रीय वर्गीकरणानुसार व्यवसाय</u>	
	१] व्यवसायिक, तांत्रिक आणि संबंधित कामगार	
	अ] नोंदणी केलेले	१२८२
	ब] नोकरी दिलेले	७९
	२] प्रशासकिय, शास्त्रीय आणि व्यवस्थापकीय कामगार.	
	अ] नोंदणी केलेले	१३८५
	ब] नोकरी दिलेले	-
	३] लेखनीक व तत्संबंधीचे कामगार	
	अ] नोंदणी केलेले	१२३७
	ब] नोकरी दिलेले	१९०
	४] विक्री कामगार	
	अ] नोंदणी केलेले	-
	ब] नोकरी दिलेले	-

१	२	३
५]	शेतकरी, मत्स्यव्यवसाय, शिकारी व संबंधीत कामगार	
	अ] नोंदणी केलेले	४१५
	ब] नोकरी दिलेले	५२२
६]	खाद्य कामगार	
	अ] नोंदणी केलेले	१७
	ब] नोकरी दिलेले	२
७]	वाहतूक व दळणवळण व्यवसायांतील कामगार	
	अ] नोंदणी केलेले	१०१३
	ब] नोकरी दिलेले	-
८]	क्रॉफ्ट्समन, उत्पादन प्रक्रिया कामगार [इतर ठिकाणी वर्गीकरण न झालेले कामगार]	
	अ] नोंदणी केलेले	१६७
	ब] नोकरी दिलेले	२१
९]	सेवा, खेळ व तत्सम कामगार	
	अ] नोंदणी केलेले	२२९१७
	ब] नोकरी दिलेले	५७०
१०]	इतर ठिकाणी वर्गीकृत न केलेले कामगार	
	अ] नोंदणी केलेले	१९२९३
	ब] नोकरी दिलेले	-
एकूण	अ] नोंदणी केलेले	४७७२६
	ब] नोकरी दिलेले	१४५४

टीप :- १९९० या वर्षात नोकरीस लागलेल्या उमेदवारांमध्ये दर्शविलेल्या संख्येत १९९० पूर्वी नोंदणी झालेल्या उमेदवारांचा सुधदा समावेश आहे.

आधार :- १] उपप्रादेशिक सेवायोजन अधिकारी, नागपूर.
२] उपप्रादेशिक सेवायोजन अधिकारी, विद्यापिठ व्यवसाय माहिती आणि मार्गदर्शन केंद्र, नागपूर.

==: तक्ता क्रमांक ५.६ ==

- ८७ -

व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम १९९०-९१ या वर्षाकरीता
जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	बाब	परिमाण	१९९०-९१
१	२	३	४
१.	<u>सेवायोजन केंद्रातील व्यवसाय मार्गदर्शन केंद्र :-</u>		
१.	वैयक्तिक मार्गदर्शन/व्यक्तिज्ञः अगर गटामध्ये सल्ला दिलेल्यांची संख्या	संख्या	४८४५
२.	सेवा योजन केंद्रामध्ये घेण्यांत आलेल्या गटाशी चर्चा	संख्या	४
३.	मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना नोकरीवर प्रशिक्षणासाठी/उमेदवारीसाठी दिलेल्यांची संख्या	संख्या	४८४९
२.	<u>विश्व विद्यालयीन सेवायोजन माहिती मार्गदर्शन केंद्रातील व्यवसाय मार्गदर्शन</u>		
[x] १]	वैयक्तिक मार्गदर्शन/व्यक्तिज्ञः अगर गटामध्ये सल्ला दिलेल्यांची संख्या	संख्या	-
[x] २]	सेवा योजन केंद्रामध्ये घेण्यांत आलेल्या गटाशी चर्चा	संख्या	-
[x] ३]	मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना नोकरीवर प्रशिक्षणासाठी/उमेदवारीसाठी दिलेल्यांची संख्या	संख्या	-

टीप :- [x] अ. क्र. २ मधील बाब क्र. १, २, ३ बाबतची माहिती उप-प्रादेशिक सेवायोजन अधिकारी, विद्यापिठ व्यवसाय माहिती आणि मार्गदर्शन केंद्र, नागपूर यांचेकडे जिल्हावार उपलब्ध नाही.

आधार :- उप-प्रादेशिक सेवायोजन अधिकारी, नागपूर.

= :::: तर्कता क्रमांक- ५.७ :::: =

- ८८ -

कर्मचारी गणना -१९८८ जिल्ह्यातील कर्मचा-यांची संख्या

जिल्हा :- नागपूर

बाब	शासकीय	जिल्हापरिषद	नगरपरिषद
१	२	३	४
वर्ग - १	१०६०	१६	-
वर्ग - २	१६७२	१८९	८
वर्ग - ३	२४१७९	७७८८	११४७
वर्ग - ४	९६०२	९८४	१०२२
एकूण १ ते ४	३६५१३	८९७७	२१७७
इतर वर्ग x ५ ते ९ व ०	६७७७	१८३५	१७७
एकूण १ ते ९ व ०	४३२९०	१०८१२	२३५४

टीप :- x-इतर वर्ग यामध्ये कार्यलयी आस्थापनेवरील आकस्मिक खर्चातून रोजमार दिले जाणारे रोजंदारीवरील, अंशकालीन मानसेवी, आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

==:.. तक्ता-क्रमांक - ५.८ ..:==

निरनिराळ्या उद्योगांतील रोजगार ३१ मार्च १९९१ ला संपणा-या वर्षाकरीता

- ८९ -

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	उद्योगाचे नाव	राष्ट्रीय उद्योग संकेतांक	माहिती द्वेषाच्या आस्थापनांची संख्या	कर्मचारी वर्गाची संख्या			
				शासकीय	निम- शासकीय	खाजगी	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८
१.	कृषि	०	३०	३०७५	२१६	-	३२९१
२.	खाणकाम	१	९	-	१४४०२	-	१४४०२
३.	वस्तु निर्माण	२ व ३	२७९	१०९८४	१०९८१	२४२८७	४६२५२
४.	बीज निर्माती व गॅस पाणि व सांडपाणि सेवा	४	१५	-	८११४	-	८११४
५.	बांधकाम	५	५०	६३८८	२१२२	१३८	८६४८
६.	घाऊक व किरकोळ व्यापार हॉटेल व्यवसाय	६	९५	-	८१	२२३७	२३१८
७.	परिवहन, गोदामे आणि दळणवळण	७	२४	४०५५७	४७५८	५२	४५३६७
८.	वित्त पुरवठा, विमा, स्थावर मालमत्ता आणि व्यापार विषयक सेवा	८	२२७	-	९१३१	२०८३	११२१४
९.	सामुहिक, सामाजिक आणि व्यक्तीगत सेवा	९	७०६	३२१४३	३८९१४	१५७९७	९३८५४
एकूण		-	१४३५	१००१४७	८८७१९	४४५९४	२३३४६०

आधार :- उप-प्रादेशिक सेवायोजन अधिकारी, नागपूर.

विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या

जिल्हा - नागपूर.

यंत्रणा	वर्ष	जिल्ह्यांतील संख्या		विद्युतीकरण झालेली गावे		विद्युतीकरण झालेली शहरे		एकूण विद्युतीकरण	
		गावे	शहरे	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१. महाराष्ट्र	३१ मार्च १९६१	१८९७	१२	२१६	२३५६३१	११	१४४०४१	२२७	३७९६७२
राज्य	३१ मार्च १९७१	१८९७	१२	६५५	३८००००	१२	७८७७००	६६७	११६७७००
विद्युत	३१ मार्च १९८१	१८८३	१३	१३०९	७९३०००	१३	१०८१०००	१३२२	१८७४००
मंडळ	३१ मार्च १९८६	१८७४	१६	१७५०	१११४०००	१६	१४६९२७९	१७६६	२५८३२७९
	३१ मार्च १९८७	१८७४	१६	१८७४	१११९५३२	१६	१४६९२७९	१८९०	२५८८८११
	३१ मार्च १९८८	१८७४	१६	१८७४	१११९५३२	१६	१४६९२७९	१८९०	२५८८८११
	३१ मार्च १९८९	१८७४	१६	१८७४	१११९५३२	१६	१४६९२७९	१८९०	२५८८८११
	३१ मार्च १९९०	१८७४	१६	१८७४	१११९५३२	१६	१४६९२७९	१८९०	२५८८८११
	३१ मार्च १९९१	१८७४	१६	१८७४	१११९५३२	१६	१४६९२७९	१८९०	२५८८८११
२. खाजगी	३१ मार्च १९६१	१८९७	१२	-	-	१	६४३६५९	१	६४३६५९
कंपनी	३१ मार्च १९७१	१८९७	१२	-	-	-	-	-	-
	३१ मार्च १९८१	१८८३	१३	-	-	-	-	-	-
	३१ मार्च १९८६	१८७४	१६	-	-	-	-	-	-
	३१ मार्च १९८७	१८७४	१६	-	-	-	-	-	-
	३१ मार्च १९८८	१८७४	१६	-	-	-	-	-	-
	३१ मार्च १९८९	१८७४	१६	-	-	-	-	-	-
	३१ मार्च १९९०	१८७४	१६	-	-	-	-	-	-
	३१ मार्च १९९१	१८७४	१६	-	-	-	-	-	-

= :: तक्ता क्रमांक - ५. ९ [पुढे चउलु] :: =

- ९१ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
जिल्हयांची एकूण बेरीज	३१ मार्च १९६१	१८९७	१२	२१६	२३५६३१	१२	७८७७००	२२८	१०२३३३१
	३१ मार्च १९७१	१८९७	१२	६५५	३८००००	१२	७८७७००	६६७	११६७७००
	३१ मार्च १९८१	१८८३	१३	१३०९	७९३०००	१३	१०८१०००	१३२२	१८७४०००
	३१ मार्च १९८६	१८७४	१६	१७५०	१११४०००	१६	१४६९२७९	१७६६	२५८३२७९
	३१ मार्च १९८७	१८७४	१६	१८७४	१११९५३२	१६	१४६९२७९	१८९०	२५८८८११
	३१ मार्च १९८८	१८७४	१६	१८७४	१११९५३२	१६	१४६९२७९	१८९०	२५८८८११
	३१ मार्च १९८९	१८७४	१६	१८७४	१११९५३२	१६	१४६९२७९	१८९०	२५८८८११
	३१ मार्च १९९०	१८७४	१६	१८७४	१११९५३२	१६	१४६९२७९	१८९०	२५८८८११
	३१ मार्च १९९१	१८७४	१६	१८७४	१११९५३२	१६	१४६९२७९	१८९०	२५८८८११

- टीप :-
- १] ३१ मार्च १९६१ नंतर खाजगी कंपनी नागपूर जिल्हयांत अस्तित्वात नाही.
 - २] ३१ मार्च १९८७ अखेर पर्यंत जिल्हयांतील गांवांचे व शहरांचे संपूर्णपणे विद्युतीकरण करण्यांत आले. यात प्रकल्प ग्रस्त १६ गांवांचाही समावेश आहे.
- आधार :-
- १] अधीक्षक अभियंता, नागपूर [ग्रामीण][प्र] विभाग, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, नागपूर.
 - २] मुख्य अभियंता, नागपूर शहर परिमंडळ, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - ५.१० :: =

वीजेचा वापर [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]

- ९२ -

जिल्हा - नागपूर.

[द्वार कि. वॉट तात्तामध्ये]

अ. क्र.	निर्मितीचा प्रकार	वीजेचा वापराचा प्रकार							संबंधितांची संख्या [कनेक्शनची संख्या]
		घरगुती	व्यापारी कामासाठी व लघुशक्तीसाठी वीज	औद्योगिक	सार्वजनिक दिवाबत्ती	कृषि	इतर	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१.	थर्मल	२७३४३३	५३१५१	३५३६९०	१२६७३	३१८२६	६३९२९	७८८७०२	४७९१९१
२.	हॉयड्रो	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	इतर	-	-	-	-	-	-	-	-
	एकूण	२७३४३३	५३१५१	३५३६९०	१२६७३	३१८२६	६३९२९	७८८७०२	४७९१९१

टीप :- मागील वर्षीच्या तुलनेत "व्यापारी कामासाठी व लघुशक्तीसाठी" "सार्वजनिक दिवाबत्ती" व "इतर" यामध्ये वीजेचा वापर कमी झालेला आहे.

- आधार :-
- १] मुख्य अभियंता, नागपूर शहर परिमंडळ, मराठ्ठ राज्य विद्युत मंडळ, नागपूर.
 - २] कार्यकारी अभियंता, बांधकाम - कृति व परीक्षण, विभाग क्र. १ म. रा. वि. मंडळ, नागपूर.
 - ३] कार्यकारी अभियंता, बांधकाम - कृति व परीक्षण, विभाग क्र. २ म. रा. वि. मंडळ, नागपूर.
 - ४] कार्यकारी अभियंता, बांधकाम - कृति व परीक्षण विभाग, म. रा. वि. मंडळ, काटोल.

आर्थिक गणना १२८०

बिगर कृषि आस्थापना

आस्थापना-व स्वकार्यरत उद्योगासह

जिल्हा - नागपूर.

बाब	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१	२	३	४

[एक] सर्व प्रकारच्या आस्थापना एकत्र

१.१	आस्थापनाची संख्या	२७८२७	६४७१६	९२६१३
१.२	मालकीच्या प्रकारानुसार संख्या			
	अ] सहकारी	४१६	९३८	१३५४
	ब] सार्वजनिक	३३१२	२६८८	६०००
	क] खाजगी	२४१६९	६१०९०	८५२५९
१.३	मालकांचा विशेष सामाजिक गट [एकूण संख्येची टक्केवारी]			
	अ] अनुसूचित जाती	१२.५७	१०.४४	११.०८
	ब] अनुसूचित जमाती	१०.६५	१३.९२	१२.९४
१.४	जागेविरहीत कार्यान्वित असलेल्या संस्थांची एकूण संख्येची टक्केवारी	१६.४२	१९.३८	१८.४९
१.५	शक्तीवर चालणा-या संस्थांची एकूण संख्येची टक्केवारी.	१५.६६	१२.६३	१३.५४

[दोन] सर्वसाधारणपणे काम करणा-या कामगारांची संख्या

अ]	एकूण कामगार	८७४००	२३१२२७	३१८६२७
ब]	वेतनावर काम करणारे	५४४२६	१४२०५८	१९६४८४
क]	वेतनावरील कामगारांची एकूण कामगारांची टक्केवारी	६२.२७	६१.४४	६१.६६
ड]	कामगारांची प्रतिस्थापना सरासरी संख्या	३	३	३

आधार :- अर्थ व तांखियकी संचालनालय, मुंबई.

प्रमुख उद्योग गटानुसार बिगर कृषि आस्थापनांची संख्या व सर्वसाधारणपणे

नेहमी काम करणा-या कामगारांची संख्या

जिल्हा - नागपूर

अ.क्र.	बाब	ग्रामीण अस्थापना [कामगार]	नागरी अस्थापना [कामगार]	एकूण अस्थापना [कामगार]
१	२	३	४	५
१.	खाणकाम	१४५ [५१७४]	१८ [७१७]	१६३ [५८९१]
२.	उत्पादन व दुस्स्ती सेवा	१३३११ [३१९७१]	२३८३७ [८५२६१]	३७१४८ [११७२३२]
३.	वीज, गॅस व पाणी	१९० [४७७४]	१३६ [३६२३]	३२६ [८३९७]
४.	बांधकाम	१६१ [४०९४]	३८७ [११११]	५४८ [५२०५]
५.	घाऊक फिरकोळ व्यापार	६२२० [८८७१]	२३६७९ [४२७६६]	२९८९९ [५१६३७]
६.	निवासी गृहे व उपकार गृहे	१०२४ [२०९९]	२४९१ [८४७०]	३५१५ [१०५६९]
७.	वाहतूक	१४३ [४७६]	३४०५ [१३८८४]	३५४८ [१४३६०]
८.	साठवणूक व वखार	२८३ [६७४]	४७८ [१२७१]	७६१ [१९४५]
९.	दळणवळण	१५८ [३७५]	१३६ [३३४७]	२९४ [३७२२]
१०.	अर्थ व पुरवठा विभा, मालमत्ता व घदेविषयक सेवा	३५८ [६६४८६]	२०५९ [९४५६]	२४१७ [१५९४२]
११.	सामुहीक सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा.	५८९३ [२२२७६]	७९९० [६२७३२]	१३८८३ [८५००८]
१२.	इतर	११ [१३०]	११० [५८९]	१२१ [७१९]
१३.	सर्व प्रमुख उद्योग गट	३७८९९ [८७४००]	६४७१६ [२३१२२७]	९२६१३ [३१८६२७]

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

महत्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषि आस्थापनांची संख्या

जिल्हा - नागपूर

अ. क्र.	उद्योग गट	उद्योग गट संकेतांक	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१	२	३	४	५	६
१.	उत्पादन व दुरुस्ती सेवा	२, ३	१३३११	२३८३७	३७१४८
२.	घाऊक व किरकोळ व्यापार	६	६२२०	२३६७९	२९८९९
३.	सामुहीक व सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा	९	५८९३	७९९०	१३८८३
४.	दाहतूक	७	१४३	३४०५	३५४८
५.	निवास गृहे व उपहार गृहे	६	१०३४	३४९१	३५१५
६.	अर्थ पुरवठा, विमा, मालमत्ता व धंदे विषयक सेवा.	८	३५८	२०५९	२४१७
७.	साठवणूक व वखार	७	२८३	४७८	७६१
८.	बांधकाम	५	१६१	३८७	५४८
९.	गॅस व पाणी	४	१९०	१३६	३२६
१०.	दळणवळण	७	१५८	१२६	२८४
११.	खाणकाम	१	१४५	१८	१६३
१२.	इतर	.x	११	११०	१२१
१३.	सर्व प्रमुख उद्योग गट	x	२७८९७	६४७१६	९२६१३

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

महत्वाच्या उद्योग गटानुसार बिगर कृषि भास्थापनांतील

कामगारांची संख्या

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	उद्योग गट	उद्योग गट संकेतांक	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१	२	३	४	५	६
१.	उत्पादक व दुरुस्ती सेवा	३, ३	३१९७१	८५३६१	११७२३२
२.	सामाजिक व सामुहिक व्यक्तीगत सेवा	९	२२३७६	६२७३२	८५००८
३.	घाऊक व किरकोळ व्यापार	६	८८७१	४२७६६	५१६३७
४.	अर्थ पुरवठा, विमा, मालमत्ता धंदेविषयक सेवा.	८	६४८६	९४५६	१५९४२
५.	वाहतूक	७	४७६	१३८८४	१४३६०
६.	निवासी गृहे व उपहार गृहे	६	२०९९	८४७०	१०४६९
७.	बीज गॅस व पाणी	४	४७७४	३६२३	८३९७
८.	खाणकाम	१	५१७४	७१७	५८९१
९.	बांधकाम	५	४०९४	११११	५२०५
१०.	दळणवळण	७	३७५	३३४७	३७२२
११.	साठवणूक व वखार	७	६७४	१२७१	१९४५
१२.	इतर	x	१३०	५८९	७१९
१३.	सर्व प्रमुख उद्योग गट	x	८७४००	२३१२२७	३१८६२७

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

==: तक्ता क्रमांक - ५.१५ ==

- १७ -

बिगर कृषि सहकारी आस्थापना [सर्व उद्योग गट एकर]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	बाब	ग्रामीण	नागरी	एकूण
१	२	३	४	५
१.	सहकारी औद्योगिक संस्थांची संख्या	४१६	९३८	१३५४
२.	वीजेवर चालणा-या संस्थांची एकूण संख्येची टक्केवारी.	३.३७	५.५४	४.८७
३.	सहकारी औद्योगिक आस्थापनात सर्वसाधारणपणे काम करणारे कामगार			
अ]	एकूण संख्या	४७२६	९५८१	१४३०७
ब]	प्रती आस्थापना कामगाराची संख्या	११	१०	२१

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

प्रमुख उद्योग गटानुसार सहकारी आधुनिक संस्था व रोजगार यांची संख्या

जिल्हा - नागपूर

अ. क्र.	उद्योग गट	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्थापना	रोज-गार	आस्थापना	रोज-गार	आस्थापना	रोज-गार
१	२	३	४	५	६	७	८
१.	खाणकाम	५	९९८	४	२२८	९	१२२६
२.	उत्पादन व दुरुस्ती सेवा	३५	३५४	१६०	३००६	१९५	३३६०
३.	बीज, गॅस व पाणी	३	२०	२	३३	५	५३
४.	बांधकाम	३	१३२७	-	-	३	१३२७
५.	घाऊक व किरकोळ व्यापार	१२०	२४१	३१५	७६१	३३५	१००२
६.	निवास गृहे व उपहार गृहे.	१	५	२३	१८८	२४	१९३
७.	वाहतूक	२	३	९	४४	११	४७
८.	साठवणूक व वित्तार	१०	५०	१५	१९	२५	६९
९.	दळणवळण	७	१६	३	३०	१०	४६
१०.	अर्थ पुरवठा, विमा, मालमत्ता धंदेविषयक सेवा	१०२	११८१	११६	११०३	२१८	२२८४
११.	सांख्यिक व सामाजिक व्यक्तीगत सेवा	१२८	५३१	३९१	४१६९	५१९	४७००
१२.	इतर	-	-	-	-	-	-
१३.	सर्व प्रमुख उद्योग	४१६	४७२६	९३८	९५८१	१३५४	१४३०७

टीप :- सहकारी उद्योग या सहकारी संस्था आहेत कारण सहकारी प्रकाराखालील स्वयं कार्यरत उद्योग नाहीत.

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

उत्पादन व दुरुस्ती सेवा या गटातील संस्थेची एकूण संख्या व नेहमी काम

करणा-या कामगारांची आकारमान गटानुसार संख्या

जिल्हा - नागपूर.

रोजगारांचा आकारमान गट [संख्या]	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणाच्या व्यक्तींची संख्या
१	२	३	४	५	६	७
१ - २	७०४	१०४३	१७१३	२२२१	२४१७	४०३४
३	११५	३४५	२२१	२२७३	११०६	३३१८
४	२९	३२६	७२९	२२१६	८२८	३३१२
५	२०	४५०	५२७	२२८५	६८७	३४३५
६ - ९	१४३	१०२७	१०७१	७५६२	१२१४	८५८९
१० - १२	८२	११३२	४३२	५२९३	५१४	६४२४
२० - ४२	६०	१८७८	१०७	२२७९	१६७	४८५७
५० पेक्षा जास्त	५१	७३३५	८२	२३०७२	१३३	३०४०७
सर्व आकारमान गट	१३४४	१३६०६	५७२२	५०७७०	७०६६	६४३७६

आधार := अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

==: तक्ता क्रमांक - ५.१८ ==

- १०० -

घाऊक व किरकोळ व्यापार संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या

कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या

जिल्हा - नागपूर.

रोजगारांचा आकारमान गट [संख्या]	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
	आस्था- पन्नाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणाऱ्या व्यक्तींची संख्या	आस्था- पन्नाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्था- पन्नाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
१	२	३	४	५	६	७
१ - २	५१७	८२८	२४६२	४४७६	२१८६	५३०४
३	९४	२८२	११२८	३५९४	१२२२	३८७६
४	३४	१३६	६३५	२५४०	६६२	२६७६
५	१०	५०	३७२	१८६०	३८२	१९१०
६ - ९	१५	१०३	४८१	३३४०	४९६	३४४३
१० - १९	१८	२२६	१४३	१७४०	१६१	१९६६
२० - ४९	३	६६	२८	७५१	३१	८१७
५० व त्यापेक्षा जास्त	-	-	३	७२८	३	७२८
सर्व आकारमान गट	६९१	१६९१	५३२९	१९०२९	६०२०	२०७२०

अरघार :- - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम

करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या

जिल्हा - नागपूर

रोजगार आकारमान गट [संख्या]	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
१	२	३	४	५	६	७
१ - २	२०७४	२९२७	१५७९	२५३६	३६५३	५४६३
३	२२५	६७५	३९४	११८२	६१९	१८५७
४	१४८	५९२	२६२	१०४८	४१०	१६४०
५	११७	५८५	२०३	१०१५	३२०	१६००
६ - ९	२५२	१८०३	४३२	३१८०	६२१	४९८३
१० - १९	१३९	१८७९	४९०	६६५५	६२९	८५३४
२० - ३९	६८	१९३६	४०७	१२१२२	४७५	१४०५८
५० व त्यापेक्षा जास्त	१४	८४७६	२०२	२९४२०	२१६	३७८९६
सर्व आकारमान गट	३०३७	१८८७३	३९७६	५७१५८	७०१३	७६०३१

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

सर्व उद्योग गट मिळून एकत्र संस्थांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या

कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या

जिल्हा - नागपूर.

रोजगार आकारमान गट [संख्या]	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्था- पनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
१	२	३	४	५	६	७
१ - २	३२५२	५७३४	६८७४	११८७१	१०८२६	१७६०५
३	६१३	१८३९	३२०९	९६२७	३८२२	११४६६
४	३९३	१५७२	१९९१	७९६४	२३८४	९५३६
५	२८०	१४००	१४२९	७१४५	१७०९	८५४५
६ - ९	५१६	३७०२	२४०२	१७०५४	२९१८	२०७५६
१० - १९	३०३	४०६९	१३६६	१७६०३	१६६९	२१६७२
५० व त्यापेक्षा जास्त	१५५	३३१७९	३७४	६८२७६	५२९	१०१४५५
सर्व आकारमान गट	६३८८	५६७५५	१८३३८	१५९८५२	२४७२६	२१६६०७

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

विविध प्रकारच्या सहकारी संस्था [३०.६.१९९१ अखेर]

जिल्हा - नागपूर

अ. क्र.	संस्थेचा प्रकार	संस्थांची संख्या
१	२	३
१.	<u>सहकारी शेती पत संस्था</u>	
१.१	जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका	१
१.२	प्राथमिक कृषि सहकारी संस्था	५८३
१.३	शेतकरी सेवा संस्था	-
१.४	लॅम्पस सहकारी संस्था	१३
१.५	धान्य बँका	-
१.६	इतर [संस्थेचा प्रकार घावा]	-
२.	<u>बिगर शेती पत संस्था</u>	
२.१	<u>प्राथमिक सहकारी बँका</u>	
	अ] नागरी बँका	११
	ब] कर्मचारी पत संस्था	३८०
२.२	<u>इतर बिगर शेती पत संस्था</u>	
	अ] कर्मचारी पत संस्था	-
	ब] नागरी इतर पत संस्था आणि इतर [भिस्ती, थ्रिफ्ट आणि पत संस्था वगैरे]	१५०
	क] इतर [नांव घावे]	-
३.	<u>पणन संस्था</u>	
३.१	<u>जिल्हा पणन संस्था</u>	
	अ] सर्व साधारण उद्येश	१
	ब] विशेष उद्येश	-
३.२	<u>प्राथमिक पणन संस्था</u>	
	अ] सर्व सामान्य [तालुका खरेदी विक्री संघ]	१३
	ब] विशेष	-
३.३	इतर [नांव घावी]	
	[कापूस पणन, प्राथमिक फळे, भाजीपाला/व इतर पिक पणन]	४

१	२	३
४.	<u>उत्पादन संस्था</u>	
४.१	साखर कारखाने	३
४.२	इतर कृषि प्रक्रिया संस्था [भात/तेल/जिनिंग मिल वगैरे]	२४
४.३	विणकर सहकारी संस्था [हातमाग व यंत्रमाग]	४८४
४.४	सूतगिरण्या	४
४.५	इतर औद्योगिक संस्था	३४०
४.६	दुध संस्था	२२८
४.७	दुध संघ	१
४.८	मत्स्य व्यवसाय संस्था/संघ	७५
४.९	शेती संस्था	५
४.१०	लिफ्ट इरिगेशन संस्था [सिंचने संस्था]	२२
४.११	वन कामगार संस्था/संघ	३४
४.१२	इतर	१०४

५.	<u>सामाजिक संस्था</u>	
५.१	ग्राहक भांडार	३३६
५.२	गृह निर्माण संस्था	१०८४
५.३	कामगार कंत्राटदार संस्था/संघ	१०५
५.४	परिवहन संस्था [वाहतूक]	८
५.५	इतर	१०

एकूण सर्व प्रकारच्या संस्था ४०२२

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, नागपूर.

जिल्ह्यांतील सर्व प्रकारच्या संस्थांची माहिती [३०.६.९१ ला संपणा-या वर्षाकरिता]

जिल्हा - नागपूर.

[रूपये आणि सभासद संख्या हजारात]

अ. क्र.	बाब	संख्या
१.	२.	३.
१.	संस्था	४०२२
२.	एकूण सभासद	८३१
३.	भरणा झालेले भाग भांडवल	४३३८०९
	वरील पैकी सरकारी भाग भांडवल	१३२४७५
४.	स्वतःचा निधी	२५०५४५
५.	ठेवी	९०४९१७
६.	खेळते भांडवल	३६१९१९४
७.	निश्चिळ दिलेली कर्जे	१११९१५९
८.	खरेदीची किंमत	३८६९४५
९.	विक्री किंमत	६६१४१७
१०.	<u>नफा मिळालेल्या</u>	
	[अ] संस्था	२०२२
	[ब] रक्कम	९६२५७
११.	<u>तोट्यांतील</u>	
	[अ] संस्था	१४६०
	[ब] रक्कम	१२००१८

टिप :- ना नफा ना तोटा असलेल्या एकूण संस्था ५४० आहेत.

आधार:- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, नागपूर.

जिल्हयांतील सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची लेखा परिक्षा वर्गाप्रमाणे

वर्गवारी [३०.६.१९९१ रोजीची]

जिल्हा - नागपूर

अ.क्र.	जिल्हा / तालुका	लेखा परिक्षा वर्ग				वर्गीकरण न केलेल्या	लेखापरिक्षा		एकूण सहकारी संस्था
		अ	ब	क	ड		न झालेल्या	न झालेल्या	
जिल्हयांतील एकूण संस्था		१०५	३१५	१३४६	१४	९	२२३३	४०२३	
<u>तालुका</u>									
१.	नागपूर [शहर]	-	-	-	-	-	-	२३८३	
२.	नागपूर [ग्रामीण]	-	-	-	-	-	-	१४६	
३.	हिंगणा	-	-	-	-	-	-	१११	
४.	कामठी	-	-	-	-	-	-	१५१	
५.	काटोल	-	-	-	-	-	-	१४१	
६.	नरखेड	-	-	-	-	-	-	११४	
७.	सावनेर	-	-	-	-	-	-	२३१	
८.	कळमेश्वर	-	-	-	-	-	-	१५१	
९.	रामटेक	-	-	-	-	-	-	१०७	
१०.	पारशिवणी	-	-	-	-	-	-	१०१	
११.	मौदा	-	-	-	-	-	-	१०९	
१२.	उमरेड	-	-	-	-	-	-	१३२	
१३.	भिवापूर	-	-	-	-	-	-	६७	
१४.	कुही	-	-	-	-	-	-	७८	

टीप :- जिल्हा पातळीवर एकत्रिकरण [वैयक्तिक लेखा परिक्षानुसार] होत असल्यामुळे तालुका निहायमाहिती उपलब्ध नाही.

आधार :- जिल्हा विशेष लेखापरिक्षक सहकारी संस्था, नागपूर.

जिल्ह्यांतील राज्य आणि जिल्हा पातळीवारी सहकारी बँकांचे कार्य

[वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर

[रुपये - हजारात]

अ. क्र.	बँकाचा प्रकार	बँकाच्या शाखा	सभासद		भाग-भांडवल	राखीव व इतर निधी	ठेवी	खेऱे भांडवल	अल्प मुदतीचे कर्जे		
			संस्था सभासद	वैयक्तिक सभासद					रोखपुत [कॅश क्रेडीट]	देयकातील सुट	कर्ज
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
१.	महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक मुंबई.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२.	जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, नागपूर.	८१	२०८६	२२८	२८४१८	६५६१५	५९९९८४	८३०४८५	१२५४९८	-	२६५५४
३.	जिल्हा औद्योगिक सहकारी बँक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
४.	महाराष्ट्र राज्य सहकारी कृषि व ग्रामीण विकास बँक लिमिटेड, मुंबई. जिल्हा - शाखा नागपूर.	१४	३८५	२९९१३	१३२०१	राज्य पातळीवर	राज्य पातळीवर	राज्य पातळीवर	-	-	-

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - ६.४ [पूढे चालु] :: =

- १०८ -

अ. क्र.	बँकाचा प्रकार	शेतीच्या हंगामी कामासाठी [अल्प मुदती]	मध्यम मुदतीचे कर्जे	दिर्घ मुदतीचे कर्जे	येणे कर्ज			थेकलेले कर्ज		
					अल्प मुदतीचे	मध्यम मुदतीचे	दिर्घ मुदतीचे	अल्प मुदतीचे	मध्यम मुदतीचे	दिर्घ मुदतीचे
१	२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१
१.	महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, मुंबई.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२.	जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, नागपूर.	१३१२००	१४९५३०	१२३४७	२९१२५२	१४९५३०	१२३४७	९४७१४	१८०४४	३५३
३.	जिल्हा औद्योगिक सहकारी बँक.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
४.	महाराष्ट्र राज्य सहकारी कृषि व ग्रामीण विकास बँक लिमिटेड, मुंबई. जिल्हा - शाखा नागपूर.	-	-	३७१३७	-	-	१२११०६	-	-	१७८४३

टीप :- महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, मुंबई करीता माहिती जिल्हा स्तरावर उपलब्ध होऊ शकत नाही.

आधार :- १] जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, नागपूर.
२] महाराष्ट्र राज्य सहकारी कृषि व ग्रामीण विकास बँक लिमिटेड, मुंबई.
जिल्हा शाखा, नागपूर.

जिल्ह्यांतील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांचे कार्य [वर्ष ३० जून १९९१ रोजीची]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजारत]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	संस्थांची संख्या	एकूण खातेदारांची संख्या	सभासद			भाग- भांडवल	संतभ पैकी सरकारी भांडवल	राखीव आणि हतर निधी	संस्थेने घेतलेले एकूण ऋण	
				एकूण	लहान खातेदार सभासद	मोठे खातेदार सभासद					इतर सभासद
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
जिल्हा एकूण		५८३	२०९२७१	१८४८३२	६९९८५	१०१४०४	१३४४३	३५३८३	८६९	४९०५	२२८००७
तालुका											
१.	नागपूर	५९	१४२५३	१४११८	४५३९	९४९२	८७	२५४६	१३	४५७	१२४१३
२.	हिंगणा	५२	१६०९६	१३६६२	४०८२	९२३०	३५७	३३३६	१९	१४०	१९०१४
३.	कामठी	३५	१०१८४	९६०६	१३५१	७५३१	७२४	२०७२	१२	१६	-
४.	काटोल	४१	२७२४६	२१३९९	५०९०	९४४५	६८६४	३०४९	२०४	१४५	२०७८९
५.	नरखेड	५८	१५४५४	१५४५४	८९७०	६०८६	३९८	३६९४	३०	२७०	२६२४४
६.	सावनेर	६६	१९९५६	२१६८७	९६१३	११६८२	३९२	२४९५	५१	५२९	१०७२९
७.	कळमेश्वर	४८	१५७२६	१५६८८	७१६६	६६२५	१८९७	२७७६	१०९	२०३	१९५५८
८.	रामटेक	११	११३४०	४५५५	१२६७	३२८८	-	९०	४३	३०४	१२६७७
९.	पारशिवनी	४६	१४९८९	१२६४९	४२८५	८३६४	-	२६४९	३५	४६१	२५८७३
१०.	मौदा	५४	१४८६३	१४०९६	६९६९	७०२२	१०५	४५१७	३१	११२०	३७४९२
११.	उमरेड	३८	१५०८८	१३०७४	३५८६	८००९	१४७९	३०२१	११	८६३	१४०९३
१२.	भिवानपूर	२९	१२२४९	११८७१	५१८६	६५४१	१४४	२३२४	२९३	२६०	१२०१४
१३.	कुडी	४६	२१८२७	१६९६६	७८८१	८०८९	९९६	२८१४	१८	१३७	१७१११

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	खेळते भांडवल	एकूण दिलेली कर्जे [अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीचे]		येणे कर्ज [अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीचे]		एकूण कर्जाची थकबाकी [अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीचे]		३ वर्षांपेक्षा कमी वर्षे कर्जाची थकबाकी		तीन वर्षांपेक्षा अधिक वर्षे कर्जाची थकबाकी	
			कर्जदार	कर्जाची रक्कम	बाकी असलेले सभासद	रक्कम	थकबाकीदार	रक्कम	थकबाकीदारांची संख्या	रक्कम	थकबाकीदार	रक्कम
१	२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३
	जिल्हा एकूण	३१६८६६	२५८६२	१३८५२५	५११००	२३६५०८	३००६०	८३८७२	१७२००	५७५२२	१२८६०	२६२७३
	<u>तालुका</u>											
१.	नागपूर	१६०६३	१८२०	११५७८	३६५६	१०८०१	१४१५	४०१०	८५२	२५८५	५६३	१४२५
२.	हिंगणा	२४६५०	२८५७	११२८०	८०८४	१८४२५	२५६१	७०५७	१०११	३२५८	१५५०	३७२२
३.	कामठी	१७४२१	८७०	६४२६	२२५२	१४१११	१५७८	५५२५	१२४५	४६०१	३३३	२२४
४.	काटोल	२४८३३	२२००	२८१७	५७६५	१८४२८	३५०६	५०५५	१४२७	२७७४	२०७२	२३८१
५.	नरखेड	२८७०५	२६३४	२१४१२	५२८१	२६१२२	३२६५	२७३०	१७८०	७३५२	१४८५	२३७८
६.	सावनेर	१६२६१	१२८८	७८३६	४४६२	१२५४४	२६७०	६५२४	१२२२	३२१२	१३७८	२६७५
७.	कळमेश्वर	१७२६४	१५३०	८५८२	३७२३	१३४३४	२३४८	६०११	६२७	२४२०	१६५१	३५२१
८.	रामटेक	२०२७२	८०६	६६६८	१०५०	१२४०८	७२४	२४५२	५४१	३१३६	१८३	३२३
९.	पारशिवनी	३२६३२	२०६८	१३५७१	४३७१	२७०२२	२१६७	८४३५	१५०३	६२७७	६६४	२१५८
१०.	मौदा	४७६२८	३८१२	१७५५८	६७८७	३६७५३	२७१०	१०१२२	१७०२	७२६२	१००८	२८६०
११.	उमरेड	२२३४०	१८६४	८६०६	३६६७	१३१५७	१८०३	५८६२	१५५५	५१२२	२४८	७४०
१२.	भिवापूर	२०८३४	१३२८	६०३१	३३२४	१३२३२	२०६६	५५००	१३५५	४२७२	७११	१२३८
१३.	कुही	२६४२३	२०७८	८४५३	५८२२	१२८४०	३२४७	७४२८	२२४०	५६०७	१००७	१८२१

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था नागपूर.

जिल्ह्यांतील शेतकरी सेवा संस्थेचे कार्य

[३०.६.१९९१ ला संपणा-या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	संस्थांची संख्या	एकूण खातेदारांची संख्या	सभासद				भाग-भाडवल	स्तंभ ९ पैकी सरकारी भाग-भाडवल	राखीव आणि इतर निधी	संस्थेने दिलेले एकूण कर्ज	खेते भाडवल
				एकूण	महान खातेदार सभासद	मोठे खातेदार सभासद	इतर सभासद					
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
जिल्हा एकूण												

तालुका

- १. नागपूर
- २. हिंगणा
- ३. कामठी
- ४. फाटोल
- ५. नरखेड
- ६. सावनेर
- ७. कळमेश्वर
- ८. रामटेक
- ९. पारशिवनी
- १०. मौदा
- ११. उमरेड
- १२. भिवापूर
- १३. कुडी

नि रं क

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	एकूण दिलेली कर्जे [अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीचे]				घेणे कर्जे [अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीचे]		एकूण कर्जाची थकबाकी [अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीचे]		३ वर्षांपेक्षा कमी वर्षे कर्जाची थकबाकी		तीन वर्षांपेक्षा अधिक वर्षे कर्जाची थकबाकी	
		कर्जदार	कर्जाची रक्कम	बाकी असलेले सभातद	रक्कम	थकबाकी-दार	रक्कम	थकबाकी-दारांची संख्या	रक्कम	थकबाकीदार	रक्कम		
१	२	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३		
	जिल्हा एकूण	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	तालुका												
१.	नागपूर												
२.	हिंगणा												
३.	कामठी												
४.	काटोल												
५.	नरखेड												
६.	सावनेर												
७.	कळमेश्वर												
८.	रामटेक												
९.	पारशिवनी												
१०.	मौदा												
११.	उमरेड												
१२.	भिवापूर												
१३.	कुंही												

नि रं क

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - ६.७ :: =

जिल्हयांतील लॅम्पस [LAMPS] संस्थांचे कार्य [३०. ६. १९९१ ला संपणा-या वर्षाकरीता]

- ११३ -

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	संस्थांची संख्या	एकूण खातेदारांची संख्या	सभासद				भाग भाडवल	स्तंभ ९ पेकी सरकारी भाग-भाडवल	राखीव आणि इतर निधी	संस्थेने घेतलेले एकूण कर्ज	खेळते भाडवल
				एकूण	लहान खातेदार सभासद	मोठे खातेदार सभासद	इतर सभासद					
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
जिल्हा एकूण		१३	६७८३	६७८३	३८९९	२८८४	-	१६३	१३०	२	८५९	१०२३
<u>तालुका</u>												
१.	नागपूर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२.	हिंगणा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	कामठी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
४.	काटोल	३	४८१२	४८१२	३२२०	१५९२	-	५०	३०	-	५४६	५८९
५.	नरखेड	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
६.	सावनेर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
७.	कळमेश्वर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
८.	रामटेक	१०	१९७१	१९७१	६७९	१२९२	-	११३	१००	२	३१३	४३४
९.	पारशिवनी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१०.	मौदा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
११.	उमरेड	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१२.	भिवापूर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१३.	कुही	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - ६.७ [पूढे चालु] :: =

- ११४ -

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	एकूण दिलेली कर्जे [अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीचे]		येणे कर्जे [अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीचे]		एकूण कर्जाची थकबाकी [अल्प, मध्यम व दीर्घ मुदतीचे]		३ वर्षे पेक्षा कमी वर्षे कर्जाची थकबाकी		तीन वर्षांपेक्षा अधिक वर्षे कर्जाची थकबाकी	
		कर्जदार	कर्जाची रक्कम	बाकी असलेले रक्कम सभासद	रक्कम	थकबाकी-दार	रक्कम	थकबाकी-दारांची संख्या	रक्कम	थकबाकी-दार	रक्कम
१	२	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३
	जिल्हा एकूण	२८४	६५९	२१९९	६५९	३१५	४३६	-	-	३१५	४३६
	<u>तालुका</u>										
१.	नागपूर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२.	हिंगणा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	कामठी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
४.	काटोल	२२०	४४६	२१३५	४४६	३१५	४३६	-	-	३१५	४३६
५.	नरखेड	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
६.	सावनेर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
७.	कळमेश्वर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
८.	रामटेक	६४	२१३	६४	२१३	-	-	-	-	-	-
९.	पारभिवनी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१०.	मौदा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
११.	उमरेड	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१२.	भिवानपूर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१३.	कुटी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, नागपूर.

तक्ता क्रमांक ६.८
जिल्हयांतील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थानी दिलेले पीक कर्जे

[३०.६.१९९१ ला संपणा-या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

"[रुपये - हजारात]"

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	एकूण	अन्न धान्ये									
			गहू	भात	ज्वारी वगैरे धान्ये [ज्वारी, बाजरी, मका, इत्यादी.]	डाळी	इतर	कापूस	गळीताची धान्ये	उस	ताग मैदा	इतर
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
	जिल्हा एकूण	९९७३२	७६८	१११४२	१८०५७	२२७	१७२	३१३२१	९११८	२०७८	-	२६८४९
	तालुका											
१.	नागपूर	१०७६७	२१०	-	४४९४	२१०	-	५२७२	५३	-	-	५२८
२.	हिंगणा	११७९२	३४	-	५७२९	-	-	५९८४	२९	-	-	१६
३.	कामठी	५४०६	१८०	१०६०	८५	-	२०	७०	१७२	९३	-	३७२६
४.	काटोल	७९४९	१११	३४१	१५८१	-	-	२०५१	१६४१	-	-	२२२४
५.	नरखेड	१८३४८	३	३६२	५४५	-	१४२	७१९४	३१८५	-	-	६९१०
६.	सावनेर	६३०६	९	-	२२५३	-	७	३४९९	४९	१२	-	४७७
७.	कळमेश्वर	५७४०	२३	-	१७३६	२	-	१९६९	८०	४	-	१९२६
८.	रामटेक	१९७१	-	१४२३	-	-	-	-	-	५४८	-	-
९.	पारशिवनी	८६२१	१०७	१९८७	११६८	-	-	२९९१	-	१२३९	-	११२९
१०.	मौदा	७७४७	९१	४७६७	-	-	-	-	६९	७२	-	२७४८
११.	उमरेड	६९६०	-	२७७	४२२	१४	-	२१०४	२४१२	-	-	१७३१
१२.	भिवानपुर	३८८३	-	३६९	-	-	-	१८७	१४६	-	-	३१८१
१३.	कुहो	४२४२	-	५४९	४४	१	३	-	१२८२	११०	-	२२५३

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, नागपूर.

= :: त्रुता क्रुतांक ६. ९ :: =

११६ -

जिल्हयांतील शेतकरी सेवा संस्थानी दिलेली पीक क्षेत्रे

[३०. ६. १९९१ ला संपणा-या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजारात.]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	एकूण	अन्न धान्ये									
			गहू	भात	ज्वारी	वर्गीय धान्ये [ज्वारी, बाजरी, मका, इत्यादी]	डाळी	इतर	कापूस	गळीताची धान्ये	उस	ताग आणि मेस्टा
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
	जिल्हा एकूण	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	तालुका											
१.	नागपूर											
२.	हिंगणा											
३.	कामठी											
४.	काटोल											
५.	नरखेड											
६.	सावनेर											
७.	कळमेश्वर											
८.	रामटेक											
९.	पारशिवनी											
१०.	मौदा											
११.	उमरेड											
१२.	भिवापूर											
१३.	कुही											

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, नागपूर.

जिल्ह्यातील आदिवासी शेतकरी संस्थानी दिलेली पीक कर्जे [३०.६.१९९१ ला संपणा-या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये- हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	एकूण	अन्न धान्ये									
			गहू	भात	ज्वारी वर्गीय धान्ये [ज्वारी, बाजरी, मका, इत्यादी]	डाळी	इतर	कापूस	गळीताची धान्ये	उस	ताग व मॅस्टा	इतर
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
	जिल्हा एकूण	५७१	-	२३८	१११	-	-	५०	७१	-	-	१०१
	तालुका											
१.	नागपूर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२.	हिंगणा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	कामठी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
४.	काटोल	२८७	-	२५	१११	-	-	५०	-	-	-	१०१
५.	नरखेड	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
६.	सावनेर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
७.	कळमेश्वर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
८.	रामटेक	२८४	-	२१३	-	-	-	-	७१	-	-	-
९.	पारशिवळी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१०.	मौदा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
११.	उमरेड	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१२.	भिवापूर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१३.	कुही	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, नागपूर.

तक्ता क्रमांक - ६. ११

जिल्हयांतील विंगर कृषि पत संस्थेचे कार्य [३०-६-१९९१ ला संपणा-या वर्षाकरीता

-- ११८ -

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजाराने]

अ. क्र.	प्रकार	संस्था संख्या	सभासद	भाग भाडवल	राखीव व इतर निधी [रुपये]	ठेवी [रुपये]	खेळते भाडवल	अग्रिम [रुपये]	वसूल झालेले [रुपये]	येणे. [रुपये]	थकीत [रुपये]
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
<u>प्राथमिक सहकारी बँक</u>											
१.	नागरी बँका	११	८८८०४	४६६४६	६१०३१	७९८१६६	१०९२६०८	६५४१८५	३३३४४०	६६५१०२	१०९०७५
२.	कर्मचारी पतपेढी आणि इतर	३८०	२१६९५६	११२९१२	२२०७०	३१०८८	३९७५५९	१६७३६४	१३५७७७	२०९१७७	५३४१
<u>इतर विंगर शेती</u>											
१.	नागरी बँका	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२.	कर्मचारी पतपेढी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	इतर [नागरी पतपेढी]	१५०	४२२८३	४७१०	८२७	७५५४	६७२३३	२६६४८	१५९६४	२७८३८	९०२०

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, नागपूर.

जिल्ह्यांतील जिल्हा आणि प्राथमिक पणन संस्थेचे कार्य

[३०. ६. १९९१ ला संपणा-या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजारत]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या	खेळते भांडवल	खरेदीची किंमत			विक्रीची किंमत		
					कृषी उत्पादन	शेतीच्या गरजेच्या वस्तू	उपभोग्य वस्तू	स्वतःच्या मालकीचे	अडत्या म्हणून	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
	जिल्हा एकूण	१८	१६१३०	४७५९६	२८४९	७००४९	३००१४	१४५३६८	२७७४३	१७३१११
	जिल्हा स्तरीय संस्था	२	१४०८	८७०१	७१४	१०६९६	९७०२	११६७७	७८९०	१९५६७
	तालुका									
१.	नागपूर	१	६२३	२३४५	-	१०७९	५२२	३९४२	१८१८	५७६०
२.	हिंगण	१	७७६	६३९२	-	८५४४	-	१७०८८	२०८०	१९१६८
३.	कामठी	२	२७८	३६५	-	१३४८	-	२६९६	१९९०	४६८६
४.	काटोल	१	१९४५	५०८२	७०४	५४३६	६२३६	१२६६९	२२७०	१४९३९
५.	नरखेड	१	१६१७	१७७९	-	३८३	-	२९९०	१६३५	४६२५
६.	सावनेर	१	८९८	४८३६	१३६०	२०९	-	१६२४१	२५०	१६४९१
७.	कळेमेश्वर	१	२०५६	२१५३	-	५७०४	२३८२	१३४०२	२९	१३४३१
८.	रामटेक	१	१७०५	१७०४	-	४३८७	३६६७	१३२०३	१९००	१५१०३
९.	पारशिवनी	२	११२१	४२२१	७१	८२२०	४९६३	२१८८८	२४६५	२४३५३
१०.	मौदा	१	६६६	२२६६	-	७६	९७	२०	१२००	१२२०
११.	उमरेड	२	१५११	४५२१	-	१०९९१	८९४	८३१३	११६५	९४७८
१२.	भिवापूर	१	६००	१४८६	-	१९०२	९५४	३९०२	१५११	५४१३
१३.	कुर्ही	१	९१६	१७४२	-	११०८४	५९७	१७३३७	१५४०	१८८७७

कमशा.....

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	कृषी उत्पन्नाची विक्री [अडते व मालक म्हणून]							शेतिला आचमयक वस्तुची विक्री [अडते व मालक म्हणून]					उपभोग्य वस्तुची विक्री	
		मात व तांदूळ	गहू	इतर अन्नधान्ये	कापूस	गळीताची धान्ये	डाळी	इतर	एकूण	खते	बियाणे	कृषि औजारे	इतर	एकूण	एकूण
१	२	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
	जिल्हा एकूण	-	-	१९३५	५४०९९	-	-	२४८७	५८५२९	४३५८९	७०७०	६०९२	१६१९८	७२८६९	४१७२९
	जिल्हा स्तरीय संस्था	-	-	-	४	-	-	२४८७	२४९१	४३१८	५५६	१०६३	५७४१	११६७७	५३९९
	<u>तालुका</u>														
१.	नागपूर	-	-	-	-	-	-	-	-	१०२४	१९०	१२६	२७४	१६१४	७१४
२.	हिंगण्ण	-	-	-	-	-	-	-	-	५३७१	१७५०	२२५	११९८	८५४४	-
३.	कान्ही	-	-	-	-	-	-	-	-	३१९	४९	७६९	३१	११६८	-
४.	काटोल	-	-	-	१२८७४	-	-	१२८७४	४९७१	६७५	३६४	४४३	६४५३	७४४४	-
५.	नरखेड	-	-	-	-	-	-	-	१२०५	२८	११३	५२	१३९८	-	
६.	सावनेर	-	-	-	-	-	-	२५३०९	२४२९	१३६१	५४८	४९०४	९२४२	७५०३	
७.	कळमेश्वर	-	-	१८५२	२३४५७	-	-	-	४२५४	५६५	२१०	१११५	६१४४	२०४०	
८.	रामटेक	-	-	-	-	-	-	-	४२५९	२२९	३०	१३०	४६४८	३९८५	
९.	पारशिवनी	-	-	८३	१७७६४	-	-	१७८४७	६७७६	१०७४	३८२	१६६६	९९०१	५२९२	
१०.	मौदा	-	-	-	-	-	-	-	२५२९	४	८४	१०	२६२७	९१	
११.	उमरेड	-	-	-	-	-	-	-	२४४१	५१७	२८०	४४४	३६८२	९४९	
१२.	धिवापूर	-	-	-	-	-	-	-	१४४३	१९	५५५	११०	२१२७	२२६९	
१३.	कुही	-	-	-	-	-	-	-	२२५०	५०	१३४४	-	३६४४	६०३५	

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, नागपूर.

जिल्ह्यांतील उत्पादक संस्था आणि सामाजिक सेवा संस्थांचे कार्य

[वर्ष २०-६-१९९१ ला संपणा-या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजारात]

अ.क्र.	संस्थेचा प्रकार	संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या	भागभांडवल [रुपये]	राखीव आणि इतर निधी [रुपये]	खर्चते भांडवल [रुपये]
१	२	३	४	५	६	७
१. उत्पादक संस्था						
१.१	साखर कारखाने	३	१०२९७	५८४०००	६२१००	उ.ना.
१.२	इतर कृषि प्रक्रिया संस्था	२४	११८३२	३८७४	७४९६	२०२३१
१.३	विणकर संस्था	४८४	४२०४०	१७००४	६५८२	१५३२९८
१.४	सूत गिरण्या	४	४०७४	६४१७२	१४५०२१	२४५७११
१.५	इतर औद्योगिक संस्था	३४०	२३३००	९००६	२६२१	३०३६९
१.६	दुग्ध व्यवसाय संस्था	२२८	१४८१३	१०९०७	३४७७	८९९३
१.७	दुग्ध व्यवसाय संघटना	१	११४	१२५७	३४५०	१४८८१
१.८	मत्स्य व्यवसाय संस्था/संघ	७४	७२३१	१८२४	६६१	४३२१
१.९	शेती संस्था	५	७२७	४१	७०	८३३
१.१०	उपसा जल सिंचन संस्था	२२	२१४८	६८२	२२	७०३९
१.११	वन कामगार संस्था/संघ	३४	२२६९	१३६	६१७	२६२८९४
१.१२	इतर	१०४	२४२१	२५४८	८५	४२२५
२. सामाजिक सेवा संस्था						
२.१	ग्राहक भांडार	३३६	८५६३८	५९२४	२८९४	३२०६१
२.२	गृह निर्माण संस्था	१०८४	५६८२२	१७०५५	५४.६९	४३३६१३
२.३	कामगार कंत्रटदार संस्था/संघ	१०५	६३५८	५८०	३३४	४७४३
२.४	परिवहन संस्था	८	३२४	८६	११	९५४
२.५	इतर	१०	३३६८	१५८४	२१०३	५१०५

टीप :- उ.ना. = उपलब्ध नाही.

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था नागपूर.

जिल्ह्यांतील उत्पादक संस्था आणि सामाजिक सेवा संस्था यांचे महत्वाचे कार्य

[३०. ६. १९९१ ला संपणा-या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	संस्थेचा प्रकार	बाब	परिमाण	साध्य
१	२	३	४	५
१.	<u>साखर कारखाने</u>	अ] गाळलेल्या उसाचे वजन ब] गाळलेल्या उसाची किंमत क] उत्पादीत साखरेचे वजन ड] उत्पादीत साखरेची किंमत	हजार टन लाख रुपये हजार टन लाख रुपये	१६५ ४३० १६२ १०२५४
२.	<u>प्राथमिक सहकारी संस्था</u>	अ] चालू माग ब] सूत खरेदी क] उत्पादन ड] विक्री	संख्या लाख रुपये लाख रुपये लाख रुपये	१११२२ १७३७ ३६६७ ३७८७
३.	<u>सूत गिरण्या</u>	अ] चात्यांची संख्या ब] उत्पादीत सूत	संख्या १०० हजार टन	५९० ४
४.	<u>इतर औद्योगिक संस्था</u>	अ] कच्चा माल खरेदी ब] उत्पादन क] विक्री	लाख रुपये लाख रुपये लाख रुपये	१७ २४ १९
५.	<u>दुग्ध व्यवसाय संस्था</u>	अ] खरेदीची किंमत ब] विक्रीची किंमत	लाख रुपये लाख रुपये	उ. ना. उ. ना.
६.	<u>दुग्ध व्यवसाय संघटना</u>	अ] खरेदीची किंमत ब] विक्रीची किंमत	लाख रुपये लाख रुपये	३८५ ४०२
७.	<u>मत्स्य व्यवसाय संस्था</u>	अ] पकडलेल्या माश्यांची किंमत ब] विक्रीची किंमत	लाख रुपये लाख रुपये	२. ५८ ३. २८
८.	<u>मत्स्य व्यवसाय केंद्रीय संस्था</u>	अ] पकडलेल्या माश्यांची किंमत ब] विक्रीची किंमत	लाख रुपये लाख रुपये	उ. ना. उ. ना.
९.	<u>शेती संस्था</u>	अ] कसलेले क्षेत्र ब] उत्पादन	१०० हेक्टर लाख रुपये	४ २
१०.	<u>उपसा जलसिंचन संस्था</u>	अ] भिजलेले क्षेत्र	१०० हेक्टर	१७

१	२	३	४	५
११.	<u>वन कामगार संस्था</u>	अ] दिलेली कुपे ब] वन उत्पादनाची किंमत	संख्या लाख रुपये	निरंक निरंक
१२.	<u>घाऊक ग्राहक भांडारे</u>	अ] खरेदीची किंमत ब] विक्रीची किंमत	लाख रुपये लाख रुपये	२५२ २६६
१३.	<u>प्राथमिक ग्राहक भांडारे</u>	अ] खरेदीची किंमत ब] विक्रीची किंमत	लाख रुपये लाख रुपये	७१४ ९२१
१४.	<u>गृह निर्माण संस्था</u>	अ] बांधलेल्या घरांची किंवा गाळ्यांची संख्या	संख्या १००	२५
१५.	<u>कामगार कंत्रटदार संस्था</u>	अ] चर्षात हाती घेतलेली कामे ब] हाती घेतलेल्या कामांची अंदाजीत किंमत क] दिलेली मंजूरी	संख्या लाख रुपये लाख रुपये	१४६ १०२ ४९

टीप :- बाब ११ करीता माहिती निरंक समजण्यात यावी कारण वन खात्याने कूप देणे बंद केले आहे.

बाब. २ [अ] मागाच्या गणने मध्ये चालू माग कमी झाल्याचे आढळते.

बाब. ५ अ व ब ची माहिती जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था याचे कडून उपलब्ध करून देण्यात आलेली नाही.

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, नागपूर.

जिल्ह्यातील नियंत्रित बाजार वेठांची माहिती [३० जून १९९१ ला संपणा-या वर्षाकरिता]

जिल्हा - नागपूर

[परिमाणू-टनांमध्ये मुल्य-हजार रुपये]

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	बाजार वेठेचे नांव	बाजार वेठ्या प्रकार	उप-बाजार वेठांची संख्या	वार्षिक आवक									
					१. भात [धान]		२. तांदूळ		३. गहू		४. ज्वारी		५. कापूस	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
					परिमाणू	मुल्य	परिमाणू	मुल्य	परिमाणू	मुल्य	परिमाणू	मुल्य	परिमाणू	मुल्य
	जिल्हा एकूण			२१	१८१४६६	६४४२००	५७२२२	२८८८३०	१२७११	३८७६१	५७३०	१०५७६	२८६१८	२०९३२८
	<u>तालुका</u>													
१.	नागपूर	नागपूर	कृषि उत्पन्न											
२.	हिंगणा		बाजार समिती		१८१२४५	६४३४१९	५५१०४	२७२७६२	५७८२	२०२२६	३७०१	७३३२	१२४६२	९२०७६
३.	कामठी													
४.	काटोल	काटोल	---	१	-	-	-	-	१४१	५५५	३६१	५१७	७२७	५११८
५.	नरखेड	नरखेड	---	२	-	-	-	-	१४	४२	४५	६३	२००	१४३९
६.	सावनेर	सावनेर	---	१	-	-	८१८	३३२१	३२७५	८४४१	१३१३	२१८२	५६४२	४१६२३
७.	कळमेघवर	कळमेघवर	---	२	-	-	-	-	१४	४७	१४२	२२७	२४७८	१८०१८
८.	रामटेक	रामटेक	---	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
९.	गारशिवनी	गारशिवनी	---	१	१९२	६७९	-	-	२६७४	६८३४	१०८	१६५	२५४२	१७७६४
१०.	मौदा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
११.	उमरेड	उमरेड	---	३	२९	१०२	१२०२	५३४३	५१५	१८२५	५३	८०	४५६७	३३२९०
१२.	भिवापूर	भिवापूर	---	१	-	-	११२	३८४	२९३	७८०	७	१०	-	-
१३.	कूही	मांडळ	---	१	-	-	३	१३	३	११	-	-	-	-

::: तक्ता क्रमांक - ६.१५ [पुढे चालू] :::

- १२५ -

अ.क्र.	जिल्हा/ तालुका	बाजार पेठेचे नांव	बाजार पेठेचा प्रकार	उप- बाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक									
					६ तूर	७ मुग	८ उड्डि	९ हरभरा	१० जवस	१६ परिमाण	१७ मुल्य	१८ परिमाण	१९ मुल्य	२० परिमाण
	जिल्हा एकूण			२१	१४३८१	१३२४७४	५८०	३२१२	४५१	३१६३	५१७८	३४६७४	२३७१	२२४३६
	तालुका													
१.	नागपूर	नागपूर	कृषि उत्पन्न बाजार समिती	२	८५०२	८४२६३	५१६	३५२२	२६५	१८२८	३२००	२२२०४	२०७४	२५२६३
२.	हिंगणा			१	६७४	६११६	२५	१५५	२३	६५०	५८४	३५११		
३.	कामठी			२	-	-	-	-	२	१३	१	६		
४.	काटोल			१	३७३६	३६२२८	२	५७	५	३२	२४१	५८०६	२३	२५५
५.	नरखेड			२	१०६	१०८१	-	-	-	-	१२	११५	७४	४८
६.	सावनेर			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
७.	कळमेष्टवर			१	३१	३७५	-	-	-	-	-	-	-	-
८.	रामटेक			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
९.	भारशिवनी			१	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१०.	मौदा			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
११.	उमरेड	३	११५८	१०००३	२७	१६६	७४	४८७	४०१	२८२८	१६८	१२३२		
१२.	भिवापूर	१	२३	८४३	३	१२	२	६२	१२	१२४	२८	३३६		
१३.	कूही	१	७४	६६६	-	-	३	२१	१३	८०	७४	२०२		

क्रमशः.....

==: तक्ता क्रमांक - ६.१५ [मूढे चालु] ==

- १२६ -

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	बाजार वेठेचे नांव	बाजार वेठेचा प्रकार	उप-बाजार वेठांची संख्या	वार्षिक आवक												
					११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१		
					भूईमुग	तिळ	सोयाबिन	सुकलेली मिरची	संत्री	एकूण							
					परिमाण	मुल्य	परिमाण	मुल्य	परिमाण	मुल्य	परिमाण	मुल्य	परिमाण	मुल्य	परिमाण	मुल्य	
१	२	३	४	५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	
जिल्हा एकूण					२१	२७९३	२२७२६	३९	५०७	६००९४	३३५७९५	१८५४६	२९५२५६	४९१४७	१८१७८३	४३९३४४	२२३८४२८
तालुका																	
१.	नागपूर	नागपूर	कृषि उत्पन्न बाजार समिती	१	९६३	१०८६	३३	३३८	३९११५	२२२८४७	१६८७५	२६९२७३	१८८३१	६९६७८	३४८६६८	१७५१८२३	
२.	हिंगणा																
३.	कामठी																
४.	काटोल	काटोल	"	१	७२२	४४०३	-	-	२२८६	१२२३५	-	-	७४३९	२७५२४	१३०५२	६०७८४	
५.	नरखेड	नरखेड	"	२	३९०	३०३९	-	-	११९०	६०११	-	-	२३१०	८५४७	४१५२	१९१६०	
६.	सावनेर	सावनेर	"	१	७१८	६१९८	११	१४२	८२४	४५६३	-	-	१२६२	४६०६	१८५७७	११३४५४	
७.	कळमेश्वर	कळमेश्वर	"	२	-	-	-	-	५२	२८१	-	-	१९३०५	७१४२८	२२१२०	९१२४५	
८.	रामटेक	रामटेक	"	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
९.	गारशिवनी	गारशिवनी	"	१	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	५५४७	२५७१७	
१०.	मौदा	मौदा	"	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
११.	उमरेड	उमरेड	"	३	-	-	२	२७	१५२६६	८३१०७	४६३	७४०८	-	-	२३९२५	१४६५९८	
१२.	भिवानूर	भिवानूर	"	१	-	-	-	-	-	-	७५३	११२९५	-	-	१३१७	१३८५३	
१३.	कृही	माटळ	"	१	-	-	-	-	१३६१	६७५१	४५५	७२८०	-	-	१९८६	१५७२४	

/टीप :- संत्री " बैलगाडी " परिमाणांत दिले आहे.

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, नागपूर

जिल्ह्यांतील सावकारांची संख्या आणि त्यांनी दिलेली कर्जे

[३१ जुलैला संपणा-या वर्षासाठी वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजारात]

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	सावकारांची संख्या	व्यापारांना दिलेले कर्जे	व्यापा-या व्यतिरिक्त दिलेले कर्जे	एकूण
१	२	३	४	५	६
	जिल्हा एकूण	७३९	२०९७	२२१०४६	२२३१४३
	<u>तालुका</u>				
१.	नागपूर [शहर]	५११	-	१७८५२६	१७८५२६
२.	नागपूर [ग्रामीण]	९	-	१५९६	१५९६
३.	हिंगणा	६	-	२६१	२६१
४.	कामठी	२९	-	३३९४	३३९४
५.	काटोल	१०	-	४८४८	४८४८
६.	नरखेड	३	-	२५५	२५५
७.	सावनेर	१८	-	३०८६	३०८६
८.	कळमेश्वर	१	-	-	-
९.	रामटेक	१७	-	२३३५	२३३५
१०.	पारशिवनी	१०	-	४००३	४००३
११.	मौदा	८	-	१८०	१८०
१२.	उमरेड	७२	-	१८१५६	१८१५६
१३.	भिवापूर	१९	२०९७	२१८८	४२८५
१४.	कुही	२६	-	२२१८	२२१८

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, नागपूर.

सार्वजनिक संस्थामार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्यकीय सुविधांची तालुकावार माहिती [वर्ष-१९९०]

जिल्हा - नागपूर

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	संख्या					खाटाची संख्या [त्यापैकी]		उपचार केलेले आंतररुग्ण [संख्या शेकड्यात]			उपचार केलेले बाह्यरुग्ण [संख्या शेकड्यात]				
		रुग्णा-दवा-लये	प्रसूती-खाने गृहे	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	डॉक्टर व वैद्य	परिचारिका	रुग्ण	स्त्रिया-साठी	पुरुष	स्त्रिया मुले	पुरुष	स्त्रिया मुले				
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
	जिल्हा रुग्ण तालुका	२६	१३५	३६	४८	८६३	१८७३	४९३८	१९८५	५४७	२१०३	१८०३	३५८	२२३४०	३७१६३	१७३२०
१.	नागपूर	१२	७०	१०	३	७०१	१३८८	४२३४	१६७७	५३२	२०३५	१६३१	२८३	१९२४७	३३३११	१४६९३
२.	हिंगणा	-	५	-	४	११	३४	३४	१६	-	१	४	-	१४७	१९०	११८
३.	कामठी	२	३	३	२	१५	४३	८७	५३	१०	१०	१७	३	२४६	४५१	९८
४.	काटोल	१	७	२	३	१५	३८	५०	२२	-	३	९	४	२६७	३२३	२४४
५.	नरखेड	१	१०	२	४	१३	३९	७३	२१	-	५	६	x	२९३	३४६	२४६
६.	सावनेर	२	४	२	५	१९	५९	७३	४०	-	२४	७४	५४	५४४	६३१	५०८
७.	कळमेश्वर	१	५	२	३	१०	३१	५२	१६	-	-	२	७	२३१	२४५	२१७
८.	रामटेक	३	२	२	५	१५	५३	१०८	४६	-	८	१८	५	४२१	४९१	३८४
९.	पारशिवनी	१	३	१	५	१२	३८	४८	१६	-	३	६	-	१७६	२३९	१६६
१०.	मौदा	-	५	-	३	१०	३०	१८	१८	-	x	१	-	१०६	१३१	१०८
११.	उमरेड	१	४	१	४	११	३६	५४	२६	-	२	८	२	१९८	२५५	१९९
१२.	भिव्हापूर	-	४	-	३	११	२८	३५	१२	-	१	३	-	१३७	१६३	८५
१३.	कुही	२	१३	१	४	१९	५५	७२	२२	५	११	२४	x	३२७	३८६	२५४

टीप :- १] या तक्त्यामध्ये फक्त शासकीय, जिल्हा परिषद व नगर परिषद संस्थांची माहिती अंतर्भूत आहे.

२] "x" या चिन्हाने दर्शविलेले आंतररुग्ण ५० पेक्षा कमी समजावेत.

आधार:- जिल्ह्यांतील शासकीय, जिल्हा परिषद व नगरपरिषद संस्था.

नोंदणी केलेल्या जन्म व मृत्युंची संख्या [१९८९ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	जिल्हा/पंचायत समिती/ तालुका	एकूण ग्रामीण नागरी	नोंदलेल्या जन्माची संख्या			नोंदणी केलेल्या मृत्युंची संख्या			बाल मृत्युंची संख्या		
			पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
नागपूर जिल्हा		एकूण	३४३७०	३१०१८	६५३८८	१०९९०	७३१७	१८३०७	८६७	६७२	१५३९
		ग्रामीण	९६३६	८५११	१८१४७	३२९७	२६२९	५९२६	३१४	२८३	५९७
		नागरी	२४७३४	२२५०७	४७२४१	७६९३	४६८८	१२३८१	५५३	३८९	९४२
<u>पंचायत समिती/तालुका</u>											
१.	नागपूर	एकूण	१९७४६	१८०५७	३७८०३	६९२५	४२८३	११२०८	५४४	३७२	९१६
		ग्रामीण	४५७	४२५	८८२	१९४	१२३	३१७	१९	७	२६
		नागरी	१९२८९	१७६३२	३६९२१	६७३१	४१६०	१०८९१	५२५	३६५	८९०
२.	द्विगणा	एकूण	८२९	८०५	१६३४	२३४	१६५	३९९	२३	२८	५१
		ग्रामीण	८२९	८०५	१६३४	२३४	१६५	३९९	२३	२८	५१
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	कामठी	एकूण	२६१६	२२१०	४८२६	४६०	३७१	८३१	२८	२०	४८
		ग्रामीण	६२५	४९१	१११६	१७५	१५४	३२९	२०	१८	३८
		नागरी	१९९१	१७१९	३७१०	२८५	११७	४०२	८	२	१०
४.	काटोल	एकूण	१३८०	११८३	२५६३	४३६	३४५	७८१	२७	३०	५७
		ग्रामीण	८२५	६९४	१५१९	३४९	२८६	६३५	२७	३०	५७
		नागरी	५५५	४८९	१०४४	८७	५९	१४६	-	-	-

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
५.	नरखेड	एकूण	११२४	९८०	२१०४	३४५	२४८	५९३	१७	१४	३१
		ग्रामीण	६३१	५४०	११७१	२६१	२००	४६१	१६	१४	३०
		नागरी	४९३	४४०	९३३	८४	४८	१३२	१	-	१
६.	तावनेर	एकूण	१९३३	१७४३	३६७६	५१४	३५७	८७१	४८	३८	८६
		ग्रामीण	१००५	९००	१९०५	३३१	२४४	५७५	३५	२५	६०
		नागरी	९२८	८४३	१७७१	१८३	११३	२९६	१३	१३	२६
७.	कळमेश्वर	एकूण	८९४	७९६	१६९०	२७९	२०५	४८४	१९	१९	३८
		ग्रामीण	६०५	५४६	११५१	२०४	१६५	३६९	१९	१८	३७
		नागरी	२८९	२५०	५३९	७५	४०	११५	-	१	१
८.	रामटेक	एकूण	१०९२	९४५	२०३७	३०७	२४९	५५६	२८	३५	६३
		ग्रामीण	७७९	६६७	१४४६	२४३	२००	४४३	२३	३१	५४
		नागरी	३१३	२७८	५९१	६४	४९	११३	५	४	९
९.	पारशिवनी	एकूण	१०३५	८८०	१९१५	२३७	२२१	४५८	१९	२५	४४
		ग्रामीण	८१०	६७१	१४८१	१९२	१८४	३७६	१८	२४	४२
		नागरी	२२५	२०९	४३४	४५	३७	८२	१	१	२
१०.	मौदा	एकूण	८६०	७४१	१६०१	२६६	२१३	४७९	२९	२५	५४
		ग्रामीण	८६०	७४१	१६०१	२६६	२१३	४७९	२९	२५	५४
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-

= :: तक्ता क्रमांक - ७.२ [पूढे घालु] :: =

- १३१ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
११.	उमरेड	स्कूण	१२१८	११७९	२३९७	३५४	२५३	६०७	१६	१८	३४
		ग्रामीण	५६७	५३२	१०९९	२१५	१८८	४०३	१६	१५	३१
		नागरी	६५१	६४७	१२९८	१३९	६५	२०४	-	३	३
१२.	भिवापूर	स्कूण	७०१	६५७	१३५८	२५५	१९२	४४७	३७	१७	५४
		ग्रामीण	७०१	६५७	१३५८	२५५	१९२	४४७	३७	१७	५४
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१३.	कुडी	स्कूण	९४२	८४२	१७८४	३७८	३१५	६९३	३२	३१	६३
		ग्रामीण	९४२	८४२	१७८४	३७८	३१५	६९३	३२	३१	६३
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-

आधार :- उपसंचालक, आरोग्य सेवा, राज्य आरोग्य माहिती व जिवन विषयक आकडेवारी केंद्र पुणे.

==: तक्ता क्रमांक ७.३ :==

- १३२ -

विविध कारणानुसार मृत्युंची संख्या [१९८९ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर

अ.क्र.	दिवताय	घटकी	देवी	क्षय	न्युमोनिया	अमांश अतिसार व गॅस्ट्रो	हृदय विकार	विषम- ज्वर	कर्क रोग	श्वसन क्रिये- संबंधाचे रोग	आत्म- हत्या	अगघात रहदारी वाहतुकी- चे अगघात	इतर कारणे अगघात	इतर कारणे	एकूण मृत्यु
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
१	-	१	-	५७८	४८८	१२९	११३४	५०	४०८	६०८	८२	२११	११४४	१३४७४	१८३०७

आधार :- उपसंचालक, आरोग्य सेवा, राज्य आरोग्य माहिती व जिवनाविषयक आकडेवारी केंद्र, पुणे.

माताबाल संगोपन कार्यक्रमांतर्गत लक्ष लक्षणी [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	ग्रामीण नागरी एकूण	त्रिगुणीलक्ष	पोलीओ	बीसीजी	गोवर	द्विगुणी [डी.टी.]	विषम- ज्वर	धनुवृत्ति		
			तीसरा डोज [डी.पी.टी.]						१० वर्षे	१६ वर्षे	गुरोदर स्त्रिया
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
<u>तालुका</u>											
१.	नागपूर	ग्रामीण	२६८१	२५२१	२८३२	२५८६	२१७८	-	२४४३	२३५७	२५४३
		नागरी	४६२२१	४५८८७	५६२६८	४०१८३	४२२९४	-	४१८४७	३४५२०	५०२१२
		एकूण	४९६०२	४८४७८	५९१००	४२७६९	४४४७२	-	४४२९०	३६८७७	५२७५५
२.	हिंगण	ग्रामीण	२७८९	२६५७	२८८६	२४८०	२३९३	-	२२३९	१९७२	२६८३
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	२७८९	२६५७	२८८६	२४८०	२३९३	-	२२३९	१९७२	२६८३
३.	कामठी	ग्रामीण	२४२१	२३८५	२२३०	२२२७	२०१७	-	१६९९	१६२८	२३३१
		नागरी	२४८२	२४७०	२८४२	२४६६	२२००	-	२३५३	२२०६	२३८४
		एकूण	४९०३	४८५५	५०७२	४७६३	४२१७	-	४०५२	३८३४	४७१५
४.	काटोल	ग्रामीण	२७०६	२७१४	२६७२	२६६५	२४५०	-	२२६७	२१६९	२८७५
		नागरी	८३९	७८८	८६१	७२०	६८९	-	६१२	६२३	६४५
		एकूण	३५३५	३५०२	३५३३	३३८५	३१३९	-	२८७९	२७९२	३५२०

क्रमशः.....

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
५.	नरखेड	ग्रामीण नागरी एकूण	२६४७ ६१० ३२५७	२५९४ ६१८ ३२१३	२५८९ ७६५ ३३५४	२६२६ ६२८ ३२५४	२२१८ ५२५ २७४३	-	२२४२ ४८३ २७२५	२२६७ ६८७ २९५४	२६४० ७१८ ३३५८
६.	सावनेर	ग्रामीण नागरी एकूण	३५०३ ७७४ ४२७७	३५३१ ७५४ ४२८५	३५३७ १३०९ ४८४६	३२९८ ७८१ ४०७९	२९७४ ८४६ ३८२०	-	२८८५ ६९७ ३५८२	३०७४ ७२८ ३८०२	३४५७ ८५४ ४३११
७.	कळमेश्वर	ग्रामीण नागरी एकूण	१८०८ ५१६ २३२४	१८१३ ५०९ २३२२	१८२४ ५३५ २३५९	१८५४ ५५९ २४१३	१६६० ४०१ २०६१	-	१७०१ ३६८ २०६९	१६७५ ४३९ २११४	१७९४ ५२६ २३२०
८.	रामटेक	ग्रामीण नागरी एकूण	२८४२ ३८८ ३२३०	२८६४ ३८५ ३२४९	३०७० ६५४ ३७२४	२७०० ३५० ३०५०	२५३६ ४८३ ३०१९	-	२५०४ ४०९ २९१३	२३१० ४२९ २७३९	२८३२ ३२८ ३१६०
९.	पारशिवनी	ग्रामीण नागरी एकूण	३०७६ उ. ना. ३०७६	३०२१ उ. ना. ३०२१	३१५८ उ. ना. ३१५८	२९६२ उ. ना. २९६२	३०६५ उ. ना. ३०६५	-	२३८९ उ. ना. २३८९	१८०३ द. ना. १८०३	२९२८ उ. ना. २९२८
१०.	मौदा	ग्रामीण नागरी एकूण	२६९१ - २६९१	२६४६ - २६४६	२६८० - २६८०	२५६० - २५६०	२३९१ - २३९१	-	१८६९ - १८६९	२१५९ - २१५९	२७७४ - २७७४

क्रमशः.....

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
११.	उमरेड	ग्रामीण	२०१८	२०१६	३२४४	२०१८	१८८३	-	१९१६	१६६०	२०९८
		नागरी	१०४१	१००७	१०९४	८५२	८७५	-	९३२	१०४४	७२६
		एकूण	३०५९	३०२३	३३३८	२८७०	२७५८	-	२८४८	२७०४	२८२४
१२.	भिवापुर	ग्रामीण	२२६४	२२३३	२१८९	१९९९	१६५९	-	१७१३	१६७२	२१९४
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	२२६४	२२३३	२१८९	१९९९	१६५९	-	१७१३	१६७२	२१९४
१३.	कुडी	ग्रामीण	२६७२	२५७३	२५७४	२४८५	२२३६	-	२८८४	२२०६	२६३०
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	२६७२	२५७३	२५७४	२४८५	२२३६	-	२८८४	२२०६	२६३०
	जिल्हा बेरीज	ग्रामीण	३४११८	३३६३८	३४४७५	३२५३०	२९६६०	-	३८७५१	३६९५२	३३७७९
		नागरी	५३५६१	५२४१८	६४३२८	४६५३९	४८३१३	-	४७७०१	४०६७६	५६३९३
		एकूण	८७६७९	८६०५६	९८८०३	७९०६९	७७९७३	-	८६४५२	७७६२८	९०१७२

टीप :- १] शासन आदेशानुसार "विषमज्वर" या बाबत लस टोचणीचा कार्यक्रम राबविण्यांत आला नाही.
२] उ.ना. = उपलब्ध नाही.

आधार :- १] जिल्हा स्वास्थ्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, नागपूर.
२] स्वास्थ्य अधिकारी, महानगर पालिका, नागपूर.

जिल्हयांतील कुटुंब नियोजन केंद्राची संख्या [३१.३.१९९१ रोजीची]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	एकूण ग्रामीण नागरी	३१ मार्च ९१ रोजी असलेल्या केंद्रांची संख्या	निर्बीजीकरण केलेल्यांची संख्या			लूप पध्दती [आय. यु. सी. डी] संख्या	जननक्षम जीडप्यांची संख्या
				पुरुष नसबंदी	स्त्रियांची नसबंदी	एकूण		
१	२	३	४	५	६	७	८	
जिल्हा एकूण		एकूण	७२	१७३७	२२२९६	२४०३३	२१९३१	१९८२५८
		ग्रामीण	४५	९१४	१०४४८	११३६२	९६४१	१९८२५८
		नागरी	२७	८२३	११८४८	१२६७१	१२२९०	-
तालुका								
१.	नागपूर	एकूण	२२	७६९	११११७	११८८६	११७९४	१४७००
		ग्रामीण	२	५२	७३४	७८६	५९६	१४७००
		नागरी	२०	७१७	१०३८३	१११००	१११९८	उ. ना.
२.	हिंगणा	एकूण	४	२७	१०२६	१०५३	६९५	१५३८१
		ग्रामीण	४	२७	१०२६	१०५३	६९५	१५३८१
		नागरी	-	-	-	-	-	-
३.	कामठी	एकूण	३	५८	१३४४	१४०२	११६२	१४२७३
		ग्रामीण	२	१०	७०४	७१४	६३५	१४२७३
		नागरी	१	४८	६४०	६८८	५२७	उ. ना.
४.	काटोल	एकूण	४	११४	९६९	१०८३	९५६	१७७१०
		ग्रामीण	३	८८	७५१	८३९	७५३	१७७१०
		नागरी	१	२६	२१८	२४४	२०३	उ. ना.

= :: ताला क्रमांक - ७.५ [पूढे चालु] :: =

- १३७ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९
५.	नरखेड	स्कूण ग्रामीण नागरी	५ ४ १	१०९ १०९ -	७८९ ७८९ -	८९८ ८९८ -	९३७ ९३७ -	१५२७७ १५२७७ -
६.	सावनेर	स्कूण ग्रामीण नागरी	६ ५ १	२४ २२ २	१२२० १०५९ १६१	१२४४ १०८१ १६३	१०२६ ९८३ ४३	२०५०५ २०५०५ उ. ना.
७.	कळमेश्वर	स्कूण ग्रामीण नागरी	४ ३ १	७४ ७४ -	७४३ ७४३ -	८१७ ८१७ -	६९१ ६९१ -	१२८५९ १२८५९ -
८.	रामटेक	स्कूण ग्रामीण नागरी	५ ४ १	१८० १६५ १५	८८५ ७२१ १६४	१०६५ ८८६ १७९	८७३ ७६६ १०४	१५३७१ १५३७१ उ. ना.
९.	पारशिवनी	स्कूण ग्रामीण नागरी	५ ५ -	५१ ५१ -	७९९ ७९९ -	८५० ८५० -	८९७ ८९७ -	१६१०३ १६१०३ -
१०.	मौदा	स्कूण ग्रामीण नागरी	३ ३ -	४१ ४१ -	७४९ ७४९ -	७९० ७९० -	६२९ ६२९ -	१५८६७ १५८६७ -

क्रमशः...

= :: तक्ता क्रमांक - ७.५ [पुढे घालु] :: =

- १३८ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९
११.	उमरेड	एकूण	५	१५१	११६१	१३१२	९०५	११३९०
		ग्रामीण	४	१३६	८७९	१०१५	६९३	११३९०
		नागरी	१	१५	२८२	२९७	२१२	उ. ना.
१२.	भिवापुर	एकूण	३	७१	६७३	७४४	६०५	१२३६३
		ग्रामीण	३	७१	६७३	७४४	६०५	१२३६३
		नागरी	-	-	-	-	-	-
१३.	कुही	एकूण	३	६८	८२१	८८९	७६१	१५७५९
		ग्रामीण	३	६८	८२१	८८९	७६१	१५७५९
		नागरी	-	-	-	-	-	-

टीप :- १] उ. ना. = उपलब्ध नाही.

२] स्तंभ क्रमांक ९ मध्ये "नागरी" भागात माहिती उपलब्ध नाही. असे दर्शविल्यामुळे त्यास्तंभाची बेरीज कमी आढळते.

आधार :- १] जिल्हा स्वास्थ्य अधिकारी, जिल्हा परिषद नागपूर.

२] स्वास्थ्य अधिकारी, महानगरपालिका, नागपूर.

१९८१ च्या जनगणनेनुसार तालुकावार साक्षरता

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	एकूण ग्रामीण नागरी	साक्षरांची संख्या [हजारात]			साक्षरतेची टक्केवारी		
			पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९
जिल्हा एकूण		एकूण	८५८	५५५	१४१२	६३.७४	४४.६२	५४.५६
		ग्रामीण	३०१	१६२	४६३	५२.१८	२९.८८	४१.३८
		नागरी	५५६	३९३	९४९	७२.४२	५६.०३	६४.६०
तालुका								
१.	नागपूर	एकूण	४८९	३५०	८३८	७१.८३	५६.१८	६४.३५
		ग्रामीण	२३	१२	३५	५२.७०	३१.८६	४२.७९
		नागरी	४६६	३३८	८०३	७३.१०	५७.७८	६५.७८
२.	हिंगणा	एकूण	२३	१२	३५	५३.५३	२९.७५	४२.१९
		ग्रामीण	२३	१२	३५	५३.५३	२९.७५	४२.१९
		नागरी	-	-	-	-	-	-
३.	कामठी	एकूण	५७	३४	९१	६४.५३	४३.३१	५४.५९
		ग्रामीण	२४	१४	३८	५६.७०	३६.८३	४७.००
		नागरी	३३	२०	५३	७१.६७	५०.१३	६१.८४
४.	काटोल	एकूण	३६	२२	५८	५७.२६	३७.६३	४७.७४
		ग्रामीण	२७	१६	४३	५९.१८	३४.१०	४४.४२
		नागरी	९	६	१५	६९.६०	५२.१७	६१.२५
५.	नरखेड	एकूण	३५	२१	५६	५८.६४	३८.४६	४८.८३
		ग्रामीण	२७	१६	४३	५६.७८	३६.८३	४६.९६
		नागरी	८	५	१३	६६.१०	४५.९५	५६.३३
६.	सावनेर	एकूण	४२	२४	६६	५७.७९	३४.९६	४६.८१
		ग्रामीण	२९	१५	४४	५३.८७	३०.३४	४२.५७
		नागरी	१३	९	२२	६८.९५	४८.०२	५८.८५
७.	कळमेश्वर	एकूण	२४	१४	३८	५९.०४	३७.११	४८.४४
		ग्रामीण	१९	१०	२९	५६.३३	३४.५०	४५.७४
		नागरी	५	४	९	६९.८८	४८.००	५३.१६

= :: तक्ता क्रमांक ८.१ [पूढे चालु] :: = - १४० -

१	२	३	४	५	६	७	८	९
८.	रामटेक	एकूण	३०	१४	४४	५२.१०	२५.८४	२९.४२
		ग्रामीण	२४	१०	३४	४८.७६	२२.५२	३६.१०
		नागरी	६	४	१०	७०.२३	४४.४४	५८.०८
९.	पारशिवनी	एकूण	२६	१३	३९	४८.७७	२७.००	३८.४६
		ग्रामीण	२२	११	३३	४७.४१	२५.४८	३७.०५
		नागरी	४	२	६	५८.७३	३७.२३	४८.७६
१०.	मौदा	एकूण	२१	११	३२	५०.२४	२६.६७	३८.६७
		ग्रामीण	२१	११	३२	५०.२४	२६.६७	३८.६७
		नागरी	-	-	-	-	-	-
११.	उमरेड	एकूण	३३	१८	५१	५७.००	३२.५०	४५.०३
		ग्रामीण	२२	११	३३	५२.९१	२८.३५	४०.८९
		नागरी	११	७	१९	६६.६७	४२.४२	५४.८७
१२.	भिवापूर	एकूण	१७	९	२६	४८.४३	२६.२४	३७.४६
		ग्रामीण	१७	९	२६	४८.४३	२६.२४	३७.४६
		नागरी	-	-	-	-	-	-
१३.	कुही	एकूण	२४	१३	३७	४७.०१	२७.४७	३६.७१
		ग्रामीण	२४	१३	३७	४७.०१	२७.४७	३६.७१
		नागरी	-	-	-	-	-	-

टीप :- आकडे पुर्णंकित केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाही.

आधार :- १९८१ जनगणना प्रकाशन

शैक्षणिक संस्था, शिक्षकांची व विद्यार्थ्यांची संख्या [१९८८-८९ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	शैक्षणिक संस्थेचा प्रकार	संस्थांची संख्या	शिक्षक		विद्यार्थ्यांची संख्या एकूण
			एकूण	प्रशिक्षित	
१	२	३	४	५	६
अ]	पूर्व प्राथमिक शाळा	६४	१३७ [१२१]	९८ [८४]	५२४४
ब]	प्राथमिक शाळा				
	१] एक शिक्षकी शाळा	४३५	४३४ [१५१]	४१४ [१४३]	१२२३३
	२] कनिष्ठ प्राथमिक शाळा	१११४	५४७६ [३२९३]	५२३७ [३०९३]	२२४८३८
	३] उच्च प्राथमिक शाळा	५२६	४२०४ [२१७५]	३९७९ [१९८५]	१७३५८२
	एकूण [१+२+३]	२०७५	१०११४ [५६१९]	९६३० [५२२१]	४१३६५३
क]	माध्यमिक शाळा	४०९	६३७४ [२५६३]	५८६२ [२४३५]	१९३५२३
ड]	उच्च माध्यमिक शाळा	११२	३८६० [१३४३]	३७३६ [१३११]	१२९३३३
इ]	सामान्य शिक्षणाचे महाविद्यालय [कलाशास्त्र/वाणिज्य]	३६	१७३२ [५९६]	-	५३९१३
	एकूण	२६९६	२२२१७ [१०२४२]	१९३२६ [९०५१]	७९५५६६

टीप :- १] स्तंभ ४ व ५ मधील [] कसात दिलेले आकडे हे स्त्री शिक्षकांची संख्या दर्शविते.

आधार :- संचालक, शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

= :: तक्ता क्रमांक ८.३ :: =

- १४२ -

पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची स्तर निहाय संख्या आणि मागास वर्गीय

विद्यार्थ्यांची वर्गवारी [३०.९.१९८८ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

संस्थेतील विद्यार्थ्यांची संख्या

अ.क्र.	शैक्षणिक स्तर	पूर्व प्राथमिक		प्राथमिक		माध्यमिक		सामान्य शिक्षणाची महाविद्यालये		एकूण	
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
१.	पूर्व प्राथमिक	५२४४	२५९०	४०१८	१६६८	१३०	६६	-	-	९३९२	४३२४
२.	इयत्ता १ ते ४	-	-	३४८१०९	१६७३२०	२४४८	१०४०	-	-	३५०५५७	१६८३६०
३.	इयत्ता ५ ते ७	-	-	६१५२६	२८२२५	१४६५८७	६८४६०	-	-	२०८११३	९६६८५
४.	इयत्ता ८ ते १०	-	-	-	-	१५३२४३	६८५४६	-	-	१५३२४३	६८५४६
५.	इयत्ता ११ ते १२	-	-	-	-	२०३४८	७७८३	२३४८१	९३०७	४३८२९	१७०९०
६.	उच्च माध्यमिक नंतर	-	-	-	-	-	-	३०४३२	१२८०४	३०४३२	१२८०४
	एकूण	५२४४	२५९०	४१३६५३	१९७२१३	३२२७५६	१४५८९५	५३९१३	२२१११	७९५५६६	३६७८०९

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक ८.३ [पूढे चालु] :: =

१४३ -

मागास वर्गीय विधार्थी

अ. क्र.	शैक्षणिक स्तर	अनुसूचित जाती		अनुसूचित जमाती		इतर मागास वर्गीय		मागास	
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली
१	२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
१.	पूर्व प्राथमिक	१९२९	९०८	१२२१	५५२	२६९३	११९३	५८४३	२६५३
२.	इयत्ता १ ते ४	७८३८३	३६२१५	५९०६२	२७६३७	१५००१४	७१४३१	२८७४५९	१३५२८३
३.	इयत्ता ५ ते ७	४७६२५	२१६७८	२७०१६	११९११	८४८२४	३९८००	१५९४६५	७३३८९
४.	इयत्ता ८ ते १०	३५८३२	१५८९८	१६३९५	६७३८	६०८२७	२७०३३	११३०५४	४९६६९
५.	इयत्ता ११ ते १२	१०१०२	३७६१	३४८२	११८९	१७४७३	७१९१	३१०५७	१२१४१
६.	उच्च माध्यमिक नंतर	७६५६	२७३९	१७६०	५४०	९८४०	४०३७	१९२५६	७३१६
	एकूण	१८१५२७	८११९९	१०८९३६	४८५६७	३२५६७१	१५०६८५	६१६१३४	२८०४५१

आधार :- संचालक, शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

= :: तक्ता क्रमांक ८४ :: =

- १४४ -

इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्था [१९८८-८९ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	संस्थांचे प्रकार	संस्थांची संख्या	विद्यार्थ्यांची संख्या								एकूण शिक्षक					
			मागास वर्गीय जाती		मागास-वर्गीय जमाती		इतर मागास वर्गीय जाती		एकूण मागास वर्गीय जाती		बिगर मागास वर्गीय जाती	एकूण	एकूण	स्त्री		
			एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
१.	शिक्षण विषयक पदवी महाविद्यालय	३	४८	२३	२७	१४	१२१	५९	१९६	९६	१६४	१३०	३६०	२२६	२८	१०
२.	विधी पदवी महाविद्यालय	१	४३३	८२	८७	१६	९६०	१३५	१४८०	२३३	१३०७	२१०	२७८७	४४३	६०	१०
३.	वैद्यिक महाविद्यालय	२	२२९	९२	६४	१८	१०२	७१	४८२	१८१	१०३३	४५७	१५१५	६३८	३१२	११९
४.	आयुर्वेदिक महाविद्यालय	२	१०१	४९	१८	६	९४	४९	२१३	१०४	३२२	१८२	५३५	२८६	८३	१९
५.	अभियांत्रिकी महाविद्यालय	६	२२५	१०	६३	३	२९७	११	५८५	२४	४३१३	१७६	४८९८	२००	३२१	२४
६.	इतर															
	अ] तंत्रनिकेतन	५	२२२	११	९३	३	४५९	२३	७७४	३७	१३७६	१७	२१५०	५४	१५४	७
	ब] आय.टी.आय.	७	८५	३७	३१	६	२७९	३६	३९५	७९	६०	१३	४५५	९२	३५	२
	क] डी.एड.	१०	२०८	१२६	१२६	१०२	४७७	१९९	८११	४२७	३०८	२८०	१११९	७७४	९४	५८
	ड] जी.सी.डी.	२	२१	१०	४	१	२५	७	५०	१८	४९	७	९९	२५	१२	२

टीप :- १] अनु क्रमांक १ ते ४ व ६ क, ड ची माहिती ८८-८९ वर्षाकरीता व अ.क्र. ५ व ६ अ, ब ची माहिती ८७-८८ वर्षाकरीता देण्यात आलेली आहे.

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

= ::- तक्ता क्रमांक - ८.५ ::- =

- १४५ -

आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना मिळणारी मोफत शिक्षणाची सवलत

[१९८८-८९] वर्षाकरीता

जिल्हा - नागपूर.

लाभार्थीची संख्या								प्रत्यक्ष रक्कम
								[रुपये हजारात]
माध्यमिक	कनिष्ठ	उच्च शिक्षण	अभियांत्रिकी	वैद्यकीय	इतर महाविद्यालये	इतर संस्था	एकूण	
	महाविद्यालये	[महाविद्यालयीन]						
	[११ वी व १२ वी.]							
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१०७१४०	९४९०	-	-	-	-	१८४०	११८४७०	१६९४

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - १

= :: तक्ता क्रमांक - ८.६ :: =

- १४६ -

प्राथमिक शिक्षणावरील खर्च [१९८९-९० वर्षाकरिता]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये हजारात]

यंत्रणा	योजनेतर				योजनांतर्गत				एकूण			
	आवृत्ती	बांधकाम अनुदाना विरहीत अनावृत्ती खर्च	बांधकाम	एकूण	आवृत्ती	बांधकाम अनुदाना विरहीत अनावृत्ती खर्च	बांधकाम	एकूण	आवृत्ती	बांधकाम अनुदाना विरहीत अनावृत्ती खर्च	बांधकाम	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
१] जिल्हा परिषद	२०२३२१	-	-	२०२३२१	१००८७	→१०५७ ←	१११४४	२१२४०८	→१०५७ ←	२१३४६५		
२] नगर परिषद	१६४००	-	-	१६४००	१८५	-	-	१८५	१६५८५	-	-	१६५८५
३] कटक मंडळ	३००	-	-	३००	-	-	-	-	३००	-	-	३००
४] महानगर पालिका	१८५९५	-	-	१८५९५	-	-	-	-	१८५९५	-	-	१८५९५
५] बांधकाम अनुदाना व्यतिरिक्त इतर खर्च	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
एकूण जिल्हा	२३७६१६	-	-	२३७६१६	१०२७२	→१०५७ ←	११३२९	२४७८८८	→१०५७ ←	२४८९४५		

टीप :- १] स्तंभ ७ व ८ आणि स्तंभ ११ व १२ ची बेरीज एकत्र आहे.

२] अ.क्र. १ समोरील माहिती शिक्षण संचालनालय, पुणे व अ.क्र. २ ते ४ समोरील माहिती शिक्षण उपसंचालक, नागपूर. यांनी पुरविल्या प्रमाणे दिलेली आहे.

आधार :- १] शिक्षण उपसंचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे-१

२] शिक्षण उपसंचालक, नागपूर विभाग, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - ८७ :: =

जिल्ह्यांतील व्यवसाय मार्गदर्शन [कनिष्ठ महाविद्यालये] व तांत्रिक शाळा

[आठवी ते १२ वी -] [१९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	बाब	परिमाण	वर्ष १९९०-९१
१.	२	३	४
१.	शाळांची संख्या	संख्या	३८
२.	पटावरील संख्या		
	अ] मुले	संख्या	५०२३
	ब] मुली	संख्या	९४६
	एकूण [अ + ब]	संख्या	५९६९
३.	एकूण खर्च [रुपयांत]	रुपये	११८५३२८८

टीप :- १] शासकीय आणि अर्थ सहाय्य संस्था अंतर्भूत आहेत.

२] + २ स्तरावर व किमान कौशल्यावर आधारीत व्यवसाय अभ्यासक्रम समाविष्ट आहे.

आधार :- जिल्हा व्यावसायिक शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी,
नागपूर.

जिल्हयांतील प्रौढ शिक्षण केंद्रे [१९२०-२१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	जिल्हा/तालुका	प्रौढ शिक्षण केंद्रांची संख्या	पटावरील उमेदवारांची संख्या
	जिल्हा एकूण	११९४	३६९२७
	<u>तालुका</u>		
१.	नागपूर	११३	३३९०
२.	हिंगणा	१२०	३५८९
३.	कामठी	३०	९००
४.	काटोल	-	-
५.	नरखेड	-	-
६.	सावनेर	-	-
७.	कळमेश्वर	-	-
८.	रामटेक	२८	८४०
९.	पारभिवनी	-	-
१०.	मौदा	२७१	९२४४
११.	उमरेड	२५४	७६२०
१२.	भिवापूर	१७८	५३३४
१३.	कुही	२००	६०१०

आधार :- जिल्हा प्रौढ शिक्षणाधिकारी, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - ८.९ :: =

- १४२ -

शिक्षाकरीता प्रशिक्षण संस्था

[वर्ष ३०-९-१९८८ अखेर]

जिल्हा - नागपूर

अ. क्र.	बाब	परिमाण	माहिती
१.	<u>शिक्षाकरीता प्रशिक्षण संस्थांची संख्या</u>		
	अ] पदवी स्तर	संख्या	५
	ब] पदवीपूर्व स्तर	"	१०
	क] शाळा स्तर	"	-
२.	<u>पटावरील संख्या</u>		
	अ] पदवी स्तर	संख्या	१०४४
	ब] पदवीपूर्व स्तर	"	१११९
	क] शाळा स्तर	"	-
३.	<u>एकूण खर्च [वर्ष १९८६-१९८७]</u>		
	अ] पदवी स्तर	रुपये	२३०९४६५
	ब] पदवीपूर्व स्तर	"	३५४१०००
	क] शाळा स्तर	"	-

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे - १.

= :: तक्ता क्रमांक - ९.१ :: = - १५० -

रेल्वे मार्गाची लांबी

[३१ मार्च १९९१ या वर्षा अखेर]

जिल्हा - नागपूर

अ.क्र.	रेल्वे मार्ग	लांबी किलो मीटर मध्ये
१	२	३
१.	<u>ब्रॉडगेज</u>	
	१] स्केरी	१४६.८८
	२] हुहेरी	१०४.७०
	३] तिहेरी व अधिक	-
२.	मीटर गेज	-
३.	नॅरो गेज	१३१.२३
	एकूण रेल्वे मार्ग	३८२.८१

आधार :- १] विभागीय व्यवस्थापक, मध्य रेल्वे, नागपूर.

२] विभागीय व्यवस्थापक, दक्षिण-पूर्व रेल्वे, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - ९.२ :: =

- १५१ -

प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार रस्त्यांची लांबी [३१ मार्च १९९१ अखेर]

जिल्हा - नागपूर.

[लांबी किलो मीटर मध्ये]

अ. क्र.	वर्गीकरण	बिगर नगरपालिका रस्ते			नगरपालिका हद्दीतील रस्ते.
		सार्वजनिक बांधकाम व घरबांधणी	जिल्हा परिषद	एकूण	
१	२	३	४	५	६
१] प्रकारानुसार					
१]	राष्ट्रीय महामार्ग	२३०	-	२३०	५५
२]	राज्य महामार्ग				
	अ] प्रमुख राज्य महामार्ग	१२९	-	१२९	८७
	ब] इतर राज्य महामार्ग	६९९	-	६९९	१३
३]	प्रमुख जिल्हा रस्ते	३०६	४११	७१७	२
४]	इतर जिल्हा रस्ते	२६७	७७६	१०४३	१
५]	खेड्यातील रस्ते [योजनातर्गत]	२७१	१३०७	१५७८	-
६]	इतर [योजनेत्तर]	३४	१३६२	१३९६	११८३
	एकूण	१९३६	३८५६	५७९२	१३४१
२] पृष्ठभागानुसार					
१]	सिमेंट काँक्रीट	-	-	-	-८
२]	डांबरी	९१०	२७९	११८९	७८०
३]	खडीचे/पक्का रस्ता	६९४	१९०३	२५९७	१८४
४]	इतर माल वापरून केलेले	३३२	१६७४	२००६	३५१
५]	इतर	-	-	-	१८
	एकूण	१९३६	३८५६	५७९२	१३४१

आधार :- १] अधिक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, नागपूर. २] महानगर पालिका, नागपूर. ३] कटक मंडळ, कामठी व ४] जिल्ह्यातील सर्व नगर पालिका.

वाप्ररात असलेली मोटार वाहनांची संख्या

[३१ मार्च १९९१ वर्षा अखेर]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	बाबी	संख्या
१	२	३
१.	मोटार सायकली, स्कुटर्स इत्यादी	१८२०६८
२.	मोटरी/जी.एस./स्टेशन बॅगन	१४७७१
३.	टॅक्सी कॅब्ज	१०१८
४.	स्वयंचलित रीक्शा	६५४२
५.	<u>स्टेबल कारेजेस</u>	
	१] डीझेलवर चालणा-या	९२६
	२] पेट्रोलवर चालणा-या	-
६.	<u>माल मोटारी</u>	
	अ] <u>खाजगी वाहने</u>	
	१] डीझेलवर चालणा-या	१४९३
	२] पेट्रोलवर चालणा-या	१४६
	ब] <u>सार्वजनिक वाहने</u>	
	१] डीझेलवर चालणा-या	८६८४
	२] पेट्रोलवर चालणा-या	१०२३
७.	रुग्णवाहिका	१२२
८.	शाळेच्या बसेस	१८
९.	खाजगी सेवा देणारी वाहने [अनुमान]	१३४
१०.	जोड वाहने [ट्रेलर]	१७८६
११.	ट्रॅक्टर्स	१८७५
१२.	इतर	३५३
	एकूण	२२०८८९

आधार :- प्रादेशिक परीवहन अधिकारी, नागपूर.

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परीवहन मंडळाची [प्रवासी] वाहतूक आंकडेवारी [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	उपक्रमाचे नांव	वर्षा अखेरीस मार्गाची संख्या	मार्गाची एकूण लांबी [कि.मी.]	मार्गाची सरासरी लांबी [कि.मी.]	वर्षातील अस्तित्वात असलेल्या बस गाड्या- ची संख्या	रस्त्यावर धावणा-या बस गाड्या- ची दैनिक सरासरी संख्या	प्रवाशांची दैनिक सरासरी [लाखात]	वाहतूकीमुळे वर्षात मिळालेले उत्पन्न [रु. हजारत]	दर प्रवाशांमागे मिळालेली सरासरी उत्पन्न [पैशामध्ये]
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१.	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परीवहन महामंडळ, नागपूर विभाग, नागपूर.	५२५	२७२७६	५१.९५	५०४	४३०	२.५२	२५७०२८	२७९

आधार :- विभागीय नियंत्रक, महाराष्ट्र राज्य मार्ग परीवहन महामंडळ, नागपूर विभाग, नागपूर.

महत्वाच्या रस्त्यांवरील वाहतूक गणना [१९९० या वर्षाकरीता]

[वाहतूक गणना १७-१२-९० ते २३-१२-९०]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	गणना स्थानाचे ठिकाण		पुढभा- गाचा प्रकार	रस्त्यांची रूंदी [मीटर]	जलद गती वाहने			मंद गती वाहने			दर दिवशी सरासरी वाहनभार [टनमध्ये]			
	लांबी [कि.मी.]	जवळपासचे शहर/खेडे			कार जीप व व्हॅन तीन चाकी	बस गाड्या	माल मोटारी [ट्रक ट्रक्टर ट्रेलर इ.]	मोटार साय- कली व स्कूटर्स	एकूण [६ ते ९]	जनाव- राकडून ओढली जाणारी		साय- इतर कली [रिक्शा]		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५

राष्ट्रीय महामार्ग

१] नागपूर-जबलपूर रोड, राष्ट्रीय महामार्ग क्र. ७

१.	७१०/००	कन्हान	डांबरी	७-००	११२७	१९७	१३८१	१४२७	४१३२	१९	३४०३	१४४	३५६६	१६८९९
२.	६५२/००	मानेगांव टेक	डांबरी	७-००	१५३	५७	७१५	१०४	१०२९	१७	२५०	२१	२८८	८५४९

२] नागपूर-अमरावती राष्ट्रीय महामार्ग क्र. ६

३.	१९/३१	गोंडखैरी	डांबरी	७-००	८२७	१६१	२७३२	६४३	४३६३	३२	५४४	३२	६०८	३०८१६
४.	५८/३४	खापरी	डांबरी	७-००	५८३	१३२	२३१६	२०४	३२३५	२९	१	९४	१२४	२७४०८

३] नागपूर-हैद्राबाद राष्ट्रीय महामार्ग क्र. ७

५.	२०/००	डोंगरगाव	डांबरी	७-००	२२१४	३२५	२३५७	१६४९	६५४५	२४	१०७८	१	११०३	४१५५५
----	-------	----------	--------	------	------	-----	------	------	------	----	------	---	------	-------

क्रमशः.....

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
			४] <u>बुटीवोरी-वर्धा राज्य महामार्ग, क्रमांक - ७ अ</u>											
६.	४०/२००	सांवंगी	डांबरी	५-५०	४४७	११७	६४२	३४८	१५५४	५२	१८४	-	२३६	८६५४
			राज्य महामार्ग											
			१] <u>नागपूर-सावनेर-कोराडी-छिंदवाडा रोड, प्रमुख राज्य महामार्ग क्र. ९</u>											
७.	५/०	मानकापूर	डांबरी	७-००	२२८३	३५५	१९९८	३१५७	७७९३	३४	२४१५	६	२४५५	२६१५४
८.	१०/४०	कोराडी पॉवर स्टेशन	डांबरी	५-४९	३५२०	३५२	२४७९	२५४९	८९००	२५३	२३३५	९	२५९७	३५३९४
९.	१६/८	दहेगांव	डांबरी	५-४९	२९९९	३२३	२०३२	१८४९	७२०३	१०३	२२७८	-	२३८१	२४६६५
१०.	२५/२००	पाटणसांवंगी	डांबरी	५-४९	१७४९	११४	१७१७	७९२	४३७२	७२२	८८१	९९	१७०२	२३८८०
			२] <u>नागपूर-उमरेड-चंद्रपूर रोड, प्रमुख राज्य महामार्ग क्र. ९</u>											
११.	८/६	दिघोरी	डांबरी	७-००	११७६	१६२	१९७८	१६७१	४९९४	१३२	२८७१	-	३००३	२१६४८
१२.	१९/४०	पाचगांव	डांबरी	५-४९	४४३	२२१	१६४२	५६६	२८७२	७८	३९०	८	४७६	१६०७८
१३.	४७/८०	उमरेड	डांबरी	५-४९	२४१	८१	४८९	३७६	११८७	३४२	८४८	४	११२४	६५७७
			३] <u>रोहणा-वाढोणा-कारंजा-भारसिंगी-लोहारीसांवंगी-जलालखेडा-मोवाड रोड, प्रमुख राज्य महामार्ग क्र. २४५</u>											
१४.	३/०	जामगांव	डांबरी	३-७०	१२०	२४	१०८	८१	३३३	२०८	२००	-	४०८	१४७१
			४] <u>जलालखेडा-मोवाड रोड, प्रमुख राज्य महामार्ग क्रमांक २४५</u>											
१५.	१०/६०	मोवाड	डांबरी	३-७०	१५४	३६	१३३	१२३	४४६	२६०	२८७	-	५४७	१९१२

= :: तक्ता क्रमांक - १.५ [पूटे चालु] :: =

- १५६ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
<u>५] सावरगांव-नरखेड-मोवाड - प्रमुख राज्य महामार्ग क्र. २४६</u>														
१६.	०/४०	सावरगांव	डांबरी	३-७०	१५३	२७	१०१	१३७	४१८	१६१	३७१	-	५३२	१६१७
<u>६] नरखेड-मोवाड- प्रमुख राज्य महामार्ग क्र. २४६</u>														
१७.	०/२००	नरखेड	डांबरी	३-७०	१९९	३५	१५०	१६१	५४५	२४०	४५०	-	६९०	२०७२
<u>७] खरांगणा-कोंढाळी-सावरगांव-चिंचोली मार्ग प्रमुख राज्य महामार्ग क्र. २४७</u>														
१८.	३६/०	कोंढाळी	डांबरी	५-४९	१३१	१९	१८६	१६०	४९६	२०४	१८१	३३	४१८	२४९०
१९.	६९/६०	सावरगांव	डांबरी	५-४९	११६	१८	१६१	१३३	४१८	१६७	१३९	७	३०३	२०७१
२०.	५४/८००	काटोल	डांबरी	३-७०	३८०	१५८	४१९	३७२	१३२९	३२९	५६६	२४०	११३५	६३४७
<u>८] नागपूर-काटोल-जलालखेडा-वर्ल्ड रोड, प्रमुख राज्य महामार्ग क्र. २४८</u>														
२१.	४/३	गिटीखदान [वोरगांव]	डांबरी	७-००	५४४५	३५९	१४२६	३८३१	११०६१	८४	३९६७	३०३	४३५४	२१७४६
२२.	२९/४०	कळमेश्वर	डांबरी	५-४९	५२२	५१	६५९	६३२	१८६४	४७६	९१४	-	१३९०	७१६८
२३.	५४/०८	कोंढाळी फाटा	डांबरी	३-७०	९७७	१४५	६९८	९८६	२८०६	१४५	११६३	-	१३०८	९९४०
२४.	५९/६	काटोले रेल्वे चौकी	डांबरी	३-७०	३५६	१०३	७०७	७८४	१९५०	४५९	१११२	-	१५७१	८२५८
२५.	८१/०	जलालखेडा	डांबरी	३-७०	५३	२५	२२७	१४७	४५२	३१४	२३८	-	५५२	२१२७
२६.	९/०	पारडसिंगा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<u>९] काटोल-घुवडमेट-सावनेर-खापा-पारशिवनी-आमडी-मनसर-रामटेक- प्रमुख राज्य महामार्ग क्र. २४९</u>														
२७.	०/४०	सावनेर	खडीचे पक्का	३-७०	१५८	२२	१६१	१४०	४८१	२१०	५६२	-	७७२	२०८८

क्रमः.....

= :: तक्ता क्रमांक - २.५ [पूढे चालु] :: =

क्र.सं.	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
२८.	५/८०	रामटेक	डांबरी	३-७०	२०२४	१०६	७०४	२०२२	४२३३	३०२	२४५२	४८	२८०२	१२१३४
२९.	६/२०	तेलकामठी	खडीचे पक्का	५-४२	८४	१२	१२२	६२	३५०	७१	१७१	-	३४२	१२६०
३०	१२/०	घुवडमेट	खडीचे पक्का	३-७०	१४३	१४	१४१	१०१	३२२	१६१	१४४	४	३०२	१८३२
१०] पारशिवनी-आमढी फाटा														
३१.	०/०	आमढी फाटा	डांबरी/ खडीचेपक्का	५-५०	२५१	४६	२३७	३०३	८३७	५६	३२६	२०	३७२	३०२२
११] खापा-पारशिवनी														
३२.	०/२००	खापा	डांबरी	३-७०	४८१	७७	६०६	५२१	१७५५	२६३	१२८४	४६	१५२३	७०३६
३३	२१/०	पारशिवनी	डांबरी	३-७०	१३७	२२	१७३	२०७	५४६	७१	८४४	६	२२१	१२७१
१२] जिल्हा सीमा पासून के-वद-सावनेर-मोहपा-डोर्ली-बाजारगांव-दाभा-राज्य महामार्ग क्र. २५०														
३४.	०/०	सावनेर	खडीचेपक्का	३-७०	११६	१०	६६	१०२	२२४	१८६	१२४	-	३८०	२६७
३५.	४५/४०	केवद	डांबरी	५-५०	७८३	६२	८००	६१७	२२६२	५३२	८२८	२४	१३२१	११२०२
३६.	०/०	बाजारगांव	डांबरी	५-५०	२५	११	८४	७५	२६५	८१	८४	६८	२३३	१०६५
१३] कोथुर्णा-पौनी-हिवरा ते सिहोरा जिल्हा सीमा, राज्य महामार्ग क्र. २५१														
३७.	०/२००	पौनी-हिवराजोड	खडीचे पक्का	३-७०	२७७	२	२४५	१०६	१३३०	११२	४७२	४७	६३१	२४७०
१४] रामटेक-खात-भंडारा राज्य महामार्ग क्र. २५२														
३८.	१/०	घोटीबोला	डांबरी	३-७०	६७२	१७	१४७५	५४२	२७१३	६२४	१०७१	८२	१८५४	१३२३८
३९.	११/०	कोदामेंदी	डांबरी	३-७०	४२६	२६	१२२७	४२२	२२४८	३१३	२७०	१६	१२२२	१२३३५

क्रमशः.....

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
<u>१५] रामटेक-मौदा रोड, राज्य महामार्ग क्र. २५३</u>														
४०.	२१/२०	कन्हान-धारसा जंक्शन	डांबरी	३-७०	७००	२९	१२२८	६७२	२६२२	५९२	९८९	-	१५८१	१३०१२
४१.	३०/०	मौदा	डांबरी १६]	३-७०	७४४	२१	१४८१	७४४	२९९०	२७१	११४८	-	१४१९	१४७६२
<u>पाटनसांवणी-भरतवाडा-फेटरी-हिंगणा-खापरी-पाचगांव-कुही-मांडळ-वेलतूर-आभोरा रोड,</u>														
<u>राज्य महामार्ग क्रमांक २५४</u>														
४२.	०/०	पाचगांव फाटा	डांबरी	३-७०	१२४	३३	५९७	२५४	१००८	-	१९५	-	१९५	५४१३
४३.	१९/२००	कुही	डांबरी	३-७०	१००	३७	९४	२२६	४५७	७१	६४७	-	७१८	१३६०
४४.	१३/०	मांडळ	खडीचेपक्का	३-७०	१३९	३७	१८०	२१४	५६०	९१५	९९३	-	१९०८	३१७०
<u>१७] नागपूर-हिंगण-हिंगणी-वितूर रोड, राज्य महामार्ग क्र. २५५</u>														
४५.	१५/६०	हिंगणा जोड मार्ग	डांबरी	३-७०	७७३	४३	१६६	११०९	२०९१	१६०५	१०४८	९	२६६२	४४२३
४६.	७/४	जयताळा	डांबरी	७-००	१५६२	३६४	३४६७	४२४८	९६४१	९०	८७०१	२९	८८२०	४११२९
<u>१८] उमरेड-गिरडरोड, राज्य महामार्ग क्र. २५८</u>														
४७.	०/०	उमरेड	डांबरी	५-५०	१८५	९१	२७३	२५९	८०८	४२३	८१२	-	१२३५	४६९८
<u>१९] रिंगरोड ते नागपूर शहर राज्य महामार्ग क्रमांक २६०</u>														
। गणना घेतलेली नाही.														
<u>२०] कामठी-गुमथळा-कुही-उमरेड-भिशी रोड, राज्य महामार्ग क्र. २६१</u>														
४८.	१४/९००	वडोदा	खडीचापक्का	३-७०	१६०	५	१३७	३२७	६२९	३१५	२७१	३२	६१८	१६८९
४९.	०/०	कुही	---	३-७०	६९	७	१३९	१५८	३७३	१९६	६४२	५	८७३	१७२१

= :: तक्ता क्रमांक - १.५ [पूढे चालु] :: =

- १५१ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५		
					२१]	<u>उमरेड-बुटीबोरी रोड, राज्य महामार्ग क्र. २६२</u>										
५०.	३४/२०	मकरधोकडा	खडीचे पक्का ३-७०	१८८	३२	३८२	१४१	७३३	३०६	२७६	-	५८२	३१६२			
					२२]	<u>नांद-बेसूर रोड, राज्य महामार्ग क्र. २६३</u>										
५१.	०/०	बेसूर	खडीचे पक्का ३-७०	२५	-	२७	५२	१०४	१५८	१७२	-	३३०	४४५			
						<u>प्रमुख जिल्हा मार्ग</u>										
					१]	<u>नरखेड-घुबडमेट रोड, - क्र. ६</u>										
५२.	११/१००	घुबडमेट	खडीचे पक्का ३-७०	११३	९	१४२	८९	३५३	१७९	१९७	-	३७६	१७५९			
					२]	<u>सावनेर-धापेवाडा-कळमेश्वर क्र. १२</u>										
५३.	१/०	सावनेर	खडीचे पक्का ३-७०	२८१	३६	२८६	२७७	८८०	१८५	८७२	-	१०५७	३९३०			
					३]	<u>कामठी-दहेगांव रोड, क्र. १५</u>										
५४.	१/०	कॅटॉनमेट सरिया कामठी	खडीचे पक्का ३-७०	४४४	१३	९४४	७९६	२१९७	१७	१९८०	३४	२०३१	८९४०			
					४]	<u>कामठी-कलमना रोड, क्र. २१</u>										
५५.	१/०	पुलाजवळ	डाबरी ३-७०	५३८	-	११०४	१३३३	२९७५	१०७	४५६५	१७१	४८४३	९५२७			

क्रमशः...

= :: तक्ता क्रमांक - २.५ [पूढे चालु] :: =

- १६० -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
					५]	<u>रामटेक-मुतेवाडी रोड, क्र. २२</u>								
५६.	०/०	-	डांबरी	३-७०	२२	८	१४१	१२६	३७४	१६०	८४४	५५	१०५२	१६७४
					६]	<u>कन्हान-धारसा रोड, क्र. २३</u>								
५७.	१/०	कन्हान जवळ	डांबरी	३-७०	५४२	२	११२०	७२२	२४००	२७६	२१२६	-	२४७२	१०८७२
					७]	<u>सालवा-राजोला रोड, क्र. २६</u>								
५८.	०/०	कूही	खडीचे पक्का	३-७०	२२	३	३६	४६	१०७	३८३	५४६	-	२२२	६७६
					८]	<u>भिवापूर-पुल्लर पाचवाडी रोड, क्र. २८</u>								
५९.	०/०	भिवापूर	खडीचे पक्का	३-७०	१२५	२	६६	६७	२६७	२५२	२८२	-	५४८	११८३
					९]	<u>अंबाझरी-डेगमा-सावंगी रोड, क्र. ३१</u>								
६०.	०/०	अंबाझरी जोड मार्ग	खडीचे पक्का	३-७०	२२	४	१४६	५७	२२२	२	१४२	-	१५८	१२६३
					१०]	<u>बाजारगाव-अडेगांव रोड, क्र. १०</u>								
६१.	०/२००	बाजारगाव जोड रस्त्यावर	खडीचे पक्का	३-७०	१०३	१०	६५	१२१	२२२	१०२	१८३	२५	३८०	९०२
					११]	<u>जामगाव-थडीपवनी-अंबाडा रोड,</u>								
६२.	०/०	-	खडीचे पक्का	३-७०	६६	२४	२८	६२	२५७	४०७	३४५	-	७५२	१४६०

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - १.५ [पुढे चालु] :: =

- १६१ -

१.	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	
					१२]	<u>नारसिंगी-भारसिंगी-तिनखेडा-नरखेड रोड,</u>									
६३.	बोळ वस	स्टॉप -	खडीचे पक्का	३-७०	५०	१६	६३	१०३	२३२	४७२	२२८	-	७००	११७६	
६४.	१/८०	तिनखेडा वसस्टॉप	खडीचे पक्का	३-७०	४७	१०	६१	९९	२१७	४५४	२११	-	६६५	१०८०	
					१३]	<u>सावरगांव-पिपळा रोड,</u>									
६५.	०/२०	सावरगांव वसस्टॉप	खडीचे पक्का	३-७०	१३३	१०	१६४	७५	३८२	७०७	३५३	-	१०६०	२१८३	
					१४]	<u>मेटेपांजरा-कचारीसांवगा रोड,</u>									
६६.	०/०	मेटेपाठार वसस्टॉप	खडीचे पक्का	३-७०	१३२	१०	१२२	८१	३४५	७२४	-	-	७२४	१८४७	
					१५]	<u>कोटांबी-सातोद-धोतीवाडा रोड,</u>									
६७.	०/०	सुस्वातीचे केंद्र	खडीचे पक्का	३-७०	४९	४	१२४	९२	२६२	७०७	-	-	७०७	१६२८	
					१६]	<u>मोहपा-उवाळी-कळमेश्वर रोड,</u>									
६८.	१/८	-	खडीचे पक्का	३-७०	६१	११	१२७	१९२	३९१	३२७	८६१	-	११८८	१५९६	
					१७]	<u>कळमेश्वर-गोंडखैरी रोड,</u>									
६९.	०/२००	-	खडीचे पक्का/डावरी	३-७०	४२९	३१	७१५	३६७	१५४२	७९६	५०३	२१	१३२०	७५२४	

क्रमशा:.....

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	
					१८]	<u>मोहपा-धापेवाडा रोड,</u>									
७०.	०/००	-	खडीचे पक्का	३-७०	४१	७	५८	८८	१२४	१६२	२८४	-	४५३	७८२	
					१९]	<u>धापेवाडा-पाटणसावंगी रोड,</u>									
७१.	०/४०	-	खडीचे पक्का	३-७०	२६१	१६	१३२	३१०	७२६	१७२	३३८	-	५१७	१२२७	
					२०]	<u>दहेगांव-कामठी रोड,</u>									
७२.	७/००	-	डांबरी	३-७०	५७२	४२	६७९	४२५४	५५५४	८३	१७५२	-	१५४२	७४५८	
					२१]	<u>खापण-पाटणसावंगी रोड,</u>									
७३.	१/४	-	डांबरी	३-७०	१३६	३१	१५६	१२१	५१४	५०	३२६	-	४४६	१२६६	
					२२]	<u>खापा-बडेगांव-नागलवाडी</u>									
७४.	०/२०	-	खडीचे पक्का	३-७०	१५३	७०	१८०	२२५	६२८	२१२	६६२	-	८८८	२७५३	
					२३]	<u>पारशिवनी-खापरखेडा रोड,</u>									
७५.	सुखातीचे केंद्र	-	खडीचे पक्का	३-७०	१२	१	६०	५४	१३४	३६	-	-	३६	५८०	
					२४]	<u>माहालगांव-लिहीगांव-धोराड-कामठी रोड,</u>									
७६.	१/००	-	खडीचे पक्का	३-७०	३३	-	४६	२३	१७२	५८	३२६	-	३८४	४६३	

क्रमशा:.....

= :: तक्ता क्रमांक - ९.५ [पूढे चालु] :: =

- १६३ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
					२५]	<u>मुसेवाडी-दिवरा-करवाही रोड,</u>								
७७.	-	मुसेवाडी	खडीचे पक्का	३-७०	११६	८	११९	१२५	५१८	२९८	२१२	२४१	७५१	२२४५
					२६]	<u>धारसा रेल्वेस्टेशन ते अरोली रोड,</u>								
७८.	-	धारसा रेल्वेस्टेशन	डांबरी	३-७०	३२	१०	१७२	३०८	५२२	४९२	१६७२	-	२१६४	२८०४
					२७]	<u>उमरेड-तारणा-भाटळ रोड,</u>								
७९.	०/२	उमरेड फाटा	खडीचे पक्का	३-७०	१३	४	८३	२३	१२३	४८५	२५९	६२८	१३७२	१४४३
					२८]	<u>उदासा-बाम्हणी रोड,</u>								
८०.	०/२००	उदासा	खडीचे पक्का	३-७०	१६	-	७०	४६	१३२	७५१	२५६	६२१	१६२८	१४५६
८१.	१०/००	बाम्हणी	खडीचे पक्का	३-७०	१३	-	८१	२४	११८	४६०	१८८	५७३	१२२१	१२७२
					२९]	<u>हिंगणा-कान्होलीबारा रोड,</u>								
८२.	८/००	-	डांबरी	३-७०	१२५	२६	११३	१७७	४४१	२५७	३०५	४४	६०६	१६७३
					३०]	<u>देवळी-कान्होलीबारा-टाकळघाट रोड,</u>								
८३.	२२/३०	-	खडीचे पक्का	३-७०	१४८	२३	९२	१४७	४१०	२८२	३६७	२६	६७५	१५२९
						<u>इतर जिल्हा मार्ग</u>								
					१]	<u>सोनेगांव-गुमथळा रोड, क्र. ६७</u>								
८४.	१४/०	गुमथळाजवळ	खडीचे पक्का	३-७०	५५४	५	६३९	४८९	१६८७	६०३	५९६	-	११२९	६४७१

कुमशा:.....

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५		
					३]	<u>उटी-मकरधोकडा रोड,</u>										
८५.	७/८०	मकरधोकडा	डांबरी	३-७०	३७	६	२०२	५४	२२२	६१७	१८२	६०१	१४००	२४३१		
					३]	<u>चांपा-हळदगांव-खापरी रोड,</u>										
८६.	११/४०	चांपा	डांबरी	३-७०	२३	४	२७	५४	१७८	४८२	३४६	६११	१४३२	१५२०		
					४]	<u>डोंगरगांव-गुमगांव रोड,</u>										
८७.	०/२००	-	डांबरी	३-७०	७५	१२	८३	११७	२२४	२२६	३७३	२८	६२७	१२३३		
					५]	<u>गोंधणी-पलनी-बोरगांव रोड,</u>										
८८.	१३/६०	-	डांबरी	३-७०	३७	१०	३०	१०२	१७२	११४	२२१	-	३३५	५३१		
					६]	<u>वाडी-दहेगांव रोड,</u>										
८९.	१०/००	-	डांबरी	३-७०	२३४	४	५७६	३०२	१११६	१८५	१२२७	६४	१५४६	५३२३		
					७]	<u>कामठी-वारेंगांव-नारी-बोखारा-पाटणसावंगी रोड,</u>										
९०.	१/८०	-	डांबरी	३-७०	११८	८	२२७	१२४	५४७	५४	४३२	-	८२३	२२३०		
					८]	<u>बिडीपेठ-हुडकेधवर रोड,</u>										
९१.	२/००	-	डांबरी	३-७०	२३०	६	२३२	३१६	७२१	२४७	५४१	-	१४८८	३१६७		
					९]	<u>सावनेर-खानगांव-खैरी-ढालगांव रोड,</u>										
९२.	०/४०	-	डांबरी	३-७०	३८	६	३२	५३	१२२	१३७	३६७	-	५०४	५७०		

= :: तक्ता क्रमांक - २.५ [पूढे चालु] :: =

- १६५ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	
					१०]	<u>मनसर-माहुली रोड, क्र. ४३</u>									
२३.	-	मनसर सुखातीस	डांबरी	३-७०	२१	४	६९	११२	२०६	३२	४२६	-	५२८	६९४	
					११]	<u>वडंभा-वेलदा रोड,</u>									
२४.	-	वडंभा	डांबरी	३-७०	१७	२	२७	५०	९६	३५	७४७	-	७८२	३३४	
						<u>खेडयातील मार्ग</u>									
					१]	<u>रामटेक-काचुरवाही रोड,</u>									
२५.	-	रामटेक तुमसर जोड रस्ता	डांबरी	३-७०	६४	८	१४६	१८३	४०१	२०२	१८९	२५०	६४१	१७२०	
					२]	<u>कोदामेंढीरेखराला-बोरगांव-धानला रोड,</u>									
२६.	-	रेवराल	डांबरी	३-७०	४२	१७	२१४	२३८	५११	३५४	१५११	-	१८६५	२४५७	
					३]	<u>बुटीबोरी अंप्रोचरोड,</u>									
२७.	१/००	-	डांबरी	३-७०	२५४	१०	३३८	२०९	८११	२६६	४४५	-	७११	३५८९	
					४]	<u>बीना-अंप्रोच रोड,</u>									
२८.	१/००	-	डांबरी	३-७०	१११	-	४३२	२५३	७२६	५२	५४४	-	६०३	३८६३	
					५]	<u>एकडी-उमरी-भुगांव रोड,</u>									
२९.	१/००	-	डांबरी	३-७०	१४४	४	१९८	२१९	५६५	६६७	४१७	-	१०८३	१४३१	

आधार :- १] संशोधन अधिकारी [सांख्यिकी], सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

२] सहाय्यक अधिक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, नागपूर.

==:: तक्ता क्रमांक - २. ६ ::==

- १६६ -

पोस्ट, तारघरे व दूरध्वनी सेवा व दूरदर्शन संघ यांची आकडेवारी

वर्ष - १९९०-९१

जिल्हा - नागपूर

अ. क्र.	पोस्टांची संख्या	तारघरांची संख्या	पत्रपेट्यांची संख्या	पोस्टमनांची संख्या	दूरध्वनीची संख्या	पोस्टांची सुविधा असलेल्या गांवाची संख्या	शासनाने वाटप केलेल्या दूरदर्शन संचांची संख्या
१.	२.	३.	४.	५.	६.	७.	८.
१	३२३	८४	११४६	४४६	२५८६६	२५२	८२६

- आधार :
- १] अप्पर अधीक्षक, टपाल व तारखाते [नागपूर शहर विभाग] गिरीपेठ, नागपूर.
 - २] अप्पर अधीक्षक, टपाल व तारखाते, नागपूर [ग्रामीण विभाग नागपूर] धंतोली, नागपूर.
 - ३] प्रवर अधीक्षक, तारघरे, नागपूर विभाग, नागपूर.
 - ४] जिल्हा प्रबंधक, दूरध्वनी, सद्दर विभाग, नागपूर.
 - ५] उपविभागीय, जिल्हाप्रबंधक, दूरध्वनी केंद्रीय तारघर, नागपूर.
 - ६] विभागीय अभियंता, ग्रामीण ध्वनीक्षेपण, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक १०.१ :: =

२ - १६७ -

स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च

जिल्हा - नागपूर.

[वर्ष - १९९०-९१]

[रु. लाखात]

बाब	ग्रामपंचायत	जिल्हापरिषद	नगरपरिषद
१	२	३	४
संख्या	७६५	१	१२
अ] <u>प्राप्ती</u>			
१. सुरवातीची शिल्लक	१३६.४२	२७.२७	११०६.२४
२. अनुदान व वर्गणी	७२.३०	३९३५.३३	१८३६.०९
३. चालु वर्षातील उत्पन्न	१८१.६८	३३८४.५८	६८२३.२०
एकूण प्राप्ती	३९०.४०	७४१७.१८	९७६५.५३
ब] <u>खर्च</u>			
१. चालु वर्षातील खर्च	२२७.१०	७२५४.३७	८३१४.६४
२. अघोरची शिल्लक	१२३.२०	१६२.८१	१४५०.८९
एकूण खर्च	३५०.४०	७४१७.१८	९७६५.५३

टीप :- रकाना क्रमांक ४ मध्ये महानगरपालिका -१, नगरपरिषदा-१० व कटकर्मंडळ-१ समाविष्ट आहेत.

आधार :- जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय, नागपूर.

ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च [१९९०-९१ या वर्षाकरिता]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजारात]

अ. क्र.	पंचायत समिती	ग्राम पंचायती व गट ग्राम-पंचायतीची संख्या	सुरुवातीची शिल्लक	उत्पन्न		अंशदान	देणी कर	शुल्क	इतर	एकूण		
				सहाय्यक शासकिय	अनुदाने इतर					५ ते ११	१२-१३	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
१.	नागपूर	६९	१३४४	२७३	२१००	४-	७१	१३७१	-	४०१	४२२०	५५६४
२.	हिंगणा	५३	७६३	८०	१७०	१९	२	१६८९	१	७९८	२७५९	३५२२
३.	कामठी	४८	९५८	१२७	१६२	-	८	६४५	१	३४०	१२८३	२२४१
४.	काटोल	८३	११४६	६६	६४८	-	२६	७१५	-	२३३	१६८८	२८३४
५.	नरखेड	६८	७५१	९७	२९२	२७	२५	६१०	१	५३८	१५९०	२३४१
६.	सावनेर	७५	६७३	१२३	३३८	६०१	१८	११३४	१	६७२	२८८७	३५६०
७.	कळमेश्वर	५१	८४२	७८	३११	५०	१	२०१	-	२७४	९१५	१७५७
८.	रामटेक	४५	४६०	१०९	६६४	७३	७	४०९	१	१३८	१४०१	१८६१
९.	पारशिवनी	५१	३४६५	२६८	१२२	१५०	-	३७३८	-	७५	४३५३	७८१८
१०.	मौदा	६३	८३५	१८९	८३	-	-	५६५	-	३८१	१२१८	२०५३
११.	उमरेड	४७	९६४	१५३	१३७	३	२	४०४	-	३४५	१०४४	२००८
१२.	भिवापूर	५५	२९२	११९	१७२	१३७	१३	४४७	१	२२	८०१	१०९३
१३.	कुही	५७	११४९	११६	४२	४८	१८	४८४	-	५३१	१२३९	२३८८
जिल्हा बेरीज		७६५	१३६४२	१७९८	५२४१	१००२	१९१	१२४१२	६	४७४८	२५३९८	३९०४०

क्रमशः.....

अ. क्र.	पंचायत समिती	खर्च									
		आरोग्य सेवा	सार्वजनिक बांधकाम	सामाजिक आणि नैतिक वृद्धी	प्रशासन	समाज कल्याण	पशुधनाचे संवर्धन	जमीन महसुली- घी. वसुली व देखभाल	इतर	एकूण खर्च स्तंभ १४ ते २१	अखेरची शिल्लक
१	२	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३
१.	नागपूर	२१७	१७२७	६१४	७४२	२६	१४	-	१४	४०६१	१५०३
२.	हिंगणा	५०१	१२७६	१२५	६१४	१	३३	२२	-	२६४२	८७३
३.	कामठी	४३६	८३८	१४२	३१७	८	५	-	५	१७५१	४२०
४.	काटोल	३३२	५८८	१८६	७६७	६	११	५	१	१८२६	२३८
५.	नलोड	३७६	६४०	१४२	३००	२२	२	-	-	१५५६	७८५
६.	सावनेर	६४२	२८१	१८०	५०२	१२२	४	१	२	२४४८	१११२
७.	कळमेश्वर	१५१	६८५	५३	६५२	४	७	-	१३	१५७२	१८५
८.	रामटेक	१२४	८८७	३६	२४३	५८	-	१	-	१४१२	४४२
९.	पारशिवनी	५२७	२२६८	२७४	१५५८	-	-	-	-	४६२७	३१२१
१०.	मौदा	२८८	३६०	१४५	३६६	५४	१	१	-	१२१५	८३८
११.	उमरेड	२२६	४५५	१३३	३३२	१२	५४	२	८	१२३६	७७२
१२.	भिव्यापूर	१५८	२८५	१०७	२३६	-	२४	-	३४	८४४	२४२
१३.	कुही	३४४	५८२	१७६	२२७	३०	-	-	-	१४३६	२५२
जिल्हा बेरीज		५०२२	११५७२	२३२०	७००७	३५०	१६२	३२	८४	२६७१०	१२३३०

आधार :- उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी [ग्रामपंचायत] जिल्हा परिषद, नागपूर.

जिल्हा परिषदेचे बाबवार उत्पन्न व खर्च [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजारात]

अ. क्रम	लेखा शिर्ष	प्रत्यक्ष १९८९-९०	सुधारीत १९९०-९१	अंदाज १९९१-९२
१	२	३	४	५
जमा				
१.	१] स्वनिर्मित उत्पन्न			
	अ] स्थानिक उपकर मुद्राक शुल्कासह	७२६२	२०३८९	१००००
	ब] शिक्षण	७८५३	८६००	९५००
	क] कृषी	३१६	१८०	३००
	ड] इमारत व दळणवळण	६११०	५००	५२८
	इ] इतर	१५०८	१८५०	२०१८
	एकूण	२३०४९	३१५१९	२२३४६
२.]	शासकिय अनुदाने			
	अ] सहेतुक अनुदान	२५२०१०	२६३२८२	२५९२३७
	ब] आस्थापना अनुदान	५११६२	६६५८९	५४८९३
	क] योजनांतर्गत योजनासाठी अनुदान	५८२२०	५६५१८	४९२६१
	इ] इतर	१९१३५	१५११५	१११९६
	एकूण शासकिय अनुदाने [-] परतावे	३८०५२७	४०१५०४	३७४५८७
		[-] ६७२७	[-] ७९७१	[-] ५०००
		३७३८००	३९३५३३	३६९५८७

क्रमशः.....

१	२	३	४	५
३] कर्जे				
अ] कर्ज व अग्रिम		[-] ३७४	-	-
ब] ठेवी व अग्रिम		५२६४३	५६९३९	५९२५६
क] वित्त प्रेषण		२४९४५०	२५००००	३०००००
ड] इतर		-	-	-
एकूण		३०१७४६	३०६९३९	३५९२५६

४] आरंभीची शिल्लक		६६६२	९७२७	१६२८१
एकंदर एकूण [जमा]		७०५२५७	७४१७१८	७६७४७०

२. खर्च				
अ] सामान्य प्रशासन		४७१८१	६४७०४	५३४६२
ब] शिक्षण		२१७५५२	२१७५६८	२२५८६३
क] वैद्यकिय		२१११	१५४५	१५९१
ड] षशुसंवर्धन		६४६५	५३२७	६११२
इ] इमारती व दळणवळण		२४८९१	२४२२८	१७१३०
फ] समाज कल्याण		९९९७	९४१७	१२८१९
ग] सिंचन		२९८१३	३०७४६	१३२६३
ह] कृषी		९४२	९८२	११००
न] इतर		५६१५१	६३९८०	६४२९७
एकूण [अ ते न]		३९५१०३	४१८४९७	३९५६३७

कर्जे				
अ] कर्जे व अग्रिम		-	-	-
ब] ठेवी व अग्रिम		५०९७७	५६९४०	६९२५६
क] वित्त प्रेषण		२४९४५०	२५००००	३०००००
ड] इतर		-	-	-

एकूण		३००४२७	३०६९४०	३६९२५६
अखेरची शिल्लक		९७२७	१६२८१	२५७७
एकंदर एकूण		७०५२५७	७४१७१८	७६७४७०
[खर्च + अखेरची शिल्लक]		७०५२५७	७४१७१८	७६७४७०

आधार :- मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषद, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - १०.४ :: =

- १७२ -

महानगरपालिका/नगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजारांत]

अ. क्र.	महानगरपालिका/ नगरपालिकेचे नांव	उत्पन्न									इतर	एकूण ३-४-५-६-७-८-९-१०-११-१२
		सुरुवातीची शिल्लक	अनुदाने व वर्गणी शासकिय	इतर	जकात	घरे व जमीन यावरील कर	इतर कर	एकूण [६-७-८]	नगरपालिके- च्या माल- मत्ते पासून मिळालेले महसुल			
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	
सर्व नगरपालिकांची जिल्हा बेरीज		११०६२४	१८२६३७	९७२	३००३६४	५६३१६	१७९८६०	५३६५४०	१९०४८	१२६७३२	९७६५५३	
१.	म. नगरपालिका, नागपूर	९६३८८	१३८०९५	-	२८१०१२	५१५०८	१७८१८६	५१०७०६	१४८९१	१०६३१७	८६६३९७	
२.	नगरपालिका, कामठी	२३०२	८५५०	-	४९१८	११३६	३३८	६३९२	१५९६	१५८१	२०४२१	
३.	कटक मंडळ, कामठी	४९२३	३१२५	-	१५२	३००	-	४५२	६०	२२६५	१०८२५	
४.	नगरपालिका, काटोल	९५०	५२०८	-	४२५१	६६६	४०६	५३२३	३७८	३०७३	१४९३२	
५.	नगरपालिका, नरखेड	२५९	५९७२	-	१८७२	४१०	१२९	२४११	२९२	३८१९	१२७५३	
६.	नगरपालिका, मोवाड	२०१	१८८९	-	२३९	८०	२३	३४२	१५२	१८९	२७७३	
७.	नगरपालिका, सावनेर	२४१६	२७५५	-	१९१७	३२७	३०१	२५४५	२५८	१८१५	९७८९	
८.	नगरपालिका, खापा	३६८	२९२४	-	५२२	३६२	५०	९३४	१२७	७३३	५०८६	
९.	नगरपालिका, कळमेश्वर	५४७	२३५१	-	१२०७	१०८	६०	१३७५	२३८	१०८०	५५९१	
१०.	नगरपालिका, मोहपा	१०२४	२४२३	-	२५६	८१	१३५	४७२	१८०	२२६	४३२५	
११.	नगरपालिका, रामटेक	५७७	२५७१	६६८	११८०	२४५	५८	१४८३	२९०	३२७१	८८६०	
१२.	नगरपालिका, उमरेड	६६९	६७७४	३०४	२८३८	१०९३	१७४	४१०५	५८६	२३६३	१४८०१	

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - १०.४ [पूढे चालु] :: =

- १७३ -

अ. क्र.	महानगरपालिका/ नगरपालिकेचे नांव	खर्च								अखेरची शिल्लक
		सामान्य प्रशासन	करवसुलीचा खर्च	सार्वजनिक सुरक्षा	सार्वजनिक आरोग्य व सोयी	सार्वजनिक बांधकाम	शिक्षण	इतर	एकूण	
१	२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१
सर्व नगरपालिकांची जिल्हा बेरीज		१०२२६१	२१९८८	५५०८८	२५३३८२	१००७५५	९७०७१	२००९१९	८३१४६४	१४५०८९
१.	महानगरपालिका, नागपूर	९६०३४	१५१०४	५२९०२	२३०१६२	९०४०९	७५८९०	१७३८७४	७३४३७८	१३२०१९
२.	नगरपालिका, कामठी	२२३५	६१५	३८८	५५९४	१५७७	४६२३	४१५३	१९१८५	१२३६
३.	कटक मंडळ, कामठी	४०२	७३	२०४	२५४४	६३०	४६७	१८५५	६१७५	४६५०
४.	नगरपालिका, काटोल	५३५	११८७	४२५	३५५९	१४५२	२८२९	४११२	१४०९९	८३३
५.	नगरपालिका, नरखेड	४८७	५७९	१९८	१५५४	२०६९	२९३७	४२६७	१२०९१	६६२
६.	नगरपालिका, मोवाड	४२०	२४८	८०	३६१	३९२	९१७	२७७	२६९५	७८
७.	नगरपालिका, सावनेर	४६७	८०२	१५२	१८९६	३१४	१८२७	२०६९	७५२७	२२६२
८.	नगरपालिका, खापा	२४१	४८६	९४	११९५	२८०	१२२१	१२३३	४७४०	३४६
९.	नगरपालिका, कळमेश्वर	२८४	८१९	१२२	१४२०	७०६	१४१६	३९९	५१६६	४२५
१०.	नगरपालिका, मोहपा	२४१	२२५	५९	५७४	११४३	६९०	२७२	३२०४	११३१
११.	नगरपालिका, रामटेक	४५२	६०३	१९६	१४९४	४७४	१७१५	३४८९	८४२३	४३७
१२.	नगरपालिका, उमरेड	४६३	१२४४	२६८	३०२९	१३०९	२५३९	४९२९	१३७८१	१०२०

- आधार :-
- १] महानगरपालिका, नागपूर
 - २] नागपूर जिल्हयांतील सर्व नगरपालिका.
 - ३] कटक मंडळ, कामठी.

महानगरपालिका/नगरपरिषद क्षेत्रातील इमारतीची वापरानुसार संख्या व त्यामधील निवासेत्तर उपयोगात असणा-या

इमारती अगर त्यांच्या भागांमध्ये चालणा-या उद्योग/व्यवसाय संबंधी माहिती

[वर्ष १९८३-८४]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	तपशील	कामठी कटक मंडळ	नगर परिषदा									
			कामठी	काटोल	नरखेड	मोवाड	सावनेर	खापा	रामटेक	उमरेड	कळमेश्वर	मोहपा
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३

इमारतीच्या वापरानुसार संख्या

१. निवासी	५३०	६८२७	२९२६	२१५९	८८९	२२२४	११३५	१९६५	३०२०	१०१४	८६४
२. निवासेत्तर	१८	७८९	६३७	५५१	२२६	४१३	३९३	७५४	७१७	२९६	२३०
३. मिश्र	५४	५३४	२४४	१६०	१८१	२०१	५११	२३७	११३६	२५०	१२६
४. एकूण	६०२	८१५०	३८०७	२९७०	१२९६	२८३८	२०३९	२९५६	४८७३	१५६०	१२२०

निवासेत्तर इमारती मध्ये चालणारे महत्वाचे उद्योग/व्यवसाय

१. पीठाची गीरणी	-	३८	१४	१३	६	१८	१३	२७	२२	७	६
२. वेकरी	-	८	१	१	-	१	१	२	१	१	-
३. बर्फाचा कारखाना	-	३	२	-	-	१	-	१	२	१	१
४. शिवणकाम	९	६४	६१	४९	२५	२४	३३	४४	१०४	३३	२४
५. घोंगड्या तयार करणे	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
६. बुरड काम करणे	-	-	६	-	२	४	२	२६	९	१	७

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - १०.५ [पूटे घालु] :: =

- १७५ -

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
७.	प्रिटींग प्रेस, बुक बायडिंग झेरॉक्स करणे, टायपिंग करणे	१	१५	५	-	-	४	१	२	३	२	२
८.	साबन व धुलाई पावडर कारखाना	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
९.	टाईल्स सिमेंट किंवा दगडी बनविणे	१	-	-	-	-	-	-	१	२	-	-
१०.	लेय काम	-	१०	१०	-	-	-	१	-	२	५	-
११.	सोनार काम	-	६	८	-	२	१	६	१२	२०	१५	२
१२.	गॅस विक्री	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१३.	पानपट्टी दुकान आणि दुकाने	-	५६	७२	३६	-	४०	३२	३३	४५	७	२
१४.	डेअरी	-	५	४	१	-	५	२	१	१	३	१
१५.	धान्य व किराणा दुकाने	१०	२१७	१२०	४०	२८	७०	५४	६३	११५	६२	२२
१६.	दारुचे दुकान	-	७	५	२	१	१	२	४	२	४	२
१७.	फळे व भाजीपाला व दुकाने	२	२२	५	१२	-	७	७	१	५	१०	-
१८.	कापड दुकान	-	३३	२५	२	५	२६	१७	१२	३४	१५	५
१९.	जनरल स्टोअर्स [कटलरी दुकान]	-	४४	६३	७	-	२७	१२	१२	२१	१२	३
२०.	औषधी दुकाने	-	१२	६	५	३	७	३	२	७	३	२
२१.	पेट्रोल पंप	-	५	३	-	-	-	-	-	२	१	-

क्रमशः...

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
२२.	फुले व हार तसेच इतर सामान विक्री	-	१	-	-	-	-	-	-	४	१	-
२३.	मोटारी व सायकल विक्री [मोटार सायकल]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२४.	हॉटेल व लॉज	१	४६	८६	२२	५	४७	२७	४२	४२	३३	१६
२५.	वस्तीगृह	१	-	-	-	-	-	-	-	२	-	२
२६.	गोदामे	१	३२	४५	१३	-	२३	-	९	१४	१३	४
२७.	सायकली व गॅस वत्ती भाड्याने देणे	१	८	२	१	-	२	४	३	-	३	१
२८.	वैद्यकीय सेवा	-	-	-	-	-	-	-	२	१४	५	-
२९.	गुरांचा दवाखाना	१	२	१	१	-	१	१	१	-	१	१
३०.	दवाखाना	१	२५	१२	८	६	१७	२	१६	२५	११	७
३१.	सिनेमा, नाटयगृहे वगैरे	-	३	४	१	१	५	२	१	२	४	-
३२.	वाचनालय, व्यायाम शाळा इतर क्लबचे केंद्रे [बॅंडपाटीचे]	१	१४	५	१	-	२	१	२	४	६	३
३३.	फोटो स्टुडिओ	-	-	३	-	-	३	-	-	-	-	१०
३४.	तलुन	१	४२	२०	११	५	१६	१६	१७	३३	३	४
३५.	लॉन्ड्री	८	१५	-	२	४	-	५	६	१३	४	१
३६.	इलेक्ट्री शिपन	-	-	-	२	-	४	-	-	१	-	-
एकूण		३२	७७१	६१२	२४४	१०१	३६६	२५१	३५६	५५७	२६४	१३४

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

= :: तक्ता क्रमांक - ११.१ :: =

विविध विकास शीर्षा खालील झालेला योजनांतर्गत खर्च [वर्ष - १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - लाखात]

अ.क्र.	विकास शीर्ष	राज्य क्षेत्र	एकूण खर्च
१	२	३	४
१.	कृषि व संलग्न सेवा	१५५.३१	२३४.१०
२.	ग्रामीण विकास	१७५.५२	३५६.१८
३.	पाटबंधारे व पूर नियंत्रण	७३९.७७	१०१८.९३
४.	विद्युत विकास	१७५.५१	१७५.५१
५.	उद्योग व खाणकाम	११२.९३	११३.००
६.	वाहतूक व दळणवळण	३१८.६०	३५९.५९
७.	पर्यटन, व सामान्य आर्थिक सेवा	-	-
८.	सामाजिक व सामुहिक सेवा	५१०.१७	८२७.०२
	एकूण	२१८७.८१	३०४४.३३

टीप :- यात जिल्हा स्तरीय योजना [बिगर आदिवासी व आदिवासी] अनुशेष अंतर्गत योजना [बिगर आदिवासी व आदिवासी] व राज्य स्तरीय योजना [बिगर आदिवासी व आदिवासी] अंतर्भूत आहेत.

आधार :- जिल्हा नियोजन अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर.

= :: लक्षा. क्रमांक - ११.२ :: =

योजनाखालील महत्वाचे भौतिक साधने [१९९०-९१ या वर्षा करिता,]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	विकास शिर्ष/ उपशिर्ष	बाब	परिमाण	भौतिक साधने
१	२	३	४	५
१.	कृषि कार्यक्रम	१] पीक संवर्धन		
		१] तालुका बीज गुणन क्षेत्र विकास		
		सिंचन सुविधा		
		अ] विहिरी खाल करणे	संख्या	४
		ब] विद्युतीकरण मीटर	संख्या	२
		२] सिमांतिक अल्प भूधारक शेतक-यांसाठी अनुदानाचा, भरोव, कार्यक्रम		
		अ] बियाने पाकिट वाटप	संख्या	२७०८९
		३] रोप संरक्षण मोहीम केंद्र		
		अ] औषधी वाटप	हेक्टर	१०२८३
		४] "सचः४" कापसाच्या उत्पादनाची व सधन कापूस जिल्हा कार्यक्रम [केंद्र पुरस्कृत योजना]		
		अ] फेरोमेट्रॅक्स वाटप	संख्या	१०००
		ब] पीक संरक्षण अवजारे	संख्या	३९१
		५] अल्प भूधारकांना कोरडवाहू [पावसाच्या षट्टीतील] जमिनीत निविष्टा संच पुरविणे		
		अ] कोरड वाहू जमिनीला खते [यूरिया]	संख्या	४.६२६
		६] मागास वर्गीय आणि नव-बौध्दांना दारिद्र्य रेषेच्यावर आणण्यासाठी विशेष सहाय्य योजना.		
		अ] बियाने रासायनिक खते	लाभार्थी संख्या	१८६
		ब] लघु सिंचना	--- " ---	१५८
		७] मागास वर्गीय आणि नव-बौध्द उस उत्पादक शेतक-यांना सहाय्य	--- " ---	१६१

= :: तक्ता क्रमांक - ११.२ :: =

१	२	३	४	५
		८] तेलबीया उत्पादक कार्यक्रम		
		अ] सोयाबीन जीवातुवाटप	संख्या	४७६६०
		ब] भूईमूंग प्रक्रिया	संख्या	१७
		क] पिक संरक्षण मोहीम	हेक्टर	११०२
		९] तुषार ठिंबक सिंचन	हेक्टर	३१
		३] फलोत्पादन		
		१] बागायती रोप मळयाचे बळकटीकरण रोप माठा स्थापन करणे	स्थापन संख्या	५
		२] अल्प भूधारक व सिमांत शेतक-यांना फलोधान विकासाकरीता भाडवली अनुदान	हेक्टर लाभार्थी	४६१.७५ १८१
		३] फलोत्पादन रोप संरक्षण		
		अ] संत्री	हेक्टर	१२७२५
		ब] मिरची	हेक्टर	४५०
		३] पशुसंवर्धन		
		१] पशु वैधिक्य दवाखाना व पशु प्रथमोपचार केंद्र बांधणे [जिल्हा परिषद]	संख्या	४
		२] पशुसाठी गोठे बांधणे	संख्या	१
		३] अंडी उबविणे केंद्राच्या निवासी व विंगर निवासी इमारतीचे वांधकाम	संख्या	१
		४] संकरीत कालवडी जोपासण्याकरीता सहाय्य [खाद्य पुरवठा] जुन्या केसेस	संख्या संख्या	११६७ १०४९
		४] मत्स्यव्यवसाय		
		१] अवरुद्ध पाण्यांतील मत्स्यसंवर्धन		
		अ] संचयन	[लाखात]	१२९
		ब] मत्स्योत्पादन	मे. टन	४५०५
		५] वन		
		१] औद्योगिक व व्यापारी उद्योगासाठी लागणा-या वन झाडांच्या जातींच्या लागवडीची योजना		
		अ] मानसूनपूर्व व द्वितीय तिसरे व पाचव्या वर्षातील कामे	हेक्टर	२८१७
		२] वनाचे पुर्नवनिकरण		
		अ] प्रथम द्वितीय व तृतीय वर्षीय कामे	हेक्टर	१४०७
		३] वैरण साधन संपत्तीचा विकास		
		अ] द्वितीय व तृतीय वर्षीय कामे	हेक्टर	२२१

= :: तक्ता क्रमांक - ११.२ [पुढे चालु] :: =

१	२	३	४	५
		६] सहकार		
		१] आदिवासी/अनुसूचित जाती/नव बौध्द यांना सहकारी साखर कारखान्याचे भाग खरेदी अर्थसहाय्य	सभासद संख्या	४८९
		२] पणन संस्थाना भाग भांडवल	संख्या	३
२.	ग्रामीण विकासासाठी विशेष कार्यक्रम	१] एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम	लाभार्थी संख्या	३९८२
		२] जवाहर रोजगार योजना	मनुष्यदिन [लाखात]	२६.०९
		घरकुल संख्या	संख्या	१८०
		३] रोजगार हमी योजना	मनुष्य दिन [लाखात]	९४२३
		मजूर क्षमता	संख्या	१७३८२
३.	पाटबंधारे व पुर नियंत्रण	१] लघुपाटबंधारे [जिल्हा परिषद] बांधकाम तलाव	संख्या	२३ प्रगतीपथावर
		२] लघु पाटबंधारे [राज्यक्षेत्र]	संख्या	२ प्रगतीपथावर
		३] अयशस्वी विहिरींना अनुदान [विहिरी]	संख्या	३३
		४] कोल्हापूर पध्दतीचे बंधारे	संख्या	११ पूर्ण ३४ काम चालु
		५] आयाकट विकास [शेतचारी बांध व गड्डे भात खाचेंरे	हेक्टर	५७१
४.	विद्युत विकास	१] सामान्य विकास		
		१] ग्रामीण		
		अ] घरगुती कनेक्शन	संख्या	७६८७
		ब] पंप	संख्या	५४
		२] शहरी		
		अ] दिवे	संख्या	१२६६४
		२] पध्दती सुधारणा		
		१] ट्रान्सफॉर्मर क्षमतेत वाढ	संख्या	१९
५.	ग्रामीण व लघु उद्योग	१] बीज भांडवल सुभिक्षित बेरोजगारासाठी	संख्या	४९७
		२] छोट्या उद्योगांना कर्ज योजना [लघु उद्योग]	संख्या	१२
		३] औद्योगिक सहकारी संस्थांना अर्थ सहाय्य [सहकारी संस्था]	संख्या	११
		४] हातभाग उद्योगांचा विकास [संस्था]	संख्या	२

= :: तक्ता क्रमांक - ११.२ [पूढे चालु] :: =

१	२	३	४	५
६.	<u>वाहतूक व वृद्धणवळण</u>	१] जिल्हा रस्ते [किमान गरजा कार्यक्रम सोडून]	कि.मी.	३
		२] एकात्मित घटक	पुल संख्या	१
		३] बांधकाम जिल्हा परिषद सीडीकामे	संख्या	९
		४] किमान गरजा कार्यक्रम जिल्हा रस्ते[रस्ते खडीकरण]	कि.मी.	३
		५] बांधकाम जिल्हा परिषद [रस्ते]	कि.मी.	४
		६] किमान गरजा कार्यक्रम ग्रामीण रस्त्यांचा विशेष कार्यक्रम	कि.मी.	-
		७] हरीजन वस्त्यांना जोडणारे रस्ते	कि.मी.	३.२
६.	<u>सामाजिक व सामुहिक सेवा</u>	१] <u>सामान्य शिक्षण</u>		
		अ] प्राथमिक शाळेत पुस्तक पेट्या उघडणे विद्यार्थी संख्या		२०५०९
		ब] शैक्षणिक दृष्ट्या प्रागास-लेल्या भागांतील प्राथमिक शाळांतील अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना विशेष सवलती	विद्यार्थी संख्या	७१४२
		क] प्राथमिक शाळांच्या अपूर्ण इमारतीच्या बांधकामासाठी जिल्हा परिषद अनुदान	संख्या	१७
		ड] अशासकिय माध्यमिक शाळांच्या विकास-तुकड्या व विस्तार ज्यादर तुकड्या	संख्या	७१
		इ] अशासकिय नवीन माध्यमिक शाळा उघडणेच व चिना अनुदानात माध्यमिक शाळांना अनुदान तत्वावर आणणे	शाळा-संख्या	१६
		ई] पूर्वीच्या शासकिय माध्यमिक शाळांच्या इमारती बांधण्यासाठी जि.प. अनुदान	इमारती-संख्या	३
		उ] माध्यमिक शाळांतून पुस्तक पेट्या उघडणे	विद्यार्थी संख्या	८०६०
		ऊ] उच्चतर माध्यमिक शिक्षण [कनिष्ठ महाविद्यालय अतिरिक्त वर्ग]	विद्यार्थी संख्या	१६
		ए] १२ वी पर्यंतच्या मुलींना मोफत शिक्षण	"-	२४२५
		ऐ] प्राथमिक शाळांच्या इमारतीच्या बांधकामासाठी जिल्हा ग्रामीण विकास प्राधीकरणाचा अनुदान	इमारती संख्या	४०
		ओ] खाजगी प्राथमिक शाळांना अनुदान	शाळा-संख्या	८
		औ] प्राथमिक शिक्षकांच्या नियुक्ती-करीता नगर परिषदांना अनुदान	पदे-संख्या	३२

१	२	३	४	५
७. सामाजिक व सामुहिक सेवा	२] क्रीडांचे व्यवस्थापन कल्याण			
	अ] गाव तेथे मैदान व व्यायाम शाळा	क्रिडांगण-संख्या	१	
	ब] व्यायाम शाळांचा विकास	क्रिडांगण बांधकाम-	१९	
	३] तांत्रिक शिक्षण			
	[अ] - २ स्तरावर व्यवसाय शिक्षण आणि राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणे अंतर्गत किमान कौशल्यावर आधारित अभ्यासक्रम	संस्था-संख्या	१०	
	४] आरोग्य सेवा			
	अ] प्राथमिक आरोग्य केंद्र/उपकेंद्रे/ग्रामीण रुग्णालय बांधण्याचा अनुषंग	प्राथमिक आरोग्य-केंद्र -संख्या	१४	
		निवासी क्वार्टर संख्या	१७	
	ब] प्राथमिक आरोग्य केंद्राची स्थापना	काम प्रगतीपथक-संख्या	६	
	५] ग्रामीण पाणी पुरवठा			
	अ] नळाने पाणी पुरवठा [खास उपषण]	नळयोजना संख्या	२	
	ब] नळाने पाणी पुरवठा जिल्हा परिषद	--- " ---	२४	
	क] नळाने पाणी पुरवठा महाराष्ट्र आणि पुरवठा जल निःसारण	--- " ---	१३	
	ड] जी.एस.डी.ए ची नलिका विहिरी खणण्याचा कार्यक्रम	विहिरी-संख्या	१७७	
		गावे-संख्या	१६७	
	इ] विहिरी बांधणे [साधे उपाय]	विहिरी-संख्या	८	
	६] गृह निर्माण			
	अ] ग्रामीण भागातील भूमिहिन मजुरांना घर बांधण्यासाठी जागा देणे व झोपड्या बांधणे	झोपड्या-संख्या	३५	
	७] नगर विकास			
	अ] गलिच्छ वस्ती सुधारणा कार्यक्रम	लोक संख्या	२३०००	
	८] मागास वर्गीयांचे कल्याण			
	अ] मागास वर्गीय विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्क व परिक्षा शुल्क देणे	विद्यार्थी - संख्या	१८२३८	
	ब] विभूक्त जाती व भटक्या जमातीसाठी भारत सरकार शिष्यवृत्ती	--- " ---	२२७	
	क] मागास वर्गीयांना मंगलोरी कौल व जी.आय.शीट व गवती घरे बदलण्यासाठी आर्थिक सहाय्य देणे.	लाभार्थी संख्या	२५५	

= :: तक्ता क्रमांक - ११.२ [पूढे चालु] :: =

१	२	३	४	५
७. सामाजिक व सामूहिक सेवा	८]	मागास वर्गीयांचे कल्याण		
	ड]	हरीजन वस्ती सुधारणा	वस्ती-संख्या	३
	इ]	गलिच्छ वस्त्यात असलेल्या मुलांना शालांतपूर्व परीक्षेसाठी शिष्यवृत्त्या	विद्यार्थी-संख्या	-
	ई]	आंतरजातीय विवाहास प्रोत्साहन	जोडपे-संख्या	३७
	उ]	आश्रम शाळा समूह	आश्रम शाळा संख्या	१
	ऊ]	अनुसूचित जमातीकरिता विद्युत पंप बसविणे	पंप-संख्या	५९
	ख]	तेल इंजिनचा पुरवठा	लाभार्थी-संख्या	२
	रे]	व्यावसायिक शिक्षण घेणा-या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांनी निर्वाह भत्ता देणे	लाभार्थी-संख्या	१८५
	९]	कामगार व कामगार कल्याण		
	अ]	नवीन औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची स्थापना	संख्या	१[सावनेर-साठी २९ मशीनरी]
	ब]	प्रशिक्षार्थी करीता वसतीगृहे बांधणे	संख्या	२[नागपूर व रामटेक]
	क]	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थातील यंत्र सामुग्रीचे आधुनिकरण	संख्या	१[बागपूर]
	ड]	व्यवसाय प्रशिक्षण पध्दतीचा विकास	संख्या	१[नागपूर]
	इ]	संजय गांधी स्वामंजन योजना	लाभार्थी-संख्या	२९
	१०]	समाज कल्याण		
	अ]	स्त्रियांसाठी पुरस्कृत योजना आणि निराश्रित स्त्रियांसाठी विविध व्यवसायांतील व्यवस्थापकीय प्रशिक्षण	महिला-संख्या	६९०
	ब]	७ वी व ८ वी पर्यंतच्या शारीरिक दृष्ट्या अपंग विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्त्या	विद्यार्थी-संख्या	३०५

आधार :- जिल्हा नियोजन अधिकारी, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - ११.३ :: =

-१८४-

रोजगार हमी योजना [वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजारत]

अ. क्र.	जिल्हा	कामाचा प्रकार	नियोजित कामांची संख्या	मंजूर केलेल्या कामांची संख्या	सुरु केलेल्या कामांची संख्या	पूर्ण केलेल्या कामांची संख्या	मध्येच बंद केलेल्या कामांची संख्या	कामा-साठी केलेली तरतूद	कामावर झालेला एकूण खर्च	रोजगार निर्मिती अनुष्य दिवस
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१.	नागपूर	१] सिंचन	२६३	२३	३०	२९	२०४	उ. ना.	९३५८	३१४६७०
		२] सार्वजनिक कामे	५२२	१०५	१२८	९४	३००	उ. ना.	४२२६३	१६५४०८०
		३] कृषि	१०७८	३१३	१०२	३८९	५८७	उ. ना.	४९५७	२४२९९०
		४] वनीकरण	२३४	२६९	८४	१६५	-	उ. ना.	१८९२१	८२८०८२
		५] इतर	-	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	२०९७	७१०	३४४	६७७	१०९१	८६२००	७५४९९	३०३९८२२

टीप :- १] उ. ना. - उपलब्ध नाही

२] १९९०-९१ मध्ये शासनाकडून प्राप्त झालेली तरतूद कामाच्या प्रकारानुसार नसल्यामुळे रकाना ९ मधील आकडे वेगवेगळे दर्शविण्यांत आलेले नाहीत.

आधार :- जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर. [रोजगार हमी योजना]

= :: तक्ता क्रमांक - ११.४ :: =

रोजगार हमी योजनेखालील घेतलेली कामे त्यावरील रोजगार व खर्च१९९०-९१ या वर्षाकरीता

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	महिना	खर्च [रुपये लाखांत]		मनुष्य दिवस	रोजगार हमी योजनेखाली कामाची संख्या	
		प्रत्यक्ष	संचित			
१	२	३	४	५	६	
१.	एप्रिल	१९९०	२४. ६४	२४. ६४	१०४१०७	११७
२.	मे	१९९०	८५. ०४	१०९. ६८	३८७६२३	४७४
३.	जून	१९९०	१०३. ५१	३१३. १९	३९८०३४	४३९
४.	जुलै	१९९०	४३. ६४	२५६. ८३	२३१४९४	३०३
५.	ऑगस्ट	१९९०	६१. ९०	३१८. ७३	२९५००७	३४९
६.	सप्टेंबर	१९९०	७३. ११	३९१. ८४	२१५७०१	३७२
७.	ऑक्टोबर	१९९०	३५. २३	४२७. ०७	१७६०६०	२३२
८.	नोव्हेंबर	१९९०	३५. ९६	४६३. ०३	१४५९४४	२७५
९.	डिसेंबर	१९९०	७९. ८८	५४२. ९१	३१०००३	३७०
१०.	जानेवारी	१९९१	३५. ०२	५७७. ९३	१५९८८८	३१०
११.	फरवरी	१९९१	६३. १२	६४१. ०५	२३६१३६	४०३
१२.	मार्च	१९९१	११३. ९४	७५४. ९९	३७६८२५	५०७

आधार :- जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर. रोजगार हमी योजना.

पिण्याच्या पाण्याच्या सोयी व टंचाई संबंधी केलेल्या उपयुक्त योजना [वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	तुलुका/जिल्हा	वस्तीच्या एकूण गावांची संख्या [८१ च्या जनगणनेनुसार]	गावांतील पाड्या व वस्त्यांची संख्या	वाराही महिने पुरेसे पाणि उपलब्ध असलेल्या गावांची संख्या		पिण्याच्या पाण्याची टंचाई असलेली गावे व त्यासाठी केलेली उपाय योजना			करणे पुरवठा होणा-या			बैलगाडीने पुरवठा होणा-या			इतर साधनांनी पुरवठा होणाऱ्या		
				गावांची संख्या	त्याखालील पाड्या/वस्त्यांची संख्या	गावांची संख्या	गावांतील टँकर वाड्या/ वस्त्यांची संख्या	गावांची संख्या	गावांतील टँकर वाड्या/ वस्त्यांची संख्या	गावांची संख्या	त्यातील टँकर वाड्या/ वस्त्यांची संख्या	बैलगाडीची संख्या	गावांची संख्या	गावांतील टँकर वाड्या/ वस्त्यांची संख्या	साधन		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५			
१.	नागपूर.	१४५	१४५	१२९	१२९	३	३	२	-	-	-	१३	१३	विहिरी खोल करणे, विहिरीचे अधिग्रहण करणे व नवीन हातपंप			
२.	हिंगणा	१२३	१२३	११६	११६	३	३	३	-	-	-	४	४	बुडकी खोदणे, आयातकालीन नळ-योजना			
३.	जामठी	७४	७४	५५	५५	४	४	३	-	-	-	१५	१५	विहिरी खोल करणे			
४.	काटोल	१६२	१६२	१६१	१६१	६	६	२	-	-	-	२	२	विहिरी खोल करणे			
५.	नरखेड	१३२	१३४	१०३	१०३	८	८	४	-	-	-	२१	२३	विहिरी खोल करणे.			

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - ११.५ [पूढे घालु] :: =

-१८७-

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
६.	सावनेर	१२५	१२५	१२२	१२२	३	३	२	-	-	-	-	-	-
७.	कळपेश्वर	९१	९१	६६	६६	७	७	३	-	-	-	१८	१८	विहिरी खोल करणे, तात्पुरती पाणि पुरवठा योजना, बुडकी खोदणे.
८.	रामटेक	१४९	१६१	१४६	१५८	-	-	-	-	-	-	३	३	विहिरी खोल करणे
९.	पारशिवनी	१०९	१०९	४२	४२	२	२	२	-	-	-	६५	६५	विहिरी खोल करणे हॅडपंप वसविणे.
१०.	मौदा	१२१	१२१	१२१	१२१	-	-	-	-	-	-	-	-	-
११.	उमरेड	१५३	१५३	१३१	१३१	६	६	२	२	२	४	१४	१४	बुडक्या खोदणे, विहिरी खोल करणे खाजगी विहिरीचे अधिग्रहण करणे आकस्मीक नळ योजना.
१२.	भिवापूर	११२	११२	९९	९९	११	११	४	१	१	२	१	१	बुडक्या खोदणे
१३.	कुही	१५५	१५५	१४९	१४९	४	४	२	२	२	२	-	-	-
जिल्हा एकूण		१६५८	१६७२	१४४०	१४५२	५७	५७	२९	५	५	८	१५६	१५८	-

आधार :- नागपूर जिल्ह्यातील सर्व गट विकास अधिकारी, [पंचायत समिती]

= :: तक्ता क्रमांक - ११.६ :: =

संकरित व अधिक उत्पादन देणा-या पिकांच्या जाती वत्याखालील क्षेत्र [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[क्षेत्र - हेक्टरमध्ये]

अ. क्र.	तालुका	अधिक उत्पादन देणारी पिके		संकरित पिके		सुधारीत पिके	
		पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र
१	२	३	४	५	६	७	८
१.	नागपूर	भात	१२६	ज्वारी	१००००	ज्वारी	१२५
		गहू	३९२५	कापूस	३०६०	तूर	४६००
		ज्वारी	२५			मूंग	५९२
		हरबरा	१५००			उडिद	३००
		भूर्डमुंग	४			इतर	
						कडधान्ये	२७०
						भूर्डमुंग	३५०
						तिळ	९३९
						सोयाबीन	५५००
						कापूस	३३९०
						गहू	७७५
						हरबरा	८००
						इतर डाळी	१०५
						जवस	३०५८
						करडई	१३
२.	हिंगणा	भात	३०	ज्वारी	१५६००	ज्वारी	२००
		गहू	१०००	कापूस	८४००	तूर	५०४०
		हरबरा	१३८०			मूंग	३१०
		भूर्डमुंग	३७८			उडिद	११०
						इतर कडधान्ये	१९०
						भूर्डमुंग	२७५
						तिळ	६५
						सोयाबीन	४६७०

= :: तक्ता क्रमांक - ११.६ [पूढेचालुं] :: =

१	२	३	४	५	६	७	८
२.	हिंणणा					कापूस	५२००
						गहू	८००
						हरबरा	२६०
						इतर डाळी	१५
						जवस	१५०
३.	कामठी	भात	१७२२	ज्वारी	१४१०	ज्वारी	२४१
		ज्वारी	३२५	कापूस	५२	तूर	१७६५
		गहू	४०००			मूंग	१८६
		हरबरा	९७५			उडिद	१२६
		भूर्डमूंग	२६			इतर कडधान्ये	१२७
						भूर्डमूंग	१५
						तिळ	२०५५
						सोयाबिन	३३७०
						कापूस	४६
						गहू	१५५०
						हरबरा	१६००
						इतर डाळी	१७५
						जवस	४५००
४.	काटोल	भात	१०५	ज्वारी	१४३७०	ज्वारी	२८९
		गहू	३१५०	कापूस	३२५०	तूर	५०८३
		हरबरा	३६४०			मूंग	६८५
		भूर्डमूंग	४०			उडिद	७६०
		सूर्यफूल	७५			इतर कडधान्ये	६२५
		सोयाबिन	४५			भूर्डमूंग	१०१८५
						तिळ	२९०
						सोयाबिन	१०३७४
						कापूस	१८५०
						गहू	१७०
						हरबरा	४५०

१	२	३	४	५	६	७	८
---	---	---	---	---	---	---	---

४. काटोल						इतर डाळी	१५
						जवस	५५
						करडई	४०

५. नरखेड	भात	१०५	ज्वारी	१४७५	ज्वारी	२२५
	गहू	३४५०	कापूस	३५००	तूर	५०००
	हरबरा	३७००			मूग	१११०
	सुर्यफूल	३५			उडिद	६१५
	सोयाबीन	२५			इतर कडधान्ये	१२३०
	भूर्डमूंग	६			भूर्डमूंग	७६५०
					तिळ	२००
					सोयाबिन	१०४३
					कापूस	११७०
					गहू	१५०
					हरबरा	७००
					इतर डाळी	६५
					करडई	८५
					सोयाबिन	२५

६. सावनेर	भात	१५	ज्वारी	१४६८०	ज्वारी	४५०
	गहू	३६७७	कापूस	३४६०	तूर	८५००
	हरबरा	३१००			मूग	४००
	भूर्डमूंग	४५०			उडिद	२००
					इतर कडधान्ये	४४०
					भूर्डमूंग	६४५०
					तिळ	३००
					सोयाबिन	६०२२
					कापूस	२६५०
					गहू	५०
					हरबरा	३५०

= :: तक्ता क्रमांक - ११.६ [पुढे चालु] :: =

१	२	३	४	५	६	७	८
६.	सावनेर					झतर डाळी	५०
						जवस	१८०
७.	कळपेशावर	भात	१८	ज्वारी	११८९५	ज्वारी	१८०
		गहू	४५००	कापूस	३२७७	तूर	४१००
		हरबरा	३४६०			मूग	५४०
		भूर्डमूंग	४०			उडिद	४६५
						झतर कडधान्ये	६१०
						भूर्डमूंग	५८३०
						तिळ	२७३
						सोयाबिन	४७०५
						कापूस	२१३०
						गहू	१००
						हरबरा	५००
						झतर डाळी	३०४
						जवस	८१०
८.	रामटेक	भात	१७३५०	ज्वारी	१६५०	ज्वारी	३००
		ज्वारी	४९१०			तूर	२६००
		गहू	११००			मूग	२५०
		हरबरा	१७५०			उडिद	१५०
		भूर्डमूंग	३५			सोयाबिन	३७००
						गहू	२१००
						हरबरा	१८००
						झतर डाळी	३१०
						जवस	२२००
						करडई	५
						तिळ	४१५

= :: तक्ता क्रमांक - ११.६ [पुढे चालू] :: =

१	२	३	४	५	६	७	८
९. पारशिवणी	भात	२७६१	ज्वारी	७६८०	ज्वारी	१४५७	
	ज्वारी	७५	कापूस	१५२६	तूर	६२६१	
	गहू	३५००			मूग	५१	
	हरबरा	३४३०			उडिद	४२	
	भूर्झमूंग	१८०			इतर कडधान्ये	३५०	
					भूर्झमूंग	१७०	
					सोयाबीन	२६५८	
					कापूस	१०१२	
					गहू	५००	
					हरबरा	३६०	
					इतर डाळी	१५०	
					जवस	७००	
					तिळ	४००	
१०. मौदा	भात	१३१५०	ज्वारी	७००	तूर	२२१५	
	ज्वारी	४३८३			मूग	७०	
	गहू	२३४०			उडिद	५०	
	हरबरा	३५००			इतर कडधान्ये	१००	
	तूर	३०			सोयाबीन	५२००	
					गहू	४२००	
					हरबरा	२५०	
					इतर डाळी	१३०	
					जवस	४१००	
					करडई	५	
					तिळ	७५०	
११. उमरेड	भात	२६००	ज्वारी	६२२०	ज्वारी	१३५०	
	ज्वारी	२३५०	कापूस	२२२०	तूर	३६००	
	गहू	४१६०			मूग	३२५	
	हरबरा	४१००			उडिद	२५०	
	तूर	२०			इतर कडधान्ये	१५०	
	भूर्झमूंग	५			सोयाबिन	१२४००	

क्रमशाः,

= :: तक्ता क्रमांक - ११.६ [पूढे चालु] :: =

१	२	३	४	५	६	७	८
११.	उमरेड					कापूस	१४००
						गहू	१३५०
						हरबरा	६५०
						करडई	५०
						तिळ	२३०
१२.	भिंवापूर	भात	४८१३	ज्वारी	८००	ज्वारी	२०
		ज्वारी	२५५०	कापूस	२४०	तूर	२३३०
		गहू	१८५०			मूग	११०
		हरबरा	३५००			उडिद	२५
						इतर कडधान्ये	१६५
						सोयाबीन	७८७०
						कापूस	१६०
						गहू	१४६०
						हरबरा	४००
						इतर डाळी	१२०
						जवस	५०७०
						करडई	६०
						तिळ	१८४०
१३.	कुडी	भात	६५००	ज्वारी	३१००	ज्वारी	२००
		ज्वारी	४४५०			तूर	३६००
		गहू	२८३५			मूग	२१०
		हरबरा	२०००			उडिद	१००
		भूर्डमूंग	४			इतर कडधान्ये	१५०
		सोयाबीन	२५			सोयाबीन	२३००
		तूर	२५			गहू	१२५५
						हरबरा	१३२०
						इतर डाळी	१५०
						जवस	५२००
						करडई	२५
						तिळ	८०

आधार :- कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद, नागपूर.

जिल्ह्यांतील रासायनिक खातांचे वाटप [वर्ष १९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	तालुका	रासायनिक खातांचे वाटप [मै.टनांत]			शेरा
		नियंत्रित संस्थाकडून	खाजगी संस्थाकडून	एकूण	
१	२	३	४	५	६
१.	नागपूर	११५०	२८२०	३९७०	
२.	हिंगणा	१२६०	२६१७	३८७७	
३.	कामठी	११००	२४६५	३५६५	
४.	काटोल	१७८०	३०७८	४८५८	
५.	नरखेड	१८१०	३२२२	५०३२	
६.	तावनेर	१९००	३१७५	५०७५	
७.	कळमेश्वर	१९५०	३३१०	५२६०	
८.	रामटेक	२१००	४१६५	६२६५	
९.	पारशिवनी	१८००	३४२०	५२२०	
१०.	मौदा	२२१०	४३६५	६५७५	
११.	उमरेड	१९००	३६७२	५५७२	
१२.	भिवानूर	१६६०	३७४८	५४०८	
१३.	कुही	१७८०	३५९२	५३७२	
जिल्हा एकूण		२२४००	४३६४२	६६०४२	रासायनिक खातांत घुरीया, मिश्र खते, सुपर फॉस्फेट व डी.ए.पी. हयांचा समावेश आहे.

आधार :- कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद, नागपूर.

==:: तक्ता क्रमांक - ११.८ ::==

-१९५-

जिल्हयांतील साखर कारखाने

[वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	तालुका	साखर कारखान्याचे नांव	सहकारी/ खासगी	गळीत क्षमता [मे. टन] [दर रोजची]	प्रत्यक्ष झालेले गाळप [मे. टन]	साखरेचे उत्पादन [मे. टन]
१	२	३	४	५	६	७
१.	मौदा	श्रीराम सहकारी साखर कारखाना सयदीत, नरेंद्रनगर [बाबदेव]	सहकारी	१२५०	१६५३०५	१६१८८

आधार :- सहसंचालक, [साखर] महाराष्ट्र शासन, प्रादेशिक कार्यालय, नागपूर.

दुग्ध संस्थांची तालुकावार माहिती [वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	तालुका	दुग्ध संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या	गोळा केलेले एकूण दुग्ध ["०००" लिटर]	तरासरी प्रतिदिन [लिटर]	शीतगुहांची संख्या	शीतगुहांची क्षमता [हजार लिटर]
१	२	३	४	५	६	७	८
१.	नागपूर	११	६०७	२९२	८००	१ [x]	१००
२.	हिंगणा	२०	१२९७	१३५१	३७०१	-	-
३.	कामठी	७	३२३	२१९	६००	-	-
४.	काटोल	३१	१७३१	२१९०	६०००	-	-
५.	नरखेड	१८	९८२	६२१	१७०१	-	-
६.	सावनेर	३०	२६५०	२०८१	५७०१	-	-
७.	कळमेश्वर	२३	१५८१	१४६०	४०००	-	-
८.	रामटेक	२०	१५७०	१७१६	४७०१	१	५
९.	पारशिवनी	१०	४७०	४०२	११०१	-	-
१०.	मौदा	२०	११५०	६५७	१८००	-	-
११.	उमरेड	१०	७७१	५५८	१५२९	-	-
१२.	भिवापूर	१४	७६०	४२०	११५१	-	-
१३.	कुही	१४	७९१	३६५	१०००	-	-
जिल्हा एकूण		२२८	१४६८३	१२३३२	३३७८६	२	१०५

टीप :- [x] नागपूर दुग्ध योजनेचे शीतगुहा आहे.

आधार :- जिल्हा दुग्ध विकास अधिकारी, नागपूर.

अवर्षण प्रवण कार्यक्रमांची प्रगती दर्शविणारा तक्ता [वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

जिल्हयांतील या कार्यक्रमांतर्गत	१]	केंद्रीय पुरस्कृत	} निरंक
निवडलेल्या तालुक्यांची संख्या	२]	राज्य पुरस्कृत	
	३]	स्कूण	

अ. क्र.	योजना	उपलब्ध झालेली आर्थिक तरतूद [रु. लाखात]	झालेला खर्च [रु. लाखात]	खर्चाची टक्केवारी	भौतिक साध्याचा तपशिल बाब	परिमाण	लक्ष	साध्य	साध्यांची टक्केवारी
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
- - - - - नि र क - - - - -									

टीप :- नागपूर जिल्हयामध्ये अवर्षण कार्यक्रम राबविण्यात न आल्यामुळे माहिती "निरंक".
दाखविण्यात आलेली आहे.

आधार :- जिल्हा ग्रामीण विकास येंत्रणा, नागपूर.

== :: तक्ता क्रमांक - ११.११ :: ==

एकात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रमांची प्रगती/त्यावरील तरतूद व खर्च [वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर.

कार्यक्रमाखाली असणा-या	१]	तालुक्यांची संख्या	१
	२]	गांवांची संख्या	९८
	३]	एकूण लोकसंख्या	५३१५४
		[१९९१ च्या जनगणनेप्रमाणे]	
	४]	अनुसूचित जमातींची लोकसंख्या	२९१८९
		[१९८१ च्या जनगणनेप्रमाणे]	

[स्मये - लाखात]

अ.क्र.	विकास शिर्ष	१९९०-९१		खर्चाची तरतुदीशी टक्केवारी
		तरतूद	खर्च	
१.	२.	३.	४.	५.
अ]	१. कृषि व संलग्न सेवा	३३.७४	३२.९०	९७.५१
	२. ग्रामीण विकास	२७.८७	२९.२९	१०५.१०
	३. पाटबंधारे व पूर नियंत्रण	३५.७८	३५.७९	१००.०२
	४. विद्युत विकास	१०.००	१०.१४	१०१.४०
	५. उद्योग व खाणकाम	०.०९	०.०९	१००.००
	६. वाहतूक व दळणवळण	१५.९५	१५.४८	९७.०५
	७. सामान्य शिक्षण	२.१५	२.१५	१००.००
	८. फ्रिडा व युवक कल्याण	०.६९	०.४२	६०.८७
	९. तांत्रिक शिक्षण	०.०४	०.०४	१००.००
	१०. आरोग्य सेवा	१.५५	१.५५	१००.००
	११. पाणी पुरवठा व स्वच्छता	३.८३	३.७०	९६.६१
	१२. मागास वर्गीयांचे कल्याण	४.२१	४.२०	९९.७६
	एकूण	१३५.९०	१३५.७५	९९.८९
ब]	माडा योजनेखालील तरतूद	१९.६१	१९.५९	९९.९०
क]	न्युकलीअस बजेट	६.५०	६.५०	१००.००

आधार :- जिल्हा नियोजन अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - ११.१२ :: =

वीस कलमी कार्यक्रम [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

कलमी क्रमांक	वाब	परिमाण	उद्दिष्ट	साध्य
१	२	३	४	५
१. अ]	<u>एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम</u>			
	१]	जुने लाभार्थी	संख्या	निरंक
	२]	नविन लाभार्थी	संख्या	३५२०
	ब]	जवाहर रोजगार योजना कार्यक्रम	लाख मनुष्य दिन	२७.७६
	क]	लघु उद्योग स्थापन करणे	संख्या	१००
५. अ]	अतिरिक्त जमिनीचे वाटप		एकर	२०.७९
	ब]	लाभधारक		
	१]	एकूण कुटुंबे	संख्या	८
	२]	अनुसूचित जाती/जमाती	संख्या	४
६.	बेठविंगारचे पुनर्वसन		संख्या	निरंक
७.	पिण्यासाठी स्वच्छ पाणी			
	अ]	खेडी	संख्या	७३
	ब]	लोकसंख्या		
	१]	एकूण	संख्या	३६७५२
	२]	अनुसूचित जाती/जमाती	संख्या	९४११
८. अ]	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे		संख्या	४५
	ब]	उपकेंद्रे	संख्या	३००
	क]	मुलांची रोग प्रतिकार क्षमता वाढविणे	संख्या	७१४००
९. अ]	कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रिया		संख्या	२५०३०
	ब]	सममुल्य शस्त्रक्रिया	संख्या	२१४२०
	क]	एकात्मिक बालविकास सेवागट	क्रमग्रामी संख्या	-
	ड]	अंगणवाडी	क्रमग्रामी संख्या	-
११. अ]	अनुसूचित जातीच्या कुटुंबांना सहाय्य		संख्या	४४६५
	ब]	अनुसूचित जमातीच्या कुटुंबांना सहाय्य	संख्या	३८०२

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - ११-१२ [पूढे घालु] :: =

१	२	३	४	५
१४.	अ] घरासाठी जागा	संख्या	३५	३५
	ब] घरबांधणी साठी अर्थसहाय्य	संख्या	३५	३५
	क] इंदिरा आवास योजना	संख्या	२३२	३६०
	ड] आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल घटकासाठी घरे	भूखंड संख्या	८०	८५
	इ] कमी उत्पन्न गटासाठी घरे	संख्या	४३५	५७१
१५.	गलिच्छ वस्ती सुधारणा	लाभार्थी संख्या	२३०००	२३०००
१६.	झाडे लावणे	संख्या [लाखात]	१८४.६०	१८५.४३
१८.	रास्त भावाची दुकाने उघडणे	संख्या	-	३
१९.	अ] खेड्याचे विद्युतीकरण	संख्या	-	-
	ब] पंप संचाचे विद्युतीकरण	संख्या	१०००	२५१०
	क] सुधारीत चुली	संख्या	८०००	८४२२
	ड] वायुगॅस संच बसविणे	संख्या	८००	८१७

आधार :- १] जिल्हा नियोजन अधिकारी, नागपूर.

२] आयुक्ताचे कार्यालय, नागपूर विभाग, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - ११.१३ :: =

विशेष घटक योजना [१९९० - ९१]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	सेक्टर	उपलब्ध झालेली आर्थिक तरतुद [रु. लाखात]	झालेला खर्च [रु. लाखात]	खर्चाची टक्केवारी.
१	२	३	४	५
१.	कृषी व संलग्न सेवा	२७.४३	२७.४८	१००.१८
२.	ग्रामीण विकास	२५.७०	२७.३८	१०६.५४
३.	पाटबंधारे व पुरनियंत्रण	५१.५६	५१.५६	१००.००
४.	विद्युत विकास	२८.००	३२.६८	११६.७१
५.	उद्योग व खाणकाम	३.३८	३.३८	१००.००
६.	वाहतूक व दळणवळण	२८.३८	३१.६३	१११.४५
७.	सामाजिक व सामुहिक सेवा	५.३०	५.३०	१००.००
८.	पाणी पुरवठा व गृहनिर्माण	२५.६२	१७.९५	७०.०६
९.	मागास वर्गियाचे कल्याण	२५.९३	३४.७१	१३३.८६
१०.	कामगार कल्याण	०.४१	०.३७	९०.२४
जिल्हा एकूण		२२१.७१	२३२.४४	१०४.८४

आधार :- जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी [वर्ग-१], नागपूर.

निवडक शेतमालाच्या सरासरी घाऊक किंमती ३०. ६. १९९१ ला सपणा-या वर्षाकरीता

जिल्हा - नागपूर

[प्रति क्विंटल मूल्य रूपयामध्ये]

अ. क्र.	मालाचे वर्णन	प्रकार	महिने												वर्षाची सरासरी
			जुलै १९९०	ऑगस्ट १९९०	सप्टेंबर १९९०	ऑक्टोबर १९९०	नोव्हेंबर १९९०	डिसेंबर १९९०	जानेवारी १९९१	फरवरी १९९१	मार्च १९९१	एप्रिल १९९१	मे १९९१	जून १९९१	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
१.	गहू	कल्याण	३५५	३६०	३६५	३६०	३९०	४००	४१५	४१०	३५०	३२५	३५०	३५०	३६९
२.	तांदूळ	लुचई	४८५	४५५	४६५	४६५	४९०	५००	५००	५२५	५००	५००	५००	५००	४९०
३.	ज्वारी	हायब्रीड	१६५	१७०	१६०	१६०	१५५	१८५	२००	१९०	१९०	१८५	१९०	१९५	१७९
४.	उडिद	काळा	५८५	६००	५७७	५८२	६१८	६४९	६६९	६६६	६५१	६८५	६८१	७०२	६३९
५.	हरभरा	देशी	८१५	८००	८०५	७७५	८००	८००	९००	७००	६५०	६४०	६५०	६५०	७४९
६.	तूर	गावराणी	८३५	९१३	९२५	९५०	९००	९२५	१०३०	९६०	९८०	९५०	१०५०	११००	९६०
७.	मसूर	गावराणी	४५२	-	-	-	-	-	-	७००	६२८	६५९	६७८	७५२	६४५
८.	जवस	गावराणी	१०७५	१०२०	१२००	११७५	१२२५	१२४०	१३७५	१२७०	१११०	११००	१२५०	१३३०	११९८
९.	तीळ	पांढरा	१४५०	१४५०	१३२५	१३६६	१४३०	१६८९	२२५०	१८५०	१७५०	१६५०	१६००	१६००	१६१८
१०.	मिरची	भिवापुरी	७००	६८०	६५०	७३०	८६१	९८५	१०००	१२२५	१४००	१४००	१६२५	१८२०	१०९०
	[सुकलेली]														
११.	शेंगादाणा	[फल्ली] अकोला	८१५	८१५	९२५	९००	९२५	९२५	१०५०	११००	११५०	११५०	१०००	९५०	९७५
१२.	सरंडी	स्थानिक	५४०	५१५	५२०	५२०	५५०	६००	६००	६००	५३५	५२०	५३०	४७५	५४२

क्रमशः...

= :: तक्ता क्रमांक - १२.१ [पुढे चालु] :: =

-२०३-

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
१३.	मूग	गावराणी	६६०	५६८	-	६६५	६८१	६२२	६७४	६७५	७३२	७०१	६७८	७०८	६७०
१४.	कुलथा	स्थानिक	-	५४५	-	-	-	-	-	-	-	-	६४४	-	५२५
१५.	सोयाबीन	स्थानिक	५२५	५१५	५००	५०५	५००	६००	६२०	६१५	६१०	६१५	६५०	७००	५८५
१६.	संत्री	नागपुरी	-	४७५	४२०	३००	२५०	२६५	३७५	५७५	६३८	९१३	४३२	३८५	४५७
१७.	कापूस	रच -४	७५०	७५०	७५०	७५०	७५०	७५०	७५०	७५०	७५०	७५०	७५०	७५०	७५०
	१००७/	रचवाय-३८६	६२०	६२०	६२०	६२०	६२०	६२०	६२०	६२०	६२०	६२०	६२०	६२०	६२०

टीप :- संत्र्यांच्या किमती प्रती गाडी समजाव्यात.

आधार :- १) नागपूर जिल्ह्यांतील कृषि उत्पन्न बाजार समिती [सर्व]

२) महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादन पक्ष महासंघ मर्यादीत, नागपूर.

जिल्हा मुख्यालय ठिकाणच्या महत्वाच्या वर्षाच्या सरासरी किरकोळ किंमती

[१९९० या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[मुल्य रुपयात]

अ. क्र.	मालाचे वर्णन	गुणवत्ता व प्रकार या द्विषयी थोडक्यात विवरण	परिमाण	मासिक सरासरी किरकोळ किंमती												वर्षाची सरासरी
				जाने-वारी	फरवरी	मार्च	एप्रिल	मे	जून	जुलै	ऑग-स्ट	सप्टें-बर	ऑक्टो-बर	नोव्हें-बर	डिसें-बर	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
<u>धान्ये</u>																
१.	तांदूळ-उत्तम [सु.बा]	लुचई नं. १	किलो	५.६०	५.६०	५.६०	५.६०	५.६०	५.६०	५.६०	५.६०	५.६०	५.६०	५.८२	६.००	५.६५
२.	तांदूळ-मध्यम [सु.बा]	लुचई नं. २	"	५.००	५.००	४.८८	४.८०	४.९५	५.४०	५.४०	५.४०	५.४०	५.४०	५.६०	५.६०	५.२४
३.	तांदूळ-हलका [सु.बा.]	लुचई नं. ३	"	४.४०	४.४०	४.४०	४.४०	४.४०	४.५०	४.६०	४.५०	४.५०	४.५०	४.५०	४.५०	४.४७
४.]	गहू [स्व.धा.दु]	मध्यम	"	२.३५	२.३५	२.३५	२.३५	२.३५	२.३५	२.७०	२.७०	२.७०	२.७०	२.७०	२.७०	२.५२
५.]	गहू जाडा	लोकवन	"	४.१२	४.००	३.८२	३.३०	३.६०	४.००	४.१८	४.२५	४.२५	४.२५	४.५७	४.८०	४.१०
६.	गहू-आटा	स्थानिक	"	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
७.	ज्वारी-पांढरी	हायब्रीडो	"	२.१२	२.००	२.००	२.००	२.००	२.००	२.००	२.००	२.००	२.००	२.००	२.००	२.०१
८.	ज्वारी-पिवळी	गावराणी	"	३.२५	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.१९
९.	बाजरी-जाडी	गावराणी	"	३.२५	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.४८

इक्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - १२.२ [पूढे चालु] :: =

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
<u>डाळी</u>																
१०.	हरभरा [अखर]देशी	फिलो	१०.१२	१०.००	८.८०	८.२५	८.५०	८.५०	८.८७	९.००	९.००	९.००	९.००	९.००	९.००	९.००
११.	हरभरा डाळ	गावराणी--	१०.००	९.२५	९.००	९.५०	१०.००	१०.१५	११.००	११.००	११.००	११.००	११.१०	१०.५०	१०.२९	
१२.	तूरडाळ	[मध्यम]--	१०.५०	१०.००	९.५०	११.००	१२.५०	१३.५०	१३.००	१३.५०	१४.६२	१५.००	१५.४०	१६.००	१२.७९	
१३.	उडीद डाळ	गावराणी--	११.००	१०.५०	११.८०	११.२०	११.२५	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	११.६५	
१४.	मूंग डाळ	मोगरा --	१०.८०	११.००	१०.५०	११.८०	११.२५	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	११.६१	
१५.	मसूर डाळ	स्म.पी मोगरा	९.००	९.००	९.५०	९.५०	९.१०	९.५०	९.५०	९.५०	९.७५	१०.००	१०.००	१०.००	९.५३	
<u>साखर गूळ</u>																
१६.	साखर [खु.बा]सी	--	८.४५	८.६०	८.६०	८.९०	८.४२	८.६०	८.३०	८.४६	८.५५	८.५३	८.५४	८.४५	८.५३	
१७.	गूळ	कोल्हापूर --	८.००	८.००	८.१०	८.७५	९.००	८.६०	९.००	९.००	८.५०	८.५०	८.७०	८.६२	८.५६	
<u>तेल व खनिजे</u>																
१८.	भूर्डमूंग तेल	स्थानिक --	२४.१२	२५.५०	२७.१०	२८.००	२८.२०	३०.५०	३१.५०	३३.१०	३४.८७	३३.५०	३३.१०	३४.२५	३०.३१	
१९.	पाम-तेल	--	--	--	--	उपलब्ध नाही	--	--	--	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	
[स्व. धा. दु]																
२०.	वनस्पती तूप	सुर्यमुखी --	२९.००	२८.००	२८.६०	२८.२०	२९.६०	३४.२०	३६.१२	३८.२०	३९.००	३९.५०	४०.००	३९.५०	३४.२२	
२१.	दूध [शुध्द]	म्हशीचे लिटर	६.००	६.००	६.८०	६.००	६.००	६.००	६.००	६.००	६.००	६.००	६.००	६.००	६.००	
<u>मास, मासे</u>																
२२.	मांस बक-याचे	स्थानिक किलो	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.००	३६.८०	३८.००	४०.००	४०.००	४०.००	३७.२३
२३.	मासे	रोहू --	२४.००	२४.००	२२.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.८३	
२४.	अंडी	कोंबडी, विदेशी डझन,	९.००	९.१२	७.८०	७.००	६.५०	८.४०	९.००	९.००	८.६३	८.७५	९.८०	१०.००	८.५८	

क्रमशः.....

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
<u>मसाल्याचे पदार्थ</u>																
२५.	मीठ	गादठी	किलो	१.२५	१.२५	१.२५	१.२५	१.२५	१.२५	१.२५	१.२५	१.२५	१.२५	१.२५	१.२५	१.२५
२६.	हळद	वायगाव	"-	१६.००	१६.००	१९.२०	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	२०.००	१६.२७
२७.	सुकी मिरची	भिवापुर	"-	१५.००	१५.००	१२.६०	१३.००	१४.२५	१९.६०	२०.००	१९.००	१८.००	१८.००			१६.७०
	<u>भाजीपाला</u>															
२८.	बटोटे	पहाडी	"-	२.६२	२.८७	२.५०	३.००	३.००	३.७०	४.००	३.९०	३.८७	४.००	४.४०	४.००	३.४९
२९.	कांदे	पांढरा नाशिक	"-	२.२५	२.००	१.६०	२.००	२.१०	२.००	२.५०	३.००	३.८७	४.७५	५.००	६.२५	३.१४
	<u>पुढे</u>															
३०.	केळी	भुसावळ	डझन	३.००	३.१२	३.८०	४.१०	४.५०	४.५०	४.३७	४.००	४.००	४.००	३.८०	३.५०	३.९२
	<u>पेय</u>															
३१.	चहा	सी.टी.सी. किलो		६०.००	६०.००	६०.००	६०.००	६१.००	६४.००	६४.००	६२.४०	६०.००	६०.००	६०.००	६०.००	६०.९५
३२.	काँफी	बुक बॉन्ड[साधी]	"-	४०.००	४०.००	४०.००	४०.००	४०.००	४०.००	४०.००	४१.५०	४२.५०	४२.५०	४२.५०	४२.५०	४०.९६
	<u>जठण, वीज, दिवाबत्ती</u>															
३३.	राँकेल	पांढरा	लिटर	२.६५	२.६५	२.६१	२.४५	२.४५	२.४५	२.४५	२.४५	२.४५	२.६८	२.९५	२.९५	२.६०
३४.	कोळसा	स्थानिक	४० किलो	१७०.००	१७०.००	१७०.००	उ.ना.	उ.ना.	१४०.००	१४०.००	१४०.००	१४०.००	१४०.००	१४०.००	१४०.००	१४०.००
३५.	काडेपेटी	चाबी छाप	५० काड्या	०.३०	०.३०	०.३०	०.३०	०.३०	०.३०	०.३०	०.३०	०.३०	०.३०	०.३०	०.३०	०.३०
३६.	लाकूड	आडजात	४० किलो	३८.००	३८.००	३९.२०	४०.००	४०.००	४०.००	४०.००	४०.००	४०.००	४०.००	४२.००	४५.००	४०.१८

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
<u>कपडे</u>																
३७.	सजडी	४.५० मी. सुरत शनग [फायबर]	७०.००	७०.००	७०.००	७०.००	७०.००	१००.	१००.००	१००	१००.००	१००	१००.००	१००.००	१००.००	८७.५०
३८.	कोटींग	[सुरत फायबर मीटर स्टेन ग्राज]	६४.००	६४.००	६४.००	६४.००	६४.००	८०.००	८०.००	८०.००	८०.००	८०.००	८०.००	८०.००	८०.००	७३.३३
३९.	ब्लॉउज	पिसे ६५ से.मी. नग [रम्प्रेस मील]	३०.००	३०.००	३०.८०	३२.००	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३८.००	३५.५७
४०.	शटींग	मफतलाल मीटर <u>भांडी</u>	२४.००	२४.००	२४.४०	२५.००	३२.००	३२.००	३२.००	३२.००	३२.००	३२.००	३२.००	३२.००	३२.००	२९.४५
४१.	पितळी थाली	भंडारा किलो <u>वापरातील संकीर्ण वस्तू</u>	७५.००	७५.००	७५.००	८२.५०	९०.००	९०.००	९०.००	९०.००	९०.००	९०.००	९०.००	९०.००	९०.००	८५.६३
४२.	धुण्याचा साबण	५०१२ वड्या	८.२०	८.२०	८.२०	८.२०	८.२०	८.२०	८.२०	८.२०	८.२०	८.२०	८.२०	८.२०	८.२०	८.२०
४३.	अंगाचा साबण	[हमाम] शवडी	४.३०	४.३०	४.३०	४.३०	४.३०	४.३०	४.३०	४.३०	४.३०	४.३०	४.५६	४.६५	४.६५	४.३८
४४.	विड्याचे पाने	कपुरी १००नग	४.००	४.००	४.००	४.००	४.२५	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	५.००	४.६०
४५.	सुपारी	अधर किलो	२८.००	२८.००	२८.००	२८.००	२८.५०	३६.४०	४०.००	४५.६०	४६.००	५६.००	५६.००	५६.००	५६.००	३९.७१
४६.	तंबाखु	व-हाडी किलो	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००	१६.००
४७.	सिगारेट	पनामा १० नग	३.००	३.००	३.२०	३.५०	३.५०	३.५०	३.६०	३.६०	३.६०	३.५०	३.५०	३.५०	३.५०	३.४१
४८.	बिडी	बंदरी संख्या २५	१.८०	१.८०	१.८०	१.८०	१.८०	१.८०	१.८०	१.८०	१.८०	१.८०	१.८०	१.८०	१.८०	१.८०
४९.	केश तेल	टाटा हेअर ऑईल १०० मी.ली.	१०.८०	१०.८०	१०.८०	१०.८०	१०.८०	१०.८०	१०.८०	१०.८०	१०.८०	१०.८०	१०.८०	१०.८०	१०.८०	१०.८०
५०.	मुद्रणासाठी कागद	बल्लारपुर दस्ता	उपलब्ध नाही													

आधार =: जिल्हा तांखियकी कार्यालय, नागपूर.

==: तक्ता क्रमांक - १२.३ ==

-२०८-

केद्रातील कामगारांचे ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक [वर्ष १९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर

पायाभूत वर्ष १९८२ - १००

अ.क्र.	महिना व वर्ष	अन्न	पानसुपारी तंबाखू इत्यादी	इंधन व दिवाबत्ती घरे	कापड बिछाना आणि पायदाम	संकीर्ण	सर्वसाधारण निर्देशांक	
१	२	३	४	५	६	७	८	
	एकूण सरासरी १९८९-९०	१७१	२०६	१९६	२५१	१४०	१७१	१७८
१.	एप्रिल १९९०	१७६	२१८	१९९	२५५	१५१	१८३	१८५
२.	मे १९९०	१७९	२२५	२०६	२५५	१५२	१८४	१८८
३.	जून १९९०	१८५	२२९	२१७	२५५	१५३	१८९	१९३
४.	जुलै १९९०	१९१	२२७	२२०	२६७	१५७	१९०	१९८
५.	ऑगस्ट १९९०	१९२	२२५	२२४	२६७	१५७	१९१	१९९
६.	सप्टेंबर १९९०	१९३	२२५	२२४	२६७	१५७	१९१	१९९
७.	ऑक्टोबर १९९०	१९६	२२७	२२४	२६७	१५८	१९१	२०१
८.	नोव्हेंबर १९९०	१९८	२३०	२२५	२६७	१५९	१९९	२०३
९.	डिसेंबर १९९०	१९७	२३६	२२८	२६७	१६१	१९९	२०४
१०.	जानेवारी १९९१	२१०	२५८	२२३	२७७	१६२	२००	२१३
११.	फरवरी १९९१	२११	२६२	२३४	२७७	१६२	२०१	२१४
१२.	मार्च १९९१	२०७	२६२	२४०	२७७	१६३	२०३	२१२
	वार्षिक सरासरी १९९०-९१	१९४	२३५	२२२	२६६	१५८	१९४	२०१

आधार :- कामगार आयुक्तांचे कार्यालय, मुंबई.

= :: तक्ता क्रमांक - १३.१ :: =

जिल्हयांतील पोलीस दलांची एकूण संख्या

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	बाब	वर्ष १९९०-९१
१.	<u>पोलीस दलांची संख्या</u>	
अ]	पोलीस उपमहानिरीक्षक [वर्ग-१]/अतिरिक्त पोलीस आयुक्त	१
ब]	पोलीस आयुक्त/विशेष पोलीस महानिरीक्षक	१
क]	पोलीस उप आयुक्त	३
ड]	पोलीस सह आयुक्त	१२
ई]	पोलीस अधिक्षक/समादेशक	३
ई]	पोलीस सहाय्यक अधिक्षक/सहाय्यक समादेशक	५
प]	पोलीस उप अधिक्षक	५
फ]	निरीक्षक	७९
भ]	उपनिरीक्षक	३४७
म]	जमादार [x]	१२८५
य]	हवालदार	५६२
र]	शिपाई	५८७०
	<u>एकूण पोलीस दलांची संख्या</u>	<u>८१७३</u>
२.	पोलीस ठाणी	३९
३.	आउट पोस्ट	६९
४.	सब पोस्ट	२
५.	लॉक अप्स	३१
६.	पोलीस ठाणे, आउट पोस्ट, व सबपोस्ट गावे	३०
	आदींची सोय असलेली गावे/शहरे शहरे	१२
	<u>पोलीस दलांचा एकूण खर्च [रुपये लाखांत]</u>	<u>२३१४</u>

टीप :- [x] पोलीस आयुक्त नागपूर शहर यामध्ये हवालदारांचे पद जमादार या पदात बदलण्यामुळे १९८९-९० पेक्षा हवालदारांची संख्या कमी तर जमादारांची संख्या जास्त आढळते.

आधार :- १] पोलीस आयुक्त नागपूर शहर, नागपूर.
२] पोलीस अधिक्षक, नागपूर जिल्हा [ग्रामीण विभाग], नागपूर.
३] पोलीस अधिक्षक, मध्य, दक्षिण-पूर्व व पश्चिम रेल्वे, नागपूर.
४] समादेशक, राज्य राखीव पोलीस बलगट, क्र. ४, नागपूर.

गुन्ह्यासंबंधी आकडेवारी १९९० या वर्षाकरीता

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	गुन्ह्याचे प्रकार	प्रकरणाची संख्या [४-६]	चौकशी चालू असलेली प्रकरणे	मागिल वर्षाची कोर्टात चालू असलेली प्रकरणे	न्यायालयात चौकशी करण्यासाठी पुरविष्ट केलेली प्रकरणे	न्यायालयाने काढून टाकलेली शिक्षा दिलेली व जामीन दिलेल्या सह निकालात काढलेली प्रकरणे	निर्दोष म्हणून सोडलेली प्रकरणे	दोषी असलेली प्रकरणे	दुष्प्रिया शेतती न्यायालयात तीन प्रकरणे
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१.	दखलपात्र गुन्ह्यांत मदत करणे	-	-	-	-	-	-	-	-
२.	दखलपात्र गुन्ह्यांबाबत कटकरणे	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	सामाजिक शांतता सुरक्षितता व न्यायाबाबतचे गुन्हे	५१५	१३६	२५१	३७२	४३	३४	३३	१२२०
४.	व्यक्ति विषयक गंभीर गुन्हे	३९४०	७४४	८८२५	३१९६	४१२	३५७	३२०	१०६३२
५.	व्यक्ति आणि मालमत्ता विषयक किंवा फक्त मालमत्ता विषयक गंभीर गुन्हे	९५८	४००	१७२१	५५८	८५	८०	९०	२०९४
६.	व्यक्ति विषयक किरकोळ गुन्हे	१३४३	२६१	१६२५	१०८१	१५२	८३	१८१	२२८३
७.	मालमत्ता विषयक किरकोळ गुन्हे	२८२८	१०७७	६४८७	१८२१	३३०	३८१	४७१	७१२६
८.	दर न नोंदलेले इंडियन पीनल कोड खालील इतर गुन्हे	२७१८	५२९	३६४६	२१८९	१८३	१५०	१७५१	३७५१
	सकूण [१ ते ८]	१२३७१	३१४७	२३३२५	९२३४	१२१२	१०८५	२८४६	२७४०६

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - १३.२ [पूढे चातु] :: =

-२११-

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
९.	वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे								
अ]	विशेष किंवा स्थानिक कायद्याखालील दखलपात्र ठरलेले गुन्हे	१८४६०	१२५७	१७१६७	१७२०३	२४८०	१३७४	१००६७	२०४४९
ब]	बी.श्च.ओ.आर. १९४७ या कायद्याखालील गुन्हे.	-	-	-	-	-	-	-	-
	एकूण बेरीज	३०८३१	४४०४	४०४९२	२६४२७	३६९२	२४५९	१२९१३	४७८५५

- आधार :-
- १] सहाय्यक पोलीस आयुक्त, गुन्हे शाखा - १, नागपूर
 - २] जिल्हा पोलीस अधिक्षक [ग्रामीण] जिल्हा - नागपूर.
 - ३] पोलीस अधिक्षक, मध्य-रेल्वे, दक्षिण-पूर्व रेल्वे व पश्चिम रेल्वे, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - १३.३ :: =

तुस्मांत दाखल केलेले गुन्हेगार [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	बाब	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
१	२	३	४	५
१.	रेल्वे अधिनियम	२५५२	७	२५५९
२.	मुंबई पोलीस अधिनियम	१३०२	७	१३०९
३.	मुंबई दाखंदी अधिनियम	७६६	१५	७८१
४.	क्रिमीनल, प्रोतीनर कोड अधिनियम	२२१	४	२२५
५.	घर-फोडी आणि चोरी	१४२	५	१४७
६.	खोटे दस्त रेवज आणि फसवणूक	११	-	११
७.	खून	४०	-	४०
८.	डाके व दरोडे	२	-	२
९.	हत्या व दुखापत करणे	५०	-	५०
१०.	फस लावून पळविणे व बलात्कार करणे	९	-	९
११.	लष्करी गुन्हे	२	-	२
१२.	इतर	४४०	६	४४६
एकूण		५५३७	४४	५५८१

आधार :- अधिक्षक, मध्यवर्ती कारागृह, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - १३.४ :: =

तुलगात दाखल झालेल्या गुन्हेगारांचे वयोगटानुसार व शैक्षणिक पात्रतेनुसार

वर्गीकरण [वर्ष १९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	बाब	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
१	२	३	४	५
१.	<u>१८ वर्षाखालील</u>			
	१.१ अशिक्षित	१२४	-	१२४
	१.२ अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	१.३ वाचता व लिहीता येणारे	१९६	-	१९६
२.	<u>१८ ते २१ वर्षे</u>			
	२.१ अशिक्षित	२१०	-	२१०
	२.२ अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	२.३ वाचता व लिहीता येणारे	३९४	२	३९६
३.	<u>२२ ते ३० वर्षे</u>			
	३.१ अशिक्षित	६४९	३	६५२
	३.२ अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	३.३ वाचता व लिहीता येणारे	८३०	४	८३४
४.	<u>३१ ते ४० वर्षे</u>			
	४.१ अशिक्षित	१२२४	१३	१२३७
	४.२ अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	४.३ वाचता व लिहीता येणारे	१६९८	१८	१७१६
५.	<u>४१ ते ६० वर्षे</u>			
	५.१ अशिक्षित	६६	२	६८
	५.२ अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	५.३ वाचता व लिहीता येणारे	८९	-	८९
६.	<u>६१ वर्षावरील</u>			
	६.१ अशिक्षित	२४	-	२४
	६.२ अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	६.३ वाचता व लिहीता येणारे	३३	२	३५
७.	<u>एकूण</u>			
	७.१ अशिक्षित	२२९७	१८	२३१५
	७.२ अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	-	-	-
	७.३ वाचता व लिहीता येणारे	३२४०	२६	३२६६

आधार :- अधीक्षक, मध्यवर्ती कारागृह, नागपूर.

= :: तक्ता क्रमांक - १३०५ :: =

-२१४-

दिवानी व फौजदारी न्यायालयांत निकालांत काढलेली कामे [१९९०-९१]

जिल्हा - नागपूर

दिवानी				फौजदारी			
मूळ		अपील		मूळ		अपील	
नियमिती	संकिर्ण	नियमित	संकिर्ण	नियमित	संकिर्ण	नियमित	संकिर्ण
१	२	३	४	५	६	७	८
४२६३	२१५२	८२३	४७६	१२१३४५	-	१६८	५०५४

टीप :- जिल्हा दंडाधिकारी व कार्यकारी दंडाधिकारी यांनी ज्या प्रकरणावर निर्णय दिलेला आहे अशा प्रकरणाचा यांत समावेश नाही.

आधार :- जिल्हा आणि सत्र न्यायाधीश, जिल्हा - नागपूर [न्यायमंडीर]

= :: तक्ता क्रमांक - १४.१ :: =

बँक कार्यालये, वर्गीकृत बँका यांची संख्या त्यांच्या ठेवी व कर्जे [१९९० या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	जिल्हा/ तालुका	बँकांची कार्यालये असलेली गावे व शहरे	त्याखालील वर्गीकृत येत असलेली लोकसंख्या	वर्गीकृत बँका [संख्या]	बँकांची कार्यालये [संख्या]	वर्गीकृत बँकांच्या ठेवी [लाख रु.]	वर्गीकृत बँकांच्या आगाऊ [रकमा [लाख रु.]	सहकारी बँका [संख्या]
१	२	३	४	५	६	७	८	९
	जिल्हा एकूण	१००	२५८८८११	३४	२४३	१०८३८१	६४२१५	१२६
	तालुका				३६३			
१.	नागपूर[शहर]	१	१२२१२३२	३४	१३२	उ.ना	उ.ना.	३९
२.	नागपूर[ग्रामीण]	७	८०३८७	४	८	"	"	५
३.	हिंगणा	८	८३८२३	७	९	"	"	८
४.	कामठी	७	१६५२५६	५	९	"	"	७
५.	काटोल	८	१२१६९५	४	९	"	"	८
६.	नरखेड	९	११४८९८	४	१०	"	"	१०
७.	सायनेर	१०	१४४२९६	५	११	"	"	८
८.	कळमेश्वर	५	८०३१५	३	५	"	"	५
९.	रामटेक	९	११०६७५	४	१०	"	"	४
१०.	पारशिवनी	६	९९९७९	५	७	"	"	४
११.	मौदा	७	८२५७९	५	८	"	"	९
१२.	उमरेड	९	११४६००	६	११	"	"	९
१३.	भिवापूर	५	६९४४८	४	५	"	"	५
१४.	कुही	९	९९६२८	४	९	"	"	५

टीप :- १] स्तंभ ७ व ८ ची माहिती तालुकावार उपलब्ध नसल्यामुळे फक्त जिल्ह्यांची माहिती दर्शविलेली आहे.

२] उ.ना. = उपलब्ध नाही.

३] नागपूर जिल्हा अग्रणी बँकेच्या योजनेनुसार नागपूर जिल्ह्यांत तालुका निहाय सर्वच गावे व शहरे यांना सेवा उपलब्ध झाल्यामुळे स्तंभ क्र. ४ मध्ये तालुका निहाय लोकसंख्या दर्शविलेली आहे.

आधार :- अग्रणी जिल्हा प्रबंधक, बँक ऑफ इंडिया, कामठी.

= :: तक्ता क्रमांक १४.२ :: =

संयुक्त भांडवली संस्था.

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	रोजीची स्थिती	भाग भांडवल असलेल्या पर्यादित संस्था	सार्वजनिक खाजगी	हमीन्दारे मर्यादित असलेल्या आणि नष्पासाठी काम न करणा-या संस्था	सार्वजनिक खाजगी	एकूण
१	२	३	४	५	६	७

१. ३१ मार्च १९९० ८० ८५७ १२ ४ ९५३

आधार :- कंपनी व्यवहार खाते, उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

= :: तक्ता क्रमांक - १४.३ :: =

उत्तरविलेल्या विमापत्रांची संख्या व विम्यांची रक्कम

[१९९०-९१ यां वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	बाब	परिमाण	संख्या
१	२	३	४
१.	शाखा	संख्या	११
२.	उत्तरविलेली विमापत्रे	संख्या	६११९९
३.	व्यपगत विमापत्रे	संख्या	उ.ना.
४.	विम्यांची रक्कम	रुपये	१९६६६०० [हजारात]

टीप :- उ.ना. = उपलब्ध नाही.

आधार :- वरिष्ठ मंडळ प्रबंधक, भारतीय जीवन विमा निगम,
नागपूर.

चित्रपट गृहाचे विषयी आंकडेवारी [१९९०-९१ या वर्षाकरिता]

जिल्हा - नागपूर.

क्र.क्र.	जिल्हा/तालुका	कायम स्वस्माची चित्रपट गृहे		फिरती चित्रपट गृहे		सरकार मान्य व्हीटोओ केंद्राची संख्या	वतूल केलेला करमणूक कर [स्पये]
		संख्या	प्रत्येक खेळासाठी आसन क्षमता	संख्या	प्रत्येक खेळासाठी आसन क्षमता		
१	२	३	४	५	६	७	८
	जिल्हा एकूण	३२	२४२८३	९	३०६१	१२५	४६७८९२२७
	तालुका						
१.	नागपूर [शहर]	२६	२१४४१	-	-	-	४३१३४६२९
२.	नागपूर [गामीण]	-	-	१	४०५	४	१४७६४६
३.	हिंगण	-	-	१	४००	१२	१३८२६६
४.	कामठी	३	१७७९	-	-	१०	१५१७२६४
५.	काटोल	१	५००	-	-	८	१९०८७२
६.	नरखेड	-	-	१	२२०	१७	९२७७१
७.	सावनेर	-	-	३	१०६०	२२	२६०८३६
८.	कळमेश्वर	-	-	२	६२६	४	२२२६०४
९.	रामटेक	-	-	-	-	१७	९०५२७
१०.	फार शिवनी	-	-	-	-	९	५६४५०
११.	मौदा	-	-	-	-	७	२२८३०
१२.	उमरेड	२	१२६३	-	-	९	८५४६२२
१३.	भिदापूर	-	-	१	३५०	४	४५०४८
१४.	कुही	-	-	-	-	२	१५५६२

आधार :- जिल्हा मॅजिस्ट्रेट, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर. [करमणूक शाखा]

= :: तक्ता क्रमांक - १५.२ :: =

जिल्हयांतील गोळा केलेली अल्पबचत गुंतवणूक व खातेदारांची संख्या

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये लाखात]

क्र.क.	योजना	१९९०-९१	१९८९-९० मधील		१९९०-९१ मधील	
		अखेरीस एकूण खातेदारांची संख्या	गुंतवणूक ढोबळ	नक्दा	गुंतवणूक ढोबळ	नक्दा
१	२	३	४	५	६	७
१.	टपाल कार्यालय बचत खाते	-	२१८०.५०	१५०.७४	२५६७.१६	१२०.२३
२.	संचित मुदत ठेव	५५७३४	९५.४३	[-]४५.५९	८०.१०	[-]८५.८६
३.	पुनरावर्ती ठेव		१२६१.२८	५२४.४३	१४६२.०८	५७३.६७
४.	समय बद्ध ठेव [१, २, ३, व ५ वर्षीय]	x	२१४.९३	१२.४६	२६१.३५	[-]२६.३९
५.	सार्वजनिक भविष्य निवृत्ति निधी [टपाल खाते]	८२२०	१०.२३	९.२१	२७.५०	२७.३४
६.	सार्वजनिक भविष्य निवृत्ति निधी [स्टेट बँक]	x	१०४६.३५	९१०.१२	९३९.५३	७६७.९३
७.	राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे २ ते ७ मालिका	x	-	[-]१०३४.९६	-	[-]१५६१.३९
	अ) आठवी मालिका	x	१०८६.०२	१०८६.०२	१०२९.९७	१०२९.९७
८.	इंदिरा विकास पत्रे	x	५६०.७३	५६०.७३	५६२.४७	५६२.१७
९.	किसान विकास पत्रे	x	१६३५.७८	१६३५.७८	१९८३.८४	१९८३.४८
१०.	मासिक प्राप्त्य योजना	-	५३०.२४	५३०.२४	६९७.१६	६९७.१६
११.	राष्ट्रीय बचत योजना, १९८७	-	१३५९.४४	१३५९.४४	१६३४.३१	१६३४.३१
१२.	सामाजिक सुरक्षा पत्रे	x	-	-	-	-
१३.	इतर सर्व योजना	x	-	-	०.०५	[-]५.३१
एकूण योजना		६३९५४	९९८७.९३	५६९८.६२	११२४५.२२	५७१७.३१

जिल्हयांतील अल्प बचतीचे लक्ष्य रु. ५१००.०० लोख १९८९-९० या वर्षाकरीता
 " " " रु. ५६००.०० लाख १९९०-९१ या वर्षाकरीता

आधार :- सहाय्यक संचालक, अल्पबचत योजना, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर.

तालुकावार गोळा केलेला जमीन महसूल [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[रुपये - हजाशत]

अ. क्र	जिल्हा/तालुका	यात वर्षाच्या जमीन महसूलाची एकत्रित मागणी [पुर्वीच्या वर्षाची जमीन एकत्रित मागणी]	एकत्रित जमीन महसूलाची थकबाकी [अधिकृत व अनाधिकृत]	एकत्रित जमीन महसूलाची एकूण मागणी	तूट	निलंबित वसुली	वसुली पात्र	प्रत्यक्ष वसुली	खातेदारांची संख्या
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
	जिल्हा एकूण	१५४७	७१३	२२६०	-	-	२२६०	२०१९	२७२७४३
	तालुका								
१.	नागपूर [शहर]	४५	१३	५८	-	-	५८	४५ x	२३५३३
२.	नागपूर [गाामीण]	१०७	६	११३	-	-	११३	११३	१६९३७
३.	हिंगणा	८८	३९	१२७	-	-	१२७	११९	१६५१८
४.	कामठी	११३	२२	१३५	-	-	१३५	११३	१३१९७
५.	काटोल	१११	६१	१७२	-	-	१७२	१६७	२३८१६
६.	नरखेड	१५४	८	१६२	-	-	१६२	१५३	२४७५३
७.	सादनेर	१४९	६२	२११	-	-	२११	२०१	२१०६७
८.	कळमेश्वर	१३०	३२१	३५१	-	-	३५१	२६३	१८४७८
९.	रामटेक	६०	९४	१५४	-	-	१५४	१५४	१८४२९
१०.	पारशिवनी	१३३	४६	१७९	-	-	१७९	१७८	१६८८३
११.	मौदा	१०८	११	११९	-	-	११९	११५	२२३६९
१२.	उमरेड	९८	८९	१८७	-	-	१८७	१३२	१८७३६
१३.	भिवापूर	८४	६	९०	-	-	९०	८४	१५३२५
१४.	कुही	१६७	३५	२०२	-	-	२०२	१८३	२२७१२

टीप :- x नागपूर महानगर पालिकेच्या सरहद्ददीत गृहनिर्माण संस्थानी शेतीच्या जमीनीवर भूखंड पाडून विकल्यामुळे प्रत्येक भूखंड धारक हा "खातेदार" म्हणून संबोधिल्या गेला व त्यामुळे खातेदारांची संख्या वाढलेली आढळते.

आधार :- जिल्हाधिकारी, नागपूर यांचे कार्यालय, [महसूल शाखा].

छापखाने आणि छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमान पत्रे आणि नियतकालीके [३१ मार्च १९६१ या दिवशीची]

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	मुद्रणा-लयाची संख्या	छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमान पत्रे व नियतकालिके																				
			दैनिक				साप्ताहिके				मासिके				मासिके								
			मराठी	हिन्दी	इंग्रजी	इतर	एकूण	मराठी	हिन्दी	इंग्रजी	इतर	एकूण	मराठी	हिन्दी	इंग्रजी	इतर	एकूण	मराठी	हिन्दी	इंग्रजी	इतर	एकूण	
	जिल्हा	एकूण	६८९	९	१६	३	-	२८	२८	२०	२	४	५४	६	१	-	२	९	२६	८	४	-	३८
	तालुका																						
१.	नागपूर	६२५	९	१५	३	-	२७	२३	१८	२	४	४७	६	१	-	१	८	२६	८	४	-	३८	
२.	हिंगणा	२	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
३.	कामठी	१४	-	१	-	-	१	-	१	-	-	१	-	-	-	१	१	-	-	-	-	-	-
४.	काटोल	७	-	-	-	-	१	१	-	-	-	१	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
५.	नरखेड	३	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
६.	सावनेर	७	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
७.	कळमेश्वर	४	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
८.	रामटेक	६	-	-	-	-	-	२	१	-	-	३	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
९.	पारशिवनी	३	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१०.	मौदा	३	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
११.	उमरेड	१०	-	-	-	-	-	२	-	-	-	२	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१२.	भिवापूर	३	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१३.	कुही	२	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

आधार :- १] जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर [गृहशाखा] २] जिल्हा माहिती अधिकारी, नागपूर.

स्वस्त धान्य दुकानांना पुरवलेले तांदूळ, गहू व साखर [१९९०-९१] वर्षाफरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[आकडे "००" टनामध्ये]

वर्ष	तांदूळ			गहू			साखर			नियमित/रास्त धान्य वाटप दुकाने[संख्या]
	जिल्हा मुख्यालय	जिल्ह्यांतील इतर ठिकाणे	एकूण [२-३]	जिल्हा मुख्यालय	जिल्ह्यांतील इतर ठिकाणे	एकूण [५-६]	जिल्हा मुख्यालय	जिल्ह्यांतील इतर ठिकाणे	एकूण [८-९]	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
३१ मार्च १९९१	६२	५१	११३	४४१	२३०	६७१	८०	७३	१५३	१२२५

टीप :- खुल्या बाजारांत तांदूळाचे साठे उपलब्ध असून त्याबाबत योग्य किंमत असल्यासूळे तांदूळाचे वाटप १९८९-९० पेक्षा १९९०-९१ या वर्षात कमी झालेले आहे.

आधार :- १] जिल्हा पुरवठा अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर.

२] अन्न धान्य वितरण अधिकारी, [नागपूर शहर विभाग] नागपूर.

सक्ता क्रमांक = १५.६ :: =

-२२३-

मागणी व वसूल केलेले धान्य [१९९०-९१ या वर्षाकरीता]

जिल्हा - नागपूर.

[आकडे "००" टनामध्ये]

वर्ष	लेव्ही							मागणीची वसुलीची टक्केवारी
	मागणी	तांदूळ	गहू	ज्वारी	बाजरी	इतर	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	८	९

३१ मार्च १९९१ रोजी

नि रं क

टीप :- लेव्ही सक्तीची नसल्यामुळे मागणीचा प्रश्न नाही त्यामुळे माहिती निरंक आहे.

आधार :- जिल्हा पुरवठा अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर. [पुरवठा शाखा]

१९८९ मधील लोकसभा निवडणूक व १९९० मधील विधान सभा निवडणूक यासंबंधी आकडेवारी

जिल्हा - नागपूर.

अ.क्र.	मतदार संघाचे नांव	एकूण मतदारांची संख्या		मतदान केलेल्या मतदारांची संख्या		एकूण मतदारांच्या संख्येशी झालेल्या मतदानाची टक्केवारी
		संख्या	पुरुष	स्त्रिया	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७
१. लोकसभा - नोव्हेंबर १९८९						
१]	रामटेक	८९७१२६	३३०९०३	२५००६२	५८०९७२	६४.७५
२]	नागपूर	११८३६७२	३९०४९२	३३५६६१	७२६१५३	६१.३४
	एकूण लोकसभा	२०८०८६८	७२१३९५	५८५७३०	१३०७१२५	६२.८२
२. विधानसभा - फरवरी १९९०						
१]	उमरेड	१५५०८२	५६५३२	४५६९१	१०२२१३	६५.९१
२]	कामठी	१७०१३७	५९४६१	४७०३२	१०६४९३	६२.५९
३]	नागपूर-उत्तर [अ.जा.]	२०३५५६	५१६२१	३९४१२	९१०३३	४४.७२
४]	नागपूर-पूर्व	२६५९९८	७७३९९	५६८७०	१३४२६९	५०.४७
५]	नागपूर-दक्षिण	१७५३२९	५४१०५	४२६२५	९६७३०	५५.१७
६]	नागपूर-मध्य	१३४९९७	३८१२८	३३२६१	७१३८९	५२.८८
७]	नागपूर-पश्चिम	२८०६९२	७९२२१	६२३६८	१४१५८२	५०.४४
८]	कळमेश्वर	१५८४८१	५९४८०	४६३२०	१०५८००	६६.७६
९]	काटोल	१३३३३०	५१३८१	३९७५६	९११३७	६८.३६
१०]	सावनेर	१५४६०५	५८६३४	४४५२१	१०३१५५	६६.७२
११]	रामटेक	१७१५३७	६२७३६	४८२२९	११०९६५	६४.६९
	विधानसभा एकूण	२००३७३४	६४८६८८	५०६०८५	११५४७७३	५७.६३

अ.क्र.	मतदार संघाचे नांव	पक्षवार मते मिळालेल्यांची संख्या										अपक्ष		
		भारतीय जनता पार्टी	कम्युनिस्ट पार्टी ऑफ इंडिया	कम्युनिस्ट पार्टी ऑफ इंडिया [एस]	इंडियन काँग्रेस [एस]	इंडियन नॅशनल काँग्रेस	जनता पार्टी	लोक-दल	लोक-दल [बी]	जनता-दल	शिव-सेना	शेतकरी कामकरी पक्ष	उमे-वारांची संख्या	मिळालेली मते
१	२	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
१. लोकसभा - नोव्हेंबर १९८९														
१]	रामटेक	-	-	-	६४२६	२५७८००	-	-	६७७	२२३३३०	-	-	१७	७५८५२
२]	नागपूर	१८७२९२	१०९७३०	-	-	२७७२९२	-	-	११९२	-	-	-	२५	१३८२१२
३]	स्कूण लोकसभा	१८७२९२	१०९७३०	-	९४२६	५३५०९२	-	-	१८६९	२२३३३०	-	-	४२	२१४०७१
२. विधानसभा - फरवरी १९९०														
१]	उमरेड	-	-	-	२७२	२९५५५	-	-	-	१३२६०	५१३५	-	१२	५२४१०
२]	कामठी	-	-	-	-	३४७१५	-	-	-	९६३४	१४३१९	-	१२	४६०७८
३]	नागपूर-उत्तर [अ. ज. २]	२१३५८	६१८६	-	८२७	-	-	-	-	-	-	-	२४	६१७२३
४]	नागपूर-पूर्व	-	-	-	-	८०३३३	-	-	-	-	४१४६२	-	२२	११३४७
५]	नागपूर-दक्षिण	२९३८७	-	-	२५०	३५६८२	-	-	-	५११८	-	-	२६	२५४७८
६]	नागपूर-मध्य	-	-	-	१०१३६	२२३१७	-	-	-	२२३२३	७७३८	-	१८	८२५७
७]	नागपूर-पश्चिम	५५०८१	-	-	-	४६४३८	-	-	-	१५१८८	-	-	३७	२३५३७
८]	कळमेश्वर	-	-	-	११००	३८७६७	-	-	-	१९९७९	६३८९	-	१८	३७९३८
९]	काटोल	१६७९१	-	-	११६०	३७५९७	-	-	-	२५३२७	-	-	१७	८९२९
१०]	सावनेर	३१८७३	-	-	५८३	३६४१०	-	-	-	-	-	४७०३	२१	२७८४३
११]	रामटेक	-	-	-	-	३४५२५	-	-	११५	४३४८२	-	-	१८	३१७८५
विधानसभा स्कूण		१५४४९०	६१८६	-	१४३२८	३९६३३९	-	-	११५	१५४३११	७५०४३	४७०३	२१८	३३५३२५

आधार :- जिल्हा निवडणूक अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, नागपूर.

तक्ता क्रमांक. १५. ८

अधिकारी व प्रवासी याचिसाठी असलेल्या प्रवासी बंगल्याची तालुकावार यादी

[३१.३.१९९१ या दिवशीची]

जिल्हा नागपुर

अ. क्र.	जिल्हा/तालुका	प्रवासी बंगल्याचे नांव व पत्ता
१	२	३
	जिल्हा एकूण	३९
	तालुका	
१.	नागपुर	१. रविभवन, नागपुर [सार्वजनिक बांधकाम विभाग] २. सर्कीट हाऊस [नागभवन]नागपुर [सा. बां. विभाग] ३. सत्कार विश्राम गृह, नागपुर [-"-] ४. जुने आमदार निवास, नागपुर [-"-] ५. नविन आमदार निवास, नागपुर [-"-] ६. रेस्ट हाऊस, सेमिनरी हिल्स, नागपुर [वन विभाग] ७. रेस्ट हाऊस, अंबाझरी, नागपुर [महानगरपालिका, नागपुर] ८. डाक बंगला, गोरेवाडा, नागपुर [म. पालिका, नागपुर]
२.	हिंगणा	९. रेस्ट हाऊस, हिंगणा [जिल्हा परिषद, नागपुर]
३.	कामठी	१०. रेस्ट हाऊस, कामठी [सार्वजनिक बांधकाम विभाग]
४.	काटोल	११. विश्राम गृह, काटोल [सार्वजनिक बांधकाम विभाग] १२. विश्राम गृह, कोंढाळी [राष्ट्रीय महामार्ग उपविभाग ५४]
५.	नरखेड	१३. विश्राम गृह, चमेली [वन विभाग] १४. विश्राम गृह, भोरगड [वन विभाग] १५. विश्राम गृह, नरखेड, [जिल्हा परिषद, नागपुर]
६.	सावनेर	१६. विश्राम गृह, सावनेर [सार्वजनिक बांधकाम विभाग] १७. निरीक्षण बंगला, खाया [वन विभाग] १८. डाक बंगला, पिपळा [सार्वजनिक बांधकाम विभाग]
७.	कळपेश्वर	१९. विश्राम गृह, कळपेश्वर [सार्वजनिक बांधकाम विभाग]
८.	रामटेक	२०. पर्यटक निवास, खिडंती-रामटेक [महाराष्ट्र राज्य पर्यटन महामंडळ] २१. डाक बंगला, मनसर [राष्ट्रीय महामार्ग, उपविभाग-४९]

क्रमशः.....

= :: तक्ता क्रमांक - १५, ८ [पूटे चालु] :: =

१	२	३
८.	रामटेक	२२३. विप्राम गृह, चोरबाहुली [राष्ट्रीय महामार्ग, उपविभाग-४९]
		२३. विप्राम गृह, देवलापार [राष्ट्रीय महामार्ग, उपविभाग-४९]
		२४. निरीक्षण बंगला, खिंडसी-रामटेक [पाटबंधारे विभाग]
		२५. डांक बंगला, सालेघाट, [वन विभाग]
		२६. निरीक्षण बंगला, तोतलाडोह [वन विभाग]
		२७. विप्राम गृह, तोतलाडोह [पाटबंधारे विभाग]
		२८. निरीक्षण बंगला, सिल्लोरी [वन विभाग]
		२९. विप्राम गृह, रानी-डोह [वन विभाग]
		३०. विप्राम गृह, मागरकसा [वन विभाग]
९.	पारशिवनी	३१. विप्राम गृह, पारशिवनी [जिल्हा परिषद नागपूरचे पंच विप्राम गृह, नवेगांव-खेरी [नागपूर पाटबंधारे प्रकल्प]
१०.	मौदा	३३. विप्राम गृह, माथनी-मौदा [राष्ट्रीय महामार्ग, उपविभाग क्रमांक ५५, भंडारा]
११.	उमरेड	३४. विप्राम गृह, उमरेड [सार्वजनिक बांधकाम विभाग]
१२.	भिवापूर	३५. विप्राम गृह, भिवापूर [सार्वजनिक बांधकाम विभाग]
		३६. विप्राम गृह, बोटेझरी [वन विभाग]
		३७. विप्राम गृह, नवेगांव [वन विभाग]
१३.	कुही	३८. विप्राम गृह, कुही [जिल्हा परिषद]
		३९. विप्राम गृह, अंभोरा [जिल्हा परिषद]

आधार :-

- १] सार्वजनिक बांधकाम विभाग, नागपूर.
- २] महानगर पालिका, नागपूर.
- ३] जिल्हा परिषद, नागपूर.
- ४] पाटबंधारे विभाग, नागपूर.
- ५] महाराष्ट्र राज्य पर्यटन महामंडळ, नागपूर.
- ६] वन विभाग, नागपूर.
- ७] राष्ट्रीय महामार्ग उपविभाग- १३, ३९, ५४, नागपूर.
- ८] राष्ट्रीय महामार्ग उपविभाग क्रमांक ५५, भंडारा.

रेल्वे स्थानकांची तालुकावार यादी [३१ मार्च १९९१ या दिवशीची]-

जिल्हा - नागपूर..

अ. क्र.	तालुका	रेल्वे स्थानकांचे नांव	रेल्वेचा प्रकार	रेल्वेचे क्षेत्र/विभाग
१	२	३	४	५
१.	नागपूर	१] इतवारी २] कळमना ३] नागपूर ४] अजनी ५] खापरी ६] गुमगांव ७] बोरखेडी ८] बुटीबोरी ९] भरतवाडा १०] गोंधनी ११] भाडेवाडी	रुंद मार्ग रुंद मार्ग अरुंद मार्ग	दक्षिण-पूर्व-रेल्वे मध्य रेल्वे दक्षिण-पूर्व-रेल्वे
२.	हिंगणा	-	-	-
३.	कामठी	१] कामठी २] दिघोरी ३] कोराडी ४] खापरखेडा	रुंद मार्ग अरुंद मार्ग	दक्षिण-पूर्व-रेल्वे दक्षिण-पूर्व-रेल्वे
४.	काटोल	१] काटोल २] मेटपांजरा ३] कळभा ४] सोनखांब	रुंद मार्ग	मध्य - रेल्वे
५.	नरखेड	१] नरखेड २] तीनखेडा	रुंद मार्ग	मध्ये - रेल्वे
६.	सावनेर	१] पिंपळा २] पाटणसावंगी ३] टांकळी [भंसाळी] ४] मालेगांव ५] सावनेर ६] केळवद ७] खापा	अरुंद मार्ग	दक्षिण-पूर्व-रेल्वे
७.	कळमेश्वर	१] कळमेश्वर २] कोहळी	रुंद मार्ग	मध्ये रेल्वे
८.	रामटेक	१] रामटेक २] मनसर	रुंद मार्ग	दक्षिण-पूर्व-रेल्वे
९.	पारशिवनी	१] कन्हान २] डुंबरी खुर्द	रुंद मार्ग	दक्षिण-पूर्व-रेल्वे
१०.	मौदा	१] सालवा २] चाचेर ३] थारसा ४] रेवराळ ५] खात	रुंद मार्ग	दक्षिण-पूर्व-रेल्वे
११.	उमरेड	१] उमरेड २] ब्राम्हणी	अरुंद मार्ग	दक्षिण-पूर्व-रेल्वे
१२.	भिवापूर	१] भिवापूर [कारगांव] २] ठाणा	अरुंद मार्ग	दक्षिण-पूर्व-रेल्वे
१३.	कुही	१] तितूर २] माळणी ३] कुही ४] मोहदरा	अरुंद मार्ग	दक्षिण-पूर्व-रेल्वे

टीप :- नागपूर व उमरेड ही दोन्ही स्थानके अनुक्रमे रुंद व अरुंद रेल्वे मागानि मध्य-रेल्वे व दक्षिण-पूर्व-रेल्वे क्षेत्र विभागाशी जोडलेली आहेत.

आधार :- भारतीय रेल्वे वेळापत्रक

तक्ता कुमांक १५. १०

निवडक निर्देशाकाचा कल

जिल्हा - नागपुर

अ. क्र.	बाब	परिमाण	१९५०-५१	१९६०-६१	१९७०-७१	१९८०-८१	१९८५-८६	१९८६-८७	१९८७-८८	१९८८-८९	१९८९-९०	१९९०-९१
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
एक] क्षेत्रकळ आणि लोकसंख्या १९५१, ६१, ७१, ८१:												
१.	क्षेत्रकळ	चौ. कि. मी.	२२३०	२२३०	२२२८	२२२८	२२३१	२२३१	२२३१	२२३१	२२३१	२२३१
२.	लोकसंख्या	हजारांत	१२१३	१५१२	१९४२	१९४२	२५८९	२५८९	२५८९	२५८९	२५८९	२५८९
३.	लोकसंख्येची घनता	द. चौ. कि. मी.	१२४	१५२	१९६	१९६	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०
४.	शेतकामक-यांचे शेतमजुरा-एकूण काम करणारे-या लोकसंख्येची शेकडा प्रमाण	शेकडा प्रमाण	उ. ना.	५३. ७३	५०. ०२	५०. ०२	४७. ०५	४७. ०५	४७. ०५	४७. ०५	४७. ०५	४७. ०५
दोन] शेती आणि ओलित												
१.	जंगलाखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	१३३	१८४	१८३	१८३	१७१	१६४	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
२.	शेती योग्य क्षेत्र	---"	७७८	७३२	६२३	६१३	६७८	६९९	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
३.	प्रत्येक शेती काम करणा-या व्यक्तीमागे शेती योग्य क्षेत्र	हेक्टर	उ. ना.	१. ४	१. ८	१. ४	१. ६	१. ६	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
४.	लागवडी खालील एकूण क्षेत्र	हजार हेक्टर	४७७	५३८	५५७	५६०	५७४	५७२	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
५.	लागवडी खालील निव्वळ क्षेत्र											
अ]	अन्नधान्याखालील	हजार हेक्टर	४५४	५३१	५४३	३६२	३७६	३६७	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
ब]	ऊसा खालील	हजार हेक्टर	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	x	१	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
क]	भुईमूंगाखालील	हजार हेक्टर	३	५	१४	१३	१४	१७	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
ड]	कापसाखालील	हजार हेक्टर	४१	७०	९३	८०	७१	६१	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
६.	प्रत्येक शेती काम करणा-या व्यक्तीमागे कसलेले निव्वळ क्षेत्र	हेक्टर	उ. ना.	०. ७६	१. ६	१. २	१. २	१. २	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
दोन] ७.	कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राशी शेकडा प्रमाण एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेल्या क्षेत्राचे शेकडा प्रमाण.	०. ६७	१. ६०	२. ५३	११. ०८	६. ३२	६. २८	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
८.	ओलिताखालील एकूण क्षेत्र हजार हेक्टर	२४	२७	३२	५८	७५	७०	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
९.	लागवडीखालील एकूण क्षेत्राशी ओलिताखालील एकूण क्षेत्राचे प्रमाण	५. १	५. २	७. ३	१०. ३	१३. १०	१३. २४	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
१०.	निव्वळ ओलिताखालील हजार हेक्टर क्षेत्र	२४	२७	३७	४३	५६	४९	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
११.	कालव्याने केलेले ओलित क्षेत्र. -"	३	६	१०	१९	२७	२२	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
१२.	विहीरीने केलेले ओलित क्षेत्र. -"	१४	१४	१९	२५	२९	२७	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
१३.	इतर साधनाने केलेले ओलित क्षेत्र. -"	६	८	९	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	६६
१४.	मुख्य पिकाखालील ओलित क्षेत्र											
	अ] अन्नधान्ये हजार हेक्टर	१४	१५	१५	४०	५२	४८	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
	ब] ऊस हेक्टर	-	-	-	२०१	३२१	५४१	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
	क] भुईमूंग हजार हेक्टर	-	-	-	-	x	x	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
	ड] जळे व भाजीपाला -"	उ. ना.	उ. ना.	१	१४	१७	१८	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
	इ] कानुस -"	-	-	२	१	१	१	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
तीन] मुद्दे सुधारण कामे												
	अ] बांधबदिस्त केलेली जमीन. हजार हेक्टर. उ. ना. उ. ना.			२२	७	-	-	-	-	-	-	-
	ब] मजगी केलेली जमीन -"	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	क] जमीन सुधारणाखालील क्षेत्र. -"	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
चार] शेतीची अवजारे												
१]	नांगर [अ] लाकडी	हजारात	[१२६१]	[१२७२]	x	x	-	-	-	-	[१२८७]	-
			७०	६१							९०	
	[ब] लोखंडी	हजारात	२	४	x	x	-	-	-	-	११	-
२]	तेलावर चालणारे शेतीचे यंत्र	५"-	१	२	x	x	-	-	-	-	३	-
३]	विजेवर चालणारे शेतीचे यंत्र	"-	२	८	x	xx	-	-	-	-	२५	-
४]	अ] शक्तीवर चालणारे ऊसाचे चरक	हजारात	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ब] बैलांच्या मदतीने चालणारे ऊसाचे चरक.	हजारात	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
पाच] मशुधन												
१]	एकूण मशुधन	हजारात	८१३	८७१	x	x	-	-	-	-	११२०	-
२]	मुत्येक बैलजोडीमागे निव्वळ पिकाखालील क्षेत्र. [तीन वर्षांवरील बैल]	हेक्टर	५.०४	५.१०	x	x	४.९२	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
३]	कोंबड्या	हजारात	२२०	२३७	x	x	-	-	-	-	४२८	-
सहा] मत्स्य व्यवसाय												
१]	गोड्या पाण्याचे मत्स्य उत्पादन	मे. टन.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	९२६	२६९७	३४१९	४१७५	३८०५	३८६५	४६१७
सात] कारखाने व कामगार												
१]	चालू कारखाने	संख्या	[१२५१]	[१२६१]	[१२७१]	[१२८०]	[१२८५]	[१२८६]	[१२८७]	[१२८८]	[१२८९]	[१२९०]
२]	कामगारांची कामावरील उपस्थिती.	हजारात	उ. ना.	३८४	४२६	४५९	९६२	१०८२	१०७८	११६३	१२४२	१२७२
३]	दरलाख लोकसंख्येमागे नोंदणी- कृत कारखान्यातील कामगार	संख्या	उ. ना.	२५८६	१६४९	१८३६	१८५४	१८०५	१८९७	१९८९	१९५८	१९०६

तब्बता कभाक. १५. १० [पुढे घालु]

-२२२-

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
आठ] वीज												
१.	विजेचे उत्पादन	मी. की. वें. तास	उ. ना.	उ. ना.	५४४	उ. नम.	उ. ना. उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.
२.	विजेचा वापर	द. ल. -"	उ. ना.	२२	२७७	६०५	५६५	४२७	५६२	६७८	७६०	७८२
३.	विजेचा पुरवठा झालेली शहरे.	संख्या	२	९	१२	१३	१६	१६	१६	१६	१६	१६
४.	विजेचा पुरवठा झालेली खेडी	संख्या	११	७८	६५५	१३०२	१७५०	१८७४	१८७४	१८७४	१८७४	१८७४
नऊ] सहकार												
१. सहकारी संस्था.												
अ]	कृषी पतसंस्था	संख्या	२४४	८२२	६४३	६११	६००	६००	५८८	५८८	५८८	५२७
ब]	बिगर शेती पत संस्था	संख्या	२४४	५२०	११३	२०४	३०२	३१७	४६४	४२३	५०६	५४१
क]	बिगर कृषी बिगस पतसंस्था.	संख्या	उ. ना.	उ. ना.	११७५	१३००	१७८५	२०७७	२४२८	२६१९	२७३५	२८८४
२. सभासदाची संख्या												
अ]	कृषी पत संस्था	संख्या हजारात.	उ. ना.	उ. ना.	८२	१२२	१६३	१६६	१७१	१२०	१२४	१२३
ब]	बिगर कृषी पत संस्था.	"-	उ. ना.	उ. ना.	१३	३०	४०	६३	३०२	३५५	३७५	३४८
क]	बिगर कृषी बिगर पत संस्था.	"-	उ. ना.	उ. ना.	१७६	३५२	१८५	१२०	२३६	२४६	२७४	२२०
३. खेळते भांडवल												
अ]	कृषी पत संस्था	रुपये हजारात.	उ. ना.	उ. ना.	११२२६१	१२४५२७	५४२५६६	६६५३४५	७२५६४१	८७१७७३	१०४२२६१	११४८३७४
ब]	बिगर कृषी पत संस्था.	"-	उ. ना.	उ. ना.	३१०३२	३६३७२	२५३७३२	८२२५२८	८०२५५२	१००८८७४	१२०७३०५	१५५७४००
क]	बिगर कृषी बिगर पत संस्था	"-	उ. ना.	उ. ना.	१३०२२७	४४१४७०	४६४०३३	२५२५७४	१२१७८१६	११४४५७१	१४७५०४१	१२७६५६४
४. दिलेले कर्ज												
अ]	कृषि पत संस्था	"-	उ. ना.	उ. ना.	१०७१८५	३५६३८	२२५३६२	१८७७७०	३६३४८०	१३५८५८	५२४२४६	४६६८१५
ब]	बिगर कृषी पत संस्था.	"-	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	६३२५२४	५०१७८०	५१८१७८	८४८१२७
क]	बिगर कृषि बिगर पतसंस्था.	"-	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.

क्रमशः.....

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	
दहा] शिक्षण													
१.	प्राथमिक	अ] संस्था	संख्या	३९३	६५२	१७१८	१७२६	१९८४	२०००	२०००	२०२६	२०७५	उ. ना.
		ब] विद्यार्थी	हजारात	४२	७३	२१६	३२८	४००	३९५	३९५	४१२	४१४	उ. ना.
		क] शिक्षक	हजारात	१	२	७	८	९	१०	१०	१०	१०	उ. ना.
२.	दुय्यम	अ] संस्था	संख्या	६३	८३	२८२	३०३	४६२	४७६	४७६	५०६	५२१	उ. ना.
		ब] विद्यार्थी	हजारात	२५	४३	१२८	२०५	२७८	२९४	२९४	३०३	३२३	उ. ना.
		क] शिक्षक	हजारात	१	२	५	७	९	९	९	१०	१०	उ. ना.
३.	उच्च शिक्षण	अ] संस्था	संख्या	उ. ना.	उ. ना.	२२	२४	३२	३२	३२	३२	३६	उ. ना.
		ब] विद्यार्थी	हजारात	उ. ना.	उ. ना.	२१	३१	५२	५१	५१	५३	५४	उ. ना.
		क] शिक्षक	हजारात	उ. ना.	उ. ना.	२	३	२	२	२	२	२	उ. ना.
४.	साक्षरतेचे प्रमाण	अ] पुरुष	शेकडा प्रमाण	-	४८-१	५६.१	५६.१	६३.७४	६३.७४	६३.७४	६३.७४	६३.७४	६३.७४
		ब] स्त्रिया	"	-	३१.३	३३.५	३३.५	४४.६२	४४.६२	४४.६२	४४.६२	४४.६२	४४.६२
		क] एकूण	"	-	३५.१	४५.२	४५.२	५४.५६	५४.५६	५४.५६	५४.५६	५४.५६	५४.५६
अकरा] सार्वजनिक आरोग्य													
१.	दवाखाने		संख्या	३९	६७	१२५	१४०	१२३	१३४	१३०	१२३	१२३	१३५
२.	रुग्णालय		संख्या	७	१०	२०	२३	२७	२३	२३	२३	२४	२६
३.	प्राथमिक आरोग्य केन्द्रे		संख्या	उ. ना.	उ. ना.	१३	१३	४०	४१	४१	४०	३९	४८
४.	खाटांची संख्या		संख्या	८८५	१५६७	१८४६	४२७५	५२३१	४५६८	४५९१	४७३४	४७८३	४९३८
५.	दरलाख लोकसंख्येमागे खाटांची संख्या		संख्या	७२	१०३	९५	२२०	२०२	१७६	१७७	१८३	१८५	१९१
६.	उपचार केलेले रुग्ण												
		अ] बाह्य रुग्ण	हजारात	५७७	१२३०	२९३९	४५०३	४१४३	३६२१	४०३०	४६८६	६८९४	७६८२
		ब] आंतर रुग्ण	हजारात	१	३०	६९	५३२	७१५	३७३	२२१	२५६	५१७	४२६
७.	जन्म दर [नमुना पाहणीनुसार] दर	हजारी	३४	२८	उ. ना.	२०.८	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	२१.७८	२५.७९	२५.७९
८.	मृत्यु दर			२७	२४	उ. ना.	६.७	उ. ना.	उ. ना.	उ. ना.	७.१८	६.४५	६.४५

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
बारा] वाहतूक आणि दळणवळण												
१. रस्त्यांची लांबी [नगर परिषदेचे वगळून]	कि. मी.	६३३	७४५	११५२	३६८३	३२१२	४८२२	५३६०	५५२७	५५३१	५७२३	५७२३
२. शंभूर चौ. कि. मी. क्षेत्रफळा- मागे असणारी रस्त्यांची लांबी.	कि. मी.	६	८	१२	३७	३२	४२	५४	५६	५६	५६	५८
३. दर लाख लोकसंख्येमागे असणारी रस्त्यांची लांबी.	कि. मी.	५१	४२	६०	१४२	१५१	१८२	२०७	२१३	२१४	२२४	२२४
४. रेल्वे मार्गांची लांबी	कि. मी.	३२२	३२२	३४३	३५०	३५०	३८३	३८३	३८३	३८३	३८३	३८३
५. डाक घरे	संख्या	१६६	१५६	२६६	३३२	३३४	३२२	३२३	३२३	३२३	३२३	३२३
६. तार घरे	संख्या	९	३३	४७	७१	७६	६८	६२	८४	८४	८४	८४
तेरा] स्थानिक स्वराज्य संस्था												
१. वंचायत समिती	संख्या	उ. ना.	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३
२. ग्राम वंचायत	संख्या	९१	१९६	६५२	६२२	७२२	७२२	७२३	७४२	७६५	७६५	७६५
३. नगर परिषद [महानगरपालिका धरून]	संख्या	९	१०	११	११	११	११	११	११	११	११	११
४. कटक मंडळ	संख्या	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१
चौदा] इतर												
१. अधिकोषांची संख्या [सहकारी बँका धरून]	संख्या	[१९५१] २४	[१९६१] ३०	[१९७१] ८०	[१९८१] १४८	[१९८५] ३१३	[१९८६] ३३०	[१९८७] उ. ना.	[१९८८] ३३६	[१९८९] ३६२	[१९९०- ९१] ३६२	[१९९०- ९१] ३६२

231664

टीप:- x ह्या चिन्हाने दर्शविलेली माहिती परिमाणाच्या निम्त्यापेक्षा कमी आहे असे समजावे.

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.